

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 15 Ιουνίου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 877

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

Πόλεμος χωρίς επιστροφή

Το σχέδιο του Ισραήλ για εξουδετέρωση του Ιράν - Σε ετοιμότητα το σύστημα ασφάλειας της Κύπρου

Σελ. 4-5, 18

Ένα κτίριο κατοικιών φλεγόταν ακόμη το ξημέρωμα της Παρασκευής στην Τεχεράνη. Η ισραηλινή επίθεση εξελίσσεται ήδη σε ανοιχτή πολεμική σύγκρουση με το Ιράν. Ο Λευκός Οίκος φαίνεται να σύρεται από το άρμα του Νετανιάχου.

ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Το power game, οι παλιοί και οι νέοι παίκτες

Ποιο είναι το διακύβευμα των αρχηγών

Ένα νέο πολιτικό σκηνικό διαμορφώνεται με τα παραδοσιακά κόμματα να βλέπουν την επιρροή τους να αμφισβητείται. Οι βουλευτικές εκλογές του 2026 θα καθορίσουν πολλά για τους παλιούς παίκτες. Ποιο ποσοστό θεωρείται σωτήριο; Τι θα ανοίξει τον χορό αμφισβήτησης και ποιοι απειλούν την ηρεμία του υφι-

στάμενου πολιτικού συστήματος; Σε ένα περιβάλλον γενικότερης απαξίωσης την είσοδό του θα κάνει ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης, δεν αποκλείεται όμως να αποκτήσει και ένα σημαντικό αντίβαρο από τη Δεξιά που ονομάζεται Φαίδωνας Φαίδωνος, ο οποίος ετοιμάζει τα επόμενα πολιτικά του βήματα. Σελ. 7, 9

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΙ ΓΙΑΝΝΟΣ ΚΑΤΣΟΥΡΙΔΗΣ

Γιατί φθίνουν τα κόμματα;

Τι μπορούν να κάνουν τα παραδοσιακά κόμματα για να ανακόψουν την πτωτική πορεία αναλύουν στην «Κ» ο σύμβουλος επικοινωνίας Α. Χατζηκυριάκος και ο ακαδημαϊκός Γ. Κατσουρίδης. Αναφέρουν

ότι τα κόμματα είναι σε πτωτική πορεία αλλά την ίδια ώρα επιδεικνύουν και μια κάποια ανθεκτικότητα. Εκτιμούν παράλληλα ότι η υποχώρηση των ιδεολογιών έχει στοιχίσει στα κόμματα. Σελ. 8

ΕΛΕΝΗ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Ο Τραμπ θα κάνει πίσω

Η ομογενής αντικυβερνήτης της Καλιφόρνιας ανέλυσε στην «Κ» τη στρατηγική της έντασης που ακολουθεί ο Τραμπ στο Μεταναστευτικό. «Είμαι κι εγώ κόρη μετανάστη», λέει. Σελ. 21

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣ

Τι κερδίζει από την ένταση στο Λος Αντζελες

Ο Τραμπ βρήκε τη μάχη που αναζητούσε στο Λος Αντζελες. Γιατί η καλιφορνέζικη πόλη έγινε το ιδανικό πεδίο κλιμάκωσης της εκστρατείας απελάσεων της κυβέρνησης, αλλά και ιδεατός στόχος για μια ακραία επίδειξη ομοσπονδιακής εκτελεστικής ισχύος. Σελ. 21

ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟ ΛΑΤΣΙ

Γερές πλάτες πίσω από τις παρανομίες

Διαστάσεις σκανδάλου προσλαμβάνει η αδειοδότηση ανέγερσης τουριστικής μονάδας στο Λατσί. Τα στοιχεία που έρχονται στην επιφάνεια φανερώνουν μια βαθιά προβληματική κατάσταση του πλαισίου αδειοδότησης, η οποία αν και είναι γνωστή εντούτοις ουδείς την έχει αγγίξει. Σελ. 6

ΤΙ ΕΤΟΙΜΑΖΕΙ Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΜΠ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΠΡΕΣΒΕΙΣ

Σχέδιο των ΗΠΑ για διάλογο με την Τουρκία

Αμερικανική πρωτοβουλία με στόχο να βρεθούν Ελλάδα και Τουρκία στο τραπέζι του διαλόγου

Πρωτοβουλία του Λευκού Οίκου για να βρεθούν Ελλάδα και Τουρκία στο τραπέζι του διαλόγου δρομολογείται, υπό καθεστώς άκρας μυστικότητας, σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες της «Κ» από την

Ουάσινγκτον. Το σχέδιο, που προωθεί ο σύμβουλος του Ντόναλντ Τραμπ για ειδικές αποστολές Ρίτσαρντ Γκρενέλ, προγραμματίζεται να τεθεί σε εφαρμογή με την έγκριση του διορισμού της νέας πρέσβειρας

των ΗΠΑ Κίμπερλι Γκίλφοϊλ και την άφιξή της στην Ελλάδα. Το σχέδιο μπορεί να βρσκειται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, όμως περιέχει άκρως προβληματικές παραμέτρους και δημιουργεί σειρά ερωτημάτων. Σελ. 19

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Πύρνος κλοιός

Η κατάσταση στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, μετά και την επίθεση του Ισραήλ στο Ιράν, την περασμένη Παρασκευή, επιδεινώθηκε και κλιμακώνεται επικίνδυνα, με την Τεχεράνη να ανταποδίδει τα ίδια. Η Κυπριακή Δημοκρατία, με τα αρμόδια όργανά της, οφείλει να είναι έτοιμη για κάθε ενδεχόμενο και φυσικά να χρησιμοποιήσει κάθε δυνατό διπλωματικό μέσο, ώστε να φανεί χρήσιμη σε οποιοδήποτε πεδίο της ευθραυστής διεθνούς σκακιέρας. Η Δημοκρατία έχει τη δυνατότητα να αφήσει ισχυρό ανθρωπιστικό αποτύπωμα στη φλεγόμενη περιοχή της.

ΠΡΩΘΕΙΤΑΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η ΕΚΤ θα αποφασίσει για Ancoria

Στην ΕΚΤ θα προωθηθεί ο φάκελος της πρόθεσης απόκτησης του πλειοψηφικού πακέτου του σχεδόν 80% της Ancoria Bank, από τους επιχειρηματίες και μετόχους της ΧΜ, κυρίων

Κώστα Κλεάνθους και Χαράλαμπου Παναγιώτου, ώστε να δοθούν οι απαραίτητες εγκρίσεις. Θα προηγηθεί «γνώμη» από την Κεντρική. Οικονομική, σελ. 5

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η Αβάνα μέσα από τον Παδούρα

Ο σημαντικότερος Κουβανός συγγραφέας Λεονάρδο Παδούρα, με αφορμή τη συμμετοχή του στο Φεστιβάλ ΛΕΑ στη Λευκωσία, μιλάει στην «Κ» για όλα όσα συνιστούν το ευδιάκριτο αποτύπωμά του στο τοπίο της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Τέχνες, σελ. 4

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ

Μια ποικιλία της ελληνικής γλώσσας

Η Έλενα Ιωαννίδου, κοινωνιολογισσολόγος, αναπληρώτρια καθηγήτρια και ο Σπύρος Αρμολιός, επίκουρος καθηγητής Γλωσσολογίας, στο Πανεπιστήμιο Κύπρου μιλούν στην «Κ» για το ζήτημα της διαλέκτου, το οποίο πρόσφατα ξανατέθηκε στη δημόσια συζήτηση. Σελ. 16

TICKETS AVAILABLE ON more.com

FIBA EUROBASKET CYPRUS | FINLAND | POLAND | LATVIA

AUG. 28 - SEP. 4, 2025

LIMASSOL CYPRUS

Bank of Cyprus

EVENT SPONSOR

HUBLOT

SQUARE BANG UNICO KING GOLD CERAMIC

Vassos Eliades Accessories Ltd

Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κάτσε Τη Μάππα Χαμαί

Η **Ιουλία** Παλαιολόγου Ουίλσον είναι δίδυμος. Σύμφωνα δε με τον αστικό μύθο γεννήθηκε Ιούνιο, πλην όμως οι πληροφορίες για τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα της σταματούν εδώ. Μόνο οι κυρίες του διευρυμένου καρέ γνωρίζουν την ακριβή ημερομηνία γέννησής της αλλά κι αυτές αντιμετωπίζουν το ζήτημα των γενεθλίων ως ένα θέμα ταμπού. Εξ ου και η αμνηχανία τους την περασμένη Τετάρτη στη σάλα του Pralina της Στασι-κράτους. Πρώτη αποφάσισε να σπάσει τη σιωπή η Καλαμαρού...

«**Χρόνια** πολλά, φίλη!». «Είναι ήδη ΠΑΡΑ πολλά τα χρόνια, οπότε ας το αφήσουμε ως εδώ». «Η ηλικία δεν είναι παρά ένας αριθμός». «Ενας μεγάλος αριθμός φρευ...». «Μα γιατί σκοτιζεσαι; Μπορεί να μη διαθέτουμε νιάτα, έχουμε όμως κέφι για ζωή, χιούμορ, στιλ, και κυρίως, έχουμε επίεδο!». «Σε ό,τι με αφορά θα προτιμούσα να είχα επίπεδη κοιλιά αλλά ας είναι. Παίζει κανά νέο;» άνοιξε την ατζέντα της επικαιρότητας η Ιουλία.

«**Σήκου** Πάνω». «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, όπως δήλωσε ο Χριστόφορος Τορναρίτης εξαγγέλλοντας το κόμμα του: η δουλειά μου είναι ν' ανοίξω τα μάτια του κόσμου». «Ανέκαθεν ήταν γλαφυρός ο Φόρος». «Εγώ πάντως θα τον προτιμούσα πιο προωθημένο» σχολίασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλίτσα Κυριακού. «Θα μπορούσε φερειπείν να διακηρύξει: Σήκου πάνω τζιαι κάμε τα λιλίσις». «Ας μην προτρέχουμε. Το παιχνίδι άλλωστε, εν όψει των εκλογών του 2026, παίζεται αλλιώς».

«**Νομίζω** ήρθε η ώρα να αντιδράσει η αστική Λευκωσία. Και μάλιστα διά της ομοιοπαθητικής...» είπε η Ιουλία. Το καρέ κρεμόταν από τα χείλη της... «Φτάνει πια με τις ευγενίες, την κομψότητα, τον πολιτικό κατωσπρεπισμό και το επίπεδο γενικώς. Όταν το επίπεδο κυλιέται στα πατά-

«Μετά την εξαγγελία του κόμματος Σήκου Πάνω, τι πιο κατάλληλο από το κίνημα Κάτσε Τη Μάππα Χαμαί;» αναρτήθηκε η Ιουλία.

ματα μια είναι η επιλογή: να απαντήσουμε με το ίδιο ύφος. Οπότε προτείνω τη δημιουργία του κινήματος Κάτσε Τη Μάππα Χαμαί. Ένα λαϊκό κίνημα που στόχο θα έχει τη συσπείρωση όσων αισθάνονται να απειλούνται από τον λαϊκισμό. Με άλλα λόγια, σε απλά κυπριακά, name and shame!..»

Η **Καλαμαρού** αντιπρότεινε το κίνημα να λέγεται Η Τρίχα Τριχιά, αλλά η ιδέα απορρίφθηκε ως αχρείαστα σοφιστική. «Το κλειδί είναι η ομοιοπαθητική» είπε η Ιουλία. «Δηλαδή: ποιος είναι ο εχθρός του γελοίου; Το γελοιωδέστερο. Πάρτε για παράδειγμα

την ανακοίνωση της Προεδρίας της Δημοκρατίας για τη συνάντηση του ΠτΔ με τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών στη Νίκαια: «Συζητήθηκαν οι εξελίξεις στο Κυπριακό (...) επιβεβαιώθηκε η κοινή βούληση για επανέναρξη των συνομιλιών (...) ο γ.γ. ενημέρωσε για τις πρόσφατες επαφές της προσωπικής του απεσταλμένης στην Τουρκία».

«**Όλα** αυτά, στο πόδι! Οπότε το κίνημα Κάτσε Τη Μάππα Χαμαί σημειώνει τη θλίψη του γιατί ο Πρόεδρος δεν συζήτησε -ενώ είχε... άπλετο χρόνο- άλλα εξίσου ακανθώδη θέματα, όπως η απειλή των δημοκρατι-

κών θεσμών στις ΗΠΑ, η λιμοκτονία στη Γάζα, η πληγή του ουκρανικού, η έλλειψη νερού, ο αποκλεισμός μας από τον τελικό της Γιουροβίζιον και η ανάρτηση της Ανδρούλας Βασιλείου για το κτίριο του ΑΠΟΕΛ».

Η **ιδέα** της δημόσιας παρέμβασής του ομοιοπαθητικού κινήματος Κάτσε Τη Μάππα Χαμαί προκάλεσε στις κυρίες ευφορία, γεγονός που επισφραγίστηκε με ένα γύρο gin and tonic ακόμα. Ή αλέγρα διάθεσή τους επέτρεψε να δουν ξανά και να σχολιάσουν την πολυσυζητημένη συνέντευξη του προέδρου του ΕΛΑΜ στο podcast του Ανδρέα Κη-

μήτρη. Στο ερώτημα αν αισθάνεται την ανάγκη να ζητήσει συγγνώμη που υπηρέτησε τις αρχές της Χρυσής Αυγής, ο παλιός σωματοφύλακας του εγκληματία Μιχαολιάκου απάντησε ανευθρίαστα: «... έτσι όπως το θέτετε είναι λες και έχω διαπράξει έγκλημα εις βάρος της ανθρωπότητας. Ήταν μια προσωπική επιλογή σε νεαρή ηλικία».

«**Οπότε** το κίνημα Κάτσε Τη Μάππα Χαμαί δικαίως αναρωτιέται: αν το να κάνεις τον σωματοφύλακα σε μια εγκληματική οργάνωση που καταδικάστηκε από την ελληνική δικαιοσύνη είναι ένα νεανικό ατόπη-

μα, ποια επιλογή μας απομένει; Να αναβιώσουμε τον Νόμο 4000 περί Τεντιμποϊσμού; Είναι φανερό πως κάποιοι μας δουλεύουν χοντρά», σημείωσε η Ιουλία κι έδειξε στο καρέ τα βίντεο με τον «νεαρό» πρόεδρο του ΕΛΑΜ να επιβραβεύεται από τους ομοϊδεάτες του Χρυσαιγίτες Κασσιδιάρη και Μιχαολιάκο.

Σε άλλα νέα, τις κυρίες απασχολήσε το βασιανιστικό, σχεδόν υπαρξιακό, ερώτημα: ποιοι βάλθηκαν να κάνουν λαϊκό ήρωα τον Οδυσσέα; Ο προβληματισμός προέκυψε ένεκα της φαινήνς ιδέας της Αστυνομίας Κύπρου να καλέσει για κατάθεση τους δημοσιογράφους στις εκπομπές των οποίων ο τέως γενικός ελεγκτής και νυν κομματάρχης ισχυρίστηκε ότι το Προεδρικό γνώριζε τη δικαστική απόφαση κατατόμψής του πριν αυτή εκδοθεί. Απλή, αγνή, απορία: πρέπει να είσαι ειδικός περί τα επικοινωνιακά για να προβλέψεις πως μια τέτοια κίνηση θα ενεργοποιήσει τα αντανakaστικά των ΜΜΕ και των κομμάτων της αντιπολίτευσης; Food for thought για το επιτελείο του Λόφου.

Ήταν περασμένη πια η ώρα όταν η Ρενέ Κυπαρίσις, πιστή οπαδός του πάλαι ποτέ Ενδιάμεσου κόντρα στο φυλλορρόφημα των ημερών, ενημέρωσε την ομήγυρη για την ιδέα του Νικόλα να στεγασεί κάτω από την ίδια εκλογική στέγη ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ. «Ας ελπίσουμε η ονομασία που διέρρευσε -Ένωση Κέντρου- να μην ισχύει γιατί μοιάζει με ύβρη στο ιστορικό παρελθόν. Μετά δε το ξεκατάνασμα μεταξεί Παπαδάκη -Σιζούπουλου, το αντίστοιχο του δικού-κού βουλευτή Χρίστου Ορφανίδη και το silver alert που σήμανε για το κόμμα του Μάριου Καρογιάν, η ατυχής ιδέα ας καταλήξει καλύτερα στις καλέςδες», σχολίασε η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον χωρίς καμία διάθεση χιούμορ.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
15.6.1935

Πρόβλεψις: Τηλεγραφήματα εκ Πεκίνου επιβεβαιούν και εκ ξένων πηγών την πληροφορίαν ότι δεκατρία τραίνα μεταφέροντα μικτήν ιαπωνικήν ταξιαρχίαν μετά πυροβολικού εισήλθον εις την υπό του Σαν-Νακ-Καν εκκενωθείσαν ζώνην. Η ταξιαρχία αυτή σταθμεύει επί του παρόντος ολίγα μίλια νοτίως του μεγάλου σινικού τείχους. Προβλέπεται ότι η δύναμις αυτή θα τεθί εις κίνησιν προς το Πεκίνον την εσπέραν.

Δωρεά: Το αερόστατον με το οποίον ο καθηγητής Πικάρ ανυψώθη, τω 1932, εις την στρατόσφαιραν, εδωρήθη, την παρελθούσαν εβδομάδα, εις το επιστημονικόν μουσείον του Κένσινγκτον. Ο Πικάρ, επί τη ευκαιρία ταύτη, ανακοίνωσε ότι συμπληρώνει τας προετοιμασίας του διά μίαν νέαν ανύψωσιν, την οποίαν ελπίζει να πραγματοποιήσῃ εντός του προσεχούς έτους.

Δικαιολογητικά: Ο υφυπουργός της Συγκοινωνίας κ. Λιβιεράτος απέστειλε προς το τραστ των εταιριών της βενζίνης έγγραφον διά του οποίου ζητεί να του υποβληθούν όλα τα στοιχεία με τα οποία δικαιολογεί την κατά μίαν δραχμήν κατά γαλόνιον αύξησιν της τιμής της βενζίνης. Σχετικώς, ο κ. Λιβιεράτος ανεκoinώσεν ότι εάν δεν ευρη επαρκή, ως ο ίδιος πιστεύει, τα δικαιολογητικά ταύτα, θα ζητήσῃ από το τραστ να δεχθῇ την παλαιάν τιμήν.

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Ο Παμπορίδης, η Αννίτα, ο Αβέρωφ και η Ελπίδα

«**Έκαμα** το λάθος να επιχειρήσω συζήτηση με Άλτες. Ομολογώ πως μου είναι αδύνατον να συνεννοηθώ. Ή εγώ είμαι καμένος ή αυτοί. Σε κάθε περίπτωση καλή τους τύχη». Ανάρτηση Γιώργου Παμπορίδη για διαδικτυακές αψιμαχίες με οπαδούς του πρώην Ελεγκτή. Έχουμε λοιπόν πολέμους, σεισμούς, καταποντισμούς, τα προβλήματα του ΑΠΟΕΛ -που για πολλούς είναι και τα σημαντικότερα- και στην πολιτική μας σκηνή όλους εναντίον όλων. Make my day!

Ο **Παμπορίδης** πάντως αυτή την εβδομάδα έκανε διάφορες αμφιλεγόμενες δηλώσεις που δημιούργησαν ντόρο. Απολαύστε ανεύθυνα: «Αν ο Αβέρωφ επιστρέψει θα μας βρει απέναντί του όλους εμάς που παράκαμψε. Ο Χριστοδουλίδης λειτουργεί οπορουνιστικά, θα μεθοδεύσει συνεργασία με ΕΛΑΜ και ο Αβέρωφ ευθύνεται για την ανάδειξή του σε «άγιο βρέφος» διότι ίσως είχε κατά νου είτε επιστροφή του είτε ποδηγέτηση της νέας ηγεσίας». Holy shit!

Είναι προφανές ότι στη λίστα των πιθανών ενδιαφερόμενων για το χρίσμα του ΔΗΣΥ για το 2028 μπαίνει πια στη μαρκίζα -με μεγάλα φωτεινά γράμματα- και το όνομα του Παμπορίδη, δίπλα από τα ονόματα Αβέρωφ, Αννίτας και Φαίδωνα. Είναι όλοι δυνατά χαρτιά, μα το αλληλοφάγμά τους (αυτή τη βδομάδα είχαμε μπηχτές Αννίτας προς Φαίδωνα και μπηχτές Παμπορίδη προς Αβέρωφ) κάνει τον νεαρό μας Νίκο να χαϊδεύει τη γάτα του χα-

Ο **Αβέρωφ** ανέδειξε τον Χριστοδουλίδη σε Μεσσία.

μογελώντας. Ίσως μάλιστα να απολύσει και μερικά από τα δεκάδες ανώνυμα τρολ του διαδικτύου, τόσο εύκολη θεωρεί πια την επανεκλογή του.

Να **ξέρετε** πάντως πως στην αναμνημοπούλα του 2028 θα μπορούσε να μπει σφίνα ο μικρός Πρίγκιπας, που πια ωρίμασε, έγινε πιο μετριοπαθής και κατ' επέκταση αποδεχτός από μεγαλύτερη μερίδα ψηφοφόρων από άλλα κόμματα. Δυστυχώς, με την ατάκα «ας δώσουμε μαζί τη μάχη ενάντια στον λαϊκισμό και τον εθνικισμό» κέρδισε συμπάθεια από άλλους χώρους μα έχασε απ' το ΔΗΚΟ, που θεωρείται

φωτώριο των παθογενειών που ο Νικόλας θέλει να πολεμήσει. I shit you not. Εντυπωσιακό λοιπόν το ανάποδο ψαλιδάκι του (θύμισε Πελέ) μα ίσως κατέληξε σε αυτογκόλ. Βέβαια, κάντε υπομονή, αφού κανείς δεν ξέρει ποια θα είναι η κατάσταση στο ΔΗΚΟ μετά τις προσεχείς βουλευτικές.

Φίλος συναγερμικός μου είπε ότι είδε τον ακόλουθο εφιάλτη: ο Χριστοδουλίδης έγινε λέει ο επόμενος πρόεδρος του ΕΛΑΜ και στη συνέχεια συγχώνευσε ΔΗΣΥ με ΕΛΑΜ (ευκολάκι), ΔΗΚΟ (αυτοί τον έχουν εφεύρει), ΕΔΕΚ (αν υπάρχει), ΔΗΠΑ (πάντα της ανήκει

κάθε μεγάλη νίκη), ΣΗΚΟΥ ΠΑΝΩ (ρε), ΑΛΜΑ (στο κενό) και Οικολόγους, φωτιάκοντες μονοκομματική κυβέρνηση στην οποία προσχωρεί και το ΑΚΕΛ λέγοντας Ναι στον Χριστοδουλίδη για να τσιμεντώσει το Όχι στον Χριστοδουλίδη. What a crazy nightmare.

Στη συνέχεια -του ονειρίου, ονειρώδους για μερικούς- ο νεαρός μας συνταξιούχος έγινε κληρικός, έβαλε ράσα και μετατράπηκε επιτέλους, όπως προέβλεψαν οι προφητείες και ο προηγούμενος Αρχιεπίσκοπος, σε νέο Μακάριο. Ο φίλος ξύπνησε ιδρωμένος από τον εφιάλτη, αλλά εγώ λέω γιατί όχι; Έχουμε ζήσει και χειρότερα.

«**Με όλα** όσα διαδραματίζονται στο ΔΗΣΥ και με τους βρικόλακες που θέλουν να σε φάνε ζωντανή από μέσα, είμαι εδώ για να σε βοηθήσω αφιερώοντάς σου αυτό το φιλάκι (μάλλον ήθελε να γράψει φιλήμακι). Με φιλική αγάπη, Χριστόφορος». Διαβάζοντας αυτό το μήνυμα από τον ηγέτη του Σήκου Πάνω, αυτόπτες μάρτυρες λένε πως η Αννίτα όντως Σπκώστηκε πάνω, πήγε στο παράθυρο και έβγαλε μια δυνατή κραυγή: Never Surrender!

Και σαν να μη μας έφταναν όλα αυτά χάσαμε και την Ελπίδα. Καλά ακούσατε. Μας έλεγαν πως η Ελπίδα πεθαίνει τελευταία, μα η δική μας Ελπίδα, της Κύπρου μας, του ΡΙΚ, αποφάσισε να μεταναστεύσει, ακολουθώντας τον καλό της στην Ελλάδα. Και τώρα τι θα κάνουμε χωρίς Ελπίδα; Θα μείνουμε hopeless!

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίπλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ν' αγαπάς
την ευθύνη.
Να λες: Εγώ,
εγώ μονάχος μου
έχω χρέος να
σώσω τη γη.

Νίκος Καζαντζάκης
Ασκητική

ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ
ΓΙΑ ΕΝΑ
ΚΑΛΥΤΕΡΟ
ΑΥΡΙΟ

**Όσο πιο μεγάλος είσαι,
τόσο μεγαλύτερη είναι και η ευθύνη σου.**

Στη Lidl Κύπρου αγαπάμε αυτήν την ευθύνη.

Και το αποδεικνύουμε έμπρακτα, μέσα από τις δράσεις μας για το περιβάλλον.

- Συλλογή **13 τόνων απορριμμάτων σε 62 καθαρισμούς βυθού και ακτής**, μέσα από το Project Zero.
- **Ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών για τη μείωση του πλαστικού**, μέσα από το Mind REset, με τη συμμετοχή **πάνω από 12.000 μαθητών & μαθητριών**.
- Στόχος για **μηδενικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050**.

Lidl

at its best!

Ισραήλ - Ιράν: Το χρονικό της σύγκρουσης

Η επίθεση του Ισραήλ εναντίον του Ιράν εντάσσεται σε μακρό-πνηο στρατηγική του με στόχο όχι μόνο την ανάσχεση του πυρηνικού προγράμματος της Τεχεράνης, αλλά και την αποκοπή του Ιράν από τους περιφερειακούς συμμάχους του.

2019
Πλήγματα εναντίον συμμάχων του Ιράν

Ισραηλινές επιθέσεις σε Συρία, Λίβανο και Ιράκ είχαν στόχο να εμποδίσουν το Ιράν να τροφοδοτήσει τις οργανώσεις-πελάτες του με προηγμένα όπλα. Το Ισραήλ είχε κατηγορήσει το Ιράν για δημιουργία δικτύου ανεφοδιασμού στον Λίβανο με τελικό αποδέκτη τη Χεζμπολάχ.

2020
Δολοφονία εξ αποστάσεως

Το Νοέμβριο, το Ισραήλ δολοφόνησε τον επιστήμονα Μοχσέν Φαχριζαντέχ, υψηλά ιστάμενο στέλεχος του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν. Το θύμα δέχθηκε καταγισμό πυρών από τηλεχειριζόμενο πολυβόλο, που ήταν κρυμμένο σε καρότσα φορτηγού.

2021
Αψιμαχίες στις θάλασσες

Η διένεξη Ισραήλ - Ιράν μεταφέρθηκε στις θάλασσες. Ο Νετανιάχου κατηγόρησε την Τεχεράνη για την έκρηξη σε ισραηλινή ιδιοκτησίας πλοίο στα ανοικτά του Ομάν. Τον επόμενο μήνα, το Ιράν κατηγόρησε το Ισραήλ για έκρηξη μικρού δρόπη στο κατάστρωμα ιρανικού εμπορικού πλοίου στη ΝΑ Μεσόγειο.

Δρόμος χωρίς επιστροφή

Τι σημαίνει για το Ισραήλ «να τελειώσει τη δουλειά»; Είτε να εξασφαλίσει ότι θα είναι αδύνατο για την Τεχεράνη να αποκτήσει πυρηνικά όπλα, είτε να ανατραπεί το καθεστώς του Χαμενεΐ

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗ

Η δραματική υποχώρηση της Τεχεράνης και των δορυφόρων της, καθώς και η πιεστική οικονομική κατάσταση, προσφέρουν τώρα μια μοναδική ευκαιρία στο Ισραήλ να εκριζώσει μια και καλή τον ιρανικό κίνδυνο.

Το Ιράν είναι υποχρεωμένο αυτή τη φορά να αντιδράσει πολύ πιο δυναμικά. Οπότε η Ουάσινγκτον θα υποχρεωθεί να υπερασπιστεί την Ιερουσαλήμ, ακόμη και αν διαφωνεί με την πυροδότηση της έντασης εκ μέρους της.

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗΣ

Η τελευταία επίθεση του Ισραήλ εναντίον του Ιράν ήταν η θεαματικότερη και πλέον στοχευμένη μετά την 7η Οκτωβρίου 2023, λαμβάνοντας χώρα δύο μέρες προτού οι αντιπροσωπείες ΗΠΑ και Ιράν συναντηθούν στο Ομάν. Η πιθανότητα ολοκλήρωσης μιας συμφωνίας-πλαισίου ανάμεσα στις δύο πλευρές ήταν ούτως ή άλλως μικρή. Αλλά ο Τραμπ ήθελε να εξαντλήσει τα περιθώρια, τόσο για να διασκεδάσει τις εντυπώσεις για την αποτυχία του να προωθήσει (έστω) την κατάπαυση του πυρός στην Ουκρανία, όσο και για να έχει έναν λιγότερο πονοκέφαλο στη Μέση Ανατολή, προκειμένου να στραφεί με περισσότερες δυνάμεις κατά της Κίνας. Η όποια κατάληξη όμως έτσι και αλλιώς θα άφηνε ανικανοποίητο το Ισραήλ, εφόσον θεωρεί ότι κατόπιν αυτής η Τεχεράνη θα διατηρούσε τη δυνατότητα απόκτησης πυρηνικών.

Και εδώ βρίσκεται το «κλειδί» της επιλογής του χρόνου της επίθεσης: η ποσότητα του εμπλουτισμένου ουρανίου επαρκεί ώστε το Ιράν να αναπτύσσει σταθερά το πυρηνικό του πρόγραμμα, με τη δυνατότητα ήδη για εννέα βόμβες, ενώ κάθε τέσσερις εβδομάδες ολοκληρώνεται ο εμπλουτισμός αρκετού ουρανίου για την κατασκευή μιας πυρηνικής βόμβας, χωρίς πάντως να έχει φτάσει ακόμη στα επιθυμητά επίπεδα (παρμένει στο 60%). Για την Ιερουσαλήμ, ωστόσο, η παραγωγή πυρηνικού όπλου της Τεχεράνης πλησίαζε επικίνδυνα στο σημείο χωρίς επιστροφή και σε μια τέτοια περίπτωση η ασφάλεια της θα βρισκόταν σε άμεσο κίνδυνο. Επίσης, η δραματική υποχώρηση της δεύτερης και των δορυφόρων της, καθώς και η πιεστική οικονομική κατάσταση προσφέρουν τώρα μια μοναδική ευκαιρία στο Ισραήλ να εκριζώσει μια και καλή τον ιρανικό κίνδυνο. Κάποιο ρόλο στην απόφαση, αλλά σχετικά μικρό, έπαιξε και η εσωτερική κα-

Ο Μπέντζαμιν Νετανιάχου παρουσιάζει πίνακα σχετικό με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν στην 67η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη, τον μακρινό Σεπτέμβριο του 2012. Σήμερα, η ποσότητα του εμπλουτισμένου ουρανίου επαρκεί ώστε η Τεχεράνη να αναπτύσσει σταθερά το πυρηνικό της πρόγραμμα, γεγονός που φαίνεται ότι «πυροδότησε» την ισραηλινή επίθεση.

τάσταση στο Ισραήλ, με την κυβέρνηση να τελεί υπό πίεση και τις φήμες για πρόωρες εκλογές να αναζωογονούνται. Ο κυβερνητικός συνασπισμός θα συσπειρωθεί κατόπιν της επίθεσης. Τέταρτον, όσο δίνεται χώρος και χρόνος στη διπλωματία, με τους Ιρανούς να έχουν παραδοσιακά διαπραγματευτική δεινότητα, η ανησυχία των Ισραηλινών είναι πως απλά και μόνο αυτοί αγόραζαν χρόνο και δη απέναντι σε έναν Τραμπ τον οποίο η ισραηλινή ηγεσία πλέον δεν εμπιστεύεται και ανησυχεί για την πρόδηλη αγωνία του να παρυσιάσει μια διεθνή επιτυχία.

Εξίσου προσμετρήθηκε η προσπάθεια Τραμπ στο εσωτερικό μέ-

τωπο και το κλονισμένο ηγετικό του προφίλ (σε σχέση με τη φόρα που είχε τις πρώτες 100 μέρες της προεδρίας του), οπότε τώρα ήταν η κατάλληλη στιγμή να τον δεσμεύσει, ακόμη και να τον εγκλωβίσει ο Νετανιάχου στην επιθυμητή για αυτόν κατεύθυνση ή πάντως να βάλει ταφόπλακα στην προσπάθεια προσέγγισης ΗΠΑ - Ιράν. Ενδιαφέρον έχει κατά πόσον ο Τραμπ πρόκειται να διαφοροποιηθεί από το Ισραήλ, όπως έκανε με την άρση των κυρώσεων έναντι της συριακής μεταβατικής κυβέρνησης, με τη συμφωνία με τους Χούθι και τις απευθείας συνομιλίες με τη Χαμάς. Πάντως, η τελευταία επίθεση δεν εξυπηρετεί τα αμερικανικά συμφέ-

ροντα, ενώ οι ΗΠΑ παύουν να θεωρούνται εγγυητές περιφερειακής ασφάλειας, στρέφοντας τα κράτη της περιοχής στην αναζήτηση τοπικών συμπράξεων ή εξωτερικών συνομιλητών. Το Ιράν είναι υποχρεωμένο αυτή τη φορά να αντιδράσει πολύ πιο δυναμικά. Οπότε, η Ουάσινγκτον θα υποχρεωθεί να υπερασπιστεί την Ιερουσαλήμ, ακόμη και αν διαφωνεί με την πυροδότηση της έντασης εκ μέρους της. Λογικά, για λόγους αξιοπιστίας και αξιοπρέπειας, μετά μία ακόμη, τη μεγαλύτερη αυτή τη φορά, ταπεινώσή του, το Ιράν θα κλιμακώσει, εκτός εάν βρίσκεται σε τόσο δυσμενή θέση που διαπισώσει ότι αδυνατεί. Ομως, πρέπει να

καταδείξει ότι διαθέτει στοιχειώδη αποτρεπτική ικανότητα, ενώ εύλογα θεωρείται από πολλούς (εντός και εκτός της χώρας) ανίκανο να υπερασπιστεί πλέον τον εαυτό του, όχι μόνο τους συμμάχους του. Εννοείται πως δεν πρόκειται να διαπραγματευτεί τώρα με το πιστόλι στον κρόταφο, αν και ο Τραμπ θα χρησιμοποιήσει την επίθεση σαν διαπραγματευτικό ατού. Στερείται, εντούτοις, της κουλτούρας να εμπλέξει και άλλες δυνάμεις στην προσπάθειά του να μην ξεφύγει η κατάσταση από κάθε έλεγχο (δεν αποκλείεται στο τέλος να εξαναγκαστεί να ζητήσει τη συνδρομή τους), ενώ είναι κρίσιμο κατά πόσο το Ιράν θα ρισκάρει επιθέσεις σε αμερικανικούς στόχους.

Μάλιστα, η ισραηλινή ηγεσία είναι αποφασισμένη να απορροφήσει τις όποιες αντιδράσεις σε περιφερειακό επίπεδο (π.χ. σκληρότερη του αναμενομένου η ανακοίνωση της Σαουδικής Αραβίας) ή τυχόν παρεμβάσεις των θυμμένων Ευρωπαίων, αν πρόκειται να τελειώσει τη δουλειά. Τι σημαίνει αυτό; Είτε να εξασφαλίσει ότι θα είναι αδύνατο για την Τεχεράνη να αποκτήσει πυρηνικά όπλα (κάτι που κατά τους Ισραηλινούς αποκλείεται να γίνει μέσω διαπραγματεύσεων), είτε να ανατραπεί το καθεστώς του Χαμενεΐ. Μετά την επίθεση της Παρασκευής, η Ιερουσαλήμ έχει δημιουργήσει μια συνθήκη, όπου είναι υποχρεωμένη να πετύχει άμεσα τουλάχιστον έναν από τους παραπάνω στόχους (εντείνοντας τις επιθέσεις της ή/και απαντώντας με αντίποινα), καθώς σε διαφορετική περίπτωση το καθεστώς της Τεχεράνης, εφόσον επιβιώσει, θα επισπεύσει την ανάπτυξη του πυρηνικού του οπλοστασίου ως το μόνο αποτελεσματικό, αποτρεπτικό μέσο απέναντι σε κάθε εξωτερική δύναμη.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA), καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Σε αυξημένη ετοιμότητα το σύστημα ασφάλειας της Κύπρου

Προετοιμασία στη Λευκωσία για μια κρίση σε βάθος χρόνου – Ανοίγουν οι γέφυρες για ανθρωπιστικά θέματα

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Στη λογική ότι η Κύπρος αποτελεί ανθρωπιστική γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης κινείται η πολιτική αντίδραση της Λευκωσίας και στη νέα κρίση που έχει ξεσπάσει στη Μέση Ανατολή με τις πυραυλικές επιθέσεις του Ισραήλ κατά του Ιράν. Η έναρξη των ισραηλινών επιθέσεων ξημερώματα περασμένης Παρασκευής σήμανε συναγερμό και στην κυπριακή πρωτεύουσα με έκδηλη την ανησυχία για τις ευρύτερες επιπτώσεις στην ασφάλεια της περιοχής. Η ενεργοποίηση του σχεδίου Εστία που αφορά βοήθεια σε υπηκόους τρίτων χωρών σε περιπτώσεις κρίσεων αποσκοπούσε αφενός στην προετοιμασία του μηχανισμού για ανθρωπιστικά θέματα και αφετέρου για να στείλει το μήνυμα πως η Κύπρος παραμένει στην πλευρά της λύσης και της εκτόνωσης της τεταμένης κατάστασης. Η έκτακτη σύγκληση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας αποσκοπούσε στην ενεργοποίηση των κρατικών δομών για την εσωτερική

ασφάλεια αλλά και στον συντονισμό σε περίπτωση που παρατηρηθεί ακραία ανθρωπιστική κρίση. Μέχρι και την Παρασκευή τα μεσάνυχτα που έκλεινε το κυριακάτικο φύλλο της «Κ» η Κυπριακή Δημοκρατία δεν είχε δεχθεί αιτήματα από τρίτες χώρες για την υποδοχή, φιλοξενία και βοήθεια σε υπηκόους τους που βρίσκονταν στις εμπόλεμες περιοχές και πρέπει να απομακρυνθούν. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η εκτροπή 29 πτήσεων στα δύο αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου με την αποβίβαση 2427 επιβατών στους οποίους θα παρορασχεθεί κάθε βοήθεια προκειμένου να μεταβούν στους προορισμούς

Σε ετοιμότητα η Ε.Φ.

Παρά το γεγονός ότι η Λευκωσία αποφεύγει σε παρόμοιες καταστάσεις να δώσει την εντύπωση πως στην ενεργοποίηση κρατικών δομών σημαντική κοιμάται καταλαμβάνει και η Εθνική Φρουρά στην έκτακτη συνεδρία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας η άποψη που κυριάρχησε

ήταν πως η κατάσταση της Εθνικής Φρουράς θα βρίσκεται στο επίπεδο αυξημένης ετοιμότητας, συνδράμοντας το έργο της Αστυνομίας όπου οι περιστάσεις το απαιτούν. Από πλευράς Εθνικής Φρουράς αυξημένη θα είναι και η επιτήρηση της πράσινης γραμμής υπό την ανησυχία ανακοπής παράνομων μεταναστευτικών ροών αλλά το κυριότερο αποτροπής αντιποίνων σε εβραϊκούς στόχους επί κυπριακού εδάφους. Σημαντικός είναι και ο ρόλος στο ναυτικό της Εθνικής Φρουράς με αύξηση του βαθμού επιτήρησης των θαλασσίων συνόρων της Δημοκρατίας. Στρατιωτική πηγή έλεγε στην «Κ» πως η κατάσταση στην Εθνική Φρουρά το απόγευμα περασμένης Παρασκευής ήταν η συνηθισμένη και η όποια ετοιμότητα υπήρχε ήταν σε επίπεδο ηγεσίας που παρακολουθούσε την εξέλιξη των ισραηλινών επιθέσεων στο Ιράν. Αυτό που φαίνεται να τυγχάνει ιδιαίτερης προσοχής σε περιπτώσεις κρίσεων στη Μέση Ανατολή είναι ο εντοπισμός και η σύλληψη ύποπτων προσώπων που ενδεχο-

μένως να χρησιμοποιήσουν την Κύπρο για μετάβασή τους προς δυσμάς με σκοπό τα αντίποινα σε εβραϊκούς ή άλλους δυτικούς στόχους. Επί του παρόντος, εάν χρειαστεί η Ε.Φ., θα συνδράμει στον έλεγχο ζωτικών υποδομών της Δημοκρατίας όπως αεροδρόμια, λιμάνια ή άλλους ευαίσθητους χώρους.

Χαμηλοί τόνοι

Στο κυβερνητικό στρατόπεδο ένα κομμάτι που τυγχάνει ιδιαίτερης προσοχής και γίνεται προσπάθεια να τύχει διαχείρισης είναι περιοριστούν οι δημόσιοι τόνοι λόγω της γεωγραφικής θέσης της Κύπρου. Σε αυτή την προσπάθεια η κατεύθυνση που έχει δοθεί είναι όπως χειρισμός θεμάτων που επηρεάζονται από τη νέα κρίση να γίνεται σε κεντρικό κυβερνητικό επίπεδο και όχι από τις ενδιαφερόμενες υπηρεσίες. Στη λογική αυτή η ενημέρωση για θέματα που αφορούν επηρεασμό των υπηρεσιών των αεροδρομίων θα πραγματοποιείται όχι από τη διαχειρίστρια εταιρεία των αεροδρομίων αλλά

από το γραφείο του κυβερνητικού εκπροσώπου. Κάτι ανάλογο προφανώς θα ισχύει και για άλλους ευαίσθητους τομείς.

Σχέδιο Εστία

Η έναρξη των ισραηλινών επιθέσεων στο Ιράκ βρήκε απροσδιόριστο αριθμό Κυπρίων υπηκόων σε Ισραήλ και Ιράν. Θέμα που απασχόλησε το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας. Για το θέμα αυτό το ΥΠΕΕ βρίσκεται σε επαφή με τις διπλωματικές αποστολές στις δύο χώρες προκειμένου να εντοπιστεί ο ακριβής αριθμός των Κυπρίων και μόλις οι συνθήκες και περιστάσεις το επιτρέψουν θα γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες. Μέρимνα υπήρξε και για τους επιβάτες οι πτήσεις των οποίων εξετράπησαν σε κυπριακά αεροδρόμια. Για όσους επιβάτες δεν υπήρξε μέρимνα από τις αεροπορικές εταιρείες που πετούσαν έγιναν οι απαραίτητες διευθετήσεις από πλευράς κρατικών υπηρεσιών.

Μήνυμα ειρήνης

Στην τοποθέτησή του κατά

την έναρξη της έκτακτης συνεδρίας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τόνισε με έμφαση τον σταθεροποιητικό ρόλο της Κύπρου στην περιοχή με τον ΥΠΕΕ Κωνσταντίνου Κόμμο να μιλάει με τους ομόλογούς του σε Ισραήλ και Ιράν αλλά και γειτονικών χωρών. Από πλευράς κυβέρνησης απορρίπτεται κατηγορηματικά ότι χρησιμοποιήθηκε κυπριακό έδαφος για τις επιθέσεις στο Ιράν.

Στο πνεύμα αυτό κυβερνητικές πηγές ανέφεραν πως υπήρξε επικοινωνία με τη βρετανική πλευρά η οποία διαβεβαίωσε πως δεν χρησιμοποιήθηκαν οι Βρετανικές Βάσεις για καμία ισραηλινή επιχείρηση. Στην ευρύτερη περιοχή τις επόμενες μέρες αναμένεται η άφιξη ισχυρών στρατιωτικών δυνάμεων των ΗΠΑ με τις πληροφορίες να φέρουν το αντιτορπιλικό USS Thomas Hudner να έχει λάβει οδηγίες να πλεύσει προς την ανατολική Μεσόγειο και ένα δεύτερο αντιτορπιλικό να είναι διαθέσιμο, αν το ζητήσει ο Λευκός Οίκος.

2022
Δολοφονία Ιρανού αξιωματικού

Τον Μάιο, δύο άνδρες που επέβαιναν σε μοτοσικλέτα πυροβόλησαν και σκότωσαν τον συνταγματάρχη Σαγιάντ Χονταγί, αξιωματικό των Φρουρών της Επανάστασης. Ισραηλινοί αξιωματούχοι υποστήριξαν ότι ο Χονταγί ήταν διοικητής μυστικής μονάδας, αρμόδιας για δολοφονίες και απαγωγές.

2022
Θάνατος δύο επιστημόνων

Από τροφική δηλητηρίαση πέθαναν τον Μάιο ο αεροναυπηγός Αγιούμπ Εντεζαρί, στέλεχος ερευνητικής ομάδας του στρατού, και ο γεωλόγος Καμράν Αγκαμολαέι. Η Τεχεράνη υποστήριξε ότι οι δύο άνδρες δηλητηριάστηκαν από το Ισραήλ, με το Τελ Αβίβ να αποφεύγει να σχολιάσει.

2023
Επιθέσεις 7ης Οκτωβρίου

Το Ιράν αρνήθηκε κάθε ανάμειξη στις επιθέσεις της Χαμάς. Σε αλληλεγγύη με τη Γάζα, η λιβανέζικη Χεζμπολάχ και οι Χούθι της Υεμένης πραγματοποίησαν επιθέσεις εναντίον του Ισραήλ. Το Δεκέμβριο, το Ιράν κατηγόρησε το Ισραήλ για τη δολοφονία ανώτατου Ιρανού αξιωματικού στη Συρία.

2024
Καρατόμψαν Χεζμπολάχ και Χαμάς

Τον Ιούλιο δολοφονείται στην Τεχεράνη ο επικεφαλής της Χαμάς, Ισμαήλ Χανίγιε. Τον Σεπτέμβριο, εκρήξεις παγιδευμένων βομβητών σκοτώνουν στελέχη της Χεζμπολάχ. Δολοφονείται ο ηγέτης της, Χασάν Νασράλα. Τον Οκτώβριο, το Ιράν εξαπολύει 180 πυραύλους κατά του Ισραήλ.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Αντιμέτωπος με δύσκολες αποφάσεις είναι ο Ντόναλντ Τραμπ, στον απόηχο της στρατιωτικής επίθεσης που εξαπέλυσε το Ισραήλ κατά του Ιράν τα ζημερώματα της Παρασκευής. Ο Αμερικανός πρόεδρος, που είχε αυτοαναγορευτεί σε πρεσβευτή της «ειρήνης μέσω της ισχύος», βλέπει τώρα ότι η απαγκίστρωση από τη Μέση Ανατολή δεν είναι τόσο απλή υπόθεση.

Μιλώντας την Παρασκευή το πρωί στο CNN, ο Τραμπ χαρακτήρισε «πολύ επιτυχημένη» την ισραηλινή επίθεση και προειδοποίησε το Ιράν, έστω αυτή την ύστατη ώρα, να αποδεχθεί την αμερικανική πρόταση για το πυρηνικό του πρόγραμμα. «Θα πρέπει τώρα να έρθουν στο τραπέζι για να κάνουν μια συμφωνία πριν να είναι πολύ αργά. Θα είναι πολύ αργά γι' αυτούς», είπε. Απαντώντας σε ερώτηση σχετικά με την αρχική δήλωση του υπουργού Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο, που έπαιρνε αποστάσεις από την ισραηλινή επίθεση, ήταν σαφής: «Φυσικά υποστηρίζουμε το Ισραήλ, προφανώς, και το υποστηρίξαμε όπως κανείς δεν το υποστήριξε ποτέ».

Εκλείσε η διέξοδος

«Η απόφαση του Ισραήλ να ξεκινήσει πόλεμο εναντίον του Ιράν για να εξαλείψει το πυρηνικό του πρόγραμμα δημιουργεί ένα θεμελιώδες δίλημμα για τον Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος προεκλογικά προωθούσε την ιδέα ότι ήταν ο μόνος που θα μπορούσε να φέρει ειρήνη στην περιοχή», λέει στην «Κ» ο Αϊβο Ντάαλντερ, πρόεδρος του Chicago Council on Global Affairs και πρώην πρέσβης των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ (2009-2013). «Αν και ο Τραμπ ισχυρίζεται το αντίθετο, ο διπλωματικός δρόμος (μιας νέας συμφωνίας με το Ιράν) έκλεισε με την απόφαση του Ισραήλ να επιτεθεί».

«Τι μπορούν λοιπόν να κάνουν τώρα οι ΗΠΑ; Είτε θα συνταχθούν με το Ισραήλ στον πόλεμο, χτυπώντας εκείνες τις βαθιές υπογείες πυρηνικές εγκαταστάσεις που το Ισραήλ δεν είναι σε θέση να καταστρέψει· είτε θα υποχωρήσουν ελπίζοντας ότι ο πόλεμος Ισραήλ - Ιράν θα αφήσει αλώβητες τις ΗΠΑ και τις δυνάμεις τους στην περιοχή. Στην πρώτη περίπτωση ο Τραμπ θα εμπλακεί σε έναν πόλεμο που έλεγε στους πάντες ότι ήθελε να αποφύγει. Στη δεύτερη, θα διαρρήξει μόνιμα τη σχέση ΗΠΑ - Ισραήλ και θα στείλει ένα αδιαμφισβήτητο μήνυμα σε συμμάχους

και εταίρους ότι δεν μπορούν να εμπιστευτούν τις ΗΠΑ».

«Αυτή είναι η θεμελιώδης πραγματικότητα: η διπλωματία είναι νεκρή», καταλήγει. «Και αν το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν δεν εξαλειφθεί εντελώς, το Ιράν θα είναι πιο αποφασισμένο από ποτέ να αποκτήσει τη βόμβα μόλις τελειώσει ο πόλεμος. Το Ισραήλ δεν έχει την ικανότητα να καταστρέψει όλες τις πυρηνικές εγκαταστάσεις του Ιράν, εκτός εάν χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα για να το πράξει. Μόνο οι ΗΠΑ μπορούν. Η επιλογή είναι του Τραμπ και μόνο του Τραμπ».

Δίλημμα

«Το Ισραήλ δεν έχει την ικανότητα να καταστρέψει όλες τις πυρηνικές εγκαταστάσεις του Ιράν, εκτός εάν χρησιμοποιήσει πυρηνικά όπλα για να το πράξει. Μόνο οι ΗΠΑ μπορούν. Η επιλογή είναι του Τραμπ και μόνο του Τραμπ».

Αϊβο Ντάαλντερ
Πρόεδρος του
Chicago Council
on Global Affairs
και πρώην πρέσβης των ΗΠΑ
στο ΝΑΤΟ

Στελέχη των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων χειροκροτούν τον Ντόναλντ Τραμπ κατά τη διάρκεια ομιλίας του στη βάση Φορτ Μπραγκ της Β. Καρολίνας. Ο Αμερικανός πρόεδρος κινδυνεύει τώρα να συρθεί σε έναν πόλεμο που έλεγε ότι ήθελε να αποφύγει.

Η Μάρα Ράντμαν, στέλεχος του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας και του Στέιτ Ντιπάρτμεντ (με αρμοδιότητα για τη Μέση Ανατολή) επί προεδρίας Ομπάμα, μιλάει στην «Κ» για μια «μεγάλη ζαριά από το Ισραήλ». Όπως εξηγεί: «Υπολόγισαν ότι το παράθυρο που είχαν για να πετύχουν ένα σημαντικό πλήγμα στο πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν κινδύνευε να κλείσει. Η έλλειψη ενθουσιασμού τους για τις διαπραγματεύσεις του προέδρου Τραμπ με το Ιράν αντικατοπτρίζει τις απόψεις που εξέφραζαν πιο δημόσια για τη συμφωνία (το JCPOA) του προέ-

δρου Ομπάμα με την Τεχεράνη». Πρόκειται, σύμφωνα με την πρώην αξιωματούχο των κυβερνήσεων Ομπάμα και νυν καθηγήτρια στο Miller Center του Πανεπιστημίου της Βιρτζίνια, «για μια προληπτική επίθεση από το Ισραήλ, μια επιχείρηση μεγάλης κλίμακας που είναι πιθανό να διαρκέσει εβδομάδες ή και μήνες. Ενώ φαίνεται ότι ο πρόεδρος Τραμπ και ο υπουργός Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο προσπαθούν να τοποθετήσουν τις ΗΠΑ ως παρατηρητή, η δήλωσή του Ρούμπιο με τον κάπως πανικόβλητο τρόπο με τον οποίο διατυπώθηκε, αυξάνει την

πρόκληση. Τουναντίον, το ισλαμικό καθεστώς θα αντιδράσει, διότι διακυβεύεται η αξιοπιστία του και ίσως η ίδια του η ύπαρξη. Το Ισραήλ μόνο «αγοράζει» χρόνο, αφού δεν δύναται να επιβάλει την ειρήνη αποκλειστικά με τη στρατιωτική του ισχύ.

Ωστόσο, η ισραηλινή επίθεση δεν πρέπει να αναλυθεί μόνο σε σχέση με την ιρανοϊσραηλινές ή αμερικανοϊσραηλινές σχέσεις. Προσφέρει πολύτιμα διδάγματα για όποια χώρα αντίστοιχου μεγέθους αντιμετωπίζει στρατιωτική απειλή από έναν ισχυρό και αδιότακτο κρατικό δρώντα. Στην εποχή που διανύουμε, ο σεβασμός στο διεθνές δίκαιο θα πρέπει να θεωρείται ολοένα και λιγότερο δεδομένος. Η επίκληση διεθνών συμφωνιών από μόνη της δεν μπορεί

Συνοπτικά, το Ισραήλ έχει εκτελέσει μια δύσκολη επιχείρηση χωρίς στις στρατηγικές του πληροφορίες, στην αναπτυγμένη τεχνολογία, στη στενή σχέση με τις ΗΠΑ και στο αραγές εσωτερικό μέτωπο. Από εκεί και πέρα, η συγκεκριμένη ενέργεια δεν θα απαλλάξει το Ισραήλ από την ιρανική επιθετι-

πιθανότητα το Ιράν να αναζητήσει να πλήξει αμερικανικούς στόχους». «Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς» ότι οι ΗΠΑ, σ' αυτήν την περίοδο, δεν θα στηρίξουν στρατιωτικά το Ισραήλ.

Η χαμένη ευκαιρία

Η Ράντμαν σημειώνει ότι «το Ιράν έχασε μια ευκαιρία, για τον εαυτό του και τον κόσμο, μη κινούμενο μια μεγαλύτερη προθυμία να αποδεχθεί τους όρους της πυρηνικής συμφωνίας που του προσέφερε η κυβέρνηση Τραμπ, η οποία φαινόταν να είναι ένα μείγμα της προηγούμενης πυρηνικής συμφωνίας της εποχής Ομπάμα και των όρων που προσφέρθηκαν στο παρελθόν στη Βόρεια Κορέα». Η αμερικανική πρόταση, όπως παρατηρεί, «θα επέτρεπε την εγχώρια παραγωγή πυρηνικής ενέργειας, με μια αργή μετάβαση μακριά από τις δραστηριότητες πυρηνικού εμπλουτισμού που καθιστούν δυνατή την ικανότητα του Ιράν να αναπτύξει πυρηνικά όπλα».

Οι πρώτες αντιδράσεις του Τραμπ, πάντως, προσθέτει, «προβόδουν έλλειψη αίσθησης του πώς πρέπει να γίνεται η διαχείριση μιας διεθνούς κρίσης. Οι ΗΠΑ, ακόμη κι αν δεν είναι άμεσα εμπλεκόμενες, δεν έχουν την πολυτέλεια να είναι απλοί «παρατηρητές». Οι χειρισμοί του Τραμπ είναι ενδεικτικοί της «χαοτικής φύσης της ηγεσίας του και της πιθανής απουσίας σταθερής και σαφούς επικοινωνίας με τις ένοπλες δυνάμεις των ΗΠΑ, με έναν υπουργό Αμυνας που έχει μείνει χωρίς επιτελείο και τον ίδιο τον Τραμπ απορροφημένο με τη στρατιωτική παρέλαση στην Ουάσιγκτον (που ήταν προγραμματισμένη για το Σάββατο) την ημέρα των γενεθλίων του, που θυμίζει βασιλικά καθεστώτα».

Τι θα κάνει το Ιράν

Από την πλευρά του, ο Μεχράν Καμράβα, καθηγητής Διακυβέρνησης στο παράρτημα του Georgetown στο Κατάρ και ειδικός στο Ιράν, σημειώνει στην «Κ» ότι η λογική του ιρανικού καθεστώτος έχει αλλάξει κατά τον τελευταίο χρόνο και ότι θα επιχειρήσει να απαντήσει άμεσα, ενδεχομένως ακόμη και με τη χρήση μαχητικών αεροσκαφών. Το ιρανικό καθεστώς «μπορεί να αντέξει» μια παρατεταμένη ισραηλινή επιχείρηση, εκτιμά ο Καμράβα – «ήδη οι Ιρανοί όλων των αποχρώσεων συνασπίζονται πατριωτικά και ζητούν εκδίκηση» κατά του Ισραήλ – και προσθέτει πως «αν πριν υπήρχε κάποια αμφιβολία, πλέον είναι σίγουρο ότι το Ιράν τώρα θα προχωρήσει με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα για την ανάπτυξη πυρηνικών όπλων».

Κίνδυνοι

«Ενώ φαίνεται ότι ο πρόεδρος Τραμπ και ο υπουργός Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο προσπαθούν να τοποθετήσουν τις ΗΠΑ ως παρατηρητή, η δήλωσή του Ρούμπιο αυξάνει την πιθανότητα το Ιράν να αναζητήσει να πλήξει αμερικανικούς στόχους».

Μάρα Ράντμαν
Καθηγήτρια στο
Miller Center του
Πανεπιστημίου
της Βιρτζίνια

ΑΠΟΨΗ

Πληροφορία, τεχνολογία, στρατηγική

Του **ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Η επίθεση του Ισραήλ εναντίον των ιρανικών πυρηνικών εγκαταστάσεων και αξιωματούχων του καθεστώτος έπιασε εξαπίνης την Τεχεράνη. Παρά το γεγονός ότι υπήρχαν ενδείξεις πως η κυβέρνηση Νετανιάχου είχε αποφασίσει να δράσει στρατιωτικά, η ιρανική ηγεσία επέλεξε να τις αγνοήσει. Σε κάθε περίπτωση, η ισραηλινή επιτυχία οφείλεται κυρίως σε τέσσερις παράγοντες.

Πρώτον, οι ισραηλινές μυστικές υπηρεσίες έχουν κατορθώσει να συλλέγουν σημαντικές πρωτογενείς πληροφορίες και να βρίσκονται πάντα ένα βήμα μπροστά από τους αντιπάλους τους. Ποτέ άλλοτε δεν γνώριζε τόσο πολλά η Ιερουσαλήμ για τις εσωτερικές

διεργασίες στην Τεχεράνη και τις κινήσεις του στενού ηγετικού πυρήνα. Αυτή η πρωτοφανής πληροφοριακή υπεροχή ενισχύει την αυτοπεποίθηση της ισραηλινής πλευράς και καταρρακώνει συνεχώς το ηθικό των Ιρανών.

Δεύτερον, το Ισραήλ έχει πλέον αποκτήσει τέτοιο τεχνολογικό πλεονέκτημα, που είναι πολύ δύσκολα αντιμετωπίσιμο από το Ιράν. Δεν χρησιμοποιεί απλώς την πολεμική του αεροπορία, όπως ήταν αναμενόμενο. Λόγω της υψηλής του στρατιωτικής καινοτομίας, η Ιερουσαλήμ κατόρθωσε να εξαπολύσει πολλαπλές επιθέσεις μέσα από το ιρανικό έδαφος και να αφιωνιδιάσει έτσι επιχειρησιακά τους Ιρανούς. Πρόκειται για μια εξαιρετικά σύνθετη επιχείρηση, που εκτελέστηκε από δεκάδες μη

επανδρωμένα αεροχήματα και άλλα συστήματα που χρησιμοποιούν τεχνική νομοσύνη.

Τρίτον, η ισραηλινή ηγεσία έχει πείσει την Ουάσιγκτον ότι είναι προς το αμερικανικό συμφέρον να σταματήσει το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν. Τη στιγμή μάλιστα που οι αμερικανικές υπηρεσίες εκτιμούν ότι το καθεστώς δεν σχεδιάζει να αποκτήσει πυρηνικά όπλα στο άμεσο μέλλον. Αυτή είναι μια προσωπική επιτυχία του Μπέντζαμιν Νετανιάχου, αν και προφανώς δεν απουσιάζουν οι υπολογισμοί για το πολιτικό του μέλλον.

Τέταρτον, όλο το πολιτικό προσωπικό και σχεδόν το σύνολο της κοινωνίας στο Ισραήλ συμφωνούν ότι το ιρανικό πυρηνικό

πρόγραμμα συνιστά μια υπαρκτή απειλή. Παρά την πολιτική ένταση και τις αντιπαράθεσεις, κανείς δεν αμφισβητεί την ορθότητα της απόφασης για μια προληπτική επίθεση. Με άλλα λόγια, υπάρχει απόλυτη σύμφωνια ανάμεσα σε λαό, στρατό και κυβέρνηση στο Εβραϊκό Κράτος. Δεν ισχύει το ίδιο σήμερα στο Ιράν, αλλά δεν επικείται μαζική εξέγερση του πληθυσμού ή πραξικόπημα εναντίον του καθεστώτος.

Συνοπτικά, το Ισραήλ έχει εκτελέσει μια δύσκολη επιχείρηση χωρίς στις στρατηγικές του πληροφορίες, στην αναπτυγμένη τεχνολογία, στη στενή σχέση με τις ΗΠΑ και στο αραγές εσωτερικό μέτωπο. Από εκεί και πέρα, η συγκεκριμένη ενέργεια δεν θα απαλλάξει το Ισραήλ από την ιρανική επιθετι-

κότητα. Τουναντίον, το ισλαμικό καθεστώς θα αντιδράσει, διότι διακυβεύεται η αξιοπιστία του και ίσως η ίδια του η ύπαρξη. Το Ισραήλ μόνο «αγοράζει» χρόνο, αφού δεν δύναται να επιβάλει την ειρήνη αποκλειστικά με τη στρατιωτική του ισχύ.

Ωστόσο, η ισραηλινή επίθεση δεν πρέπει να αναλυθεί μόνο σε σχέση με την ιρανοϊσραηλινές ή αμερικανοϊσραηλινές σχέσεις. Προσφέρει πολύτιμα διδάγματα για όποια χώρα αντίστοιχου μεγέθους αντιμετωπίζει στρατιωτική απειλή από έναν ισχυρό και αδιότακτο κρατικό δρώντα. Στην εποχή που διανύουμε, ο σεβασμός στο διεθνές δίκαιο θα πρέπει να θεωρείται ολοένα και λιγότερο δεδομένος. Η επίκληση διεθνών συμφωνιών από μόνη της δεν μπορεί

φυσικά να ανατρέψει αρνητικούς συσχετισμούς ισχύος ή να προστατεύσει αποτελεσματικά τα εθνικά συμφέροντα.

Στον βαθμό που το επιθυμεί, η ελληνική πολιτική ηγεσία μπορεί να παραδειγματιστεί από την ισραηλινή πλευρά. Χρειαζόμαστε Ενοπλες Δυνάμεις με μεγάλη τεχνολογική κατάρτιση και υπηρεσίες πληροφοριών με εξωστρέφεια. Πραγματικές συμμαχίες που θα στηρίζουν τη χώρα μας ουσιαστικά και καταλυτικά. Μια εθνική στρατηγική που θα βασίζεται κυρίως στο χειρότερο σενάριο και όχι στο καλύτερο.

Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Reader in International Security στο King's College London.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Διαστάσεις σκανδαλώ με προεκτάσεις προσλαμβάνει η αδειοδότηση ανέγερσης τουριστικής μονάδας στο Λατοί. Τα στοιχεία που έρχονται στην επιφάνεια μετά και την πρόσφατη απόφαση του ΕΟΑ Πάφου να νομιμοποιήσει στην ουσία τις ουκ ολίγες παρανομίες με έγκριση της πολεοδομικής άδειας που είχε αιτηθεί ο ιδιοκτήτης του έργου, φανερώνουν μια βαθιά προβληματική κατάσταση του πλαισίου αδειοδότησης, η οποία αν και είναι γνωστή εντούτοις ουδείς την έχει αγχίξει. Από την τροπή που έχει προσλάβει η όλη υπόθεση από το φθινόπωρο του 2023 που ξεκίνησαν οι εργασίες ανέγερσης, αρχικά ενός συγκροτήματος οργανωμένων τουριστικών διαμερισμάτων Α' κατηγορίας, με συνολικό αριθμό υπνοδωματίων 142, προκύπτει πως το σύνολο των εμπλεκόμενων, με ελάχιστες εξαιρέσεις, τήρησαν μια ευνοιοκρατική στάση σε βαθμό που να δημιουργούνται εύλογες υποψίες. Μάλιστα από τα νέα στοιχεία που αποκαλύπτει η «Κ» εξάγεται το συμπέρασμα πως ο ΕΟΑ Πάφου, ως αρμόδια πολεοδομική αρχή, αγνοούσε ακόμα και παρατηρήσεις άλλων αρμόδιων τμημάτων όπως το Τμήμα Περιβάλλοντος από το οποίο ζητούσε πιστικά την υποβολή έκθεσης πληροφοριών στο πλαίσιο εξέτασης αίτησης για χορήγηση πολεοδομικής άδειας, τουριστικής ανάπτυξης-προσθήκης/

Ο ιδιοκτήτης του υπό ανέγερση ξενοδοχείου στο Λατοί φέρεται να είχε λάβει διαβεβαιώσεις από τοπικούς παράγοντες προκειμένου να προχωρήσει με τις παράνομες εργασίες. Ωστόσο, στην περιοχή θεωρούν πως πίσω από τις παρανομίες βρίσκονται ισχυρές πλάτες.

μετατροπές και αλλαγή χρήσης από οργανωμένα τουριστικά διαμερίσματα σε ξενοδοχείο κατηγορίας 4 αστέρων, 480 κλινών, με δυνατότητα φιλοξενίας 720 ατόμων. Αυτό όμως που εντείνει την οσμή σκανδαλώ είναι η πρακτική δύο μέτρων και δύο σταθμών που ακολούθησε ο ΕΟΑ Πάφου και αφορούσε παρόμοια περίπτωση στην ίδια περιοχή για την οποία το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσσεως το 2017 όχι μόνο σταμάτησε τις πολεοδομικές παρανομίες, αλλά εξασφάλισε διάταγμα κατεδάφισής τους. Κάτι που δεν έγινε στην παρούσα περίπτωση. Από την τροπή που λαμβάνει η συγκεκριμένη υπόθεση άξια προσοχής είναι η στάση που τήρησαν οι τοπικές αρχές από το 2023 μέχρι και σήμερα, αλλά και ο εργολάβος του έργου. Όλα αυτά, ενώ είχαν εκδηλωθεί και ζωηρές αντιδράσεις από κατοίκους της περιοχής με ενυπόγραφες καταγγελίες σε υπουργείο Εσωτερικών και αρμόδιους ανεξάρτητους θεσμούς, οι οποίες αγνοήθηκαν.

Πιέσεις από ΕΟΑ

Αυτό που δεν περνά απαρατήρητο από τα γεγονότα της υπόθεσης είναι η στάση του ΕΟΑ Πάφου, ο οποίος από την 1η Ιουνίου 2024 με βάση τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι η αρμόδια πολεοδομική αρχή. Από τα στοιχεία που υπάρχουν φαίνεται πεντακά-

θαρα πως οι τοποθετήσεις λειτουργιών του Οργανισμού, επίσημες και ανεπίσημες, ήταν εκ διαμέτρου αντίθετες. Δηλαδή, όταν το θέμα πήρε διαστάσεις στον Τύπο δινόταν η εικόνα πως ο Οργανισμός δεν είναι διατεθειμένος να ανεχθεί τις παρανομίες του ιδιοκτήτη του έργου. Εικόνα παραπλανητική με βάση επίσημη αλληλογραφία του ΕΟΑ Πάφου με άλλες συναρμόδιες υπηρεσίες. Μια τέτοια περίπτωση εντόπισε η «Κ» στην έκθεση της Αιτιολογημένης Διαπίστωσης της Περιβαλλοντικής Αρχής για το συγκεκριμένο έργο (αριθμός τεμαχίου 193, Φ/Σχ 26/50) που υπέβαλε το Τμήμα Περιβάλλοντος στον διευθυντή Πολεοδομικής Αδειοδότησης του ΕΟΑ Πάφου με βάση το άρθρο 24 των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2023. Στην εισαγωγή της έκθεσης αναφέρεται στην Ειδοποίηση Επιβολής ημερομηνίας 30/05/2024 από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσσεως, αλλά και την έκθεση πταίσματος και έκθεση γεγονότων, στις 30/07/202 από τον ίδιο τον ΕΟΑ Πάφου, με την οποία ζητούσε από τον γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας (Νομική Υπηρεσία Πάφου), την Επιβολή Πολεοδομικού Ελέγχου σε σχέση με την Ανέγερση Αυθαίρετων κατασκευών στο εν λόγω τεμάχιο. Το Τμήμα Περιβάλλοντος με επιστολή του, στις 31/10/2024,

ενημέρωσε τον ΕΟΑ Πάφου «ότι δεν μπορεί να ενεργοποιήσει την νομοθεσία για την Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμο, δηλαδή δεν θα προχωρήσει στην αξιολόγηση της υποβληθείσας Έκθεσης Πληροφοριών μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης της Επιβολής από την Αρμόδια Αρχή». Δηλαδή αυτό που είπε το Τμήμα Περιβάλλοντος στον ΕΟΑ Πάφου ήταν πως δεν μπορεί να προχωρήσει η εξέταση του φακέλου της αίτησης, εάν δεν ολοκληρωθεί η Επιβολή Πολεοδομικού Ελέγχου. Και ενώ κάποιος θα ανέμενε πως ο ΕΟΑ Πάφου θα συμμορφωνόταν με τις υποδείξεις του Τμήματος Περιβάλλοντος, επανήλθε με νέα επιστολή που επιμένοντας στην υποβολή έκθεσης φέρνοντας ως δικαιολογία ότι δεν μπορεί να εκπροσωπηθεί από τη Νομική Υπηρεσία «για να προχωρήσει με την εξέταση της Έκθεσης Πταίσματος και Έκθεσης Γεγονότων (εξέταση επιβολής)».

Αντιφάσεις

Όσα αναφέρονται στην έκθεση του Τμήματος Περιβάλλοντος στην ουσία δείχνουν πως ο ΕΟΑ Πάφου φάσκει και αντιφάσκει. Ενώ επιτάσσεται την αδυναμία εκπροσώπησης του από τη Νομική Υπηρεσία επειδή διέπεται από καθεστώς του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και όχι από το Δημόσιο Τομέα, τρεις

μήνες πριν προετοιμαζόταν να κληθεί νομικά λαμβάνοντας υπηρεσίες από ιδιώτη δικηγόρο. Επίσης, μετά την επιστολή προς το Τμήμα Περιβάλλοντος τον Νοέμβριο του 2024 δημόσια ο πρόεδρος του ΕΟΑ Πάφου είχε δηλώσει πως θα ληφθούν νομικά μέτρα για τις παράνομες εργασίες που συνεχιζόντουσαν στο Λατοί. Ένα άλλο στοιχείο που ενισχύει την αντιφατική στάση του ΕΟΑ αφορά την Επιτροπή Αισθητικού Ελέγχου.

Είχαν αποφασίσει

Προκειμένου να πεισθεί το Τμήμα Περιβάλλοντος να υποβάλει έκθεση χωρίς την οποία δεν μπορούσε να εξετασθεί ο φάκελος του έργου στο Λατοί και να ληφθεί απόφαση, ο ΕΟΑ αποκάλυψε πως ακόμα και η Επιτροπή Αισθητικού Ελέγχου είναι θετική προς την αίτηση του ιδιοκτήτη του έργου. «... βάσει του προκαταρκτικού ελέγχου των αναθεωρημένων σχεδίων, του εγκεκριμένου Τοπικού Σχεδίου Κόλπου Χρυσοχούς 2024, που δημοσιεύτηκε στις 07/06/2024, και με το οποίο είναι δυνατόν να επιτραπεί η ανέγερση τριώροφης οικοδομής, αποκλειστικά για ξενοδοχεία και τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Αισθητικού Ελέγχου, του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικίσσεως, όσον αφορά την αισθητική του τοπίου, συναινεί στη χορήγηση της αιτούμενης ανάπτυξης και κρίνει απα-

ράιτη την αξιολόγηση και άποψη του Τμήματος Περιβάλλοντος». Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της «Κ», οι του ΕΟΑ άλλα έλεγαν δημόσια και άλλα μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Αρχικά (Σεπτέμβριος 2024) ο ΕΟΑ ετοιμαζόταν να λάβει νομικά μέτρα για τα παράνομα κτίσματα στο Λατοί, παράλληλα ζητούσε έκθεση από το Τμήμα Περιβάλλοντος τη στιγμή που δεν υπήρχε δικαστική απόφαση για τις παρανομίες, αποκάλυπτε ότι η αίτηση αντιμετωπίζεται θετικά, φωτογραφίζοντας την απόφαση που λήφθηκε από το Συμβούλιο του ΕΟΑ 5 μήνες μετά, ενώ στη συνέχεια ο πρόεδρος του ΕΟΑ, τέλη Ιανουαρίου 2025, ανακοίνωνε και πάλι νομικά μέτρα κατά του ιδιοκτήτη του έργου επειδή συνέχιζε τις παράνομες εργασίες.

Η τοπική κοινωνία

Από τα γεγονότα προκύπτει πως οι τοπικές δημοτικές αρχές είχαν ρόλο στα όσα διαδραματίστηκαν στην περιοχή, τόσο ως αρμόδια αρχή πριν τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης όσο και στη συνέχεια με τη στάση που τήρησαν απέναντι στις παρανομίες όταν το Συμβούλιο του ΕΟΑ συνεδρίασε για να αποφασίσει. Πριν την έναρξη εφαρμογής της νέας τοπικής αυτοδιοίκησης οι δήμοι είχαν ρόλο και σε πολεοδομικά ζητήματα. Δηλαδή στην έκδοση και έλεγχο της Οικοδομικής άδειας. Μέχρι την 1η Ιουνίου 2024, όπως προκύπτει από το ιστορικό του έργου που παρουσιάζεται στην έκθεση, η μόνη υπηρεσία που αντέδρασε στις παράνομες εργασίες ήταν το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσσεως. Ο Δήμος Πόλης Χρυσοχούς δεν αναφέρεται πούθενά να έλεγξε αν ο ιδιοκτήτης του έργου κινείται εντός της οικοδομικής άδειας (Β17/2023) που ο ίδιος εξέδωσε. Αλλά και αργότερα που οι πολεοδομικές εξουσίες μεταβιβάστηκαν στον ΕΟΑ Πάφου, ο δήμαρχος της Πόλης Χρυσοχούς ήταν από τους φανατικούς υποστηρικτές της αίτησης του ιδιοκτήτη του έργου, σε σημείο μάλιστα που συγκροτούσε φραστικά με τον δήμαρχο Πάφου ο οποίος έδειχνε εξόφθαλμες παρανομίες. Επίσης, όπως προκύπτει από την εξέλιξη των πραγμάτων η δημοτική αρχή αγνόησε παντελώς και δημότες της, οι οποίοι είχαν προχωρήσει με καταγγελίες στο υπουργείο Εσωτερικών και άλλους ανεξάρτητους θεσμούς.

Ο εργολάβος

Αυτό που προκαλεί εύλογες απορίες είναι η στάση του ιδιοκτήτη του έργου, ο οποίος αγνόησε επιδεικτικά κάθε προσπάθεια να τερματίσει τις παρανομίες που όπως προκύπτει συνειδητά συνέχιζε μέχρι και τον περασμένο Μάρτιο. Ακόμα και όταν δεχόταν προειδοποιήσεις για λήψη νομικών μέτρων, ο ίδιος φαινομενικά έδειχνε να συμμορφώνεται, ωστόσο συνέχιζε τις εργασίες. Μια εξήγηση για τη συμπεριφορά του ιδιοκτήτη ενδεχομένως να δίνουν τα όσα ακούγονται στην τοπική κοινωνία και ήθελαν τοπικούς παράγοντες να διαβεβαίωναν τον ιδιοκτήτη να προχωρήσει και να αγνοήσει τις προειδοποιήσεις. Εδώ ως ερωτηματικό υπάρχει επί του παρόντος και ο ρόλος του εργολάβου που ανέλαβε τα κατασκευαστικά έργα. Πρόκειται για γνωστή εταιρεία με μεγάλο κύκλο εργασιών στην περιοχή με επώνυμα πρόσωπα. Η συγκεκριμένη εταιρεία μέχρι σήμερα παρέμεινε μακριά από τα φώτα δημοσιότητας παρά το γεγονός, όπως μας εξηγήθηκε από επίσημους φορείς, ότι φέρει συνυπευθυνότητα για τις εργασίες που εκτέλεσε και δεν προβλέπονταν από την Πολεοδομική και Οικοδομική άδεια.

Σκανδαλώδεις παραλείψεις

Ετσι όπως συμπληρώνεται το παζλ των γεγονότων της υπόθεσης δεν είναι αυθαίρετες οι απόψεις που ήδη εκφράζονται ότι ενδεχομένως η υπόθεση με το ξενοδοχείο στο Λατοί να εξελιχθεί σε ένα νέο σκάνδαλο παρόμοιων διαστάσεων με άλλα που ταρακούνησαν παλαιότερα την Πάφο. Πρόσωπα που μίλησαν στην «Κ» και προς το παρόν θέλησαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους, θεωρούν πως η συγκεκριμένη περίπτωση είναι η πιο τρανταχτή ενός πλαισίου που ενώ διαπιστωμένα πάσχει εντούτοις έχει αφεθεί ως έχει. Παρά το γεγονός ότι στην περιοχή υπάρχουν και άλλες τρανταχτές περιπτώσεις παρανομιών που νομιμοποιήθηκαν στη συνέχεια, η πρόσφατη αναθεώρηση του Τοπικού Σχεδίου, πιστεύεται πως θα είναι η χαριστική βολή για την περιοχή. Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα λέγονται για τον ρόλο τοπικών παραγόντων υποστηρίζεται πως στην περιοχή υπάρχουν ισχυρά συμφέροντα που σε κάποιες περιπτώσεις φθάνουν μέχρι τον προθάλαμο πολιτικών γραφείων. Πέρα από τη στήριξη που λέγεται ότι δόθηκε σε τοπικό επίθετο, προκύπτει πως το παρασκηνίο διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο. Ως παράδειγμα παρουσιάζεται μια παρόμοια περίπτωση ανέγερσης ξενοδοχείου στην ίδια περιοχή το 2017 για την οποία το τότε αρμόδιο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικίσσεως εξέδωσε διάταγμα κατεδάφισης των παράνομων κτισμάτων. Μάλιστα τότε η άποψη της Επιτροπής Αισθητικού Ελέγχου ήταν καταπέλτης για το αισθητικό δέσιμο του κτιρίου με την περιοχή συστήνοντας την κατεδάφιση τμημάτων του έργου, κάτι που δεν έγινε με την υφιστάμενη περίπτωση όπου τα υλικά που έχουν χρησιμοποιηθεί δεν συνάδουν με το περιβάλλον. Για την ίδια περίπτωση σήμερα όχι μόνο οι παρανομες κατασκευές δεν κατεδαφίσθηκαν αλλά νομιμοποιήθηκαν με απόφαση του ΕΟΑ Πάφου. Και το ερώτημα που διατυπώνεται είναι εύλογο. Γιατί οι αρμόδιες υπηρεσίες ενήργησαν με εκ διαμέτρου αντίθετο τρόπο και πρακτική; Δέθηκαν διαβεβαιώσεις και αν να από ποιους στον ιδιοκτήτη του έργου, ο οποίος εμφανιζόταν σίγουρος ότι δεν θα τον αγχίξει η τσιμπίδα του νόμου; Όπως προκύπτει από το ρεπορτάζ της «Κ», εκπρόσωπος του ιδιοκτήτη επιχείρησε να κινήσει παρασκηνιακά χτυπώντας πόρτες στη Λευκωσία, χωρίς αποτέλεσμα σε μια περίπτωση που είναι σε γνώση της «Κ». Ωστόσο, τα ερωτηματικά παραμένουν, αν εκτός από τις διαβεβαιώσεις που δίνονταν σε τοπικό επίπεδο ο ιδιοκτήτης πέτυχε να εξασφαλίσει και άλλες διαβεβαιώσεις σε ανώτερο επίπεδο. Το θέμα που μπαίνει επιτακτικά στην παρούσα φάση και αφορά την κυβέρνηση είναι τι προτίθεται να πράξει; Πρώτον, για ενίσχυση του πλαισίου παραχώρησης πολεοδομικών αδειών προκειμένου να εκλείψουν φαινόμενα νομιμοποίησης παρανομιών εκ των υστέρων και δεύτερον, για τις εξουσίες που έχουν παραχωρηθεί στους ΕΟΑ.

► **ΕΛΛΑΔΑ** από €699

► **ΕΞΩΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ** από €2089

► **ΕΥΡΩΠΗ** από €875

Καλοκαιρινές αποδράσεις; Βρες το δικό σου πακέτο!

Ταξίδια με χαμόγελο!

PROUD MEMBER
FOR 30 years!

77 77 17 67

orthodoxouttravel.com

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Με τη συμπλήρωση των ψηφοδελτίων να αποτελεί μια μακρά κι επίπονη διαδικασία, οι επικεφαλής των κομμάτων γνωρίζουν πολύ καλά πως αν και η επιλογή υποψηφίων δεν πέφτει αποκλειστικά στους ώμους τους –βάσει και των όσων προνοούν τα καταστατικά των κομμάτων–ωστόσο την οποία αποτυχία αναμφίβολα θα τη χρεωθούν οι ίδιοι. Την περίοδο που διανύουμε, βάσει και των δημοσκοπήσεων που είδαν το φως της δημοσιότητας, φαίνεται όλα τα κόμματα και οι ηγέτες να νιώθουν μια επιπρόσθετη πίεση που όπως όλα δείχνουν μόνο θα εντείνεται όσο θα πλησιάζουμε στον Μάιο του '26.

Τα απανωτά όχι

Δυσχερής φέρεται να είναι αυτή την ώρα η θέση της προέδρου του ΔΗΣΥ Αννίτας Δημητρίου με τα απανωτά «όχι» που λαμβάνει για τις θέσεις των αριστινών υποψηφίων. Η εικόνα εντός του κόμματος, με μία πλέον συνεχή αντιπαράθεση παραδοσιακών στελεχών με πρόσωπα που η ίδια επέλεξε να βρίσκονται στο πλευρό της όπως και οριστικά ζητήματα που αφορούν την κοινωνία, φαίνεται να αποδυναμώνουν το κόμμα που δείχνει να έχει περισσότερη έγνοια να εμποδίσει τις διαρροές προς το ΕΛΑΜ παρά να ανοίξει προς την ευρύτερη κοινωνία. Πάντως, ο στόχος να ξεπεράσουν το 27,7 % που έλαβε το κόμμα στις βουλευτικές του 2021 θεωρείται πλέον απομακρυσμένος, για αυτό και τα στελέχη του ΔΗΣΥ καταφεύγουν στο αφήγημα ότι την 27η Μαΐου το κόμμα θα πρέπει να είναι και πάλι η πρώτη πολιτική δύναμη της χώρας. Μάλιστα, προχωρούν και στην ανάλυση των μέχρι τώρα δημοσκοπήσεων, κάνοντας λόγο για γενικότερη πτώση παραδοσιακών κομμάτων, σημειώνοντας ότι ένα ποσοστό του 24% θα ικανοποιούσε και θα έδινε μία ώθηση στο κόμμα ενόψει των προεδρικών του 2028.

Βέβαια η μείωση των ποσοστών που πιθανώς να φέρει και μείωση των εκπροσώπων του ΔΗΣΥ στη Βουλή θα δημιουργήσει περαιτέρω εσωστρέφεια, με τους δελφίνους εντός να περιμένουν την Αννίτα Δημητρίου στη γωνία τόσο για τις επιλογές που έκανε όπως και για τους χειρισμούς της σε καίρια ζητήματα. Άλλωστε, η ίδια μέχρι αυτή την ώρα φέρεται να δημιουργεί, με τη στάση που κρατά, περισσότερες αντιπάθειες παρά συμμάχους για το επόμενο βήμα. Στην αναμονή βρίσκονται συναντήσεις με στελέχη επαρχιακών ενόψει βουλευτικών, σε αναμονή και αιτήματα στελεχών για συνάντηση μαζί της ώστε να της εκφράσουν ενδιαφέρον για υποψηφιότητα, ενώ στα τυπικά παραμένει η επικοινωνία με αρκετά μέλη της κοινοβουλευτικής ομάδας.

Την ίδια ώρα στην αντίπερα όχθη εκφράζεται η θέση ότι η Αννίτα Δημητρίου αναμένει από τον καθένα να αναλάβει τις ευθύνες που

του αναλογούν, στηρίζοντας το κόμμα ενόψει της δύσκολης εκλογικής αναμέτρησης του ερχόμενου Μαΐου, θέλοντας μάλιστα να αφήσει ελευθερία κινήσεων μιας και το κόμμα δεν είναι προσωποκεντρικό. Βέβαια, η επόμενη μέρα των εκλογών –με ένα καλό αποτέλεσμα για τον ΔΗΣΥ– πιθανώς να έχει και τη μεγαλύτερη πολιτική σημασία για την ίδια, ανοίγοντας πιθανώς τον δρόμο για τις προεδρικές του 2028, βάζοντας ξανά τον ΔΗΣΥ στο κάδρο της εξουσίας. Σε αντίθετη περίπτωση, όπως συζητείται και στα πγαδάκια των Συναγερμικών, δεν αποκλείεται να αμφισβητηθεί η Αννίτα Δημητρίου και το κόμμα να πάει σε νέο γύρο εσωκομματικών εκλογών με τους υποψήφιους για την προεδρία να είναι πέραν του ενός, ενώ ανοικτό είναι και το ενδεχόμενο για πιθανή συνεργασία με το ΔΗΚΟ και τη στήριξη στις προεδρικές υποψηφίου από τον χώρο της δεξιάς, όχι όμως της προέδρου του κόμματος.

Συμπάθεια - στήριξη

Στο ΑΚΕΛ μπορεί οι μέχρι τώρα δημοσκοπήσεις να μη δίνουν το επιθυμητό αποτέλεσμα, ωστόσο ο Στέφανος Στεφάνου φέρεται να κερδίζει τη συμπάθεια και στη στήριξη των μελών και στελεχών του κόμματος. Αυτό που συζητείται έντονα είναι πως σε κάποιες των περιπτώσεων θα πρέπει να τολμώσει να ταράξει τα ήρεμα νερά, ασχέτως αν θα προκαλέσει μερικά δυσάρεστα. Τα ποσοστά του κόμματος της Αριστεράς φέρεται να μειώνονται και όπως σημειώνεται θα πρέπει να δρομολογηθούν αλλαγές και ανακατατάξεις με στόχο τα μηνύματα και οι θέσεις του να φτάσουν στην κοινωνία – ένα ζήτημα που σήμερα το θεωρούν ως τη μεγάλη τους αδυναμία. Οι βουλευτικές του 2026 είναι ίσως για τον κ. Στεφάνου το μεγάλο στοίχημα από τότε που ανέλαβε τα νήια του κόμματος, μιας και θα καταδείξει αν οι αλλαγές που επέφερε στο κόμμα –κάποιες από τις οποίες θα εγκριθούν και από το συνέδριο που θα πραγματοποιηθεί τις επόμενες μέρες– θα καταφέρουν να το εκσυγχρονίσουν και την ίδια ώρα θα αγκαλιαστούν από τους ψηφοφόρους του.

Στόχος είναι να μην υπάρχει περισσότερη μείωση του ποσοστού

που έλαβε το κόμμα το 2021 (22,34%), δύσκολα μπορεί να τα καταφέρει, ωστόσο το ζητούμενο είναι αν το τελικό αποτέλεσμα θα φέρει μαζί του και μείωση των εδρών. Σε αυτή την περίπτωση η γκρίνια είναι αναπόφευκτη, ενώ όπως δηλώνεται χαρακτηριστικά θα είναι μία συνέχεια στα χτυπήματα που δέχεται η Αριστερά απογοητευοντας τον κόσμο της που πιθανώς να απομακρυνθεί ακόμη περισσότερο.

Βέβαια, μεγάλη πρόκληση για τον Στέφανο Στεφάνου είναι και η Κοινωνική Συμμαχία και το κατά πόσον θα καταφέρει να εντάξει

Οι επικεφαλής των κομμάτων γνωρίζουν πολύ καλά πως αν και η επιλογή υποψηφίων δεν πέφτει αποκλειστικά στους ώμους τους, ωστόσο την οποία αποτυχία αναμφίβολα θα τη χρεωθούν οι ίδιοι.

στα ψηφοδέλτιά του, κάτω από τη σκέπη της, ανθρώπους της ευρύτερης κοινωνίας που θα προσελκύσουν και ψηφοφόρους πέρα από τους κομματικούς.

Πάντως, ένα όχι και τόσο καλό αποτέλεσμα για το κόμμα της Αριστεράς δεν αναμένεται να ριχτεί αποκλειστικά στους ώμους του γ.γ. και δεν φέρεται να υπάρχει πρόθεση αμφισβήτησής του.

Η πτωτική πορεία

Στο ΔΗΚΟ, το οποίο αποτέλεσμα που θα έχει πιθανώς μονοψήφιο αριθμό θα προκαλέσει ουσιαστικά προβλήματα στον επικεφαλής που ήδη ορισμένοι αμφισβητούν. Η πτωτική πορεία του κόμματος όπως και οι κακές σχέσεις μεταξύ κορυφαίων στελεχών, ήδη προετοιμάζουν το έδαφος για πιθανή αμφισβήτηση του Νικόλα Παπαδόπουλου, με τους δελφίνους να κάνουν λόγο για αδράνεια όπως και για λανθασμένους

χειρισμούς σε κρίσιμα ζητήματα του τόπου. Μάλιστα, το ποσοστό που θα λάβει το κόμμα, όπως σημειώνεται, θα καταδείξει και κατά πόσον η επιλογή να στηρίζουν Νίκο Χριστοδουλίδη στις προεδρικές είναι αρεστή από τους ψηφοφόρους. Το κόστος βέβαια είναι και προς τον ίδιο τον πρόεδρο του κόμματος –κανείς δεν ξεχνά την αναφορά του προς τον κ. Χριστοδουλίδη «αν δεν υπήρχες θα έπρεπε να σε εφεύρουμε»– μιας και τα όσα εξελίσσονται αυτή την ώρα καταδεικνύουν πως το ΔΗΚΟ δεν αντιμετωπίζεται ως το μεγαλύτερο κόμμα που στήριξε την παρούσα κυβέρνηση. Οι απανωτές, μάλιστα αστοχίες συνεννόησης και συνεργασίας με το Προεδρικό έχουν ως αποδέκτη τον Νικόλα Παπαδόπουλο, αφού επέλεξε να έχει ο ίδιος προσωπικά τις επαφές, ενώ απογοήτευση υπάρχει και σε σχέση με τον τρόπο που χειρίζεται στελέχη του κόμματος –ακόμη και της πρώτης γραμμής– μιας και γίνεται λόγος για ανύπαρκτη επικοινωνία. Άλλωστε, αυτό που σημειώνεται είναι πως το ΔΗΚΟ τη δεδομένη στιγμή δεν προβάλλει –σε κάποιες των περιπτώσεων δεν έχει– ξεκάθαρες θέσεις σε ουσιαστικά ζητήματα που αφορούν την καθημερινότητα των πολιτών και αυτό κατά κύριο λόγο, όπως λένε, οφείλεται στον ίδιο τον πρόεδρό του που προσπαθεί να κρατά τις ισορροπίες με τα όσα πράττει η κυβέρνηση. Πάντως, δύσκολα μπορεί να ανατραπεί ένα όχι και τόσο καλό αποτέλεσμα για το ΔΗΚΟ, εκτός αν ο Νικόλας Παπαδόπουλος βγάλει άσο από το μανίκι, όπως την περίπτωση παλαιότερης συνεργασίας με πρόσωπα εκτός κόμματος, όπως η Ελένη Θεοχάρους, που με την παρουσία τους αύξησαν τα ποσοστά.

Την ίδια ώρα ανοικτό παραμένει και το σενάριο ο Νικόλας Παπαδόπουλος να διεκδικήσει την προεδρία της Βουλής σε συνεργασία πιθανώς με τον ΔΗΣΥ ως αντάλλαγμα ευρύτερη συνεργασία στις προεδρικές, χωρίς βέβαια και αυτό να μπορεί εύκολα να υλοποιηθεί αν το κόμμα χάσει τον ρυθμιστικό του ρόλο και καταταγεί τέταρτο ή πέμπτο όπως δείχνουν οι δημοσκοπήσεις.

ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ

Στην ΕΔΕΚ κανείς δεν μπορεί να προσδιορίσει τον τρόπο με τον

οποίο ο νέος πρόεδρος του κόμματος, Νίκος Αναστασίου, θα κινήσει τους επόμενους μήνες ώστε να καταφέρει να κερδίσει τους χαμένους ψήφους από απογοητευμένους, διαγραφμένους και πικραμένους του κόμματος.

Πάντως, ένα ποσοστό που απλώς θα καταφέρει να βάλει την ΕΔΕΚ εντός Βουλής θα θεωρηθεί ως λύση αναπνευστήρα και αναμένεται να θέσει και τις βάσεις για απομάκρυνση του κ. Αναστασίου, μιας και θα υπάρξουν οι υποψήφιοι που θα δεσμευτούν για περαιτέρω διεύρυνση. Στο απομακρυσμένο ενδεχόμενο η ΕΔΕΚ να κυμανθεί μεταξύ 6% και 7%, τότε η επαναιεκδίκηση από τον κ. Αναστασίου είναι πιθανή και δύσκολα θα αμφισβητηθεί.

Στη ΔΗΠΑ, ο Μάριος Καρογιάν αναμένεται να δώσει τη μάχη της επιβίωσης. Ως νεοσύστατο κόμμα στις εκλογές του 2021 κατάφερε να λάβει 6,1% δημιουργώντας προσδοκίες για την επόμενη μέρα, αν και δυστυχώς πέντε χρόνια μετά φαίνεται κυρίως να γίνεται προσπάθεια για ποσοστά που απλώς θα το κρατήσουν εντός Βουλής. Ο ίδιος ως έμπειρος πολιτικός μετρά τα δεδομένα και κάνει κινήσεις βάσει ποσοστών, ενώ υπάρχει σκέψη ο ίδιος να μην επαναιεκδικήσει, ώστε να φέρει περισσότερες ψήφους στη Λεμεσό. Η σθεναρή στήριξη της κυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη αναμένεται να συνεχιστεί, αν και μέχρι σήμερα δείχνει να μην έφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Πάντως, η επόμενη μέρα των βουλευτικών εκλογών του Μαΐου, τόσο για το κόμμα όσο και για τον Μάριο Καρογιάν, προς το παρόν είναι αμφίβολη μιας και οι χειρισμοί θα είναι εντελώς διαφορετικοί σε περίπτωση μη εξασφάλισης ικανοποιητικών ποσοστών που δεν θα επιτρέψουν την είσοδο στη Βουλή.

Οικολόγοι - ΕΛΑΜ

Με νέο πρόεδρο στις βουλευτικές εκλογές και το Κίνημα Οικολόγων. Ο Σταύρος Παπαδούρης έχοντας το 4,4% που έλαβε το κόμμα το 2021 θα δώσει τη δική του μάχη, ώστε να καταδείξει πως υπάρχει επόμενη μέρα για το Κίνημα. Μάλιστα, σε αυτή την προσπάθεια φέρεται να ρίχνει το βάρος περισσότερες προβολής και ενασχόλησης του κόμματος με ζητήματα πέρα από τα περιβαλλοντικά, χωρίς αυτό μέχρι σήμερα όπως διαμνύεται να έχει αποδειχτεί πως θα τον βοηθήσει ώστε να βάλει το κόμμα στη Βουλή.

Για τον Χρίστο Χρίστου, πρόεδρο του ΕΛΑΜ, μόνο θετικά θα φέρει η επόμενη μέρα μιας και διαφαίνεται πως είναι το μόνο κόμμα που θα καταφέρει να ξεπεράσει το ποσοστό που έλαβε το 2021.

1 ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ενδεχόμενη μείωση των ποσοστών θα δημιουργήσει περαιτέρω εσωστρέφεια, με τους δελφίνους εντός να περιμένουν την Αννίτα Δημητρίου στη γωνία.

2 ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Μεγάλη πρόκληση για τον Στέφανο Στεφάνου είναι και η Κοινωνική Συμμαχία και το κατά πόσο θα καταφέρει να εντάξει ανθρώπους της ευρύτερης κοινωνίας.

3 ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟ- ΠΟΥΛΟΣ

Δύσκολα μπορεί να ανατραπεί ένα όχι και τόσο καλό αποτέλεσμα για το ΔΗΚΟ, εκτός αν ο Νικόλας Παπαδόπουλος βγάλει άσο από το μανίκι.

4 ΝΙΚΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Ένα ποσοστό που απλώς θα καταφέρει να βάλει την ΕΔΕΚ εντός Βουλής θα θεωρηθεί ως λύση αναπνευστήρα.

5 ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ

Υπάρχει σκέψη ο Μάριος Καρογιάν να μην επαναιεκδικήσει, ώστε να φέρει περισσότερες ψήφους στη Λεμεσό.

6 ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ

Με νέο πρόεδρο στις εκλογές και το Κίνημα Οικολόγων που θα δώσει τη δική του μάχη, ώστε να καταδείξει πως υπάρχει επόμενη μέρα για το Κίνημα.

7 ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Για τον πρόεδρο του ΕΛΑΜ μόνο θετικά θα φέρει η επόμενη μέρα, μιας και διαφαίνεται πως είναι το μόνο κόμμα που θα καταφέρει να ξεπεράσει το ποσοστό που έλαβε το 2021.

Η υποχώρηση των ιδεολογιών επηρεάζει τα κόμματα, δηλώνουν στην «Κ» ο επικοινωνιολόγος Α. Χατζηκυριάκος και ο ακαδημαϊκός Γ. Κατσουρίδης.

Ανδρέας Χατζηκυριάκος, σύμβουλος Επικοινωνίας ΓΝΩΡΑ
Γιάννος Κατσουρίδης, αναπληρωτής καθηγητής Συγκριτικής Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Τα παραδοσιακά κόμματα μεταξύ φθοράς και ανθεκτικότητας

Ωστόσο, το υποκατάστατο ουσιαστικά δεν υπάρχει, διότι τα νέα σχήματα δεν στεριώνουν

Γιάννος Κατσουρίδης

Είναι πολύ δύσκολο να έχουμε ξανά κόμματα του μεγέθους του παρελθόντος, όταν ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ μαζί λάμβαναν σχεδόν 70%.

Ανδρέας Χατζηκυριάκος

Κόμματα με διαφορετικές ιδεολογίες προτείνουν στο ίδιο άτομο να είναι υποψήφιος και αυτός ο άνθρωπος κάνει απλώς υπολογισμούς με ποιο κόμμα έχει περισσότερες πιθανότητες να εκλεγεί.

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

Τους λόγους για τους οποίους φθίνουν τα παραδοσιακά κόμματα και τι μπορούν να κάνουν για να ανακόψουν αρχικά αυτή την πτωτική πορεία και στη συνέχεια να ανακάμψουν αν είναι εφικτό, αναλύουν σε συνέντευξη στην «Κ» ο σύμβουλος Επικοινωνίας Ανδρέας Χατζηκυριάκος και ο ακαδημαϊκός Γιάννος Κατσουρίδης. Αναφέρουν ότι τα κόμματα είναι σε πτωτική πορεία, αλλά την ίδια ώρα επιδεικνύουν και μια κάποια ανθεκτικότητα, διότι το λεγόμενο υποκατάστατο, όπως σημειώνουν, ουσιαστικά δεν υπάρχει, καθώς τα νέα σχήματα δεν στεριώνουν. Σχολιάζουν ότι η υποχώρηση των ιδεολογιών έχει στοιχίσει στα κόμματα. Επιπλέον, τονίζουν ότι ζούμε σε μια εποχή αυξανόμενου ατομικισμού, κάτι που αποτυπώνεται και στα κόμματα καθώς και σε αυτά πλέον κυριαρχεί το προσωπικό συμφέρον έναντι του συλλογικού καλού.

–Γιατί τα παραδοσιακά κόμματα φθίνουν τα τελευταία χρόνια;

Γιάννος Κατσουρίδης: Θα έλεγα ότι υπάρχουν τρεις κατηγορίες λόγων. Ο ένας είναι ο τρόπος με τον οποίο μετεξελίσσεται το σύγχρονο κράτος με κυριότερο χαρακτηριστικό την απώλεια κυριαρχίας ειδικά στο πλαίσιο της Ε.Ε. Τα κόμματα ως θεσμοί που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του εθνικού κράτους χάνουν από τα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους για υλοποίηση πολιτικών. Αυτό επηρεάζει περισσότερο τα κόμματα που έχουν «μάθει» να διαχειρίζονται το κράτος όπως ο ΔΗΣΥ και το ΔΗΚΟ. Άλλος παράγοντας που επηρεάζει είναι η εξέλιξη του σύγχρονου καπιταλισμού με τις ραγδαίες αλλαγές στην κοινωνία, στην κουλτούρα, στην επικοινωνία, στην τεχνολογία, στην οικονομία, ιδιαίτερα μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού. Τα κόμματα δεν έχουν καταφέρει να προσαρμοστούν στις αλλαγές. Αυτό επηρεάζει περισσότερο κόμματα όπως το ΑΚΕΛ. Η ιδεολογία ήταν η πυξίδα με την οποία προσανατολιζόνταν και τα κόμματα και ο κόσμος για έναν ολόκληρο αιώνα, και μετά το '90 είναι λες και αυτή καταργήθηκε. Αυτό δημιουργεί μεγάλο αποπροσανατολισμό. Τέλος, είναι οι αποτυχίες των ίδιων των κομμάτων. Είναι λες και αποτραβήχτηκαν από την κοινωνία και δεν μπορούν να εμπλέξουν πλέον τον κόσμο στην πολιτική. Καταφεύγουν ολόένα και περισσότερο στην θαλαπωρή του κράτους. Αυτό επηρεάζει όλα τα παραδοσιακά κόμματα.

Ανδρέας Χατζηκυριάκος: Χάνουν συνεχώς από τη δύναμή τους, διότι οι λόγοι για τους οποίους δημιουργήθηκαν έπαψαν να υπάρχουν στον βαθμό που υπήρχαν αρχικά, άρα δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες της κοινωνίας στον ίδιο βαθμό που τις εξυπηρετούσαν παλιά. Υποχωρούν οι ιδεολογίες και αυτό επηρεάζει

τις πολιτικές δυνάμεις. Επηρεάζεται περισσότερο η Αριστερά που πιεστεί σε μια ιδεολογία που στόχο έχει να οδηγήσει τα πράγματα προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Ακόμη και στα μάτια των αριστερών αυτή η προσέγγιση έπαψε να είναι ένα ρεαλιστικό εγχείρημα. Στη Δεξιά η ιδεολογία είναι πιο χαλαρή, γι' αυτό βλέπουμε στις δυτικές κοινωνίες ότι τα δεξιά κόμματα έχουν μεν φθορά, αλλά μικρότερη από τα σοσιαλιστικά και αριστερά κόμματα. Ο συνδυασμός κρίσιμων αριστερών κομμάτων με τη βάση τους ήταν και η ιδεολογία, ενώ στα δεξιά κόμματα ήταν και η εξυπηρέτηση των επιχειρηματιών, της ανάπτυξης και της οικονομίας. Γι' αυτό τα αριστερά κόμματα έχουν μεγαλύτερη φθορά και η πτώση γίνεται με πιο γρήγορο ρυθμό.

–Κινδυνεύουν από τον εαυτό τους ή/και από τις συγκυρίες;

Γ.Κ.: Αντικειμενικά και από τα δύο. Είναι και οι αποτυχίες των κομμάτων, αλλά και οι μεγάλες εξελίξεις που συνετελούνται εκτός κομμάτων και στις οποίες αυτοί οι οργανισμοί είτε δεν μπορούν να προσαρμοστούν, είτε επειδή είναι δυσκίνητοι το κάνουν με μεγάλη καθυστέρηση, ή δεν μπορούν να ελέγξουν και να κατευθύνουν προς όφελός τους.

Α.Χ.: Λέμε ότι τα παραδοσιακά κόμματα χάνουν και είναι ορθό, όμως, το λεγόμενο υποκατάστατο ουσιαστικά δεν υπάρχει, διότι κατένευε νέο σχήμα δεν στέριωσε. Άρα τα παραδοσιακά κόμματα δείχνουν μια ανθεκτικότητα, παρά τις πιέσεις που δέχονται. Δεκάδες κόμματα προσπάθησαν να μπουν στο πολιτικό πεδίο αλλά έθωσαν, καθώς φάνηκε ότι προσπαθούσαν να εξυπηρετήσουν ιδιότελη συμφέροντα των δημιουργών τους. Από τα καινούργια κόμματα, το μόνο που άντεξε είναι το ΕΛΑΜ που αυξάνει συνεχώς τον αριθμό των ψήφων του.

Γ.Κ.: Η δημιουργία νέων κομμάτων είναι η νέα κανονικότητα. Είναι πολύ δύσκολο να έχουμε ξανά κόμματα του μεγέθους του παρελθόντος όπου ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ μαζί λάμβαναν σχεδόν 70%. Είναι μεν μεγάλα κόμματα με ρίζες και επιδεικνύουν όντως ανθεκτικότητα, αλλά το πιθανότερο είναι ότι η πορεία τους θα συνεχίσει να είναι πτωτική ή απλώς να συγκρατεί δυνάμεις. Έτσι, θα έχουμε συνεχώς καινούργιους σχηματισμούς που όμως δύσκολα θα σταθεροποιούνται γιατί δεν υπάρχουν οι συνθήκες για να αντέξουν. Άρα το πιο πιθανό είναι να έχουμε πολιτικούς οργανισμούς που θα εμφανίζονται και θα εξαφανίζονται.

–Η αλλαγή στη συμπεριφορά του εκλογικού σώματος επηρεάζει τα κόμματα;

Γ.Κ.: Σαφέστατα. Έχουν αλλάξει δραματικά οι συνθήκες μέσα στις οποίες πολιτικοποιούνται και κοιματικοποιούνται οι πολίτες και κατ'

επέκταση αλλάζει και ο τρόπος που ψηφίζουν. Έτσι και η εκλογική τους συμπεριφορά δεν είναι ίδια με το παρελθόν. Πέραν της αποχής υπάρχει διαρκής μετακίνηση ψηφοφόρων ακόμα και προς κατευθύνσεις που δεν θα φανταζόμασταν.

Α.Χ.: Παλιά όταν κάναμε εκλογές, άρχιζε η προεκλογική εκστρατεία και ξέραμε ότι ο ΔΗΣΥ θα πάρει περίπου τόσα και το ΑΚΕΛ άλλα τόσα, γιατί υπήρχε σκληρή κομματική πειθαρχία. Άρα η χαλαρή ψήφος που μπορούσε να μετακινήσει ήταν πολύ μικρή και έτσι δεν γινόταν μεγάλη προσπάθεια από τα κόμματα να προσελκύσουν νέες ψήφους, διότι ήταν λίγο-πολύ δε-

“

Α.Χ.:

Ζούμε στην εποχή του ατόμου, της λαμπερής προσωπικότητας που μαγεύει και εντυπωσιάζει τα πλήθη και έχουμε και τον λαϊκισμό.

Γ.Κ.:

Οι υποψήφιοι σήμερα δεν ενδιαφέρονται πρωτίστως για το πώς θα ενισχύσουν το κόμμα αλλά για το πώς θα πετύχουν οι ίδιοι.

δομένο το ποσοστό που θα λάμβαναν. Στην πορεία άρχισε να αυξάνεται το μέγεθος του ρευστού εκλογικού σώματος και άρα έπρεπε τα κόμματα να καταβάλουν προσπάθεια για να διεκδικήσουν εκείνο το ακροατήριο. Αυτό φυσικά εξηγεί και την αύξηση του αριθμού των επικοινωνιολόγων!

–Τι μπορούν να κάνουν τα κόμματα για να βελτιώσουν την κατάσταση;

Α.Χ.: Πρέπει να αλλάξει το συγκριτικό πλαίσιο. Έρχεται π.χ. ο ΔΗΣΥ και λέει διατήρησα την πρωτιά στις εκλογές άρα είμαι νικητής και κάποιος απαντούν, ναι, αλλά κάθηκε σημαντικό ποσοστό. Θεωρώ ότι δεν πρέπει να γίνεται σύγκριση με το παρελθόν, διότι το ένδοξο παρελθόν των κομμάτων δεν θα επα-

νέλθει στο προβλεπτό μέλλον, άρα η ανάλυση των εκλογικών τους αποτελεσμάτων πρέπει να γίνει πιο ρεαλιστική. Το ότι το ΑΚΕΛ κινδυνεύει να πάει κάτω από 20%, κάτι που θεωρείτο αδιανόητο πριν από μερικά χρόνια, είναι αποτυχία ή επιτυχία που καταφέρνει τελικά και συγκρατείται κοντά στο 20%; Χρειάζονται, επίσης, τολμηροί κομματικοί ηγέτες που να είναι διατεθειμένοι να πειραματιστούν. Πάμε στις βουλευτικές εκλογές του 2026 και ξέρουμε ότι ο ΔΗΣΥ και το ΑΚΕΛ θα χάσουν ποσοστά. Γιατί δεν είναι διατεθειμένοι οι αρχηγοί να πειραματιστούν; Ας διοργανώσουν για παράδειγμα μια διαφορετική συζήτηση για την πολιτική και τους πολιτικούς ανοικτή στο κοινό.

Γ.Κ.: Θα ακουστό λίγο πεσιμιστής. Δεν ξέρω πόσο εύκολο είναι πλέον. Και δεν υπάρχουν συνταγές. Πρέπει τα κόμματα να καταλάβουν ότι είναι πολιτικοί οργανισμοί που διαχειρίζονται ζητήματα της κοινωνίας και του κράτους και άρα χρειάζεται να επανασυνδεθούν με την κοινωνία, αλλά αυτή η επανασύνδεση πρέπει να γίνει με πολιτικούς όρους και όχι επικοινωνιακούς.

Προσωπικότητες, κόμματα, λαϊκισμός και απολιτκή

–Ζούμε πλέον την εποχή των προσωπικοτήτων και όχι των κομμάτων και της κομματικής πειθαρχίας;

Α.Χ.: Το σύνολο υποχωρεί και στο επικεντρωτικό τίθεται το άτομο διότι δεν υπάρχει συλλογικός στόχος. Και στα κόμματα πλέον το προσωπικό συμφέρον και η ανέλιξη είναι υπεράνω του συλλογικού καλού. Ζούμε από το 1990 και μετά έναν αυξανόμενο ατομικισμό στην κοινωνία. Και αυτό έχει να κάνει με την κατάρρευση των ιδεολογιών. Παλιά ο άνθρωπος πίστευε σε κάτι και όλοι μαζί υπηρετούσαν μια ιδέα πάνω από το άτομο. Σήμερα επικρατεί το ατομικό συμφέρον. Ακούμε για παράδειγμα σήμερα κόμματα με διαφορετικές ιδεολογίες να προτείνουν στο ίδιο άτομο να είναι υποψήφιος μαζί τους και αυτός ο άνθρωπος κάθεται και κάνει απλώς υπολογισμούς με ποιο κόμμα έχει περισσότερες πιθανότητες να εκλεγεί και έτσι αποφασίζει.

Γ.Κ.: Η ανάδειξη του ρόλου του ατόμου και της προσωπικότητας υπήρξε διαχρονικά, αλλά σήμερα είναι η επικρατούσα τάση και στην κοινωνία και στα κόμματα κυρίως λόγω της εξατομικεύσης των πλειστών κοινωνικών διεργασιών. Και αυτό επιδρά αρνητικά και στην κομματική συνοχή και πειθαρχία. Βλέπουμε για παράδειγμα ότι η μάχη πλέον γίνεται εντός των κομμάτων μεταξύ των υποψηφίων για το ποιος θα εκλεγούν και ακόμη και οι ίδιοι οι υποψήφιοι δεν ενδιαφέρονται πρωτίστως για το πώς θα ενισχύσουν το κόμμα αλλά για

το πώς θα πετύχουν οι ίδιοι. Και αυτό ισχύει πλέον και σε κόμματα της Αριστεράς όπως το ΑΚΕΛ. Στη μελέτη των πολιτικών κομμάτων είναι λες και έχουμε ένα déjà vu αφού τα κόμματα ξεκίνησαν ως ενώσεις προσωπικοτήτων, μετατράπηκαν σε ισχυρούς φορείς συλλογικότητας και σήμερα επανερχόμαστε στην πρωτοκαθεδρία της ατομικότητας.

–Αυτά που συζητάμε ευνοούν τον λαϊκισμό και το φαινόμενο των απολιτκή;

Α.Χ.: Ζούμε στην εποχή του ατόμου, της λαμπερής προσωπικότητας που μαγεύει και εντυπωσιάζει τα πλήθη και έχουμε και τον λαϊκισμό. Αυτό το μείγμα στην Ευρώπη μάς οδήγησε σε δύο παγκόσμιους πολέμους. Παλαιότερα έπρεπε να συνέλθουν το συλλογικά όργανα ενός κόμματος και να καταλήξουν σε μια θέση την οποία εν πολλοίς υποθετούσαν και οι οπαδοί του κόμματος, ενώ τώρα αποφασίζει αυτή η λαμπερή προσωπικότητα, βγαίνει έξω τα λέει και ο κόσμος χειροκροτεί.

Γ.Κ.: Είναι χαρακτηριστικά της σύγχρονης εποχής και τα δύο που συνδέονται με την υποχώρηση της συλλογικής και ιδεολογικής προσέγγισης της πολιτικής και της ευρύτερης κοινωνικής λειτουργίας. Ο λαϊκισμός και η άνοδος του συνδέεται και με τις αποτυχίες των θεσμών της φιλελεύθερης δημοκρατίας όπως τα παραδοσιακά κόμματα, οι οποίες δημιουργούν απογοήτευση και αντίδραση σε μεγάλο μέρος της κοινωνίας την οποία μπορεί να καρπωθεί ένας λαϊκιστής που θα στοχοποιήσει τα παραδοσιακά κόμματα. Ο λαϊκισμός απευθύνεται στο θυμικό και το συναίσθημα και χωρίς τον ορθολογισμό των ιδεολογιών με την έννοια της συνεκτικότητας του συστήματος αξιών που προσβέβουν, είναι πιο εύκολο να παρασύρει.

Α.Χ.: Το απολιτκή είναι λίγο παρεξηγημένο. Δεν θεωρώ ότι γίνεται περισσότερο απολιτκή. Ουδέποτε η πλειοψηφία του κόσμου ασχολείται με την πολιτική, ασχέτως αν ήταν αριστερός κάποιος ή δεξιός. Αυτό το κενό το κάλυπταν τα κόμματα που έρχονταν και έλεγαν στον κόσμο για παράδειγμα το ΝΑΤΟ είναι καλό ή το ΝΑΤΟ είναι κακό. Απλώς τώρα λόγω της τεχνολογίας επιτρέπει να αναδεικθούν και θέματα που δεν είναι υψηλής πολιτικής. Στην Κύπρο πολιτική σήμεινε Κυπριακό και κόμματα. Τώρα βλέπουμε θέματα περιβάλλοντος και ζητήματα κοινωνικής ατζέντας.

Γ.Κ.: Σχετικά με το φαινόμενο απολιτκή, υπάρχουν δύο τρόποι να προσεγγιστεί. Ο ένας είναι να θεωρήσουμε ότι ο μέσος όρος πολιτικής κατανόησης της μάζας των ανθρώπων έχει διαφοροποιηθεί προς το χειρότερο. Ο άλλος είναι να το δούμε ως μια διαφορετική και μη συμβατική προσέγγιση της πολιτικής που μας δυσκολεύει να χαρακτηρίσουμε αυτό τον κόσμο και έτσι μπαίνει η ταμπέλα απολιτκή.

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν τον περασμένο μήνα ο Φαίδωνας Φαίδωνος άνοιξε από την Πάφο μέτωπο αντιπαράθεσης με εταιρείες forex καταγγέλλοντας αφενός πως κάποιες εξ αυτών που έχουν έδρα τους στην Κύπρο, συμμετέχουν σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και προειδοποιώντας αφετέρου ότι η κυπριακή οικονομία τείνει να μετατραπεί σε μία οικονομία καζίνο, δημιουργήθηκε μία σχετική αναστάτωση στη Λευκωσία. Υπήρξαν κύκλοι στον ΔΗΣΥ που ανησυχούσαν ότι με τις γενικεύσεις του Φαίδωνος το κόμμα της ελεύθερης αγοράς και της προώθησης της επιχειρηματικότητας θα δώσει την αίσθηση ότι στοχοποιεί το επηρεάζει.

Εταιρείες που όχι μόνο ενισχύουν τα τελευταία χρόνια την κυπριακή οικονομία αλλά βρίσκονται και πολύ κοντά στο κόμμα. Υπήρξαν όμως και άλλοι πολιτικοί παράγοντες που διάβασαν πίσω από τις γραμμές των καταγγελιών του δημάρχου της Πάφου. Είδαν

Φαίδωνας και Οδυσσέας αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος και σε ένα κλίμα γενικής απαξίωσης, κάποιοι θεωρούν πως ο πρώτος ίσως να αποτελέσει το χαρτί διάσωσης του ΔΗΣΥ για το '28.

πολιτικές προεκτάσεις και πως ο Φαίδωνας Φαίδωνος, μέσω της προσφιλούς του τάσης αποκάλυψης σκανδάλων σε μία περίοδο γενικής απαξίωσης, ενισχύει το προφίλ του τιμωρού του κατεστημένου και ράβει ένα νέο κουστούμι με τελικό προορισμό το 2028.

Εν αρχή το ΣΑΠΑ

Όσοι θυμούνται την ηχηρή είσοδο του Φαίδωνα Φαίδωνος στην πολιτική, θυμούνται παράλληλα και την αμχανία που προκαλούσε η πληθωρικότητά του στην Πινδάρου. Για κάποιους θεωρείτο απρόβλεπτος, ευθύς, για άλλους αμετροεπής, που με τις θορυβώδεις δηλώσεις και αποκαλύψεις του μπορούσε προφανώς να κερδίσει ένα μέρος της κοινωνίας δίπλα του. Την ίδια στιγμή, όμως, μπορούσε να δημιουργήσει σοβαρούς εχθρούς διαφόρων συμφερόντων που προκαλούσαν αναστάτωση στο αστικό κέντρο. Όταν για παράδειγμα άνοιξε το κεφάλαιο του ΣΑΠΑ, όταν τα έβαλε και με μεγάλες εργοληπτικές εταιρείες δεν ήταν λίγοι εκείνοι στον ΔΗΣΥ που τον υποτίμησαν καταλογίζοντας του γραφικότητα. Χρειάστηκε να επιβεβαιωθεί πλήρως λίγο αργότερα, να οδηγηθεί στη φυλακή ο Σάββας Βέργας, ούτως ώστε ο ίδιος να καθιερωθεί στην Πάφο. Έστω και τότε όμως συνέχισε να αντιμετωπίζεται με σχετική καχυποψία στη Λευκωσία. Καθόλου τυχαίο ότι το κόμμα της Δεξιάς κράτησε αποστάσεις από την υποψηφιότητά του, με τον ίδιο να κατέρ-

χεται ως ανεξάρτητος απέναντι στον υποψήφιο της τριμερούς (ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ-ΕΔΕΚ) και να κερδίζει όχι μόνο τις εκλογές αλλά και σημαντικό έρεισμα στην πόλη του. Δεν έμεινε βεβαίως μόνο στο σκάνδαλο ΣΑΠΑ, καθώς κατά τη ηπεία του, τα έβαλε με αυθαιρεσίες που γίνονταν στην Πάφο, αποκάλυψε κακοδιαχείριση τουρκοκυπριακών περιουσιών και άφησε σαφείς αιχμές για τον τρόπο λειτουργίας της Πολεοδομίας.

Οι προθέσεις

Σήμερα, συνειπώς δεν προκαλέσαν σε πολλούς εντύπωση οι νέες καταγγελίες Φαίδωνος για τις εταιρείες Forex, όμως γιέρθηκαν ερωτήματα για τα στοιχεία που έχει, τη χρονική συγκυρία των καταγγελιών και κυρίως τα κίνητρα. Δεν έμεινε μόνο ότι οι εν λόγω εταιρείες συμμετέχουν στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, αλλά κάλεσε να συζητήσουν το θέμα στη Βουλή για την επιρροή τέτοιων εταιρειών σε ΜΜΕ.

Είχε μεσολαβήσει μία μεγάλη συζήτηση στο παρασκήνιο γύρω από την είσοδο τέτοιων επιχειρηματιών στον χώρο της ενημέρωσης και τις ενδεχόμενες σχέσεις τους με την κυβέρνηση, με πολιτικά πρόσωπα και κόμματα. Αυτή τη συζήτηση έφερε στο προσκήνιο ο Φαίδωνος με τις καταγγελίες του, σημειώνοντας πως οι εταιρείες αυτές δεν πρέπει να αποκτήσουν ιδιαίτερη επιρροή στους πολιτικούς στην πολιτική του τύπου και μέσω αυτής να εξασφαλίζουν ανταλλάγματα. Μόνο που οι δηλώσεις του ενόχλησαν πρώτα και κύρια στελέχη του ΔΗΣΥ αναδεικνύοντας την εσωστρέφεια που επικρατεί στο κόμμα.

Η αντίδραση στελεχών του σκιάδους υπουργικού στις δηλώσεις του δημάρχου Πάφου για τις forex περί γενικεύσεων και λαϊκισμού στο Χ ήταν η απαρχή για να βγει στο προσκήνιο το κύριο πρόβλημα

Ο δήμαρχος Πάφου αποτελεί το αντίβαρο του Οδυσσέα Μιχαηλίδη και με τις κινήσεις του στέλνει το μήνυμα ότι ενδιαφέρεται για το '28

που απασχολεί αυτό το διάστημα τους Συναγερμικούς. Η δημιουργία δύο αντιπάλων στρατοπέδων: των διορισμένων (σκιώδης υπουργικό) και των εκλεγ-

Ο δήμαρχος Πάφου έχει καταφέρει να ενισχυθεί στον κομματικό πυρήνα του ΔΗΣΥ, εγείροντας ερωτήματα αν η δημοτικότητά του μπορεί να ξεπεράσει τα στενά όρια της Πάφου.

μένων στελεχών.

Οι εκλεγμένοι αξιωματούχοι ουδέποτε αναγνώρισαν τη νέα κατάσταση πραγμάτων στην Πινδάρου, τον ρόλο που απέκτησε το σκιάδης υπουργικό συμβούλιο έστω κι αν θεσμοθετήθηκε το σώμα από το καταστατικό συνέδριο πρόσφατα. Κάποιοι δυσφορούν με την πρωτοβουλία που αναπτύσσουν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μία πρωτοβουλία που πολλές φορές λένε έρχεται σε αντίθεση με τη θέση του κόμματος. Αυτή την αντιπαλότητα διορισμένων και εκλεγμένων έβγαλε στο προσκήνιο ο Φαίδωνος, όπου όχι μόνο άφησε αιχμές ότι δεν εκπροσωπούν το κόμμα, αλλά και υπονοούμενα για τη κίνητρα κάποιων εξ αυτών. Βολές που αμφισβητούσαν εμμέως και την πρόεδρο του ΔΗΣΥ για τις επιλογές των στενών της συνεργατών αλλά και που θεσμοθέτησε ένα τέτοιο όργανο.

Οι δύο όψεις

Αυτές οι δηλώσεις σε συνδυασμό με τις καταγγελίες για το καρτέλ ναρκωτικών στάθηκαν λοιπόν η αφορμή να χωριστεί η κοινή γνώμη σε δύο στρατόπεδα. Κάποιοι χαρακτήρισαν τον Φαίδωνος λαϊκιστή, ο οποίος στο γενικό πνεύμα της απαξίωσης είναι έτοιμος να ρίξει λάσπη χωρίς στοιχεία.

Η Αστυνομία άλλωστε φρόντισε όπως και στην περίπτωση Οδυσσέα Μιχαηλίδη να καλέσει αμέσως τον δήμαρχο για κατάθεση όλων όσων είχε καταγγείλει και η άρνησή του εκλήφθηκε από ένα μέρος του συστήματος αλλά και της κοινωνίας, ως ροπή στον λαϊκισμό. Για άλλους βεβαίως αυτή η καταγγελία ενίσχυε το αφήγημα του Φαίδωνα Φαίδωνος ως του αδιάφορου πολιτικού. Του προσώπου δηλαδή που είναι έτοιμος να τα βάλει με το κατεστημένο και τη διαπλοκή, αδιαφορώντας για τα οικονομικά συμφέροντα.

Είναι ένα αντίβαρο της Δεξιάς στην πολιτική παρουσία του Οδυσσέα Μιχαηλίδη; Γιατί αυτό που λέγεται τελευταίως είναι πως οι δύο αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Όχι μόνο γιατί έχουν εμπεδωθεί στην κοινωνία ως οι άνθρωποι που βρίσκονται απέναντι από τη διαφθορά, οι εξω-συστημικοί τιμωροί της διαπλοκής

και των μεγάλων συμφερόντων αλλά και δύο πολιτικά πρόσωπα που ρέπουν με ευκολία στον λαϊκισμό. Υπάρχουν όμως και διαφορές μεταξύ των δύο ως προς το αποτέλεσμα. «Ο Οδυσσέας αποτρέπει το να γίνουν πράγματα, ο Φαίδωνας τα υλοποιεί» λένε στα συναγερμικά πηγαδάκια στελέχη, θέλοντας να ενισχύσουν τον Φαίδωνα ως πολιτικό των έργων. Αντιλαμβάνονται ωστόσο όλοι πως σε ένα κλίμα πλήρους απαξίωσης, με μερίδα της κοινωνίας να αμφισβητεί τους θεσμούς, απαιτεί διαφάνεια και κράτος δικαίου, ο Φαίδωνος θα αποτελέσει την καλύτερη απάντηση της Δεξιάς στη δυναμική που παρουσιάζει τελευταίως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης. Όχι μόνο γιατί δεν διατάζει να διαχωρίσει τη θέση του από τα σκάνδαλα της δεκαετούς διακυβέρνησης Αναστασιάδη, όπως τα χρυσά διαβήτρια, αλλά και επειδή αποτελεί στον ΔΗΣΥ έναν από τα κύρια πρόσωπα που ασκούν ξεκάθαρη αντιπολίτευση στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη.

Μία πόρτα ανοίγει

Το ερώτημα είναι πόσο μπορεί ο Φαίδωνας Φαίδωνος να αποτελέσει την επιλογή του ΔΗΣΥ για το 2028. Ο ίδιος έχει καταφέρει το τελευταίο διάστημα να ενισχύσει την δημοτικότητά του εντός του κόμματος. Η θερμή στήριξη που έδωσε στον Αβέρωφ Νεοφύτου άλλωστε κατά τη διάρκεια του προεκλογικού, δεν αποτέλεσε μόνο την αρχή μιας ισχυρής συμμαχίας με τον τέως πρόεδρο του ΔΗΣΥ. Έστειλε και το μήνυμα στον σκληρό πυρήνα του κόμματος και κυρίως στην πρωτεύουσα που τον έβλεπε ανέκαθεν με καχυποψία πως ο δήμαρχος Πάφου μπορεί να είναι απρόβλεπτος, αλλά διακατέχεται από κομματική πειθαρχία και πίστη στο κόμμα. Έκτισε άλλωστε ένα ισχυρό για κάποιους αμφιλεγόμενο ηγετικό προφίλ όχι μόνο όταν βγήκε ανοικτά υπέρ της υποψηφιότητας Ανδρέα Μαυρογιάννη αλλά και όταν ο ίδιος ηγήθηκε της πρότασης για τη διαγραφή των Συναγερμικών υπουργών, φέρνοντας την ηγεσία σε δύσκολη θέση. Οι οπαδοί του Νίκου Χριστοδουλίδη δεν τον υποψιούν ως αντίπαλο, αν ληφθεί υπόψη ότι συχνά επαναφέρουν το χαρτί Μαυρογιάννη για να προκαλέσουν φθορά στο δεξί του ακροατήριο και ρωγμές στην ιδεολογική του ταυτότητα. Στην Πάφο επί του παρόντος, όχι μόνο δεν είχε αντικτύπο αυτή η καταγγελία, αλλά αν ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα των εκλογών του περασμένου Ιουνίου, ο Φαίδωνας Φαίδωνος φαίνεται να ενισχύεται αισθητά. Το ερώτημα είναι αν ο ίδιος μπορεί να ξεπεράσει τα στενά όρια της Πάφου είτε σε θέμα γεωγραφίας είτε σε θέμα αξιωμάτων. Αυτό αναμένεται να διαπιστωθεί στις εσωκομματικές εκλογές του 2028, αν δεν υπάρξουν απρόοπτα και ο ίδιος διεκδικήσει όπως διαφαίνεται το χρίσμα.

Γιατί μπορεί η Πινδάρου να πέρασε την πρόταση εκλογής του προέδρου του ΔΗΣΥ από τη βάση για να κόψει όπως άλλωστε εκτιμούσε την επιστροφή του Αβέρωφ Νεοφύτου, δεν υπολόγισε όμως ότι άνοιξε την πόρτα στον απρόβλεπτο και λαοφιλή όπως διαφαίνεται, Φαίδωνα Φαίδωνος.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Υπάρχει αντίδοτο στη δημαγωγία;

Την περασμένη Κυριακή αναφέρθηκαν στο άρθρο μου για τους «Φειδίες» που κατακλύζουν το πολιτικό σκηνικό της χώρας μας. Μάλιστα, στην έντονη διάθεση για κριτική και αυτοκριτική δεν κατέστησα σαφές πως ευθύνη έχουν και οι πολίτες δεδομένου πως τη μέρα των εκλογών, των οποίων ποτέ εκλογών, έχουν ενώπιόν τους πληθώρα επιλογών. Ακραίων, κεντρώων, δεξιών, αριστερών, λαϊκιστών, σοβάρων, εκφραστών της καταγγελτικής πολιτικής, της αμιγώς ουσιαστικής πολιτικής, μα και των ενδιάμεσών τους. Άρα ναι, η ευθύνη των πολιτών δεν μπορεί να μηδενίζεται ή να εξαϋλώνεται σε μια απαραίτητη διαδικασία αυτοκριτικής που δεν πρέπει όμως να

οδηγεί στο αυτομαστίγωμα.

Η πολιτική ποτέ δεν ήταν, ή δεν θα έπρεπε να ήταν ένας τομέας ενασχόλησης για την ελίτ. Στην Κύπρο, όπως και σε άλλες «νεαρές» δημοκρατίες, υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων που εκλέγονται χωρίς να προέρχονται από τα τζάκια της πολιτικής. Υπάρχουν δε και παραδείγματα που οι πολίτες, είτε δεν επέλεξαν εξ αρχής ένα απόγονο πολιτικής οικογένειας ή που τους «έστειλαν στο σπίτι» μεσούσης της πολιτικής τους πορείας. Σήμερα, είναι στα φόρτε τους δύο μεγάλες κατηγορίες πολιτικών σχηματισμών μα και προσώπων. Αυτοί που εκφράζουν καταγγελτικό λόγο και αυτοί που έχουν ως αφετηρία τους αλλά και ως ενδιαμέσους σταθμούς μόνο την εικόνα τους. Μιλούν συχνά

χωρίς να λένε τίποτε, έχουν έγνοια να εκμεταλλευτούν τα νέα μέσα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να ποστάρουν φωτογραφίες και βίντεο από τις κοινωνικές τους δραστηριότητες, ξεκινώντας ή και αγνοώντας πως η παραγωγή πολιτικής είναι ο κυρίαρχος λόγος για την ενασχόληση με την πολιτική.

Στο σκηνικό του σήμερα στην Κύπρο, και για τους επόμενους δύο δεκαμήνες θα «ευδοκιμήσουν» και τα δύο ήδη. Το ΕΛΑΜ, που μέρα με τη μέρα εμπεδώνει το συστημικό του αποτύπωμα, συνεχίζει να καταγγέλλει... το σύστημα. Με θέσεις που είναι ουσιαστικά ανεδαφικές, λαϊκιστικές, μη εφαρμόσιμες. Ο ορισμός όμως του δημαγωγού και του εκφραστή του καταγγελτικού λόγου, με τα δύο μέτρα και τα δύο σταθμά

βεβαίως, είναι το Άλμα και ο Οδυσσέας, που στην πρώτη του παρουσία, μας είπε πως ο στόχος του είναι οι προεδρικές εκλογές και ξεκίνησε, ή μάλλον συνέχισε να κατηγορεί τους πάντες και τα πάντα, και της δικαιούσης συμπεριλαμβανομένης. Το Βολτ είναι ακόμα ένα κόμμα αυτής της κατηγορίας, που με κεκτημένη ταχύτητα συνεχίζει από εκεί που το άφησαν κάποια στελέχη του ενταχθούν σε αυτή τη στέγη. Αντιστοίχως, και με μεγαλύτερη ένταση και εκτόπιση λειτουργεί και το ΑΚΕΛ, που αντί να παρουσιάζει προτάσεις ένας μεγάλου κόμματος εξελίσσεται καθημερινά σε ένα κόμμα διαμαρτυρίας, ακολουθώντας ούτε λίγο ούτε πολύ το αδελφό τους κόμμα, το ΚΚΕ. Για τους «Φειδίες», τους ταμπουρωμένους πολιτικούς

ή τους εν δυνάμει πολιτικούς πίσω από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα είπαμε εκτενώς στο άρθρο της προηγούμενης Κυριακής.

Το ζητούμενο είναι αν υπάρχει αντίδοτο σε αυτό το σκηνικό. Προσωπικά απαντώ πως υπάρχει. Και σίγουρα δεν είναι να παρασυρθούμε και να μιμηθούμε ούτε τους εκφραστές της μιας ή της άλλης μεγάλης κατηγορίας. Η απάντηση σε όλους αυτούς είναι περισσότερη πολιτική. Όσο δύσκολο και όσο επίπονο αν είναι. Η σοβαρότητα, η πολιτική πρόταση, συγκροτημένη, στιβαρή, με εισηγήσεις ρηθικέλευτες, με προτάσεις εφαρμόσιμες μα και ουσιαστικές είναι το αντίδοτο σε όλους αυτούς. Αυτός είναι και ο ρόλος του Δημοκρατικού Συναγερμού που στο επόμενο διάστημα πρέπει να τον

εντατικοποιήσει αποδεικνύοντας πως παραμένει ο ενήλικας στο δωμάτιο.

Η ηχηρή μειοψηφία θα συνεχίσει να κάνει θόρυβο. Χρειάζεται να κλείσουμε τα αφτιά μας και να επικεντρωθούμε στη σωτηρή πλειοψηφία. Να λειτουργήσουμε ως ανάχωμα στη δημαγωγία και στον λαϊκισμό των νεοφερμένων μα και των παραδοσιακών, κομμάτων και προσώπων, που επιχειρούν να ριξουν μαζί με την πολιτική και τη χώρα στα τάρταρα. Άλλωστε αυτός είναι ο διαχρονικός ρόλος της παράταξης μας. Αλίμονο αν δεν το πράξουμε.

Ο Κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών twitter: @dmdemetriou

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Όταν το 2024 ο Σιμόν Αϊκούτ περνούσε το κατώφλι των κεντρικών φυλακών ως το «μεγάλο αφεντικό» σφετεριστών περιουσιών Ελληνοκυπρίων στα Κατεχόμενα η υπόθεση όχι μόνο αποκτούσε πολιτικά χαρακτηριστικά που διαπερνούσαν ορίζοντα την Τουρκία, ακόμη και το Ισραήλ, τους Τουρκοκύπριους και την Κυπριακή Δημοκρατία αλλά τύχανε και εργαλειοποίησης από τον Τουρκοκύπριο ηγέτη, Ερσίν Τατάρ, ο οποίος προσέθετε ακόμη ένα όπλο στη φαρέτρα των επιχειρημάτων του για λύση δύο κρατών. Ο Σιμόν Αϊκούτ, ισραηλινός καταγωγής Τούρκος (και «πολίτης» της λεγόμενης ΤΔΒΚ) θεωρήθηκε αμέσως ως το «μεγάλο ψάρι» των αναπτύξεων γης σε ελληνοκυπριακές περιουσίες στα Κατεχόμενα, με πάνω από 3.500 κατοικίες στην περιοχή Τρικώμου με πωλήσεις κατοικιών σε Ισραηλινούς και σήμερα αντιμετωπίζει ποινή κάθειρξης μέχρι 15 ετών.

Ωστόσο, το όλο ζήτημα, συνδυαστικά με την τρέχουσα δίκη Αϊκούτ από την οποία προκύπτουν στοιχεία αλλά και από την παρουσία της προσωπικής απεσταλμένης του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Μαρίας-Άνγκελα Ολγκίν, στην Κύπρο αναδεικνύει και μια άλλη σημαντική

Το Περιουσιακό και θέμα των διώξεων σφετεριστών γης αναδεικνύεται σε ένα σοβαρό εμπόδιο στην προσπάθεια του ΟΗΕ για άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών. Η τ/κ πλευρά θέτει την άρση των διώξεων ως προϋπόθεση για τη συνέχιση της διαδικασίας.

Η διώξη σφετεριστών και η προσπάθεια Ολγκίν

Πολιτικές προεκτάσεις αποδίδει η τ/κ πλευρά στο θέμα των συλλήψεων – Κόκκινη γραμμή για τη Δημοκρατία η αποφυλάκιση Αϊκούτ

παράμετρο: Το πώς το Περιουσιακό και δη το θέμα των διώξεων σφετεριστών γης αναδεικνύεται σε ένα σοβαρό εμπόδιο στην προσπάθεια του ΟΗΕ για άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών, με την τουρκοκυπριακή πλευρά να θέτει την άρση των διώξεων ως προϋπόθεση για τη συνέχιση της διαδικασίας και την ελληνοκυπριακή πλευρά να το αναγάγει σε άσκηση προβολής της κυριαρχίας της Κ.Δ. για σκοπούς πίεσεων, με αμφότερες τις προσεγγίσεις να μη βοηθούν, σύμφωνα με έμπειρους παρατηρητές του Κυπριακού που μίλησαν στην «Κ», τη διαδικασία.

Η ενόχληση Ολγκίν

Το θέμα των διώξεων σφετεριστών τέθηκε στην κα Ολγκίν από τον Τουρκοκύπριο ηγέτη, Ερσίν

Τατάρ, τόσο κατ' ιδίαν στις συναντήσεις τους όσο και δημόσια, με τις δηλώσεις του Τουρκοκύπριου ηγέτη που έφτασε μέχρι το σημείο να προειδοποιήσει για ισόποσα αντίποινα με συλλήψεις Ελληνοκυπρίων. Όπως πληροφορείται η «Κ» από καλά ενημερωμένες πηγές η πρόσληψη εκ μέρους του ΟΗΕ για το πώς το ζήτημα εμποδίζει την προσπάθειά του για άρση του αδιεξόδου έχει διττή ανάγνωση. Αφενός, ο ΟΗΕ επαναλαμβάνει προς την τουρκοκυπριακή πλευρά που ανήγαγε την υπόθεση Αϊκούτ σε «σπμάια» (υπήρξε μέχρι καμπάνια στο Ισραήλ με πόστερ που καλούσαν σε απελευθέρωση του Σιμόν Αϊκούτ, κατά την επίσκεψη Χριστοδουλίδη στο Τελ Αβίβ) πως δεν μπορεί να υπάρξει παρέμβαση στο ανεξάρτητο της δικαιοσύνης για σκοπούς απο-

φυλάκισής του, αφετέρου όμως καταγράφεται και η ενόχληση για την εμμονή της ελληνοκυπριακής πλευράς σε διώξεις σφετεριστών (υπάρχουν σύμφωνα με πληροφορίες, 240 διεθνή εντάλματα για σφετερισμούς ε/κ περιουσιών για επιχειρηματίες ανάπτυξης γης, υπαλλήλους σε εταιρείες ανάπτυξης και πελάτες) που δεν υποβοηθά την προσπάθεια της κας Ολγκίν. Από εκεί και πέρα οι ίδιες πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως το ζήτημα θα τύχει χειρισμού από την κα Ολγκίν στις διαβουλεύσεις της με τον γ.γ. του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες, στο αμέσως επόμενο διάστημα και μένει να διαφανεί αν τελικά θα βρεθεί φόρμουλα ώστε αυτό να μην καταστεί εμπόδιο στη διαδικασία ή θα μετατραπεί, τελικά, σε ανυπερβλήτο σκόπελο, με την προ-

σπάθεια να ναυαγεί. Αξίζει να σημειωθεί πως η τουρκοκυπριακή πλευρά, δεδομένου πως η εμμονή Τατάρ αποκλειστικά με τον Αϊκούτ δεν βοήθησε τα αφηνήματα του ιδίου καθότι δέχθηκε κριτική για την αναφορά του αποκλειστικά σε αυτόν, έχει προχωρήσει και σε καμπάνια ενημέρωσης διεθνών διπλωματικών κύκλων για το θέμα, αποδίδοντας στην ελληνοκυπριακή πλευρά μη ειλικρινείς διαθέσεις στο Κυπριακό λόγω των εν λόγω διώξεων.

Τα νέα στοιχεία

Παρακολουθώντας κάποιος τη δίκη Αϊκούτ αλλά και τον τουρκοκυπριακό Τύπο για το θέμα της διώξης σφετεριστών αντλεί ενδιαφέροντα στοιχεία για το πώς το θέμα αποκτά ποιοτικά στοιχεία ανυπερ-

βλήτου εμποδίου στη διαδικασία του Κυπριακού. Η νομική υπεράσπιση του Τουρκοϊσραηλινού επιχειρηματία αποδίδει πολιτικά κίνητρα συνδεδεμένα με το Κυπριακό για το timing της διώξης του από την ελληνοκυπριακή πλευρά, επικαλούμενη την ανέγερση αναπτύξεων εκ μέρους του ομίλου «Afik» σε Τρίκωμο και Γαστριά ήδη από το 2020 με τον ίδιο τον Αϊκούτ να έχει μεταξύ 2021 και 2024 διελύσεις προς τις ελεύθερες περιοχές μέσω οδοφραγμάτων –χωρίς να συλληφθεί μέχρι τον χρόνο επανέναρξης της διαδικασίας στο Κυπριακό, με τον διορισμό της ειδικού απεσταλμένης από τον ΟΗΕ.

Η τουρκοκυπριακή εφημερίδα «Χαβαντίς» πηγαίνει ακόμη πιο μακριά σε σειρά δημοσιευμάτων της στα οποία αποδίδει, προσωπικά

στον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη, «οργανωμένη προσπάθεια ολοκληρωτικού πολέμου» στο θέμα των σφετεριστών επικαλούμενη πληροφορίες για άσκηση πιέσεων σε Ελληνοκύπριους πρόσφυγες να αποσύρουν τις αιτήσεις τους από τη λεγόμενη Επιτροπή Ακίνητης Περιουσίας της «ΤΔΒΚ», ενώ προσθέτει, στο ρεπορτάζ της, πως ο ΠτΔ κάλεσε και Ελληνοκύπριους δικηγόρους να αναζητήσουν ιδιοκτήτες περιουσίας που έχουν τύχει καταπάτησης στα Κατεχόμενα προκειμένου να ασκηθούν διώξεις εναντίον αγοραστών και developers, χωρίς μάλιστα πληρωμή σύμφωνα πάντα με το σχετικό δημοσίευμα.

Που θα πάει όλο αυτό;

Η «Κ» έθεσε το ζήτημα σε διπλωματικές πηγές με γνώση των εξελίξεων του Κυπριακού καθώς και σε Τουρκοκύπριους συνομιλητές σε σχέση με το αν το εν λόγω ζήτημα θα εκτονωθεί στο πλαίσιο της επιδίωξης ενός αποτελέσματος ενόψει και της δεύτερης άτυπης διάσκεψης για το Κυπριακό στη Νέα Υόρκη στα τέλη Ιουνίου. Η εκτίμηση που κυριαρχεί είναι αυτή της συγκρατημένης αισιοδοξίας δεδομένου πως η ε/κ πλευρά θέτει ως κόκκινη γραμμή το ζήτημα της αποφυλάκισης Αϊκούτ που αξίωσε και αξιώνει ο Τατάρ, αλλά θα μπορούσε να κινηθεί με ευελιξία στο πάγωμα άλλων διώξεων προκειμένου να στείλει σχετικά σινιάλα –με κύριο αποδέκτη τον ΟΗΕ. Τουρκοκυπριακές πηγές αναφέρουν ωστόσο πως το θέμα της διώξης σφετεριστών έχει ενεργαφεί ως ένα εκ των βασικών στον προεκλογικό του Τατάρ ενόψει και των «εκλογών» του προσεχούς Οκτωβρίου και δύσκολα θα υποχωρήσει επί τούτου ο Τουρκοκύπριος ηγέτης. Οι ίδιες πηγές μάλιστα αναφέρουν πως μια σύλληψη Ελληνοκύπριου στο πλαίσιο των αντιποίνων που προανήγγειλε ο Τατάρ θα πυροδοτούσε μια σοβαρή κρίση, με κίνδυνο οριστικού τορπιλισμού, της προσπάθειας της Ολγκίν για άρση του αδιεξόδου.

Από εκεί και πέρα υπάρχει και η διάσταση του blame-game, παρόντος από νωρίς στη νέα προσπάθεια, το οποίο βολεύει αντίστοιχα και τους δύο με την τουρκοκυπριακή πλευρά να κάνει λόγο για το αφήγημα των μη-ειλικρινών προθέσεων των Ελληνοκυπρίων για διάλογο και λύση του Κυπριακού και την ελληνοκυπριακή να αναφέρεται σε νόμιμες διαδικασίες ντε γιούρε κράτους, δεδομένου και του ιστορικού νομικών προηγούμενων από διώξεις σφετεριστών ή σχετικές αποφάσεις διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων καταδίκης της Τουρκίας για θέματα που άπτονται του κεφαλαίου του Περιουσιακού.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΑ

Η Ε.Ε. προσφέρει λύσεις στο πρόβλημα της στέγασης

Το πρόβλημα της στέγασης, ιδιαίτερα για τους νέους μας, έχει πάρει δραματικές διαστάσεις. Αν δεν παρθούν δραστηκά διορθωτικά μέτρα, ολόένα και θα γιγαντώνεται. Απασχολεί όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης και συγκαταλέγεται ανάμεσα στις βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ανάγκη για βιώσιμη, αξιοπρεπή και οικονομικά προσιτή στέγαση, προβληματίζει έντονα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, γι' αυτό και συστάθηκε ειδική επιτροπή, η οποία θα πρέπει να προτείνει λύσεις.

Λύσεις, οι οποίες θα πρέπει να ικανοποιούν και τους νέους ανθρώπους της πατρίδας μας. Τα νέα ζευγάρια, τις νέες οικογένειες, που πρέπει να υπερπηδήσουν ένα σωρό πανύψηλα εμπόδια για να απολαμβάνουν ένα βασικό αγαθό για την επιβίωσή τους. Η στέγαση είναι μια θεμελιώδης ανθρώπινη ανάγκη κι επιβάλλεται να τροχοδρομηθούν δράσεις για την κατάκτησή της.

Τα νιάτα του τόπου μας, σήμερα, δυσκολεύονται να αγοράσουν, ακόμη και να ενοικιάσουν στέγη. Δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν δανειοδότηση, δυσκολεύονται να κά-

νουν όνειρα για το μέλλον τους. Η απογοήτευση και η ανασφάλεια είναι φυσικό επακόλουθο. Έχουμε υποχρέωση, λοιπόν, να διώξουμε αυτά τα συναισθήματα και να τα αντικαταστήσουμε με χειροπατές λύσεις που θα φέρουν τα χαμόγελα και την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο. Και για τους νέους και για τον τόπο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προσφέρει λύσεις. Μετά από ένα χρόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είμαι πεπεισμένος ότι μπορεί να συνδράμει στην επίλυση των πλείστων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν

οι συμπολίτες μας. Μεταξύ άλλων, ενισχύει τις επενδύσεις και τα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Η χρήση ευρωπαϊκών πόρων, όπως είναι τα Ταμεία Συνοχής, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ), η Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΤΑΣΕ), αποτελούν προτεραιότητα.

Είναι σύμμαχοι και συνοδοιπόροι μας στη διαδρομή για να υπερπηδηθούν τα εμπόδια για την κατάκτηση ενός βασικού ανθρώπινου δικαιώματος.

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αναπτυξέως Γης (ΚΟΑΓ) μπορεί να αξιο-

ποιήσει τη δυνατότητα που προσφέρει ο δανεισμός της ΕΤΕΠ με τη χρηματοδότηση στεγαστικών προγραμμάτων. Για παράδειγμα, με αυτή τη χρηματοδότηση είναι απολύτως εφικτό να ανεγερθούν σε όλες τις πόλεις εκατοντάδες διαμερίσματα, τα οποία να παραχωρούνται με μακροπρόθεσμο ενοίκιο. Θα δοθεί έτσι η δυνατότητα στους νέους μας με χαμηλά εισοδήματα να αποκτήσουν προσιτή στέγη με χαμηλό ενοίκιο.

Η Ευρωπαϊκή Επενδυτική Πλατφόρμα της ΕΤΕΠ μπορεί, επίσης, να χρηματοδοτήσει τεράστια έργα,

όπως είναι οι φοιτητικές εστίες του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ένα έργο που θα διευκόλυνε χιλιάδες φοιτητές με συγκεκριμένα οικονομικά κριτήρια και με ενοίκιο σε προκαθορισμένη προσιτή τιμή. Με τη συμμετοχή της ΕΤΕΠ και της ΤΑΣΕ, τέτοια έργα μπορούν να χρηματοδοτηθούν σε ποσοστό που πλησιάζει το 100% του κόστους τους. Η ευκαιρία και η χρονική συγκυρία αξίζει να αξιοποιηθούν άμεσα και το συντομότερο.

Ο κ. Μιχάλης Χατζηπαντέλα είναι ευρωβουλευτής ΔΗΣΥ και ΕΛΚ.

MPC MEDOCHEMIE

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Στον αέρα η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ηγέτες κρατών-μελών αξιώνουν «επανερμηνεία» και προσαρμογή ΕΔΑΔ με πολιτικές απελάσεων

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«**Προσαρμογή**» της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) στις εθνικές πολιτικές απελάσεων κρατών-μελών, επιδιώκει διψήφιος αριθμός κρατών-μελών της Ε.Ε., επιχειρώντας τη χάραξη μιας διαδρομής, η οποία εκ των πραγμάτων οδηγεί σε περιορισμό και πολιτικοποίηση της ΕΣΔΑ, υπονομεύοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα και ποδηγετώντας τους θεσμούς, περιλαμβανομένου του Δικαστηρίου, οι οποίοι τάχθηκαν να τα διαφυλάσσουν και να τα προστατεύουν. Πρόσχημα αποτελεί η απέλαση εγκληματικών στοιχείων και μέσο για την προσαρμογή της ΕΣΔΑ με τις εθνικές πολιτικές, αποτελεί αίτημα για την «επανερμηνεία» της Σύμβασης, το οποίο υποβλήθηκε διά επιστολής διψήφιου αριθμού κρατών-μελών προς την πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, αλλά και διά παρεμβάσεων που στοχεύουν στην αποδόμηση των αποφάσεων του Δικαστηρίου, σε θέματα απελάσεων και ασύλου.

Την ίδια ώρα εκδηλώνονται αντιδράσεις, κυρίως από προοδευτικούς κύκλους στην Ε.Ε. και οργανώσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, που θεωρούν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση κινδυνεύει να εισέλθει σε «πορεία Τραμπισμού», κάτι που αποδίδεται στη χειραγώγηση της Ε.Ε. και ηγετών της, από την ατζέντα ακροδεξιών κομμάτων και συνοδεύεται με πρόβλεψη περί «ολέθριων συνεπειών». Άλλωστε, η υπονόμηση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ως επίσης και του ίδιου του Δικαστηρίου, σε συνδυασμό με την προσδοκία «εναρμόνισης» τους με εθνικές πολιτικές κρατών-μελών για το μεταναστευτικό, τείνει να ανοίξει τον ασκό του Αιόλου, δημιουργώντας μια εξαιρετικά επικίνδυνη «πατέντζα» και συνεπώς ένα εξίσου επικίνδυνο «προηγούμενο».

Δεν είναι προφανώς τυχαία η αντίδραση που εκδήλωσε αυτό καθαυτό το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο εγκαθιδρύθηκε με την ΕΣΔΑ, προκειμένου να διασφαλίσει

την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται από την εν λόγω Σύμβαση. Ο γενικός του γραμματέας, Alain Berse, προειδοποίησε ότι: «Η δημόσια συζήτηση είναι υγιής, αλλά η πολιτικοποίηση του Δικαστηρίου όχι. Σε μια κοινωνία που διέπεται από το κράτος δικαίου, καμία δικαστική εξουσία δεν πρέπει να δέχεται πολιτικές πιέσεις. Οι θεσμοί που προστατεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν μπορούν να υποκύπτουν στους πολιτικούς κύκλους. Εάν το κάνουν, κινδυνεύουμε να διαβρώσουμε την ίδια τη σταθερότητα, για την οποία χτίστηκαν και προσδοκούν να διασφαλίσουν», δήλωσε ο επικεφαλής του Συμβουλίου της

Η Λευκωσία δεν συνυπέγραψε το κείμενο της επιστολής, με κυβερνητική πηγή να αναφέρει στην «Κ» πως δεν μπορεί κάποιος να παίζει, ούτε με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ούτε με το Δικαστήριο.

Ευρώπης, στο οποίο υπάγεται το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

Η κίνηση για «επανερμηνεία» της ΕΣΔΑ άρχισε να ξεδιπλώνεται στις 22 Μαΐου, όταν η Ιταλία και η Δανία, ενεργώντας από κοινού, ετοίμασαν μια επιστολή, την οποία συνυπέγραψαν αρχικά εννέα κράτη-μέλη, ενώ σπρίτζεται και από αρκετά άλλα που όμως απέφυγαν να βάλουν την υπογραφή τους στο χαρτί. Η επιστολή προς την πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, θέτει ουσιαστικά θέμα επανερμηνείας της ΕΣΔΑ, ώστε τα κράτη-μέλη να μπορούν ανεμπόδια να απελαύνουν παράτυπους μετανάστες, προβάλλοντας ως πρόσχημα

«εγκληματικά στοιχεία». Πηγές στην έδρα της Ε.Ε., έλεγαν στην «Κ» ότι το χρονικό σημείο που επιλέχθηκε μόνο τυχαίο δεν ήταν, καθώς πριν από τρεις μέρες, την Πέμπτη, 12 Ιουνίου, βρισκόταν στην ατζέντα του Συμβουλίου Δικαιοσύνης, η προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΣΔΑ, με την υποσημείωση μάλιστα, ότι «αποτελεί υποχρέωση που απορρέει από τη Συνθήκη της Ε.Ε.». Εάν η Ε.Ε. προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ, τότε οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων θα τη δεσμεύουν απόλυτα ως ενιαία οντότητα.

Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι υπό το φως των διαφωνιών και του αιτήματος «επανερμηνείας» της ΕΣΔΑ, η όλη συζήτηση περιπλέκεται, αν και ο αρμόδιος Επίτροπος Michael McGrath άφηνε να εννοηθεί την Πέμπτη, ότι έγινε ένα μικρό βήμα προς την κατεύθυνση προσχώρησης της Ε.Ε. στη Σύμβαση. Πάντως, τα εννέα κράτη-μέλη, Ιταλία, Δανία, Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία και Πολωνία, είχαν φροντίσει να δώσουν μια νέα κατεύθυνση, εκτρέποντας τη συζήτηση για την προσχώρηση της Ε.Ε. στην ΕΣΔΑ και προσβλέποντας σε «προσαρμογή» της Σύμβασης αλλά και του Δικαστηρίου, με τις εθνικές πολιτικές κρατών-μελών. Σημειώνεται ότι την επιστολή συνυπέγραψε στη συνέχεια η Ουγγαρία, ανεβάζοντας τον αριθμό των επίσημων υποστηρικτών των περιεχομένου της, σε 10 κράτη-μέλη.

Εμφανείς στόχοι

Όπως έλεγαν κοινοτικές πηγές στην «Κ», η επιστολή στοχεύει κατά κύριο λόγο στον περιορισμό της λογοδοσίας των κρατών, ειδικά σε τομείς όπως η κράτηση, οι επαναπροωθήσεις και οι απελάσεις μεταναστών. Άλλωστε, δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνειών, αναφέροντας ότι: «Έχουμε δει περιπτώσεις που αφορούν στην απέλαση αλλοδαπών που διαπράττουν εγκληματικές πράξεις, όπου η ερμηνεία της Σύμβασης έχει οδηγήσει στην προστασία των λάθος ανθρώπων και

Αίτημα για την «επανερμηνεία» της Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υποβλήθηκε διά επιστολής διψήφιου αριθμού κρατών-μελών προς την πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, αλλά και διά παρεμβάσεων που στοχεύουν στην αποδόμηση των αποφάσεων του Δικαστηρίου, σε θέματα απελάσεων και ασύλου.

έχει θέσει πάρα πολλούς περιορισμούς στη δυνατότητα των κρατών να αποφασίζουν ποιον να απελάσουν από τα εδάφη τους».

Σημειώνεται ότι, αν και η επιστολή δεν υπογράφηκε από τη Γερμανία, ο καγκελάριος Φρίντριχ Μερτς έχει επανειλημμένα ασκήσει κριτική στις αποφάσεις του ΕΔΑΔ, σε σχέση με το άσυλο και τις απελάσεις. Και έχει σημειώσει ότι εάν δεν υπάρξει αναγκαία μεταρρύθμιση, τότε η επανεξέταση της συμμετοχής της χώρας του, ίσως καταστεί απαραίτητη, με ό, τι αυτό συνεπάγεται. Κύκλοι στις Βρυξέλλες, θεωρούν ότι ο καγκελάριος Μερτς ταυτίζεται με την επιστολή των «10», αλλά απέφυγε να την υπογράψει, προκειμένου να μην προκληθούν αναταράξεις στον κυβερνητικό συνασπισμό, υπό το φως της εκ διαμέτρου αντίθετης θέσης των Γερμανών Σοσιαλιστών.

Η επιστολή άλλωστε απηχεί, προφανώς όχι τυχαία, και θέσεις του Βερολίνου, καθώς επιχειρεί εμφανώς να προσαρμόσει το ΕΔΑΔ στην εγκληματικές των κρατών-μελών, σημειώνοντας χαρακτηριστικά ότι: Τα κράτη-μέλη «θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερο περιθώριο σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να αποφασίζουν να απελαύνουν αλλοδαπούς υπηκόους που διαπράττουν εγκληματικές πράξεις». Και προσθέτει ότι «είναι σημαντικό να αξιολογηθεί εάν, σε ορισμένες περιπτώσεις, το Δικαστήριο έχει υπερεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης σε σύγκριση με τις αρχικές προθέσεις, αλλοιώνοντας έτσι την ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων που πρέπει να προστατευθούν». Διατυπώνει επίσης τη θέση ότι «η ερμηνεία του Δικαστηρίου έχει, σε ορισμένες περιπτώσεις, πε-

ριορίσει την ικανότητα να λαμβάνουμε πολιτικές αποφάσεις στις δημοκρατίες μας», ανοίγοντας με τον τρόπο αυτό, το κεφάλαιο της επανερμηνείας της ΕΣΔΑ.

Αποστάσεις Κύπρου

Συναφείς πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι «υπήρξε προσέγγιση και προς την κατεύθυνση της Κυπριακής Δημοκρατίας, προκειμένου να συνυπογράψει το κείμενο της επιστολής», κάτι όμως που δεν έπραξε η Λευκωσία. Κυβερνητική πηγή με την οποία επικοινωνήσαμε, ανέφερε ότι «είμαστε προσεκτικοί», σημειώνοντας ότι «δεν μπορεί κάποιος να παίζει, ούτε με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αλλά και των αποφάσεων του ΕΔΑΔ, με εθνικές πολιτικές, είναι επί της αρχής καταδικαστέα και δεν αντέχει σε καμιά κριτική. Αλλά και γιατί η Κυπριακή Δημοκρατία έχει και ιδιαίτερο λόγο να προσβλέπει στην εφαρμογή της ΕΣΔΑ και των αποφάσεων του ΕΔΑΔ, χωρίς πολιτικές παρεμβάσεις, υπό το φως του κυπριακού προβλήματος και των συνεπειών της τουρκικής εισβολής και της κατοχής εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ωστόσο, η εμφανής προσπάθεια πολιτικοποίησης της ερμηνείας της ΕΣΔΑ στο πλαίσιο των αποφάσεων του Δικαστηρίου, θα πρέπει να πηχίσει ως καμπανάκι στη Λευκωσία, καθώς καταδεικνύεται ότι σημαν-

τικός αριθμός εταίρων της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε., είναι διατεθειμένοι να διαβρώσουν ακόμη και την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκειμένου να επιβάλουν τις δικές τους πολιτικές στοχεύσεις. Κάτι που προφανώς δεν εξαντλείται στο ζήτημα των απελάσεων και του ασύλου.

Οικοδομείται δυναμική;

Το θέμα της προσχώρησης της Ε.Ε. στην ΕΣΔΑ, τέθηκε στο Συμβούλιο Δικαιοσύνης, την περασμένη Πέμπτη 12 Ιουνίου, όπου η κατάληξη συνοψίζεται σε τρεις γραμμές: «Η (ο.σ.σ. πολωνική) προεδρία ενπνέρωσε τους υπουργούς Δικαιοσύνης για την πορεία των εργασιών όσον αφορά την προσχώρηση της Ε.Ε. στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ). Η προσχώρηση της Ε.Ε. στην ΕΣΔΑ αποτελεί υποχρέωση που απορρέει από τη Συνθήκη της Ε.Ε.». Υπό το φως των πολιτικών εμποδίων που προκαλεί η επιστολή των 10 κρατών-μελών, ο αρμόδιος επίτροπος Michael McGrath εμφανίστηκε αισιόδοξος, σημειώνοντας ότι «σύντομα αναμένουμε να είμαστε σε θέση να ζητήσουμε την επίσημη γνώμη του Δικαστηρίου σχετικά με το σχέδιο συμφωνίας». Ο επίτροπος άφησε να εννοηθεί ότι οικοδομείται μια δυναμική, παραπέμποντας και στη συμβατική υποχρέωση της Ε.Ε. να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ, κάτι που συζητείται από το 1970, αλλά έχει καταστεί και η νομική υποχρέωση από το 2009, διά της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Σημειώνεται ότι εάν η Ε.Ε. προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ, τότε θα υπόκειται στις νομικά δεσμευτικές αποφάσεις του ΕΔΑΔ.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Αλασντερ Μακιντάιρ: ο αριστοτελικός επικριτής του φιλελεύθερου ατομισμού

Ας υποθέσουμε ότι, ως καλός πολίτης, προβληματίζεσαι για τα κοινά. Διερωτάσαι, μεταξύ άλλων: είναι σωστό να παντρεύονται ομόφυλα άτομα; Πρέπει να νομιμοποιηθεί η υποβοηθούμενη ευθανασία; Είναι επιτρεπτή η βίαιη διαμαρτυρία; Παρατηρείς ότι στον δημόσιο λόγο υπάρχει πληθώρα απόψεων επί αυτών. Πιθανότατα είναι αναπόφευκτο. Αυτό που είναι προβληματικό, όμως, είναι η παρατηρούμενη ασυναρτησία. Δυσκολευόμαστε να συν-εννοηθούμε. Δεν διαθέτουμε κοινά κριτήρια επίλυσης των ηθικών διαφωνιών μας. Η διατύπωση ηθικών κρίσεων θεωρείται ότι εκκράζει αμύγδαλο υποκειμενικές απόψεις. «Αυτή είναι η άποψή μου και σε όποιον αρέσει», λέγεται συχνά. Ο Αλασντερ Μακιντάιρ θεωρούσε την ηθική κουλτούρα της φιλελεύθερης νεωτερικότητας προβληματική. Ναι, είναι πολυφωνική, αλλά ρηχή· η πολυφωνία της είναι ασυνάρτητη, και, τελικά, αδιέξοδη. Οι ηθικές διαφωνίες μας είναι ανεπίλυτες, υποστηρίζει, γιατί, από τον 18ο αιώνα και μετά, χάσαμε μια κοινή αντίληψη για το ανθρώπινο αγαθό. Ο Διαφωτισμός αναδεικνύει το αυτόνομο υποκείμενο, αγνοώντας την ενσωματωτική συνάφεια σε ευρύτερες κοινωνίες και παραδόσεις. Το άτομο εκλαμβάνεται ως ένα ξεκρέμαστο γνωστικό ον, χωρίς νομ-

ματοδοτικό σκοπό. Όταν, όμως, τα α-κοινωνικά άτομα εκφράζουν απλώς απόψεις, δεν διαθέτουν κοινά κριτήρια αναφοράς με τα οποία θα κρίθουν οι απόψεις τους. Κατακτύσαμε τη δυνατότητα να εκφραζόμαστε αλλά χάσαμε την ικανότητα να επι-κοινωνούμε.

Ο Μακιντάιρ ήταν ο σημαντικότερος, ίσως, ηθικός φιλόσοφος των τελευταίων σαράντα ετών. Γεννήθηκε το 1929 στη Γλασκόβη, σε οικογένεια γιατρών, με ιρλανδικές ρίζες. Σπούδασε στα πανεπιστήμια του Λονδίνου και του Μάντσεστερ. Δίδαξε σε βρετανικά πανεπιστήμια και, από το 1970 και μετά, ολοκλήρωσε την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία του στην Αμερική, με τελευταίο σταθμό το Πανεπιστήμιο Νορτ Ντέιμ. Στα νιάτα του υπήρξε μαρξιστής. Αν και διατήρησε αντικαπιταλιστικά αισθήματα, εγκατέλειψε τον μαρξισμό, στον οποίο καταλόγιζε «ηθικό έλλειμμα». Αρχικά ήταν Διαμαρτυρόμενος, τελικά, όμως, μπηθήκε στον Καθολικισμό. Επέκρινε σφοδρά τον φιλελεύθερο ατομισμό, στον οποίο προσάπτει απουσία νοήματος ζωής – την αποφυγή δέσμευσης σε μια κοινή αντίληψη για το ανθρώπινο αγαθό (Παρένθεση: η φιλοσοφική συνάφεια να τον Χρήστο Γιανναρά είναι αξιοσημείωτη).

Το βιβλίο που τον καθιέρωσε

ήταν το εμβληματικό «Μετά την Αρετή» («After Virtue», 1981). Στα ελληνικά εκδόθηκε αργά (2021), σε μια εξαιρετικά μεταφρασμένη και επιμελημένη έκδοση από τις εκδόσεις «Άρτος Ζωής». Με το φιλοσοφικό έργο του ο Μακιντάιρ αποπειράται να επαναθεμελιώσει την ηθική φιλοσοφία στην αριστοτελική παράδοση της αρετής, με έμφαση στον Θωμά Ακινάτη. Η αριστοτελική θεωρήσει των αρετών μάς επιτρέπει να συλλάβουμε το ανθρώπινο αγαθό, το οποίο εδράζεται στον σκοπό (το αρχαιοελληνικό «τέλος») που, ως είδος, έχουν οι άνθρωποι – το ευ ζην.

Πάρτε την έννοια του «καλού». Λέμε, η Μαρία είναι «καλή δασκάλα», ο Νίκος «καλός γιατρός», ο Ανδρέας «καλός ξυλουργός». Υπάρχουν υπεραιτομικά κριτήρια αξιολόγησης, τα οποία ρυθμίζουν τη χρήση τέτοιων χαρακτηρισμών; Ναι υπάρχουν, διατείνεται ο Μακιντάιρ, αντλώντας από τον Αριστοτέλη.

Το να είσαι «καλός Χ» σημαίνει ότι αριστεύεις σε εκείνες τις δραστηριότητες που είναι χαρακτηριστικές του Χ – αριστεύεις λ.χ. στις δραστηριότητες που απαιτούν τη διδασκαλία, την ιατρική, την ξυλουργική. Επιδιώκεις την αριστεία στο μέτρο που η δράση σου καθοδηγείται από τον σκοπό της «πρακτικής» στην οποία μετέχεις (δηλαδή,

αντιστοίχως, στις πρακτικές της διδασκαλίας, ιατρικής, ξυλουργικής). Η επιδίωξη της αριστείας είναι η καλλιέργεια της αρετής – η τάση να επιτελείς καλά μια λειτουργία ή δραστηριότητα. Χρειαζόμαστε τις αρετές (π.χ. τόλμη, επιμονή, καλοσύνη, εγκράτεια, κλπ.) όπως ο τελνίστας χρειάζεται δύναμη, αντοχή και ευελιξία – χωρίς τις αρετές δεν θα καταφέρουμε να είμαστε καλοί σε ό, τι κάνουμε. Η χρήση, λοιπόν, αξιολογικών χαρακτηρισμών δεν είναι αμύγδαλο υποκειμενική, εφόσον γίνεται σε συνάφεια με την πρακτική εντός της οποίας δρα το άτομο.

Οι «πρακτικές» εμπεριέχουν αφε-νός «εγγενή αγαθά», που μόνο οι μετέχοντες στην πρακτική αποκτούν, αφετέρου «κριτήρια αριστείας». Χωρίς τις αρετές (π.χ. υπομονή) δεν θα μπορούμε να γίνω κοινωνός των εγγενών αγαθών της πρακτικής μου (π.χ. συμβολή στη μάθηση των φοιτητών μου). Η άσκηση μιας πρακτικής με υποχρεώνει να δεχθώ το κύρος των κριτηρίων αριστείας, γνωρίζοντας ότι η επίδοσή μου μπορεί να κριθεί ανεπαρκής.

Ίμαι «καλός δάσκαλος» στο μέτρο που κρίνομαι με τα εμπεδωμένα κριτήρια αριστείας της πρακτικής μου, όχι τα δικά μου υποκειμενικά κριτήρια (Παρένθεση: προβληματίζεστε για την πολυθρύλητη αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, υπό

αυτή την οπτική γωνία).

Οι πρακτικές αλλάζουν στον χρόνο. Το περιεχόμενο των κριτηρίων αριστείας συνιστά διακύβευμα. Οι μετέχοντες στην πρακτική δεν ομονοούν απαραίτητα, αλλά το σημαντικό είναι ότι οι διαφωνίες τους είναι, κατ' αρχήν, διαχειρίσιμες, εφόσον διαθέτουν κοινό πλαίσιο αναφοράς. Η ανθρώπινη ζωή είναι ενιαία και εκφράζεται σε μια ενιαία αλήγηση, αντλώντας από συλλογικές αφηγήσεις.

Το έργο του Μακιντάιρ συζητήθηκε πολύ. Η τεολογική οπτική γωνία του αντιβαίνει στην κυρίαρχη διανοητική νοοτροπία. Η έμφαση στο «τέλος» προσδίδει κατεύθυνση στην κριτική του, ιδιαίτερα σε μια εποχή που, σε συνθήκες περιβαλ-λοντικής κρίσης, ανισοτήτων, και τεχνικής νομοσύνης, ο προβληματισμός για το ευ ζην αναζωο-ρώνεται. Επικρίθηκε για συντηρητισμό, σχετικισμό, και νοσταλγία μιας ρομαντικοποιημένης προνεωτερικής εποχής. Απέριππτε τέτοιες αιτιάσεις με ισχυρό αντίλογο.

Ωστόσο, ο αντικαπιταλισμός του ήταν σχετικά ακατέργαστος. Δεν λάμβανε υπόψη το θεσμικό-πολιτικό υπόστρωμα του καπιταλισμού σε διαφορετικές χώρες και περιόδους. Υποτιμούσε την αγορά ως μηχανισμό καινοτομίας και συντονισμού διάσπαρτης γνώσης. Στη μομ-

φή ότι το έργο του στερείται πολιτικού προτάγματος, αντέτασσε την ανάγκη προώθησης του κοινοτισμού. Αρκεί, όμως; Οι κοινωνίες της ύστερης νεωτερικότητας είναι, σε εντεινόμενο βαθμό, πληθυντικές. Η πληθυντικότητα κοινοτήτων είναι αρμονικά διαχειρίσιμη μόνο σε ένα φιλελεύθερο πλαίσιο, το οποίο, ωστόσο, δεν εκτιμούσε.

Το φιλοσοφικό έργο του Αλασντερ Μακιντάιρ συνέβαλε σημαντικά στην αναζωογόνηση της νεο-αριστοτελικής παράδοσης, η οποία ανθεί τόσο στη φιλοσοφία όσο και στις κοινωνικές επιστήμες. Πιστεύε ότι η ηθική φιλοσοφία δεν μπορεί να καλλιεργηθεί αν όσοι την ασκούν δεν εντρυφήσουν στην ανθρωπολογία, την κοινωνιολογία και την ψυχολογία. Η επιρροή του έργου του ήταν αξιοσημείωτη σε αρκετές κοινωνικές επιστήμες. Ήταν σεμνός άνθρωπος, συναρπαστικός δάσκαλος και μέντορας, ταγμένος ολόψυχα στη φιλοσοφία. Στάθηκε πηγή έμπνευσης για πολλούς, περιλαμβανομένου του γράφοντος. Ακόμα κι όταν διαφωνείς μαζί του, ο στιβαρός λόγος του σε ωθεί να σκεφτείς.

Ο κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντεπιστέλλον μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. www.htsoukas.com

Η ανησυχία είναι εύλογη

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Δεν φτάνει που οι καιροί είναι σκοτεινοί, οι θεσμοί του κράτους –βλέπε Γενική Εισαγγελία– έχουν βαλθεί να τους μαυρίσουν ακόμη περισσότερο χωρίς καμία συναισθηση ή ενσυναίσθηση. Αποφασίζουν να διώκουν τον τώως γενικό ελεγκτή για καταφρόνηση δικαστηρίου (το αφήνω ασχολίαστο) και σέρνουν, εσπευσμένα μάλιστα, στο ΤΑΕ τους δημοσιογράφους που τον φιλοξένησαν στις εκπομπές τους διότι –λέει η ανακοίνωση της Αστυνομίας– «η λήψη κατάθεσης από τους δημοσιογράφους είναι απαραίτητη στο πλαίσιο της διερεύνησης της εν λόγω υπόθεσης και με σκοπό την εξασφάλιση μαρτυρίας». Σπεύδει δε η Αστυνομία να διευκρινίσει πως «οι δημοσιογράφοι δεν είναι ύποπτοι για τη διάπραξη οποιουδήποτε αδικήματος» –εντέλως περιττή διευκρίνιση και αναμφισβήτητη ενισχυτική της καχυποψίας που προκαλεί ο όλος χειρισμός– «και ότι απλώς η διαδικασία που ακολουθείται εμπίπτει στο πλαίσιο του ανακριτικού έργου». Και εδώ έρχεται ο σκεπτόμενος πολίτης να διερωτηθεί, τι στα κομμάτια σημαίνει αυτή η ακαταλαβίστικη ανακοίνωση, η οποία βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με κάθε λογική και παρόλα αυτά η Αστυνομία μας και η Γενική Εισαγγελία μας, αλλά προφανώς και η κυβέρνηση μας (δεδομένης της εκκωφαντικής σιωπής που τηρούν Πρόεδρος, υπουργός Δικαιοσύνης, κυβερνητικός εκπρόσωπος για το εν λόγω συμβάν) θεωρούν πως «εξηγεί» και «δικαιολογεί» το σύρσιμο των δημοσιογράφων στο ΤΑΕ. Όπως ανακοίνωσε και η Ένωση Συντακτών, υπογραμμίζοντας το αυτονόητο, «κάθε δημοσιογραφική εργασία βρίσκεται σε δημόσια θέα, δημοσιευμένη, αναρτημένη ή άλλως πως». Άρα τι περισσότερο καλούνται να καταδέσουν οι δημοσιογράφοι και μάλιστα άρον-άρον πέραν του ό,τι είναι ήδη εκτεθειμένοι σε δημόσια θέα και στο οποίο έχει άμεση πρόσβαση η Αστυνομία όπως και ο κάθε πολίτης; Ποιο μπορεί να είναι το περιεχόμενο της μαρτυρίας που επιδιώκει να εξασφαλίσει η Αστυνομία από τους δημοσιογράφους πέραν από τα όσα έχουν μεταδοθεί στις εκπομπές τους; Τι άλλο να πουν εκτός του ότι πήραν συνέντευξη από τον κ. Μιχαηλίδη και τους είπε όλα εκείνα που είδε, άκουσε και διάβασε ο κόσμος; Γιατί χρειάζεται να κληθεί ο δημοσιογράφος στο ΤΑΕ για να επιβεβαιώσει ό,τι ήδη κυκλοφορεί δημόσιως; Και γιατί αυτό θεωρεί η Αστυνομία, Γενική Εισαγγελία και «μουγγή» κυβέρνηση πως πρέπει να το καταπεί ο σκεπτόμενος πολίτης ως «μέρος της διαδικασίας του ανακριτού έργου», χωρίς να το αμφισβητήσει στην καλύτερη περίπτωση ως έκδηλη παραβίαση των στοιχειωδών κανόνων της λογικής και στη χειρότερη ως κάτι που κρύβει σκοτεινά κίνητρα; Διότι ακριβώς, επειδή δεν συνάδει με καμία λογική, ο σκεπτόμενος πολίτης εύλογα θα διερωτηθεί κατά πόσο αυτή η άλογη κλίση των δημοσιογράφων αποσκοπεί σε μια υπόγεια υπόδειξη του τύπου «προσέξτε ποιους καλείτε». Όπως κατήγγειλε και ο δημοσιογράφος Σωτήρης Παρούσης, «ολήμερις κι ολονυχτίς το ΤΑΕ Αρχηγείου καθόταν και απομαγνητοφωνούσε τις “Αιχμές”», ενώ τέτοια «περίοδια σπουδή δεν επιδεικνύουν οι δικωτικές αρχές, προσέχοντες τον γενικό εισαγγελέα, για άλλες υποθέσεις που τις αφήνουν να σκεπάζονται κάτω από το χαλί».

Και αυτό είναι που τελικά πετυχαίνουν Γενική Εισαγγελία, Αστυνομία και «μουγγή» κυβέρνηση μέσα από τέτοιους χειρισμούς: Να κλονίζονται ακόμη περισσότερο την ήδη κλονισμένη εμπιστοσύνη του πολίτη απέναντι στους θεσμούς και να ενισχύουν περαιτέρω την ανησυχία του ως προς το τι κρύβουν τέτοιοι χειρισμοί και πόσο πολιτικές είναι εν τέλει οι προθέσεις τους. Άσε που και σ’ αυτό το ενδεχόμενο πάλι αποτυγχάνουν, αφού πετυχαίνουν εκείνο που δεν επιθυμούν, δηλαδή την αύξηση των υποστηρικτών του κ. Μιχαηλίδη και την απόψηση των όποιων εναπομεινάντων δικών τους. «Οι δημοσιογράφοι και το προϊόν της εργασίας τους δεν μπορεί να γίνονται μέρος της όποιας δικωτικής διαδικασίας», υπογραμμίζει η Ένωση Συντακτών. «Αλλιώς κινδυνεύει η πολιτεία μας να οδεύσει σε επικίνδυνες ατραπούς σε βάρος της διαφάνειας, του πλουραλισμού των απόψεων και της ελευθερίας της έκφρασης». Και δυστυχώς η ανακοίνωση της Αστυνομίας δεν λείει απολύτως τίποτα που να αναίρει αυτή την εύλογη ανησυχία. Όπως βέβαια ούτε και η εκκωφαντική σιωπή της κυβέρνησης λειτουργεί καθησυχαστικά.

elenixenou11@gmail.com

Ακτιβιστές υπέρ του υποβοηθούμενου θανάτου κατά τη διάρκεια διαμαρτυριών υπέρ και κατά του νομοσχεδίου για την ευθανασία, στην πλατεία του Κοινοβουλίου, στο Λονδίνο. Βρετανοί βουλευτές πρόκειται να συζητήσουν περαιτέρω και να ψηφίσουν τροπολογίες στο νομοσχέδιο για τον υποβοηθούμενο θάνατο.

Ο Οδυσσέας ως πρόσχημα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την εβδομάδα που πέρασε, δέκα περίπου δημοσιογράφοι καλούνταν από την αστυνομία να μεταβούν σε αστυνομικό σταθμό για κατάθεση. Αφορμή στάθηκε η δήλωση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, ότι αξιωματικός στο Προεδρικό είχε ομολογήσει σε στενό του πρόσωπο μίνες πριν από τη δίκη, την ομόφωνη απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου για την παύση του. Η αποκάλυψη του προκάλεσε αντιδράσεις και έδωσε την αίσθηση μιας μεγάλης συνωμοσίας στην πλάτη του τώως γενικού ελεγκτή καθώς στην ουσία παρουσίαζε το Ανώτατο Δικαστήριο, υποχείριο του Προέδρου.

Ήταν μία κίνηση εμποτισμένη με λαϊκισμό που ήγειρε ερωτήματα και για τη σοβαρότητα με την οποία θα πορευθεί στην πολιτική πλέον αρένα αλλά και για τα κίνητρά του. Γιατί ένας σοβαρός πολιτικός δεν μεταφέρει κουτοσμοπλιά τύπου κάποιος, κάποι, κάποτε, χωρίς αποδείξεις. Δεν ρίχνει λάσπη στον ανεμιστήρα και ό,τι βγει. Ιδιαίτερα όταν σε ένα προ πολλού απαξιωμένο σύστημα, κάποιιο πολίτες είναι έτοιμοι να πιστέψουν στιδήποτε τους σερβίρουν, όσο ακραίο κι αν είναι.

Ένας πολιτικός που θα διεκδικήσει την Προεδρία, καταθέτει προτάσεις, μιλάει για μεταρρυθμίσεις που θα διασφαλίσουν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, την απονομή δικαιοσύνης και το κράτος δικαίου. Δεν μπδενίζει, δεν αποδομεί θεσμούς και ένα ολόκληρο σύστημα. Από ένα σύστημα του οποίου ήταν μέρος όλα αυτά τα χρόνια, για να αναδειχθεί ως ο σωτήρας που αναλαμβάνει την εξουσία. Μία εξουσία μέσα σε ερείπια που και ο ίδιος συνέβαλε να δημιουργηθούν.

Σε μία ευνομούμενη δημοκρατία ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης θα κριθεί πολιτικά, για όσα λέει και όσα πράττει. Όσο όμως κι αν είναι εκτεθειμένος για όσα είπε και δεν τεκμηρίωσε, περισσότερο εκτεθειμένη είναι η Γενική Εισαγγελία και η Αστυνομία για τον τρόπο που χειρίστηκαν το θέμα. Δεν έπαισαν ακόμη και τους πιο καλόπιστους ότι η πρόθεσή τους ήταν η προάσπιση της δημοκρατίας. Αντιθέτως όσα εκτυλίσχθηκαν ενίσχυσαν την καχυποψία γύρω από τα πραγματικά τους κίνητρα και έχρισαν τελικώς με τις δικές τους κινήσεις τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη ως τον σύγχρονο λαϊκό ήρωα.

Είδαμε να κουνούν το δάκτυλο, εξηγώντας πως με τις δηλώσεις του πλάνττεται το κύρος της δικαιοσύνης, είδαμε να απαιτούν την

προστασία του θεσμού που υπηρετούν, όμως την ίδια ώρα δεν είχαν κανένα πρόβλημα που με τις ενέργειές τους υπέσκαπταν έναν άλλο θεσμό: τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Και που ευνοούζικαν με ευκολία την ελευθερία έκφρασης και τον διάλογο χωρίς αποκλεισμούς. Αυτό άραγε δεν αποτελεί πλήγμα στη δημοκρατία ή μόνο τον θεσμό τους αφορούν όλα αυτά; Ποιο μήνυμα εξάγεται από την ανοησία του να ταλαιπωρούν δημοσιογράφους στο Τμήμα Ανικνεύσεων Εγκλημάτων για να επιβεβαιώσουν γραπτώς όσα λέχθηκαν στη δημόσια σφαίρα; Ότι δημοσιογράφοι θα πρέπει να αποφεύγουν να προβάλλουν όσους εκείνοι θεωρούν ανεπιθύμητους. Αλλιώς θα σέρνονται στο τμήμα για καταθέσεις, εξηγήσεις και επικύρωση απομαγνητοφωνημένων συνεντεύξεων. Πώς ερμηνεύεται το ξεψάχνισμα των δηλώσεών του από τη στιγμή που παύθηκε και μετά; Ότι στόχος είναι η εξόντωση όσων επικειρούν να βρεθούν απέναντί τους. Προσέχτε λοιπόν τι λέτε, ποιους προσκαλείτε και τι προβάλλετε.

Δεν ξέρω πού θα μας βγάλει όλη αυτή η συγκροση της Γενικής Εισαγγελίας με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Γιατί είναι φανερό πλέον ότι πρόκειται για μία προσωπική συγκροση και όχι για τη διαφύλαξη θεσμών και την προστασία της δημοκρατίας. Όλο αυτό όμως αφήνει σίγουρα λαβωμένο το δημόσιο συμφέρον. Γιατί η δημοκρατία δεν φθείρεται μόνο μέσα από αιματηρές συγκρούσεις. Αμφισβητείται από τη σταδιακή φθορά των θεσμών που τη συγκροτούν.

Αυτό που επιμελώς αγνοεί η Γενική Εισαγγελία είναι πως δεν είναι ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης που έπληξε τον θεσμό με τις τοποθετήσεις του. Ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης βρήκε ένα πρόσχημα κλίμα γενικευμένης απαξίωσης για να ανέλθει ως τιμωρός. Η απαξίωση προκλήθηκε από την αδυναμία τους να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων αποδίδοντας δικαιοσύνη στα μεγάλα σκάνδαλα. Η επανάκτηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στους θεσμούς δεν θα επιβληθεί διά πυρός και σιδήρου. Ούτε με ένα κυνήγι μαγισσών. Θα επέλθει μέσω έργων και πράξεων. Προς το παρόν οι όποιες ενέργειές τους όχι μόνο τους αφίνουν έκδηλα εκτεθειμένους, αλλά βάζουν νερό στον μύλο του λαϊκισμού, της αμφισβήτησης των πάντων και της ενίσχυσης του πολύ τρομακτικού φαινομένου του μεσοιανισμού.

economidoum@kathimerini.com.cy

Τα εκκλησιαστικά απόνερα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Προκάλεσε αίσθηση ο λόγος του Αρχιεπισκόπου. Κατ’ αρχάς οι λέξεις που χρησιμοποίησε για τους αποτειχιστές («προβατόσχημοι λύκοι» με «εωσφορικό εγωισμό») πέρα από γλαφυρές αποδείχτηκαν κι ευθύβολες, τόσο για τους εντός της Εκκλησίας, όσο και για ένα ευρύτερο ακροατήριο που παρακολουθεί τα εκκλησιαστικά δράμενα από απόσταση. Σε κάθε περίπτωση, το συμπέρασμα είναι κοινό: στην Ιερά Σύνοδο επικρατεί ένας πρωτόγνωρος αναβρασμός και ο Αρχιεπίσκοπος Γεώργιος φαίνεται αποφασισμένος να μην κωκυλώσει φαινόμενα που παραπέμπουν σε καπετανάτα. Οι μητροπολίτες Μόρφου και Λεμεσού π.χ., σύμφωνα με το ρεπορτάζ, δεν βρίσκονται πλέον στο απυρόβλητο.

Θεωρώ αυτονόητο δικαίωμα της Εκκλησίας να ρυθμίζει τα του οίκου της. Για να το πω κι αλλιώς, δεν αισθάνομαι ότι μου πέφτει λόγος εάν ορθά τιμωρήθηκε ο Τυχικός ή αν θ’ ακολουθήσουν κι άλλοι. Με έναν όμως σημαντικό «αστερίσκο»: εάν ο ρόλος της Εκκλησίας περιοριζόταν στα θρησκευτικά της καθήκοντα. Από τη στιγμή που η Πολιτεία παραδίδει ακόμα τα διαπιστευτήριά της στην Αρχιεπισκοπή (ο ομφάλιος λώρος που τις συνδέει δεν κόπηκε από καμία κυβέρνηση) κι όταν ιεράρχες εκφέρουν δημόσιο λόγο για θέματα που επηρεάζουν τη ζωή των πολιτών (από το Κυπριακό μέχρι τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση) τότε νομιμοποιούμεστε και οι «απέξω» να εκφέρουμε άποψη για τα εκκλησιαστικά απόνερα. Κι αφού τα «απόνερα» έχουν μοιραία ονοματεπώνυμο, θεωρώ ενδιαφέρουσα την καταγραφή των κατορθωμάτων ενός μητροπολίτη έναντι των οποιών τα παραστρατήματα Τυχικού μοιάζουν με πταίσματα. Αναφέρομαι στον ιδιοσυγκρασιακό (sic) Μόρφου Νεόφυτο, ο οποίος συχνά μας θυμίζει πόσο δυσδιάκριτα είναι τα όρια ανάμεσα στη γραφικότητα και τον σκοταδισμό. Ακολουθεί μια σταχυολόγηση δηλώσεών του που μας απασχόλησαν κατά καιρούς. Υπάρχουν δύο τρόποι για να τις διαβάσει κανείς: Ως ευθυμογράφημα, ιδανικό για μία ζεστή Κυριακή του Ιουνίου, ή ως αποδεικτικά στοιχεία για έναν μητροπολίτη που προσβάλλει όχι μόνο την Ιεραρχία αλλά και τη νοημοσύνη μας. Ιδού ένα «Τορ 10» του χριστιανικού λόγου από τα προσφιλή του θέματα – απολαύστε υπεύθυνα:

1-ΕΥΡΩΠΗ: «Οι περισσότεροι των Ευρωπαίων σήμερα ενεργούν με εωσφορικές δυνάμεις. Δαιμονικές δυνάμεις. Θέλουν να μας υποτάξουν ύπουλα και εμάς. Να μας παρουσιάσουν τον δαίμονα ως κάτι καλό. (...) Θέλουν να κάμουν τα ανώμαλα, ομαλά. Να τα κάνουν και νόμο. Πρώτα οι Βρυξέλλες και μετά οι δικοί μας φωστήρες στη Βουλή. Και μετά να τα διασχθούν τα παιδιά μας στα σχολεία. Να λες δηλαδή σε ένα παιδάκι ξέρεις... στα 14 σου 15 σου από Χριστόδουλος θα γίνεις Χρυστάλλα». 2-COVID: «Για εμάς το πιστοποιητικό είναι οι βαφτισμένοι και οι μυρωμένοι». 3-ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ: «Όλα αυτά που γίνονται τώρα είναι μια αναγκαία εγχείρηση». 4-ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ (Α): «Οι γυναίκες γεννούν γκέι παιδιά επειδή απολάμβαναν το πρωκτικό σεξ». 5-ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ (Β): «Οι ομοφυλόφιλοι ξεχωρίζουν επειδή βγάζουν μπόχα και βρωμάνε». 6-ΕΚΤΡΩΣΕΙΣ: «Δεν πρέπει να μαραζώνουμε για τα δυο παιδιά που σκότωσε ο σίριαλ κίλερ Μεταξάς ενώ γίνονται τόσες εκτρώσεις». 7-ΣΕΕ: «Το y@@/@@i μέσα στον γάμο είναι ευλογημένη πράξη». 8-ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΣ: «Τούτο, αν εγώ το αγγίζω θα μιλά τώρα» (το κουκλάκι Φέρμι που δεν πρέπει να το αγοράσει κανείς γιατί έχει τον διάβολο μέσα του). 9-ΠΑΠΑΣ: «Είναι αντίχριστο το σύστημα που υπηρετεί και καταλίνει και ο ίδιος δολιοφθορέας της ανθρωπότητας». 10-ΠΟΛΕΜΟΙ: «Η Αθεοφοβία, η πολλή αχαλίνωτη αμαρτία, η απιστία και ολιγοπιστία που δείξαμε στα ύστερα αυτά χρόνια του κορωνοϊού, οι εκτρώσεις, τα παρά φύσιν, ακόμη και αυτές οι μαγείες και βλασφημίες είναι τα αίτια αυτού του πολέμου που ξεκίνησε από τη Συρία, ανέβηκε στην Ουκρανία και τώρα επιστρέφουν στο κέντρο της Γης, την Ιερουσαλήμ».

Θα το επαναλάβω: τα πιο πάνω μπορεί να τα διαβάσει κανείς και να κάνει μονάχα πλάκα. Αυτή η «πολυτέλεια» όμως δεν παρέχεται στον Αρχιεπίσκοπο, καθώς κάθε λέξη από τις ανεκδιήγητες δηλώσεις του μητροπολίτη Μόρφου εκθέτει το σχήμα του. Αν ζητούμενο για την Ιεραρχία είναι να πρυτανεύσει η λογική και να αποκτήσει επαφή με την πραγματικότητα, ιδού η Ρόδος. Ας μας απαλλάξουν επιτέλους από την τοξικότητα ανθρώπων που μολύνουν μυαλά επικαλούμενοι οπικριτικά τον λόγο της αγάπης.

stavros.christodoulou@gmail.com

Πέντε, όχι ένα

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Εδώ και ένα σχεδόν μήνα, επικρατεί η άποψη ότι η πρόταση για επανεξέταση της συμμόρφωσης του Ισραήλ με το άρθρο 2 της Συμφωνίας Σύνδεσης με την Ε.Ε., υπό το φως της επιβολής πείνας ως πολεμικού μέσου στη Γάζα, προήλθε αποκλειστικά από ένα κράτος-μέλος, την Ολλανδία. Και είναι αλήθεια, ότι η Χάγη είχε πρωτοστατήσει προς αυτή την κατεύθυνση, αντιλαμβανόμενη τις απάνθρωπες συνθήκες που επέβαλε το καθεστώς Νετανιάχου στη Γάζα. Όμως, όπως πληροφορείται η «Κ», σε κεκλεισμένων των θυρών συνεδρία του Συμβουλίου Ε.Ε., εκδηλώθηκαν ενστάσεις και υπήρξαν υποδείξεις, ότι η εν λόγω πρόταση υποβλήθηκε συνολικά από πέντε κράτη-μέλη και όχι μόνο από την Ολλανδία. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η ένσταση προήλθε από την Ισπανία, η οποία διατύπωσε διαφωνία με το ενημερωτικό σημείωμα του Συμβουλίου της Ε.Ε. Συναφείς μάλιστα πληροφορίες, αναφέρουν

ότι σε πρόσφατη συνεδρία της Coreper, τέσσερα κράτη-μέλη, η Ισπανία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Σλοβενία επανέφεραν το ζήτημα, ζητώντας αξιολόγηση του άρθρου 2 της Συμφωνίας Σύνδεσης Ε.Ε.-Ισραήλ. Έχει όμως σημασία εάν τα κράτη-μέλη που υπέβαλαν το αίτημα είναι τελικά ένα ή πέντε; Επί της ουσίας ενδεχομένως όχι, καθώς το αίτημα έχει ήδη εξασφαλίσει πλειοψηφία. Καθώς 17 κράτη τοποθετήθηκαν υπέρ, 9 εναντίον (περιλαμβανομένης της Κύπρου) και 1 τήρησε αποχή, ενώ η ΕΥΕΔ αναμένεται να υποβάλει την αξιολόγησή της, επί του προκειμένου, στις 23 Ιουνίου. Ωστόσο, το γεγονός και μόνο ότι κάποια κράτη-μέλη μπαίνουν στη διαδικασία να διεκδικήσουν την πατρότητα του αιτήματος εξετάσους της συμμόρφωσης του Ισραήλ με το άρθρο 2 της Συμφωνίας Σύνδεσης, δεν είναι σίγουρα άνευ σημασίας. Και καταδεικνύει ότι κάποιοι από τους εταίρους της Κύπρου, δεν διστάζουν να υποβάλουν ενστάσεις στην Ε.Ε., για να καταγράψουν το όνομα της δικής τους χώρας σε αυτές

που πρωτοστάτησαν για να αξιολογήσουν τη συμμόρφωση του Ισραήλ. Ανεξαρτήτως δηλαδή αποτελέσματος, τα δεδομένα που προκαλεί το καθεστώς Νετανιάχου, επιστρατεύοντας και την πείνα ως μέσο πόλεμου στη Γάζα, οδηγούν κάποιους από τους εταίρους μας, οι οποίοι δεν αντιμετωπίζουν ούτε πρόβλημα εισβολής, ούτε κατοχής, να επιλέξουν να τοποθετήσουν τη χώρα τους στην πλευρά της ιστορίας που θεωρούν ότι επιτάσσει τόσο το πολιτικό, όσο και κυρίως το ηθικό καθήκον.

Η Κύπρος, ακόμη και τώρα, ένα σχεδόν μήνα μετά το φιάσκο της τοποθέτησής της στο ΣΕΥ, όπου εναντιώθηκε στο αίτημα της Ολλανδίας και των τεσσάρων ακόμη κρατών-μελών που διεκδικούν μερίδιο στην πατρότητά του, εξακολουθεί να στήριζει εν λευκώ το Ισραήλ. Τηνώντας ουσιαστικά αποστάσεις από μια ανθρωπιστική καταστροφή και αποφεύγοντας να συμπεράξει με την ομάδα των κρατών-μελών, που προβλέπουν στην αποστολή ενός ουσιαστικού πολιτικού μηνύματος. Τα πράγματα προσ-

λαμβάνουν μάλιστα ακόμη πιο ανησυχητικές διαστάσεις, καθώς η κυπριακή κυβέρνηση έχει στα χέρια της έκθεση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), από τον Νοέμβριο 2024, για την κατάσταση στη Γάζα. Στην έκθεση, η ΕΥΕΔ αναφέρει ότι το Ισραήλ ελέγχεται για παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κάνει λόγο για χιλιάδες νεκρούς αλλά και για χρήση πείνας, ως μέσο πολέμου.

Όλα αυτά, όμως, αποδεικνύονται λίγα για να διορθώσουν την πολιτική και ηθική στρεβλή πορεία που εμμένει να ακολουθεί η Λευκωσία. Ο ΥΠΕΕ Κωνσταντίνος Κόμπος επεχείρησε να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα, δίνοντας τη δική του εκδοχή γιατί η Κύπρος δεν στήριξε την ολλανδική πρόταση. Σε συνέντευξη στον Φιλελεύθερο, ανέφερε ότι «πρότεινα στο ΣΕΥ, όπως η Ε.Ε. διά θεσμικής εκπροσώπησης της, εκινήσει αμέσως απευθείας διάλογο με το Ισραήλ ώστε να επιτρέψει τη ροή ανθρωπιστικής βοήθειας, ξεκινώντας από αυξημένες ημερήσιες ποσότητες και αναδια-

μορφώνοντας το πλάνο του ευρύτερα». Αυτό που προκαλεί ενδιαφέρον, είναι ότι ούτε το πρακτικό σημείωμα του Συμβουλίου Ε.Ε., αλλά ούτε τα πρακτικά σημειώματα κρατών-μελών, των οποίων έλαβε γνώση η «Κ», αναφέρονται σε πρόταση που ισχυρίζεται ότι υπέβαλε στο ΣΕΥ, ο ΥΠΕΕ. Ούτε καν η γραπτή ανακοίνωση, που εξέδωσε ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Κόμπος, αμέσως μετά το ΣΕΥ, δεν αναφέρει σε πρόταση/πρωτοβουλία της Δευξωσίας.

Τώρα θα μου πείτε, είναι δυνατόν, ο ΥΠΕΕ μας να μην έκανε την πρόταση που ισχυρίζεται εκ των υστέρων ότι υπέβαλε; Ή μήπως ο κ. Κόμπος υπέβαλε την πρότασή του τόσο χαμηλόφωνα, ώστε κανείς δεν την άκουσε; Σε τέτοια περίπτωση, ευσεβάστως υποβλήτω, ότι θα ήταν καλό ο ΥΠΕΕ να ανεβάσει λίγο ντεσιμπέλ. Για να τον ακούνε όλοι και να μην πηγαίνουν χαμένες οι ευφάνταστες πρωτοβουλίες που θεωρεί ότι αναλαμβάνει.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Σαλούν χωρίς σερίφη

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο πλανήτης μοιάζει όλο και περισσότερο με ζούγκλα ή σαλούν της Αγρίας Δύσης· διαλέγετε και παίρνετε. Οποιος νιώθει ότι έχει τη δύναμη, κάνει ό,τι θέλει παραβιάζοντας άγραφους αλλά και επίσημους κανόνες. Το έκανε η Τουρκία στη Συρία, χωρίς να πάρει κανείς χαμπάρι, και το κάνει συστηματικά ο Νετανιάχου. «Σερίφης» δεν υπάρχει πια. Ο Τραμπ έχει καταργήσει όλους τους κανόνες του παιχνιδιού, κανείς δεν ξέρει τι είναι σωστό και τι όχι, ποιος είναι ο καλός και ποιος ο κακός. Η Αμερική έπαιξε παραδοσιακά έναν σταθεροποιητικό ρόλο όταν ξεσπούσαν μεγάλες κρίσεις

Ο κίνδυνος να καταλήξει ο Ερντογάν στο συμπέρασμα πως μπορεί να κάνει ό,τι θέλει χωρίς καμία απολύτως επίπτωση είναι μεγάλος.

στον πλανήτη. Είναι όμως σαφές πια ότι στα μάτια των ισχυρών πακτών η επηρροή της έχει μειωθεί θεαματικά. Και αυτό δεν συνέβη επί Τραμπ, ξεκίνησε επί Ομπάμα και τώρα κλιμακώνεται.

Ο Τραμπ ονειρευόταν ότι με κάποιον μαγικό τρόπο θα τερμάτιζε τον πόλεμο στην Ουκρανία. Το ίδιο και στη Γάζα, ξανασχεδιάζοντας όλη τη Μέση Ανατολή. Μέχρι στιγμής το χάος επεκτείνεται και οι κρίσεις βαθθαίνουν χωρίς ορατές λύσεις στο τέλος του τούνελ. Ο Αμερικανός πρόεδρος τη μία στρέφεται κατά του Ζελένσκι επειδή «συνεχίζει έναν παράλογο πόλεμο» και την άλλη τα βάζει με τον Πούτιν. Το ίδιο και στη Μέση Ανατολή, όπου άνοιξε μέτωπο με τον Νετανιάχου καταργώντας τον ότι προσπαθεί να βραχυκυκλώσει την αμερικανική πολιτική αλλά στο τέλος μοιάζει να σύρεται πίσω από τις επιλογές του. Δομημένη διαδικασία σχεδιασμού, εσωτερικής συζητήσης και λήψης αποφάσεων

δεν υπάρχει και το γνωρίζουν όλοι στην Ουάσιγκτον. Σε μεγάλο βαθμό ισχύει το δόγμα του «ό,τι να 'ναι», με τα κορυφαία στελέχη του Κογρέσου και των διαφόρων υπουργείων να αναρωτιούνται «τι δηλώσεις έκανε πάλι;».

Σε αυτόν τον νέο κόσμο και το απίθανο άναρχο τοπίο, κανείς απολύτως δεν έχει αναλάβει ρόλο «σερίφη». Η Κίνα δεν θέλει να το κάνει, ακόμη. Η Ευρώπη δεν μπορεί γιατί κανείς δεν τη λογαριάζει σε ζητημένα ισχύος. Η Ρωσία είναι σχετικά μικρή υπερδύναμη και την έχει απορροφήσει η Ουκρανία.

Προσπαθώ να μαντέψω πώς θα σκέπτεται κάποιος σαν τον Ερντογάν μέσα σε αυτό το τοπίο. Είναι πια ένας από τους πλέον έμπειρους παγκόσμιους ηγέτες και παίζει το παιχνίδι με έναν τρόπο που του βγαίνει συνέχεια, στη Συρία, στη Λιβύη, στις σχέσεις με τους βασικούς Ευρωπαίους παίκτες, στη Ρωσία και στον Τραμπ. Καταλαβαίνει από το παράδειγμα της Συρίας ότι η Αμερική είναι απούσα και σε καθοδική πορεία. Κάνει πράγματα, όπως να στείλει στη φυλακή τον Ιμάμολγου, και δεν ανοίγει μύτη στις δυτικές πρωτεύουσες. Όλα αυτά –σε συνδυασμό– μπορούν εύκολα να εδραιώσουν στο μυαλό του την πεποίθηση ότι μπορεί να πετύχει όποιον στόχο επιλέξει. Παγκόσμιο αξιακό πλαίσιο και πίκεις δεν υπάρχουν πια. Σερίφης που να επιβάλει κανόνες επίσης δεν υπάρχει. Ο κίνδυνος να καταλήξει στο συμπέρασμα πως μπορεί να κάνει ό,τι θέλει χωρίς καμία απολύτως επίπτωση είναι μεγάλος.

Για μια χώρα σαν την Ελλάδα είναι πάρα πολύ δύσκολο να σχεδιάσει την επόμενη μέρα και να προβλέψει, ή να μαντέψει, τις μελλοντικές εξελίξεις. Κάθε παραδοχή που έχουμε κάνει εδώ και δεκαετίες είναι θεμελιωμένη σε κινούμενη άμμο. Είμαστε στο σαλούν και όταν αρχίσουν να πέφτουν οι «σφαίρες» καλό θα ήταν να μην περιμένουμε να βρούμε τον σερίφη να βάλει τάξη. Γιατί μπορεί είτε ο ίδιος να μην ενδιαφέρεται είτε αυτοί με τα όπλα να μην τον παίρνουν πολύ στα σοβαρά.

Ε, λοιπόν, über alles

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Είχαμε την εντύπωση ότι η εποχή των «μανιφέστων» είχε παρέλθει οριστικά. Ανώνυμοι κειμενογράφοι συντάσσουν πλέον τις ομιλίες των πάσης φύσεως ηγετών μας, έως ότου η τεχνητή νοημοσύνη σύντομα καταργήσει και αυτήν την περιώνυμη τάξη των «αόρατων γραφιδών».

Ωστόσο, «μανιφέστο» έκριναν σκόπιμο να ονομάσουν το κείμενο που προσυμπέγραψαν περίπου εκατό κορυφαία στελέχη του συγκυβερνώντος Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος της Γερμανίας. Εκεί, ανάμεσα στα άλλα υπογραμμίζεται εμφατικά ότι «η Ευρώπη δεν γίνεται πιο ασφαλής με την επιστροφή σε μια καθαρή πολιτική αποτροπής, δίχως έλεγχο των εξοπλισμών».

Κάποιοι ανένγνωσαν τη «δήλωση των εκατό» ως μια πρώτη οργανωμένη αμφισβήτηση της εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής της κυβερνήσεως συνασπισμού υπό τον καγκελάριο Φρίντριχ Μερτς. Αυτό που εκ προοιμίου, όμως, πρέπει να αποκλεισθεί είναι το ενδεχόμενο αναθεωρήσεως της πολιτικής του Βερολίνου, αφού άπαξ και συμφωνήθηκε από τα δύο κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού θα εφαρμοσθεί μέχρι κεραιάς.

Ο κ. Μερτς μπορεί έως τώρα να θυμίζει μάλλον επιμελή γραφειοκράτη στην υπηρεσία ενός αθέατου σε εμάς πολιτικού ανδρός. Δεν είναι τυχαίο πως αυτό για το οποίο τον συνεχάρη ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ, μετά την κοινή συνέντευξη τους στον Λευκό Οίκο, ήταν ότι μιλάει πολύ καλά αγγλικά. Και ο καγκελάριος, χαμογελώντας, του εξήγησε πως αν και τα αγγλικά δεν είναι η μητρική του γλώσσα, τα καταφέρνει

καλά. Ως μαθητής που αποκρίνεται σε έναν γυμνασιάρχη.

As μην παρασυρόμεθα, ωστόσο, σε συμπεράσματα επιπόλαια. Ως πολιτικός της μεταπολεμικής Γερμανίας ο κ. Μερτς δεν έχει την τάση να προβάλλει εικόνα ανάλογη της ισχύος της χώρας του. Αυτόν τον ρόλο ενσαρκώνουν οι Γάλλοι ηγέτες, που με τον έναν ή άλλον τρόπο δεν έπαυσαν ποτέ να είναι βοναπατιστές της μιας ή της άλλης μορφής. Αντιθέτως, οι Γερμανοί ηγέτες τα τελευταία ογδόντα χρόνια, πάντα κινούμενοι εντός πλαισίου από κοινού διαμορφωθέντος, απλώς εξασφαλίζουν τα μέγιστα δυνατά οφέλη. Αυτό, εξάλλου, έπραξαν στα χρόνια του ευρώ.

Στις μέρες μας εκρήκισαν αναγκαίες η αυτονόμηση της ευρωπαϊκής αμύνης και η αύξηση των δαπανών εξοπλισμού σε δυσθεώρητα επίπεδα. Δεν ήταν μια απόφαση του Βερολίνου, αλλά άπαξ και αυτή έγινε αποδεκτή από όλους, η Γερμανία θα την εφαρμόσει με τη μεθοδικότητα που τη χαρακτηρίζει.

Ο καγκελάριος Μερτς δεσμεύθηκε να αναδείξει τη χώρα του στη μεγαλύτερη στρατιωτική δύναμη της Ευρώπης. Δεν μοιάζει με милитаристή ο άνθρωπος. Αλλά ως Γερμανός γνωρίζει πως εάν, ο μη γένοίτο, συμβεί το απευκταίο, η σύγκρουση θα διεξαχθεί στο έδαφος της χώρας του.

«Και τι θα γίνει, δηλαδή;», θα πουν ορισμένοι. Ξανά μανά η Γερμανία über alles. Ε, λοιπόν, ναι. Δεν το μεθόδευσαν οι Γερμανοί, αυτοί απλώς θέτουν σε εφαρμογή μια ελιγμμένη από κοινού απόφαση. Αλλά αυτά είναι ακόμη μελλοντικά και μακρινά. Στο καλοκαίρι μίπηκαμε και η στήλη εύχεται στους όποιους αναγνώστες της καλές διακοπές.

Η πολιτισμική διάσταση της δημογραφικής κρίσης

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Μας ανησυχεί το δημογραφικό και καλά κάνει και μας ανησυχεί. Ο πληθυσμός της Ευρώπης μειώνεται, ο πληθυσμός της χώρας μειώνεται. Οι θάνατοι είναι περισσότεροι από τις γεννήσεις. Χωρίς να είμαι ειδικός και χωρίς να έχω αριθμούς στη διάθεσή μου –ευπρόσδεκτος όποιος με ελεήσει– δεν μπορώ να μη σκεφτώ ότι η αδρανοποίηση της Ευρώπης στη διεθνή σκηνή οφείλεται στο γεγονός ότι ο πληθυσμός της είναι γερασμένος. Όσο για την Ελλάδα κινδυνεύει σε λίγα χρόνια να συνταξιοόχοι να είναι περισσότεροι από τον ενεργό πληθυσμό. Εξάλλου για γενιές ολόκληρες η σύνταξη ήταν στόχος ζωής. Εργαζόμεσταν όχι επειδή αγαπούσαμε τη δουλειά μας και θέλαμε να δημιουργήσουμε έργο, αλλά για να φτάσουμε στην ευλογημένη εκείνη ημέρα όπου θα παίρναμε την πρώτη σύνταξή μας. Σ’ αυτήν τη νοοτροπία στηρίχθηκε εξάλλου η υπερτροπία του Δημοσίου όπου η μονιμότητα σου εξασφάλιζε την πολυπόθητη σύνταξη. Και γι’ αυτό η κατάργηση της μονιμότητας μπορεί να είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για την απαλλαγή απ’ αυτήν τη νοοτροπία, η οποία κατέστειλε τη δυναμικότητα της ελληνικής κοινωνίας. Υπήρχαν πάντα και οι εξαιρέσεις. Πάντα υπήρχουν οι εξαιρέσεις για να επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Το δημογραφικό όμως δεν έχει μόνον την ποσοτική του πλευρά. Πόσα εκατομμύρια θα είμαστε το 2050; Δεν είναι και τόσο μακριά. Ο εμβολιασμός μέσω της μετανάστευσης που θα αντικαταστήσει όσα εργατικά χέρια θα μας λείπουν, ιδιαίτερα στον πρωτογενή τομέα, είναι μια μηχανιστική αντίληψη όσων αντιμετωπίζουν τις κοινωνίες σαν παθητικά σύνολα που ζουν για να επιβιώσουν. Κάποιος σοφός της Αριστεράς είχε αποφανθεί ότι μας χρειάζονται 1.000.000 μετανάστες για να αντιμετωπίσουμε τη δημογραφική συρρίκνωση. Μηχανές αναπαραγωγής με άλλα λόγια.

Υπάρχει όμως και η ποιοτική πλευρά του δημογραφικού. Ασχέτως του πόσοι θα έχουμε απομείνει, το ερώτημα είναι ποιοι και πώς θα έχουν απομείνει; Ποια θα είναι η παιδεία τους, ποια γλώσσα θα μιλάνε, ποια θα είναι η ιστορική τους συνείδηση και τι θα ορίζει το αίσθημα της κοινότητας; Όσοι κι αν έχουμε απομείνει θα μπορούμε να διαβάσουμε ακόμη Καβάφη ή Παπαδιαμάντη; Κι ακόμη κι αν μπορούμε θα μας ενδιαφέρει να τους διαβάσουμε ή απλώς θα τους προσπερνάμε σαν ένα είδος καταναγκασμού; Δεν πρόκειται για δυστοπική φαντασία. Όλα αυτά είναι το παρόν μας. Και δυστυχώς η δημογραφική συρρίκνωση του πολιτισμού μας δεν αντιμετωπίζεται με

τεχνικά μέσα ούτε με εισαγωγή μεταναστών. Είναι αποκλειστικά δική μας ευθύνη.

Αν μιλήσεις για εθνική ταυτότητα και για τον κίνδυνο αλλοίωσής της ή και αφανισμού της αυτομάτως σε τοποθετούν στους γερο-συντηρητικούς που δεν αντιλαμβάνονται τον κόσμο στον οποίον ζούμε. Στην καλύτερη περίπτωση. Στη χειρότερη θα σε τοποθετήσουν στον φασιστοσυρφετό όπου κατατάσσονται όσοι δεν είναι σαν κι αυτούς. Ανθρώποι με λεξιλόγιο εκατό λέξεων το οποίο δεν φτάνει για να περιγράψει την πολυπλοκότητα της εθνικής ταυτότητας. Καταλαβαίνουν μόνον τα δικαιώματα των ορέξεών τους. Ε ναι, υπάρχουν ανόητες λέξεις. Αν ήξεραν τουλάχιστον καλά αγγλικά θα είχαν μια γλώσσα για να συνεννοηθούν και θα εκτιμούσαν και την αξία των ελληνικών. Ακόμη και πέντε εκατομμύρια αν μείνουμε, αν έχουμε συνείδηση της εθνικής μας ταυτότητας θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε τη δημογραφική κρίση χωρίς να αισθανόμαστε αδικημένοι από την Ιστορία. Θα μου πείτε, αν δεν αισθανόμαστε αδικημένοι δεν θα μπορούμε να θυμώσουμε. Κι αν δεν είμαστε θυμωμένοι αισθανόμαστε ότι κάνουμε την εθνική μας ταυτότητα.

Υπογεννητικότητα. Παλεύουν

να την αντιμετωπίσουν με επιδόματα – η ασπρίνη της κρατικής πολιτικής. Και σε ποιο σχολείο θα πάει το παιδί σου; Και σε ποιο νοσοκομείο; Και πώς δεν θα τρέμεις κάθε φορά που θέλεις να περάσεις μαζί του στο απέναντι πεζοδρόμιο; Και as πούμε ότι τα αντιμετωπίζουμε όλ’ αυτά. Τι θα σημαίνει γι’ αυτά τα παιδιά η ελληνική ταυτότητα; Μήπως θα πρέπει να μάθουμε στα παιδιά ότι πρέπει να μιλούν καλά ελληνικά επειδή αξίζει να τα μάθουν διότι ως η αρχαιότερη γλώσσα του δυτικού πολιτισμού έχει πολλές απολαύσεις να τους προσφέρει; Στην εκπαίδευση ούτε ελληνικά μαθαίνουν, ούτε όμως και αγγλικά ή γαλλικά. Κανονικά εμείς οι Έλληνες θα έπρεπε να είμαστε ο πιο γλωσσομαθής λαός της Ευρώπης κι as μείνουμε πέντε εκατομμύρια. Και να έχουμε συνείδηση της Ιστορίας μας όχι επειδή έχει μόνον ηρωισμό να μας προσφέρει αλλά επειδή είναι το κατόρθωμα ενός λαού ο οποίος, παρά τα ελαττώματά του και τις αδυναμίες του, κατάφερε να επιβιώσει τόσους αιώνες διατηρώντας τη γλώσσα του και το αίσθημα της κοινότητας.

Η δημογραφική κρίση έχει πολιτισμική διάσταση. Δεν δικαιούμεθα να την αγνοούμε. Αν θέλουμε η Ελλάδα να μη μείνει κάποιο κεφάλαιο στα βιβλία της Ιστορίας του μέλλοντος.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Νοσταλγίας εγκώμιο

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΑΝΤΟΥΛΑ**

Θέμα μου ούτε η αγνωμοσύνη για όσα μας συγκροτούν ούτε η αδεισιότητα με την οποία τα αντιπαρερχόμαστε.

Κι είναι παράδοξο ότι, ενώ η εποχή μάς προτρέπει «να είμαστε ο εαυτός μας» «γιατί έτσι μας αρέσει», η αναπόληση θεωρείται περίπου κλάση παρεκκλιση για την οποία σπεύδουμε να απολογηθούμε σε εαυτούς και αλλήλους.

Απαξ και ξεδιψάσεις με γάργαρο νερό δεν ξεγελιέσαι με τα εμφιαλωμένα, που είναι «σαν» και που, παρά την παγωμάρα τους, δροσιά δεν έχουν.

Όλοι μας, λοιπόν, αμνήμονες, άκληροι κι αποκληρωμένοι; Οχι δα. Οι περισσότεροι πάντως, ναι. Και στην μάλιστα εκείνοι που δεν έπεσαν από τους άσπιλους συγχρονικούς ουρανούς. Αυτοί που έχουν ριζώματα. Αυτοί που έχουν να θυμηθούν «ιδανικές φωνές κι αγαπημένες». Που έχουν να ζορίστουν μ’ ένα ψιθωριστό «για πάντα» που, όσα χρόνια κι αν περάσουν, δεν λείει να κατασιγάσει.

Κι as το ζηγιάζουν για βαριδίε τουτό το «για πάντα» οι μετρη-

μένοι. Μέτρο είναι που μετρά το μπόι μας και αποτρέπει το φιλιωμά μας με τη μετριότητα, αέτρο που δεν μας αφήνει να βουλιάζουμε στη φθορά και τη ματαιότητα. Αλλά και αντιστύλι στα ξεστρατίσματα και στα ξαστοχήματά μας, αφότου πατήσαμε την μπιμνανόφουδα της ενηλικίωσης που ο καθένας, ασχέτως ηλικίας, την πατάει όταν σταματήσει να πιστεύει στην καλοσύνη – παρλίγο να γράψω στο θαύμα.

Κι αφού αξιωθήκαμε του θαύματος (ενίοτε και του τραύματος) γνωρίζουμε ότι τα ουσιώδη του βίου δεν αγοράζονται αλλά χαρίζονται. Οι ερωτευμένοι καταλαβαίνουν σε τι αναφέρομαι, όπως καταλαβαίνουν ότι άπαξ και ξεδιψάσεις με γάργαρο νερό δεν ξεγελιέσαι με τα εμφιαλωμένα, που είναι «σαν» και που, παρά την παγωμάρα τους, δροσιά δεν έχουν. Όλοι, λίγο-πολύ, έχουμε ευλογηθεί με ευκαιρίες αιωνιότητας κι οι περισσότεροι έχουμε σπαταληθεί αναζητώντας την επόμενη αναπαρθένωση – χώρα κι αν τρομαγμένοι που νομίζουν πως ξεμπερδεύουν υποτιμώντας τις σαν βιολογική εκτόνωση. Και κάποιοι λίγοι κάνουνε μηνμόσυνα και τις μνημοσύνης τα κεράκια φωτίζουν την περπατησιά τους.

Κι επειδή κι «εμείς γι’ αλλού κινήσαμε γι’ αλλού κι αλλού η ζωή μας πάει», όταν δεν λουφάζουμε, καταφεύγουμε σ’ εκείνο το «για

πάντα» που δεν συνθηκολόγησε με το λίγο της ζωής για να απαντήσουμε τις μικρές καθημερινές μας ματαιώσεις. Και αυτή η καταφυγή σε περιόδους που το ζυγι δεν έγερνε προς τη μεριά του συμπερόντος αλλά προς αυτό της αγάπης δεν είναι ένα αυτοαναφορικό καπρίσιο. Είναι νοσταλγία. Είναι επίπονος γυρισμός στο οικείο. Και δεν είναι οφειλή σε κανέναν Ρομαντισμό – στον τόπο μας η νοσταλγία, από τον Οδυσσέα και δώθε, είναι εθνικό ιδίωμα. Και όσο το μετερχόμαστε γνωρίζουμε ότι αυτή δεν είναι γλυκερή ανάμνηση ή αισθηματικό ξεχείλωμα. Δεν είναι ρέπλικα αλλά απαίτηση μετοχής στη γνησιότητα του βιώματος. Είναι λαχτάρα ανύπνωτη να είναι κάθε μέρα Κυριακή. Είναι πρόγευση Παραδείσου και μαρτυρία του. Και πάλι οι ερωτευμένοι καταλαβαίνουν κι as τους ψέγουν αν ανέραστο για αλαφοίσκιωτους και πλανεμένους από την εξιδανίκευση του παρελθόντος.

Καμιά παραληρηνολογαγνεία σε όλα αυτά. Αλλάστε η νοσταλγία δεν είναι κάτι που αφορά το παρελθόν. Εκκινεί από το παρόν κι εκβάλλει στο μέλλον. Και μας παραστέκεται διακριτικά για να μην ξεμάθουμε ολότελα πώς ήταν οι άνθρωποι πριν αναλυθούν σε πίεζελ.

Ο κ. Θεόδωρος Παντούλας είναι συγγραφέας.

Περί λογοκρισίας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο Όσκαρ Ουάιλντ (1854-1900) στο κλασικό του δοκίμιο, «Τέχνη και Κριτική», δεν στοιχειοθετεί μόνο μια εξαιρετικά ηθική, και διαχρονική, μεθοδολογία ως προς την αισθητική αποτίμηση της τέχνης, αλλά για πρώτη φορά ίσως στη σύγχρονη εποχή (το έργο εκδόθηκε και διαδόθηκε μετά τον θάνατό του, στην πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα) καταπάνεται με την ιδέα της εκπαίδευσης στην τέχνη. Στο έργο ο Ουάιλντ ασχολείται αισθητικά με την ένδυση, τη μόδα, επιχειρηματολογώντας για την ένταξη της εκπαίδευσης στην τέχνη και σταχυολογώντας μια ατάκα που συχνά αποδίδεται αποφθεγματικά για θέματα που αφορούν στη μόδα έναν και πλέον αιώνα μετά. Ο Ουάιλντ αναφέρει πως η μόδα είναι μια μορφή ανυπόφορης ασχήμιας, εξού και κάθε έξι μήνες... αλλάζει!

Ο Ουάιλντ, ωστόσο, στο έργο του εισάγει και μια διάσταση ισχυρά τεκμηριωμένης αντίληψης απέναντι σε κάθε τι που μπορεί να λογοκριθεί από αισθητικής σκοπιάς. Κάτι που στον 20ό αιώνα, που δεν πρόλαβε να ζήσει, κατέστη ιδιαίτερα προβληματικό σε θέματα λογοκρισίας της τέχνης – ιδίως όταν η σύγχρονη τέχνη, μετά το 1945, κατέστη ιδιαίτερα πολιτική. Στην Κύπρο, όπου υπάρχουν τα τελευταία χρόνια, ιδίως μετά το 1974, περιπτώσεις λογοκριμένων τέχνης (από την Πολιτεία, την Εκκλησία ή την κοινωνική αντίδραση), πολλές πιυχές της εναντίωσης σε έργα τέχνης πηγαίνουν πίσω στο πολιτικό διακύβευμα – υπό το βάρος των γεγονότων της τουρκικής εισβολής και της κατοχής.

Η πρόσφατη περίπτωση λογοκρισίας για την εθνική συμμετοχή της Κύπρου στη 19η Μπιενάλε της Βενετίας αποτελεί ακόμη μια περίπτωση ανάσχυρος του Κυπριακού στη βάση διαφωνίας για αναφορές στο έργο, που παραπέμπουν σε *de jure* και *de facto*, στην ανταλλαγή πληθυσμών και σε πολύπλοκες έννοιες που εδράζονται σε επιμέρους πιυχές του Κυπριακού. Ξεκίνησε μάλιστα από τη Βουλή, από έναν βουλευτή (επικεφαλής της Επιτροπής Παιδείας) οι απόψεις του οποίου στο Κυπριακό είναι γνωστές και τις συντηρητικές, «σκληρότερης» γραμμής και που είδε εξισώσεις. Όλοι γνωρίζουμε το *who is who* του καθένα στην Κύπρο, εξάλλου. Κι εδώ ξεκινά μια ενδιαφέρουσα συζήτηση που με αφορμή τις απόψεις του κ. Μυλωνά, έφτασε μέχρι και τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Μια συζήτηση που κατά τη γνώμη μου δεν αφορά μόνο –σε μια εποχή που η συζήτηση μάλιστα για την ελευθερία της έκφρασης καλά κρατεί– στον δι-υποκειμενισμό της αισθητικής αποτίμησης της τέχνης, αλλά στα όρια της αντίληψης της εκπαίδευσης στην τέχνη ή όπως θα το έθετε ο Ουάιλντ της ανυπόφορης ασχήμιας (από όπου κι αν προέρχεται θα έλεγα εγώ). Όπως και στην περίπτωση του εκκαστικού, Γιώργου Γαβριήλ, η συζήτηση για την πολιτική διαφωνία στην τέχνη κυριαρχεί στη δημόσια σφαίρα – όταν η τέχνη εκφράζει διαφωνίες ή λογοκρισία, από άτομα που δεν ενδιαφέρονται για τον διάλογο περί αυτής αλλά που θέλουν είτε να σημειώσουν πολιτικούς πόντους ή να υπεραμυνθούν της ιδεολογικής τους ταυτότητας. Σε μια ανοικτή κοινωνία φυσικά και αυτό είναι, επίσης, αποδεκτό ωστόσο φανερώνει και το πρόβλημα της εκπαίδευσης στην τέχνη και της κατανόησής της. Δεν είναι μόνο μια συζήτηση για τα όρια της λογοκρισίας, της δυσάρεστης κατάστασης κάθε φορά που ένα έργο ζηλώνεται από το κρεμαστάρι του ή που ένα βιβλίο αποσύρεται. Και αναφερόμαστε στην τέχνη, όχι στην προπαγάνδα.

Η έκδοση των συμμετεχόντων στην Μπιενάλε προφανώς δεν προπαγανδίζει ούτε τον Αττίλα, ούτε τη ΤΔΒΚ –εκτός εισαγωγικών– ούτε τη λύση δύο κρατών. Αρκεί κάποιος να είναι από σκοπιάς τέχνης στοιχειοδώς εγγράμματος για να το συνειδητοποιήσει.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Αξιοματούχος επιβείρει τον τόπο της συντριβής αεροπλάνου της Air India κοντά στο Διεθνές Αεροδρόμιο Sardar Vallabhbhai Patel στο Αχμενταμπάντ, της δυτικής Ινδίας. Το αεροσκάφος Boeing 787-8, συνετρίβη λίγα λεπτά μετά την απογείωση στην περιοχή Meghaninagar του Αχμενταμπάντ.

Εκρήξεις στα πέριξ

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η επίθεση του Ισραήλ κατά Ιράν παίρνει τα πράγματα σε άλλες διαστάσεις. Σύμφωνα με το Reuters, το Ισραήλ κτύπησε «πυρηνικές εγκαταστάσεις, εργοστάσια κατασκευής πυραύλων, ενώ δήλωσε ότι «στόχευσε τις πυρηνικές εγκαταστάσεις του Ιράν, τα εργοστάσια κατασκευής βαλλιστικών πυραύλων και τους στρατιωτικούς διοικητές. Έναρξη μιας επίχειρσης που προειδοποίησε ότι θα ήταν παρατεταμένη για να αποτρέψει την Τεχεράνη από το να κατασκευάσει ατομικό όπλο». Με αυτή την τρομακτική αλλαγή δεδομένων στην περιοχή ο Αμερικανός ΥΠΕΣ Μ. Ρούμπιο δήλωσε απλώς ότι «απόψε, το Ισραήλ έλαβε μονομερή δράση κατά του Ιράν. Δεν εμπλεκόμαστε σε επιθέσεις κατά του Ιράν και η ύψιστη προτεραιότητά μας είναι η προστασία των αμερικανικών δυνάμεων στην περιοχή» (Πηγή: Haaretz 13/6).

Τα δεδομένα προφανώς γίνονται ανεξέλεγκτα. Σε μια τέτοια έκτακτη επίθεση η Τεχεράνη θα απαντήσει και ουδείς μπορεί να προβλέψει πώς θα εξελιχθούν οι επόμενες μέρες. Τα δεδομένα: Τραμπ και Νετανιάχου κατέστρεψαν τη συμφωνία για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν (2015), την οποία ενέκριναν ΟΗΕ-Ε.Ε., ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Γερμανία, Η.Β., Γαλλία, συν με ειδική ψηφοφορία από το Κογκρέσο των ΗΠΑ. Ο Τραμπ (2018) απέσυρε τις ΗΠΑ από τη συμφωνία και αυτή κατέρρευσε. Τα παράγωγα της απόσυρσης τα βλέπουμε σήμερα με γυμνό μάτι.

Πατί τώρα; Ο Β. Νετανιάχου μπροστά στο ενδεχόμενο να χάσει την πλειοψηφία στην Κνέσετ (11/6), μίλησε στα

υπερορθόδοξα κόμματα που αρχικά δήλωναν μη στήριξη στον κυβερνητικό συνασπισμό, «μειντε μαζί μου και ακολουθεί... Ιράν». Με 61-53 ψήφους κέρδισε την ψηφοφορία και σε 24 ώρες η σφοδρή και μαζική επίθεση κατά Ιράν. Σχεδόν κανόνες. Οι μετριοπαθείς δυνάμεις στο Ιράν (Ροχάνι, Ζαρίφ), έκτισαν την προοπτική ενός Ιράν με ελεγχόμενο το πυρηνικό του πρόγραμμα από επιθεωρητές των Η.Ε., χωρίς κυρώσεις, επιστροφή στην κανονικότητα. Η καταστροφή της συμφωνίας από το διδυμο Νετανιάχου-Τραμπ έφερε εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες στο εσωτερικό σκηνικό στο Ιράν. Έχασαν τις εκλογές οι μετριοπαθείς, νίκησαν οι αδιάλλακτοι/Μ. Αχμαντινετζάντ.

Ο Β. Νετανιάχου αδειάζοντας διαρκώς την Παλαιστινιακή Αρχή, καταστρέφοντας τις βάσεις για την επίλυση του Μεσανατολικού, όπως προβλέπουν τα ψηφίσματα των Η.Ε., πρακτικά «ψήφισε» Χαμάς. Η Παλαιστινιακή Αρχή (Γ. Αραφάτ) δεχόταν τη συμφωνία του Όσλο, η Χαμάς την απέρριψε. Ο Γ. Ράμπιν υπέγραψε τη συμφωνία του Όσλο, ο Β. Νετανιάχου τη θεωρούσε «προδοσία». Ζούμε τα παράγωγα της κυριαρχίας στην πολιτική ζωή του Ισραήλ, ενός εξαιρετικά επικίνδυνου εγκληματία κατά της ανθρωπότητας. Η κυβέρνηση του στη συνεδρίασή της 8/6 «ενέκρινε πρόταση του υπουργού Δικαιοσύνης Γ. Λεβίν με την οποία επιταχύνεται σημαντικά η διαδικασία απόλυσης της γενικής εισαγγελέως Γκντίλ Μπαχάρσα-Μιάρ. Ο πρωθυπουργός Β. Νετανιάχου δεν ήταν παρών κατά τη συζήτηση που προηγήθηκε της ψηφοφορίας, λόγω συγκρούσε συμφερόντων που του απαγορεύει να συμ-

μετέχει σε οποιαδήποτε διαδικασία που θα μπορούσε να επηρεάσει την τρέχουσα ποινική του δικη. Η γενική εισαγγελέας επιβλέπει το Γραφείο του Εισαγγελέα του Κράτους, το οποίο διώκει τον Νετανιάχου». Ο αν. γενικός εισαγγελέας Γκιλ Λίμον σχολίασε: «Η πρόταση Λεβίν ήταν παράνομη και ερχόταν σε αντίθεση με το νομικό προηγούμενο του Ανώτατου Δικαστηρίου. Ωστόσο, η κυβέρνηση την ενέκρινε» (Πηγή: Jerusalem Post, 8/6).

Ο Β. Νετανιάχου δεν καταστρέφει μόνο τη Γάζα, εκτρέπει τον συγκεντρωτισμό-αυταρχισμό που ισούται με διάλυση του συστήματος στο οποίο βασίζεται η διάκριση των εξουσιών. Πλέον μια εξουσία, όλα γύρω από το εγκληματικό εγώ του, διορισμοί, αποκλεισμοί, αρρωστημένους κυνισμούς. Να γιατί η γνώμη του Ελ. Μακ στη Haaretz έχει ενδιαφέρον: «Το Ισραήλ πρέπει να εκδώσει τον Νετανιάχου στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για εγκλήματα πολέμου στη Γάζα. Η πλειοψηφία της ισραηλινής κοινής γνώμης υποστηρίζει τον τερματισμό του πολέμου στη Γάζα με αντάλλαγμα την απελευθέρωση των ομήρων από τη Χαμάς. Αλλά για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, δεν υπάρχει άλλη επιλογή από την απομάκρυνση του πρωθυπουργού. Ο Μ. Νετανιάχου θα πρέπει να αντιμετωπίσει τις συνέπειες των πράξεών του στη Λωρίδα της Γάζας. Στους 19 μήνες που πέρασαν από τις 7 Οκτωβρίου, είχε επαρκείς ευκαιρίες να σταματήσει τον πόλεμο» (8/6).

Η κοινή γνώμη παρεμβαίνει, μαζικές διαδηλώσεις στην Ιταλία, ανακοινώσεις, ακαδημαϊκοί στο Ισραήλ, εβραίοι της διασποράς, πανεπιστημιακοί στην Κύπρο. Στην πρώτη γραμμή της προσπά-

θειας για να ελεγχθεί ο μινώταυρος της παραφροσύνης βρίσκεται ο σοσιαλιστής πρωθυπουργός της Ισπανίας Πέδρο Σάντσεθ. Η κυβέρνηση Νετανιάχου επιδιώκει το «μεγάλο Ισραήλ». Έτσι ο ακροδεξιός υπουργός Οικονομικών, Μπ. Σμόρτς, ανακοίνωσε στις 29 Μαΐου ότι «πήραμε (στο υπουργικό συμβούλιο) μια ιστορική απόφαση: 22 νέοι οικισμοί στην Ιουδαία-Σαμάρεια». Όλα καθαρά: Ιουδαία-Σαμάρεια είναι η Δυτική Όχθη, η περιοχή την οποία διεκδικούν οι Παλαιστίνιοι ως βάση για το δικό τους κράτος – συν Λωρίδα της Γάζας. Μέσα σε αυτό το εξαιρετικά επικίνδυνο περιβάλλον η Κύπρος περί άλλα τυρβάζει. Ο Ν. Χριστοδουλίδης στη Γλυφάδα (12/6) σε «τελετή βράβευσης του για την προσφορά του στον ποινιακό ελληνισμό», εξεφώνησε τα καθιερωμένα. Χωρίς επίγνωση των δεδομένων, χωρίς εμβάθυνση στη ρευστότητα των πραγμάτων, οργανώνει περιοδείες μόνο για να εμφανίζεται, επαναλαμβάνοντας διαρκώς την ίδια φράση, ότι «καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια και εξαντλεί κάθε μέσο για επίτευξη μιας λύσης στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου, των αρχών και αξιών της Ε.Ε.» – δελτίο Τύπου 12/6. Χωρίς τη δυνατότητα να συντονίσει μία ευρύτερη, με συναίνεση, συλλογική προσπάθεια για να αντιμετωπιστούν οι ολοένα και αυξανόμενοι κίνδυνοι, περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό του, προσέχοντας μόνο την πχώς της φωνής του. Αλλά οι συνθήκες απαιτούν περισσότερα και οι πολίτες ενδιαφέρονται να ακούσουν κάτι παραπάνω από τυποποιημένες ομιλίες. Τα γεγονότα τρέχουν.

www.larkoslarkou.org.cy

Η ζούγκλα και ανασφάλεια των Κυπρίων

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Ισραήλ και Ιράν βρίσκονται σε ένα σκιάδι πόλεμο από το 1979, αυτές τις μέρες όμως, για πρώτη φορά σε τέτοιο βαθμό, ο πόλεμος παίρνει διαστάσεις επίσημες. Άλλο ένα σύμπτωμα της διατάραξης της διεθνούς τάξης και της επικράτησης του νόμου της ισχυρού, μετά την αποδυνάμωση και οικιοθελή παραίτηση των ΗΠΑ από τον ρόλο των υπερδυνάμεων. Δεν υπάρχει Κύπριος που δεν ανησυχεί για τις επιπτώσεις που ενδέχεται να επιφέρει η νέα αντιπαράθεση. Είτε από εξέταση τρομοκρατικών επιθέσεων, είτε λόγω νέου γύρου πληθωριστικών πιέσεων, είτε λόγω της διατάραξης της ανοικτής οικονομίας και του παγκόσμιου εμπορίου, είτε λόγω ενός νέου μεταναστευτικού κύματος.

Ήδη στην Ουκρανία και τη Γάζα οι εκθροπαρίες αναζωπυρώνονται, στο Ιράν ανοίγει νέο μέτωπο, η Ινδία και το Πακιστάν είναι στα πρόθυρα σύρραξης, στη Ρουάντα και τη Μυανμάρ οι εμφύλιοι μαίνονται,

στην Ταϊβάν, τη χερσόνησο της Κορέας και την υποσαχάρια Αφρική η ανησυχία χτυπάει κόκκινο.

Η οικονομική –και όχι μόνο– κρίση στο δυτικό «στρατόπεδο» συνεχίζεται και η αναδυόμενη απειλή των BRICS να δημιουργήσουν μια νέα παγκόσμια οικονομική και τεχνολογική πραγματικότητα γίνεται πιο ορατή. Υβριδικόι πόλεμοι διεξάγονται με περισσή ευκολία στα κοινωνικά δίκτυα, διαταράσσοντας τη συνοχή κοινωνιών που παρέμεναν ενωμένες για αιώνες μέσα από την τυφλή πώλωση και ενδυνάμωση των άκρων. Χωρίς αμφιβολία, η διεθνής τάξη σείεται συθέμελα, ο πλανήτης οδηγείται σε μια νέα πραγματικότητα και στην υψηλή κυριαρχούν δύο πράγματα: Η ανασφάλεια και η αβεβαιότητα.

Η Κύπρος δεν είναι χώρα με άμεση εμπλοκή ή δυνατότητα να επηρεάσει σημαντικά αυτές τις εξελίξεις. Εκτός εάν το ντόμινο των εξελίξεων επιφέρει μια νέα ελληνoturκική κρίση, ή τη δυνατότητα σημαντικής προόδου στα εθνικά θέματα

και το Κυπριακό. Αυτά, όμως, as τα αφήσουμε για την ώρα στο πλάι. Γιατί στον τόπο μας το αίσθημα της ανασφάλειας και της αβεβαιότητας δεν περιορίζεται σε όσα συμβαίνουν διεθνώς. Επεκτείνεται και διογκώνεται από κάτι πολύ επικίνδυνο: την αδυναμία της Πολιτείας και του πολιτικού συστήματος να εξασφαλίσουν την ελάχιστη πολιτική, οικονομική και κοινωνική ασφάλεια στους πολίτες.

Στην Κύπρο, η οικονομία ορθοπόδησε από την κρίση και πνεί καλά. Ειδικά λόγω πολιτικών που έφεραν τη μετεγκατάσταση στην Κύπρο επιχειρήσεων και υψηλά αμειβόμενων ξένων. Αυτή η απόδοση όμως δεν γίνεται αισθητή, ούτε και διαχέεται όπως θα έπρεπε στον μέσο Κύπριο. Για ένα απλό λόγο: ούτε σοβαρά αναπτυξιακά έργα και μεταρρυθμίσεις πραγματοποιούνται, ούτε και τα οικογενειακά βάρη αποφορτίζονται. Αντιθέτως, επιβαρύνονται.

Η φορολογική ελάφρυνση των νοικοκυριών εδώ και δύομις χρόνια συζητείται... Η ψηφιοποίηση της χώρας και η πράσινη

μετάβαση προχωρούν με ρυθμούς χελώνας. Στην ενέργεια είμαστε στάσιμοι, κινδυνεύουμε να μείνουμε χωρίς ρεύμα. Το ίδιο και χωρίς νερό. Η απότομη αύξηση του πληθυσμού έφερε, μαζί με την ανάπτυξη, προβλήματα όπως το στεγαστικό. Καθημερινά ζητήματα όπως το κυκλοφοριακό εντείνονται, πολλαπλασιάζοντας τον εκνευρισμό. Το ΓεΣΥ απάλλαξε μεν τους πολίτες από μεγάλο άγχος, η ανεξέλεγκτη όμως πορεία του κόστους και η απροθυμία να αυτονομηθούν τα νοσοκομεία προκαλούν ανησυχία. Αγώνια προκαλούν και η συνεχής αφραίμαξη του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων αλλά και ο εκτροχιασμός του κρατικού μισθολογίου και των ανελαστικών (μόνιμων) δαπανών. Η δικαιοσύνη, εξακολουθεί να χρειάζεται χρόνια για να δώσει αποτέλεσμα. Η Παιδεία, είναι ο μεγάλος ασθενής και η μεγάλη οικονομική αιμορραγία κάθε οικογένειας. Πανάκριβα σχολεία και πανάκριβα φροντιστήρια, σε ένα σύστημα με ντροπιαστικά αποτελέσματα που καταταλαιπωρεί γονείς και παιδιά, μη

επιτρέποντας τους να ζήσουν. Την ώρα λοιπόν που στην υψηλή επελαύνει ο νόμος της ζούγκλας, ο Κύπριος παλεύει με τη δική μας ζούγκλα. Μόνος του. Αυτός και η οικογένειά του. Χωρίς να νιώθει την Πολιτεία ικανή και με βούληση να πετύχει οτιδήποτε. Και χωρίς να ακούει από κανένα εξ όσων θέλουν να ηγηθούν, πώς σκοπεύουν να τον κάνουν να αισθανθεί ξανά ασφάλεια. Τι λύσεις έχουν να προτείνουν στα όσα τον απασχολούν.

Αντί αυτού, το πολιτικό χάος κυριαρχεί παντού στη χώρα μας. Διαμάχες για ζητήματα και φιλοδοξίες που δεν αντανακλούν και είναι ξένα με τη ζωή των πολιτών. Να διαγκωνίζονται αδύναμες ηγεσίες που φοβούνται τη σκιά τους με επικίνδυνους λαϊκιστές που φιλοδοξούν να τα κάνουν όλα «λίμπα», για το ποιος θα μας κυβερνήσει. Μετατρέποντας έτσι την ανασφάλεια σε απόγνωση και την αβεβαιότητα σε τρόπο...

michalis@michalis.com

Αντικαταστάτης του Χάρου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Ο Διγενής Ακρίτας κάποτε πολέμούσε στα μαρμαρένια αλώνια με τον Χάροντα. Και όπως αναφέρει το λαϊκό έπος: «Κι όπου χτυπάει ο Διγενής το αίμα τρέχει αυλάκι. Κι όπου χτυπάει ο Χάροντας, το αίμα ποτάμι τρέχει. Και η φωνή του Διγενή ατάραχη ακουγότανε στα μαρμαρένια αλώνια. Δε χάνομαι στα τάρταρα, μονάχα ξαποσταίνω, στη ζωή ξαναφαίνομαι και λαούς ανασταίνω...». Η αιώνια πάλη της ζωής με τον θάνατο, η αιώνια αγωνία του ανθρώπου για το επέκεινα (τη μεταθανάτια ζωή) και η πίστη της αιωνιότητας, μέσα από τον αέναο κύκλο της ζωής, όπως καταγράφηκε στο έπος του Διγενή. Οι μύθοι και οι δοξασίες, τέμνονται από την έλευση του Θεανθρώπου στη γη, την κατάβαση στον Άδη, την Ανάσταση του Χριστού και ουσιαστικά με τον θάνατο του θανάτου. Απελευθερωμένος ο άνθρωπος από τα δεσμά του θανάτου, στο σύντομο διάβα της ζωής, αγωνίζεται για την αγάπη, μέσα από τα βάσανα και τις αντιξοότητες, βιώνει τις χαρές της ζωής, «προσδοκώντας την Ανάσταση των νεκρών και ζωή του μέλλοντος αιώνος» για να γίνει κατά χάριν Θεός, για να μπει σε μια γωνιά του παραδείσου.

Στις μέρες μας, η πάλη με τον Χάροντα, μετατρέπεται σε παράδοση στον θάνατο, μέσα από την εύσχημη λέξη «ευθανασία». Η Ειρήνη Χαλαμπίδου, με πρόταση νόμου, αντιγραφή πρακτικών από άλλες θλιμμένες ευρωπαϊκές χώρες, θέλει, όπως εύστοχα είπε ο βουλευτής Ζαχαρίας Κουλιás, να αντικαταστήσει τον Χάροντα. Η πρόταση προβλέπει ότι ο ασθενής στο τελικό στάδιο, υπογράφει με σόας τα φρένας, αν είναι ποτέ δυνατό, για τον θάνατό του και οι γιατροί και οι νοσοκόμοι, ως άλλοι δήμιοι, καλούνται να θανατώσουν τον άνθρωπο. Με ανθρώπινα κριτήρια, από τη μία είναι η απαλλαγή του ανθρώπου από αφόρητους πόνους και από την άλλη, οι εξοικονομήσεις στα ταμεία υγείας. Με μεταφυσικά κριτήρια, με θεολογικά δόγματα ή εκκλησιαστικές αλήθειες, η ευθανασία είναι η άρνηση της ζωής και η παράδοση στον θάνατο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται στο επέκεινα.

«Ο θάνατος ενός ανθρώπου είναι μια τραγωδία. Ο θάνατος εκατομμυρίων ανθρώπων είναι ένα στατιστικό νούμερο», έλεγε ο «ψυχρός» σοβιετικός ηγέτης Ιωσήφ Στάλιν, ο οποίος εξόντωσε εκατομμύρια ανθρώπους. Η ρήση του είναι διαχρονική, αλλά και πολύ επικίνδυνη στα χέρια αδίστακτων ηγετών, οι οποίοι θέτουν τάχα το

μελλοντικό καλό, πάνω από τις σημερινές θυσίες κυρίως νέων ανθρώπων. Χιλιάδες άνθρωποι σκοτώνονται καθημερινά σε δεκάδες πολέμους, οι οποίοι βρίσκονται σε εξέλιξη, χωρίς κανέναν να γνωρίζεται, κυρίως μετά και την απαγόρευση προβολής στις τηλεοράσεις «δυσάρεστων» εικόνων. Το «αμπρόν εκεί που πέφτει κρούζει» λέει η κυπριακή παροιμία και πάντα ο θάνατος ενός αγαπημένου προσώπου, είναι μια φοβερή τραγωδία. Για τον Θεό όλοι οι άνθρωποι να είναι πρόσωπα μοναδικά και έτσι αντιμετωπίζονται μέσα στην άπειρή του αγάπη, για τους ανθρώπους. Οι πατέρες της Εκκλησίας, εκφράζοντας την εμπειρία της επικοινωνίας με τον Θεό, διαβεβαιώνουν ότι ο Θεός δεν αφήνει κανέναν άνθρωπο να δοκιμαστεί πέρα από τις δυνατότητές του. Ακόμη δεν παίρνει την ψυχική κανονία, πριν αυτός είναι έτοιμος ή καλύτερα πιο κοντά στον Θεό. Ο πανάγαθος και πολυευσπλαχνος Χριστός, ξέρι πάντα την κατάληλη ώρα για τον καθένα. Το μυστήριο του θανάτου –είναι μυστήριο ο θάνατος– είναι το στιγμιαίο πέρασμα στην άλλη, την καλύτερη ζωή, όπου δεν υπάρχει ούτε πόνος, ούτε θλίψη, ούτε στεναγμός, αλλά μόνο ζωή ατελείωτη και πορεία από «δόξαν εις δόξαν». Ο θάνατος, αποτελεί και το μεγαλύτερο δώρο του Θεού στον άνθρωπο, «ίνα μη το κακό αθάνατο γένοιτο...», για να μην διαιωνίζεται το κακό και οι άνθρωποι οι οποίοι μανιωδώς προωθούν την κακία. Η έννοια της ευθανασίας, όπως αυτή προωθείται μέσω νομοθεσιών, αποκαλύπτει την αγωνία και τους φόβους όλων των ανθρώπων για το τέλος. Η ρήση ασθενούς σε τελευταίο στάδιο, όπως καταγράφηκε από έρευνα του BBC, «δεν φοβάμαι τον θάνατο, αλλά τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα φύγω», αποτελεί τη συνισταμένη της αγωνίας όλων των ασθενών, χωρίς ελπίδα για το αύριο. Όταν πλησιάζει το τέλος, επιβεβαιώνεται η θέση των θεολόγων, ότι δεν υπάρχουν άθιοι, αλλά άρνητές του Θεού και αδιάφοροι. Όταν θεωρητικά είσαι μακριά από το τέλος της φυσικής ζωής, όλα είναι εύκολα, αλλά όταν έλθουν τα πρώτα σημάδια και τα πρώτα σύννεφα, τότε η μαγκιά μετατρέπεται σε αγωνία και φόβο. Και η καλύτερη θεραπεία, όπως παραδέχονται και ειλικρινείς γιατροί, είναι η εξ ουρανού βοήθεια. Το Χριστός Ανέστη και ο θάνατος του θανάτου αποτελούν την ισχυρότερη ελπίδα, αλλά και την πηγή της χαράς, η οποία αναδύεται από τους τάφους.

kaparispan@yahoo.gr

Το Λος Αντζελες το έχτισαν οι μετανάστες

Της ΣΙΜΕΪΝ ΜΠΟΥΣΝΕΛ

Το Λος Αντζελες ήταν πάντοτε μια πόλη μεταναστών. Άνθρωποι από παντού. Μεξικανοί, Φιλιππινέζοι, Κορεάτες, Αρμένιοι, Ιρανοί, Έλληνες...

Ζωγράφοι σε πολλά από τα σπίτια των φίλων μου. Ήταν απλώς μέρος της καθημερινότητας. Για κάθε τέλεια περιποιημένο φράχτη και περιποιημένο γκαζόν ευχαριστώ έναν Μεξικανό εργάτη. Μπίετι σε ένα νοσοκομείο και το πιθανότερο είναι ότι η νοσοκόμα στο κρεβάτι σας θα είναι από τις Φιλιππίνες. Το σύστημα λειτουργεί λόγω των μεταναστών. Πάντα έτσι ήταν.

Τώρα, αυτοί οι άνθρωποι συγκεντρώνονται από αξιωματικούς των υπηρεσιών μετανάστευσης, και αυτό ειλικρινά με ξεπερνάει και δεν θυμάμαι να το έχω ξαναδεί. Ο Ντόναλντ Τραμπ λέει ότι πρόκειται για την απέλωση όσων έχουν ποινικό μητρώο. Αυτό θεωρητικά είναι λογικό. Ακόμη και εδώ στην Κύπρο, παρά λίγο να με συλλάβουν λόγω μη διευθέτησης της παράτασης της βίζας μου. Έφυγα, επέ-

στρεψα και το διόρθωσα νόμιμα.

Αλλά αυτό που συμβαίνει στο Λος Αντζελες είναι διαφορετικό. Δεν πρόκειται για κάποια διόρθωση λαθών του συστήματος. Έχει να κάνει με το να φοβούνται οι άνθρωποι. Δεν είναι λογικό να στέλνεται η Υπηρεσία Μετανάστευσης στα σχολεία ή να πηγαίνει από πόρτα σε πόρτα, όλο αυτό μοιάζει σαν κυνήγι μαγισσών. Ο Τραμπ δεν στέλνει απλώς υπαλλήλους της Υπηρεσίας Μετανάστευσης. Καλεί την Εθνική Φρουρά. Οι Πεζοναύτες. Οι πεζοναύτες! Πιστεύει κανείς πραγματικά ότι θα πρεμήσουν τα πράγματα;

Φυσικά ο κόσμος διαμαρτύρεται. Φυσικά είναι στους δρόμους. Αλλά όπως είπε ο δήμαρχος Μπας, δεν έχουν όλοι καλές προθέσεις. Κάποιοι απλώς ψάχνουν για φα-σαρίες. Και θα είμαι ειλικρινής,

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Καλιφόρνια – Μέση Ανατολή

Τι κοινό έχουν οι δυο τόσο διαφορετικές περιοχές του πλανήτη, η Καλιφόρνια, μια Πολιτεία των Δυτικών Ηνωμένων Πολιτειών, και η Μέση ανατολή; Και οι δύο φλέγονται εξαιτίας των αποφάσεων της αμερικανικής Κυβέρνησης και του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ προσωπικά. Τόσο στην Καλιφόρνια όσο και στην Μέση Ανατολή ο Τραμπ συμπεριφέρεται αυταρχικά και παίζει με την ανεξέλεγκτη βία. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περισσότερα αμερικανικά στρατεύματα στο κέντρο του Λος Αντζελες παρά στη Συρία και το Ιράκ μαζί. Ο αυταρχικός και βίαιος τρόπος με τον οποίο ο Τραμπ υπερασπίζεται τον λευκό αγγλοσαξονικό χαρακτήρα του αμερικανικού έθνους οδηγούν τους ισπανόφωνους και όλους του δημοκρατικούς πολίτες του Λος Αντζελες στους δρόμους κραδαίνοντας μεξικανικές σημαίες. Ο λόγος για τον οποίο ο Τραμπ αντιδρά με σχεδόν ιδεοληπτικό τρόπο στην παράνομη μετανάστευση είναι η αποστροφή του στην ιδέα και μόνο ότι ολόκληρες πολιτείες του νότου των ΗΠΑ θα μπορούσαν να μετατραπούν σε «μεξικανικές» σε λίγες δεκαετίες χάνοντας τον αμιγώς «αμερικανικό» χαρακτήρα τους. Εξού και ο αυταρχισμός και

η σφοδρότητα των διαταγμάτων του. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει βέβαια ούτε θα μπορούσε ποτέ να συμβεί σε κάποιο ορατό ιστορικό χρόνο. Η ιδεοληψία του όμως οδηγεί τον Αμερικανό πρόεδρο σε πρωτοφανείς συμπεριφορές και ριψοκίνδυνες πολιτικές αποφάσεις. Με την αποστολή στρατού κατά των ξεσκωμένων κατοίκων, γίνεται κατάφωρη παραβίαση του Συντάγματος και καταπάτηση των συνταγματικών ελευθεριών της Πολιτείας της Καλιφόρνια (State of California).

Η φλόγα του Λος Αντζελες όμως φαίνεται να έβαλε φωτιά και στο Τέξας, όπου ο εκεί Ρεπουμπλικάνος κυβερνήτης ζήτησε ο ίδιος τη συνδρομή της εθνικής φρουράς για την καταστολή των εξεγέρσεων. Το πολεμικό αυτό κλίμα δεν φαίνεται να καταλαγιάζει. Από τη μια όλο και περισσότερες πόλεις και πολιτείες αγκαλιάζουν το κίνημα των εξεγερμένων και από την άλλη ολόένα και πιο αδιάλλακτος και βίαιος γίνεται ο Τραμπ. Σύμφωνα δε με τις τελευταίες πληροφορίες ετοιμάζεται να στείλει και σώματα πεζοναυτών κατά των πολιτών. Ο Τραμπ δεν φοβάται μήπως επιδεινωθεί η κατάσταση και διολισθήσουν οι συγκρούσεις σε έναν γενικευμένο εμφύλιο. Ίσως μάλιστα και να το επιδιώκει, αφού αρέσκεται στο να βρίσκει δικαιολογίες για να γίνεται

ακόμη πιο αυταρχικός και ακόμη πιο βίαιος. Τα πιθανά οφέλη για τον Trump όμως είναι μια πολύ κακή εξέλιξη για τη δημοκρατία στις ΗΠΑ: στρατιωτικό καθεστώς έκτακτης ανάγκης, κατάλυση του συντάγματος και έμπρακτη αμφισβήτηση της ελευθερίας των πολιτειών σε σχέση με το ομοσπονδιακό κράτος. Αν κάτι πρόκειται να φέρει την παρακμή και την πτώση των ΗΠΑ, αυτό τελικά δεν θα είναι οι λατινοαμερικάνοι παράνομοι μετανάστες αλλά η εξασθένηση της δημοκρατίας και η πραγματική απειλή ενός νέου αμερικανικού εμφυλίου.

Σε αντίστοιχη δυσχερία με την αμερικανική δημοκρατία βρίσκεται όμως και η δημοκρατία στο Ισραήλ. Ενώ ολοκληρώνονται οι προετοιμασίες για την ολονύκτια επίθεση του Ισραήλ με διακόσια πολεμικά καταδιωκτικά κατά στρατηγικών και άλλων στρατιωτικών εγκαταστάσεων στο Ιράν, ο ακροδεξιός υπουργός Οικονομικών του Ισραήλ Μπεζαλέλ Σμότριν δήλωσε στην ολομέλεια της Κνέσετ ότι η πτώση της κυβέρνησης σε καιρό πολέμου θα αποτελούσε «υπαρξιακό κίνδυνο» για το Ισραήλ: «Η ιστορία δεν θα συγχωρήσει κανέναν που θα σύρει το κράτος του Ισραήλ σε εκλογές σε καιρό πολέμου», υποστήριξε. Μετά από ψηφοφορία, απορρίφθηκε η πρόταση μομφής της αντιπολίτευσης, η

οποία ζητούσε άμεση προσφυγή στις κάλπες. Το Ισραηλινό κοινοβούλιο, υπό τη σκιά των όπλων και των ιαχών των πολεμικών επιχειρήσεων σε Γάζα, Λίβανο και Ιράν, δεν στάθηκε ικανό να ανακατίσει το πολεμικό μένος του Νετανιάχου. Το μένος δε αυτό καθώς και η βεβαιότητα της ολοκληρωτικής νίκης οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην προσωπική σχέση του Νετανιάχου με τον Τραμπ αλλά και στην άρνηση του Τραμπ να ασκήσει πιέσεις στην κυβέρνηση Νετανιάχου με στόχο τον τερματισμό του πολέμου.

Άραγε το Ισραήλ δυσκολεύεται να βιώσει ξανά μια κατάσταση ευθραυστης ειρήνης με τους γείτονές του μετά τις θηριωδίες της Χαμάς της 7ης Οκτωβρίου 2023 ή μήπως η ακροδεξιά κυβέρνηση Νετανιάχου δυσκολεύεται να επιβιώσει σε μια οποιαδήποτε ειρήνη; Πόσο απαραίτητες είναι πλέον οι επιχειρήσεις στη Γάζα; Σε τι αποσκοπεί η ισραηλινή επίθεση στο Ιράν, αφού ούτε οι Αμερικανοί σύμμαχοι δεν βλέπουν τη στρατηγική αξία των χτυπημάτων; Οι Ηνωμένες Πολιτείες φαίνεται να έμειναν μακριά από την επιχείρηση αυτή, την οποία χαρακτήρισαν «μονομερή» σε δήλωση του υπουργού Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο. Υπάρχουν στόχοι, οι οποίοι δεν μπορούν να αποτελέσουν αν-

όταν βλέπω ανθρώπους σε εκείνες τις διαδηλώσεις να κυματίζουν μεξικανικές σημαίες, ή σε μια περίπτωση, ακόμη και μια κινεζική σημαία, απογοιτεύομαι. Γιατί να μην κυματίζεις την αμερικανική σημαία; Γιατί να δώσεις την ευκαιρία στην άλλη πλευρά για να πει, «Βλέπετε; Δεν είναι ένας από εμάς». Δεν βοηθάει.

Η Καλιφόρνια χτίστηκε από μετανάστες. Είναι η μεγαλύτερη οικονομία στις ΗΠΑ, ίσως και η τέταρτη μεγαλύτερη στον κόσμο. Και αυτό δεν έγινε τυχαία. Συνέβη επειδή άνθρωποι ήρθαν εκεί από όλο τον πλανήτη, σήκωσαν τα μανίκια τους και έφτιαξαν τη ζωή τους. Από την επέκταση προς τα δυτικά (η οποία, ναι, απώθησε τραγικά τους ιθαγενείς Αμερικανούς) μέχρι την τεχνολογική έκρηξη, μέχρι τα νοσοκομεία και τα σπίτια που λειτουργούν, που σήμερα καθιζούνται και συντηρούνται, από μετανάστες. Το Λος Άντζελες το έχτισαν μετανάστες.

Τώρα το Λος Άντζελες πρόκειται να φιλοξενήσει το Παγκόσμιο Κύπελλο. Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ο κόσμος θα παρακολουθεί. Τι θα δουν; Ένα κράτος που χτυπά τους ίδιους τους ανθρώπους που το κρατούν σε λειτουργία; Ή ένα μέρος που ανταποκρίνεται στην υπόσχεσή του για ευκαιρίες και δικαιοσύνη;

Δεν έχω τις απαντήσεις. Ξέρω απλώς ότι όταν βλέπω τώρα τις εικόνες της γενέτειράς μου, μετά bias την αναγνωρίζω. Και αυτό πονάει. Γιατί το Λος Άντζελες που ήξερα δεν ήταν τέλειο, αλλά είχε χώρο για όλους.

Ο Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Έλενα Ιωαννίδου, κοινωνιογλωσσολόγος, αναπληρώτρια καθηγήτρια και ο Σπύρος Αρμოსτής, επίκουρος καθηγητής Γλωσσολογίας, στο Πανεπιστήμιο Κύπρου μιλούν στην «Κ» για το ζήτημα της διαλέκτου, το οποίο ξανατέθηκε στη δημόσια συζήτηση, λόγω της έκδοσης που συνόδευε την κυπριακή συμμετοχή στη 19η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής στη Βενετία. Η εν λόγω έκδοση ήταν γραμμένη, σε τρεις «γλώσσες» όπως έγραψαν οι συγγραφείς της, στα «ελληνοκυπριακά», στα «τουρκοκυπριακά» και στα αγγλικά. Στο ερώτημά μας αν η κυπριακή ελληνική αποτελεί διάλεκτο ή γλώσσα η απάντηση είναι ότι αποτελεί μια ποικιλία της ελληνικής γλώσσας. Ο Σπύρος Αρμოსτής λέει χαρακτηριστικά: «Αν κατανοήσουμε πως η πολυφωνία αλλά και ευρύτερα η πολυγλωσσία δεν αποτελούν πρόβλημα προς επίλυση, αλλά κεφάλαιο προς αξιοποίηση, τότε θα μπορέσουμε να δούμε τα πράγματα στις σωστές τους διαστάσεις» και η Έλενα Ιωαννίδου πως γίνεται προσπάθεια να μετασχηματιστεί η συζήτηση για τη γλώσσα από συναισθηματική σε πιο επιστημονική, «να μιλήσουμε για έρευνες, για συστηματικοποίηση των ποικιλιών, για δομικά χαρακτηριστικά που αφορούν προφορά, σύνταξη, μορφολογία και επίσης να δούμε και κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη γλωσσική χρήση και τη σχέση γλώσσας και ταυτότητας».

“
**ΕΛΕΝΑ
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ**

Το θέμα συχνά δεν αφορά τα άτομα και τις καθημερινές τους πρακτικές σε ζητήματα γλωσσικής χρήσης και ταυτότητας, αλλά αφορά κυρίως ευρύτερες ιδεολογίες και ρητορικές.

–Πολύς λόγος και πάλι για το τι είναι διάλεκτος και γλώσσα, και τι είναι η κυπριακή ελληνική... Κοινωνιογλωσσολογικά πώς το εξηγείτε;

–**Έλενα Ιωαννίδου:** Η γλώσσα ως το βασικό εργαλείο επικοινωνίας, έκφρασης και νοηματοδότησης του κόσμου ήταν πάντα στο επίκεντρο του δημόσιου λόγου. Όλοι τείνουν να εκφράζουν γνώμη για τη γλώσσα, γνώμες και απόψεις οι οποίες κυμαίνονται από ύμνους για τη σημασία και την αρχαιότητα της (Έλληνες, Άραβες, Ιταλοί, Εβραίοι, έχουν παρόμοια επιχειρήματα) μέχρι ακραίες κινδυνολογίες χρησιμοποιώντας μεταφορές για την εξάλειψη, τον θάνατο, τον τραυματισμό της γλώσσας. Άρα η γλώσσα βρίσκεται πάντα στο επίκεντρο των συζητήσεων σε αυτό που λέμε πολιτικό και κοινωνικό. Από τον 19ο αιώνα άρχισαν να γίνονται ρητές διασυνδέσεις μεταξύ γλώσσας και έθνους, και μετέπειτα, όταν στον κόσμο άρχισαν να δημιουργούνται τα έθνη-κράτη, η γλώσσα διασυνδέθηκε με την έννοια του έθνους-κράτους. Κάθε έθνος-κράτος έπρεπε να έχει την εθνική του γλώσσα κι έτσι επιλεγόταν μια γλωσσική ποικιλία (μέσα από πολλές) η οποία λειτουργούσε ως η εθνική και επίσημη γλώσσα (π.χ. δείτε τη δουλειά του κοινωνιογλωσσολόγου Florian Coulmas, ο οποίος έγραψε ένα από τα πιο γνωστά βιβλία στον χώρο: «What are national languages good for»).

Στην περίπτωση της Κύπρου, λόγω των πολιτικών διαταραχών σχεδόν ολόκληρου του 20ού αιώνα, η γλώσσα θεωρούνταν ότι αποτελούσε βασικό εργαλείο για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας και από τις δύο κοινότητες του νησιού. Έτσι η εκπαίδευση των δύο κοινοτήτων, πάντα ξεχωριστή και διακριτή, ακολουθούσε πιστά την εκπαίδευση της Ελλάδας και της Τουρκίας αντίστοιχα, δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στη διδασκαλία της γλώσσας και της ιστορίας. Έτσι, η

ελληνοκυπριακή κοινότητα ακολουθούσε πιστά όλες τις αλλαγές και μεταποίσεις που γίνονταν στην Ελλάδα όσον αφορά τη γλώσσα με επίκεντρο τη διαμάχη μεταξύ δημοτικής και καθαρεύουσας. Για την Κύπρο, βέβαια, το βασικό ζήτημα δεν ήταν τόσο η διαμάχη μεταξύ των δύο αυτών ποικιλιών, αλλά η ανάγκη να ακολουθηθεί πιστά η γλωσσική πολιτική του εθνικού κέντρου, η ανάγκη να μην παρεκκλίνουμε από την Ελλάδα. Αυτό βέβαια συχνά έφερνε αρνητικές συνέπειες που είχαν να κάνουν με την κυριαρχία του εθνικού λόγου και τον περιορισμό των επιστημονικών και τοπικών αναγκών με αποκορύφωμα το 1967, όταν αποφασίστηκε να εγκαταλειφτεί η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που είχε ξεκινήσει στην Ελλάδα και η οποία είχε πολύ θετικό αντίκτυπο στους εκπαιδευτικούς και τα παιδιά, επειδή η χούντα αποφάσισε να την ακυρώσει. Παρόλο που στην Κύπρο δεν υπήρχε η χούντα των Αθηνών, αποφασίστηκε ότι τα εθνικά ζητή-

ματα προτάσαν την απόλυτη ταύτιση με την Ελλάδα κι έτσι προτιμήθηκε να ταυτιστεί η Κύπρος με τη χούντα και έτσι έγινε επαναφορά της καθαρεύουσας και εγκαταλείφθηκε η δημοτική.

Μέσα σε όλο αυτό το πολιτικό και κοινωνικό συγκείμενο, ήταν αναπόφευκτο η κυπριακή ελληνική να μην έχει καθόλου ορατότητα, ρόλο και θέση. Αντιμετωπίστηκε στην καλύτερη περίπτωση ως μια προφορική ποικιλία που δεν είχε την αίγλη της πρότυπης και στη χειρότερη ως δείγμα χωριατοσύνης και αμορφωσιάς. Άρα μέσα σε αυτό το έντονα πολιτικό πλαίσιο, η κυπριακή ελληνική παρέμεινε στην ορολογία ως διάλεκτος και «ιδίωμα» της Ελληνικής.

Γλωσσολογικά και τυπολογικά η απάντηση είναι ότι η κυπριακή ελληνική αποτελεί μια γλωσσική ποικιλία της ελληνικής γλώσσας, όπως γλωσσική ποικιλία είναι για παράδειγμα η κρητική, η ροδίτικη, η ποινιακή και η κοινή νέα ελληνική (η οποία επιλέχνη να παίξει τον

ρόλο της πρότυπης-εθνικής γλώσσας). Άρα στο ερώτημα αν αποτελεί διάλεκτο ή γλώσσα η απάντηση είναι ότι αποτελεί μια ποικιλία της ελληνικής γλώσσας.

–**Η χρήση της διαλέκτου δημιουργεί από τη μία ελληνοφρονες και από την άλλη «κυπρόφρονες», πάμε δηλαδή σε ταυτότητες, αυτή η σύγκρουση εξυπηρετεί εν τέλει την ίδια τη γλώσσα;**

–**Ε.Ι.:** Η γλώσσα, όπως γνωρίζουμε στην κοινωνιογλωσσολογία, δεν είναι ιδεολογικά ουδέτερη, και συχνά αποτελεί ενδεικτική αναπαραστάσεων και ταυτοτήτων.

Σπύρος Αρμოსτής: Όπως η χρήση της κυπριακής ελληνικής μπορεί να συνδεθεί με την έκφραση και δόμηση μιας τοπικής ταυτότητας, έτσι και η χρήση της κοινής συνδέεται με την έκφραση και δόμηση μιας ευρύτερης εθντικής ταυτότητας.

Ε.Ι.: Από την άλλη, οι έρευνες από την κοινωνιογλωσσολογία και την κοινωνιογλωσσολογία τεκμηριώνουν

ότι τα άτομα υιοθετούν πολλαπλές γλωσσικές ταυτότητες ανάλογα με την περίπτωση και ότι συνυπάρχουν γλωσσικές ταυτότητες και γλωσσικοί πόροι στα ατομικά μας ρεπερτόρια. Το θέμα συχνά δεν αφορά τα άτομα και τις καθημερινές τους πρακτικές σε ζητήματα γλωσσικής χρήσης και ταυτότητας, αλλά αφορά κυρίως ευρύτερες ιδεολογίες και ρητορικές. Η κυρίαρχη ιδεολογία διασυνδέει την κοινή με μια ευρύτερη εθντική ταυτότητα και συχνά την κυπριακή ελληνική με μια πιο τοπική ταυτότητα.

Σ.Α.: Αυτό που είναι προβληματικό δεν είναι η ίδια η χρήση της διαλέκτου ή της επίσημης γλώσσας, αλλά ο καταλογισμός προθέσεων, όταν αυτές δεν υπάρχουν. Για παράδειγμα, η επιλογή της χρήσης της διαλέκτου εκεί που δεν την έχουμε συνηθίσει δεν συνεπάγεται απαραίτητα ότι το άτομο που εκφράζεται μέσω αυτής, και που εκφράζει προφανώς μια κυπριακότητα, είναι αναγκαία και «ανθ'έλληνας» ή «αφελληνιστής». Το πρόβλημα είναι αυτή η κατασκευή ενός Άλλου από τον οποίον κινδυνεύουμε και ο οποίος επιβουλεύεται τα όσα και ιερά. Αυτή η στρατηγική αποσκοπεί στην πρόκληση πθικού πανικού, κάτι το οποίο πρέπει να αναγνωρίσουμε, ώστε να καταφέρουμε να αντισταθούμε στον ενστερισμό τέτοιων φοβικών στάσεων και στην πόλωση που δημιουργούν δίπολα όπως «ελληνόφρων vs κυπριόφρων». Αν κατανοήσουμε πως η πολυφωνία αλλά και ευρύτερα η πολυγλωσσία δεν αποτελούν πρόβλημα προς επίλυση, αλλά κεφάλαιο προς αξιοποίηση, τότε θα μπορέσουμε να δούμε τα πράγματα στις σωστές τους διαστάσεις. Ως κοινωνία αυτήν την πολυφωνία τη χρειαζόμαστε: αυτό που δεν χρειαζόμαστε είναι η γλωσσική αστυνόμευση.

–**Η μη τυποποίηση της διαλέκτου δημιουργεί προβλήματα; Παραπρώ πως πολλές φορές γίνεται μία επί τούτου χρήση της... που δυσκολεύει την ανάγνωση... Πώς σχολιάζετε;**

Ε.Ι.: Το γιατί κάποιος ή κάποια να επιθυμεί να χρησιμοποιήσει την κυπριακή το απαντήσαμε και σε άλλη ερώτηση. Το ζήτημα είναι ότι, εφόσον το κάνει, θα το κάνει με όποιον τρόπο ξέρει – αφού δεν υπάρχει τυποποίηση.

Σ.Α.: Η τυποποίηση της οποιασδήποτε γλωσσικής ποικιλίας έχει στόχο να περιορίσει την ποικιλότητά της, κάτι που μπορεί να είναι και χρήσιμο αλλά και επιζήμιο. Το να έχει κανείς εργαλεία ώστε να μπορεί να εκφραστεί στην οποία γλωσσική ποικιλία επιθυμεί είναι προφανώς χρήσιμο. Τέτοια εργαλεία συνήθως αναπτύσσονται με την τυποποίηση, αλλά όχι απαραίτητα. Λεξικά της κυπριακής αλλά και γραμματική (του Κυριάκου Χατζηιωάννου) υπάρχουν διαθέσιμα για τον όποιο ή όποια θέλει να τα συμβουλευτεί για να γράψει στα κυπριακά. Η τυποποίηση από την άλλη, επειδή ακριβώς έχει στόχο να μειώσει την ποικιλότητα, το κάνει μέσω ρυθμίσεων του τι θεωρεί «ορθό» και «λανθασμένο» γλωσσική επιλογή, κάτι το οποίο είναι ως έναν μεγάλο βαθμό μια κατασκευή. Το ότι δεν είναι τυποποιημένη η κυπριακή συνεπάγεται πως εναλλακτικές όπως «κρέπα» και «κρέππα», «ξιτιμάζω» και «ξιτιμάζω», «εφάτσο» και «εφάκκσο» κ.λπ. που λέγονται σε διαφορετικές περιοχές είναι όλες ισότιμες: δεν είναι η μία επιλογή σωστή και η άλλη λανθασμένη, αφού δεν υπάρχει μία τυποποιημένη μορφή της κυπριακής.

και στην τ/κ κοινότητα παρόμοιες συζητήσεις;

Σ.Α.: Ισχύει και στην τ/κ κοινότητα το γεγονός ότι έχουν τη δική τους διάλεκτο, την κυπριακή τουρκική, ενώ η γλώσσα που χρησιμοποιείται σε περισσότερες που απαιτείται τυπικότητα είναι η πρότυπη τουρκική.

Και στην τ/κ κοινότητα, όπως και στην ε/κ, η διάλεκτος και η πρότυπη γλώσσα διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό σε λεξιλόγιο, στη σύνταξη, τη μορφολογία, την προφορά κ.λπ. Και στην τ/κ κοινότητα η πρότυπη τουρκική είναι συνδεδεμένη με κοινωνικό κύρος, είναι

η γλώσσα της μόρφωσης κ.λπ., αλλά όπως ισχύει και στην ε/κ κοινότητα, η διάλεκτος συνδέεται με την αυθεντική έκφραση, την ειλικρίνεια και είναι μέρος της τοπικής ταυτότητας. Αυτό που δεν παρατηρείται είναι αυτή η φοβική στάση απέναντι στη διάλεκτο που παρατηρούμε στην ε/κ κοινότητα με τα ψευδοδίπολα «ελληνοφρονες vs κυπριόφρονες». Στην τ/κ κοινότητα το να χρησιμοποιείς τη διάλεκτο δεν εκλαμβάνεται ως κάτι ανησυχητικό ή «επικίνδυνο», αλλά αποτελεί για την τ/κ κοινότητα ένα σημαντικό στοιχείο πολιτισμικής επιβίωσης.

Η κυπριακή ελληνική ξανά υπό συζήτηση

Οι γλωσσολόγοι Έλενα Ιωαννίδου και Σπύρος Αρμოსτής μιλούν στην «Κ» για το ποια η θέση της διαλέκτου σήμερα στην κοινωνία

Να ανοίξει ένας διάλογος για το γλωσσικό

–Δικαιολογούνται εν έτει 2025 συγκρούσεις γλωσσικές που σε αρκετές χώρες έχουν λυθεί εδώ και δεκαετίες; Σίγουρα το άλλο Κυπριακό πυροδοτεί τέτοιες συζητήσεις, δεν μπορεί όμως να γίνει ανεξάρτητη συζήτηση σε γλωσσολογικό επίπεδο;

Ε.Ι.: Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες γίνεται μεγάλη προσπάθεια από επιστήμονες και επιστημόνισες που ζουν και εργάζονται σε ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Κύπρο να ανοίξει ένας διάλογος για το γλωσσικό που να έχει ως επίκεντρο την επιστήμη της γλωσσολογίας, να κτίσει δηλαδή πάνω

στη γνώση και τις έρευνες που έχουν γίνει τόσο στον ελληνοφώνω χώρο όσο και σε άλλες χώρες. Γι'εναί δηλαδή προσπάθεια να μετασχηματιστεί η συζήτηση για τη γλώσσα από συναισθηματική σε πιο επιστημονική, να μιλήσουμε για έρευνες, για συστηματικοποίηση των ποικιλιών, για δομικά χαρακτηριστικά που αφορούν προφορά, σύνταξη, μορφολογία και επίσης να δούμε και κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη γλωσσική χρήση και τη σχέση γλώσσας και ταυτότητας. Η ίδρυση της Γλωσσολογικής Εταιρείας Κύπρου παίζει σημαντικό ρόλο σε όλη αυτή τη

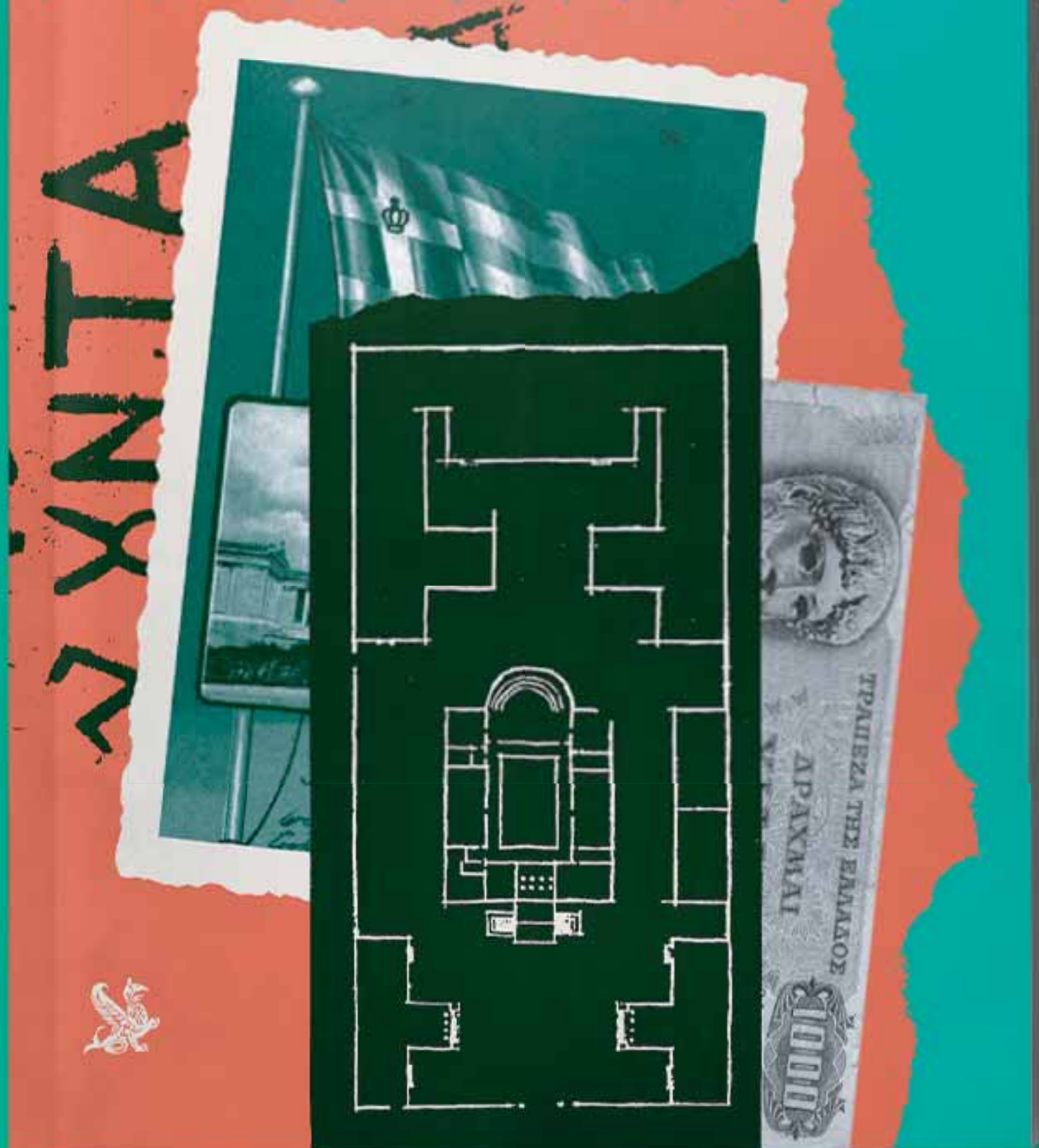
συζήτηση. Δυστυχώς όμως παρατηρούμε, και αυτή είναι προσωπική μου εκτίμηση, ότι κάθε φορά που συμβαίνει κάτι που θεωρείται ότι «θίγει τα εθνικά συμφέροντα» κάθε φωνή λογικής τείνει να συνθίβεται κάτω από συναισθηματισμούς, πύρινους λόγους και συσχετίσεις και απλουστεύσεις που δεν έχουν σχέση με την επιστημονική συζήτηση που γίνεται γύρω από τα γλωσσικά θέματα. Εξού και η απόσυρση του βιβλίου και οι δηλώσεις της υφυπουργού για χρήση μόνο επίσημων ποικιλιών σε έργα τέχνης που εκπροσωπούν την Κυπριακή Δημοκρατία.

–**Μετά από τόσα χρόνια γιατί κατά τη γνώμη σας δεν έχει απενοχοποιηθεί η χρήση της διαλέκτου;**

–**Ε.Ι.:** Αν και απαντήθηκε και στην πρώτη ερώτησή σας, θα συμπληρώσω λέγοντας τι μας είπε (μεταξύ σοβαρού και αστείου), πριν πολλά χρόνια σε μια διάλεξη του, ένας από τους πιο γνωστούς γλωσσολόγους στον κόσμο, ο David Crystal: είπε ότι όλες οι γλώσσες και οι γλωσσικές ποικιλίες είναι ίσες μεταξύ τους μόνο στα μάτια των γλωσσολόγων και του Θεού.

–**Έχετε εικόνα για το αν υπάρχουν**

Πέτρος Μάρκαρης Ψωμί, παιδεία, ελευθερία

Αθήνα, 2014.
Η Ελλάδα επιστρέφει
στη δραχμή.
Το κράτος καταρρέει.
Τρία άγρια εγκλήματα
αναζητούν δολοφόνο.
Μπορείς να φτάσεις
στη λύση πριν από
τον αστυνόμο Χαρίτο;

ΚΥΡΙΑΚΗ
22
ΙΟΥΝΙΟΥ

Το δεύτερο καθηλωτικό
αστυνομικό μυθιστόρημα
του Πέτρου Μάρκαρη
με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή 22 Ιουνίου 2014

www.kathimerini.com.gr

Πολίτες συγκεντρώθηκαν στην κορυφή ενός λόφου με θέα την Τεχεράνη μετά τις ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές. Πλέον, οι πιθανότητες να αποτραπεί ένας ολομέτωπος πόλεμος μοιάζουν ισχνές. Η ιρανική ηγεσία είναι υποχρεωμένη να απαντήσει δυναμικά εάν δεν θέλει να ταπεινωθεί εσωτερικά και διεθνώς. Το πρώτο κύμα της αντεπίθεσής της εκδηλώθηκε το βράδυ της Παρασκευής.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗ

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Εκοντας διατελέσει επί σειράν ετών αρχηγός του ισραηλινού στρατού και υπουργός Αμυνας, ο Σαούλ Μοράζ κατέβηκε στις εκλογές του 2012 ως αρχηγός της αντιπολίτευσης απέναντι στον Μπέντζαμιν Νετανιάχου. Την 1η Νοεμβρίου, στο ξεκίνημα της προεκλογικής του εκστρατείας, εμφανίστηκε μπροστά από μια αφίσα που απεικόνιζε το μανιτάρι μιας πυρηνικής έκρηξης για να καταγγείλει «τη μεσσιανική εμμονή του πρωθυπουργού να βομβαρδίσει το Ιράν», προειδοποιώντας ότι κάτι τέτοιο «θα μας βυθίσει σε σοβαρά προβλήματα».

Από τη νύχτα της Πέμπτης προς Παρασκευή, η μεσσιανική εμμονή του Νετανιάχου άρχισε να εκπληρώνεται με την έναρξη της επιχείρησης «Rising Lion», όρος που παραπέμπει σε χωρίο της Βίβλου για το λιοντάρι που σκώνεται και δεν θα πονηράσει εάν δεν φάει τις σάρκες και δεν πει το αίμα των εχθρών του. Περίπου 200 μαχητικά αεροσκάφη και αρκετά drones εξαπέλυσαν μεγάλο εύρος επιθέσεις σε διάφορα σημεία της ιρανικής επικράτειας, με βασικό στόχο το πυρηνικό πρόγραμμα της Τεχεράνης. Τα ισραηλινά πυρά έπληξαν την κεντρική εγκατάσταση εμπλουτισμού ουρανίου στη Νατάνζ, αλλά και ραντάρ αντιαεροπορικής άμυνας και εγκαταστάσεις βαλλιστικών πυραύλων κοντά στην Τεχεράνη και στις πόλεις Κομ, Ταυρίδα, Αράκ και Ιλάμ. Στις επιθέσεις σκοτώθηκαν δεκάδες ανώτεροι αξιωματικοί του Ιράν, μεταξύ των οποίων ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων στρατηγός Μοχάμεντ Μπαγκερί και ο επικεφαλής των Φρουρών της Επανάστασης, στρατηγός Χοσεΐν Σαλαμί, όπως και αρκετοί πυρηνικοί επιστήμονες.

Στις προηγούμενες στρατιωτικές συγκρούσεις μεταξύ Ισραήλ και Ιράν κατά τους τελευταίους μήνες τα πλήγματα περιορίστηκαν σε ελεγχόμενα πλαίσια που έσβαζαν τις εντυπώσεις και για τις δύο πλευρές. Αυτή τη φορά οι πιθανότητες να αποτραπεί ένας ολομέτωπος, ίσως και παρατεταμένος πόλεμος εμφανίζονται ισχνές.

Το πρώτο κύμα της ιρανικής απάντησης εκδηλώθηκε το βράδυ της Παρασκευής με την εκτόξευση εκατοντάδων πυραύλων και drones εναντίον ισραηλινών στρατιωτικών κέντρων και αεροπορικών βάσεων, ύστερα από δι-άγγελμα του Αγιατολάχ Χαμενεΐ, που έκανε λόγο για κήρυξη πολέμου από το Ισραήλ και υποσχέθηκε ότι η επίθεσή του δεν θα μείνει ατιμώρητη. Απανωτές εκρήξεις προκάλεσαν πανικό στο Τελ Αβίβ, στην Ιερουσαλήμ και άλλα σημεία του Ισραήλ, αν και οι αρχές ανακοίνωσαν ότι η πλειονότητα των εχθρικών βλημάτων εξουδετερώθηκε ή αστόχησε. Περί τα 40 άτομα νοσηλεύονταν στα νοσοκομεία και τα διεθνή πρακτορεία κα-

τέγραψαν σημαντικές ζημιές, αν και ο στρατιωτικός αντίκτυπος της επίθεσης δεν είχε διευκρινιστεί. Ανεξάρτητα από το εύρος και την αποτελεσματικότητα των ιρανικών αντιποίνων, το Ισραήλ είναι υποχρεωμένο να κλιμακώσει τις επόμενες ημέρες τις επιθέσεις του, αφού στο πρώτο κύμα δεν έπληξε εγκαταστάσεις του ιρανικού πυρηνικού προγράμματος στην Μπουσέρ, στο Ισφαχάν και κυρίως στο Φορντό, όπου είναι θαμμένες μέσα σε βουνό, σε βάθος 800 μέτρων από την επιφάνεια του εδάφους. Αν το Ισραήλ απλώς τραυματίσει επιφανειακά, χωρίς να σκοτώσει το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα, η όλη επιχείρηση θα λειτουργήσει ως μπουμερανγκ, επιταχύνοντας εκείνο που φιλοδοξούσε να αποτρέψει.

Ο αμερικανικός παράγων

Κρίσιμη παράμετρος για την εξέλιξη των πραγμάτων είναι η στάση του αμερικανικού παράγοντα. Σε πρώτη ματιά, θα υπέθετε κανείς ότι ο Νετανιάχου торπίλει θρασυτάτα την προσπάθεια γύρω από το ιρανικό πρόγραμμα – ο απεσταλμένος του, Στιβ Γουίτκοφ, επρόκειτο να έχει σήμερα στο Ομάν τον έκτο γύρο διαπραγματεύσεων με τους Ιρανούς. Μόλις έγινε γνωστό το πρώτο κύμα ισραηλινών πληγμάτων, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάρκο Ρούμπιο έσπευσε να διαβεβαιώσει ότι επρόκειτο για «μονομερή απόφαση» του Νετανιάχου και κάλεσε το Ιράν να μην πλήξει αμερικανικές βάσεις.

Ολα δείχνουν όμως ότι Τραμπ και Νετανιάχου απλώς έπαιξαν – είτε προμελετημένα είτε εξ'αντικειμένου – το παλιό κόλπο του καλού και του κακού αστυνομικού. Λίγες ώρες μετά τις πρώτες ισραηλινές επιθέσεις, ο Τραμπ δήλωσε στο τηλεοπτικό δίκτυο ABC: «Νομίζω ότι ήταν εξαιρετικές. Τους δώσαμε (στους Ιρανούς) μια ευκαιρία και δεν την αξιοποίησαν. Τους χτύπησαν σκληρά, πολύ σκληρά. Και θα ακολουθήσουν κι άλλα». Την ίδια ημέρα έγραψε στην πλατφόρμα του Truth Social: «Πριν από δύο μήνες τους έθεσα τελεσίγραφο 60

Πού χτύπησε το Ισραήλ

ημερών για να κλείσουμε συμφωνία. Θε έπρεπε να το είχαν κάνει. Σήμερα είναι η 61η ημέρα... Τώρα ίσως έχουν μια δεύτερη ευκαιρία». Λίγο αργότερα δήλωσε στη Wall Street Journal και στο Reuters ότι «φυσικά γνωρίζαμε τα πάντα από πριν», κάτι που έσπευσε να επιβεβαιώσει το γραφείο του Νετανιάχου. Δηλώνοντας που επιβεβαιώνουν ότι ο Τραμπ βρισκόταν εξ αρχής σε απόλυτη συμπαγνία με τον Νετανιάχου και οδήγησε τα πράγματα σε προσχεδιασμένη ανάφλεξη, τρέφοντας την ανόητη ιδέα ότι μπορεί να εκμεταλλευθεί τα πλήγματα του Ισραήλ για να επιβάλει τους όρους του σε μια εξουθενωμένη και πανικόβλητη ιρανική ηγεσία.

Η αίσθηση του στημένου κόλπου είχε εγκατασταθεί από την Πέμπτη, όταν ο Τραμπ επιβεβαίωσε πως έδωσε εντολή απομάκρυνσης των οικογενειών στρατιωτικών από αμερικανικές βάσεις στη Μέση Ανατολή, εκτιμώντας ότι είναι πιθανή μια ισραηλινή επίθεση και χωρίς να ασκήσει την παραμικρή κριτική στον Νετανιάχου. Την ίδια ημέρα, την Πέμπτη, η Διεθνής Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) έδινε στο Ισραήλ το πρόσχημα που χρειαζόταν, αναφέροντας ότι το Ιράν έχει φθάσει τον εμπλουτισμό ουρανίου στο υψηλό όριο του 60%, όταν για την παραγωγή ενέργειας από πυρηνικούς αντιδραστήρες αρκεί εμπλουτισμός στο 3,5% έως 4%,

ενώ για την κατασκευή πυρηνικών όπλων ο εμπλουτισμός φθάνει στο 90%. Ο Νετανιάχου ισχυρίστηκε ότι το Ιράν μπορεί να κατασκευάσει εννέα πυρηνικές βόμβες «σε ένα χρόνο ή σε λίγους μήνες» και ότι, επομένως, η άμεση απάντηση ήταν υπαρξιακή ανάγκη για το Ισραήλ.

Ωστόσο, οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες πολύ πρόσφατα ενημέρωσαν τον Τραμπ ότι το Ιράν δεν φτιάχνει πυρηνικά όπλα και ότι ο Χαμενεΐ δεν έχει πάρει σχετική απόφαση. Η απαίτηση των Αμερικανών να παραιτηθούν ολοσχερώς οι Ιρανοί από τον εμπλουτισμό ουρανίου ήταν ξεκάθαρα ταπεινωτική, αφού κάτι τέτοιο δεν απαιτείται από καμία άλλη χώρα του κόσμου. Εξάλλου, ο Ιρανός πρόεδρος Μασούντ Πεζεσκιάν είχε δηλώσει ότι η χώρα του είναι έτοιμη να γυρίσει πίσω στο όριο εμπλουτισμού 3,67% που προέβλεπε η διεθνής συμφωνία του 2015, την οποία τίναξε στον αέρα ο Τραμπ το 2018, αρκεί να αρθούν οι αμερικανικές κυρώσεις. Πώς μπορεί να δικαιολογηθεί η λυσσαλέα πίεση κατά του Ιράν, που έχει υπογράψει τη συνθήκη μη διάδοσης των πυρηνικών (NPT), όταν κανείς δεν λείει κουβέντα για το Ισραήλ, που δεν έχει υπογράψει την εν λόγω συνθήκη και είναι πασίγνωστο ότι διαθέτει πυρηνικά όπλα;

Οχι, ο Νετανιάχου δεν φοβόταν, στην πραγματικότητα, ότι το Ιράν ήταν πολύ κοντά στο να αποκτήσει πυρηνικές βόμβες. Απλώς θεωρούσε ότι ύστερα από τον αποκεφαλισμό της Χεζμπολάχ και τα προηγούμενα πλήγματα στην αντιαεροπορική άμυνα του Ιράν, η ηγεσία του είχε αποδυναμωθεί τόσο ώστε το ρίσκο από μια μεγάλη στρατιωτική επίθεση να ελαχιστοποιείται. Ας θυμηθούμε και ότι την 1η Οκτωβρίου 2024, μία ημέρα μετά τη δολοφονία του ηγέτη της Χεζμπολάχ Χασάν Νασράλα, ο πρώην πρόεδρος του Ιράν Μαχμούντ Αχμεντινετζάντ είχε αποκαλύψει ότι το Ισραήλ κατάφερε να διεισδύσει βαθιά στους ιρανικούς μηχανισμούς ασφαλείας, σε σημείο που ο επικεφαλής της μονάδας της αντικατασκο-

πείας για την εξουδετέρωση των Ισραηλινών πρακτόρων μέσα στο Ιράν να είναι ο ίδιος πράκτορας της Μοσάντ, όπως και 20 υφιστάμενοί του.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι ο δρόμος που διάλεξε ο Νετανιάχου είναι απαλλαγμένος από ρίσκα. Το Ιράν διαθέτει, σύμφωνα με τους υπολογισμούς των αμερικανικών υπηρεσιών, γύρω στους 2.000 βαλλιστικούς πυραύλους και ένα μαζικό μπαράζ θα μπορούσε να τρυπήσει τον «Σιδερένιο Θόλο» του Ισραήλ προκαλώντας ανυπολόγιστες καταστροφές. Παρά την υπεροπλία του, το Ισραήλ είναι πολύ πιο ευάλωτο σε τέτοιες επιθέσεις λόγω της διαφοράς μεγεθών: ο πληθυσμός του περιορίζεται σε μια έκταση 22.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, όσο περίπου η Πελοπόννησος, ενώ του Ιράν διασπείρεται σε 1.650.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, το τριπλάσιο της Γαλλίας.

Οι «σκληροί» της Τεχεράνης

Στο πολιτικό επίπεδο, η ισραηλινή επιδρομή ενισχύει τους σκληροπυρηνικούς έναντι των μετριοπαθών της ιρανικής ηγεσίας, η οποία πιθανότατα θα διαβεί τον Ρουβίκωνα και θαβάλει μπροστά την κατασκευή πυρηνικών όπλων, αφού δεν της αφήνουν καμία άλλη επιλογή επιβίωσης – κάτι για το οποίο προειδοποιούσαν ήδη από το 2015 ο πρώην διοικητής της Μοσάντ Μείρ Νταγκάν και άλλοι κορυφαίοι αξιωματούχοι ασφαλείας. Παράλληλα θα ενταθεί η απομόνωση του Ισραήλ από τους γείτονές του, στην οποία το είχε καταδικάσει ο θνηριδής πόλεμος της Γάζας – είναι χαρακτηριστικό ότι και αραβικές χώρες που είχαν παραδοσιακά αντιπαλότητα με το Ιράν, όπως η Σαουδική Αραβία και τα Εμιράτα, αυτή τη φορά τάχθηκαν στο πλευρό του «αδελφού, περσικού λαού».

Επιπλέον, ο ισραηλινός στρατός δεν διαθέτει τις υπερβόμβες MOAB (Mother of All Bombs - Μητέρα Όλων των Βομβών) που χρησιμοποιεί ο αμερικανικός στρατός για να διαλύει υπόγειες θωρακισμένες εγκαταστάσεις τύπου Φορντό, επομένως ο Τραμπ θα πρέπει να τις χορηγήσει ο ίδιος στον Νετανιάχου, κάτι που θα τον καταστήσει άμεσα συνένοχο στα μάτια όλου του (μουσουλμανικού και μη) κόσμου. Στις αναμενόμενες επιπτώσεις του επαπειλούμενου ανοικτού πολέμου θα είναι το κλείσιμο των Στενών του Ορμούζ, κρίσιμου διαδρόμου της διεθνούς ναυσιπλοΐας, και η εκτόξευση του πετρελαίου στα ύψη. Την ίδια ώρα, ο Βλαντιμίρ Πούτιν θα έχει τη δυνατότητα να εκμεταλλευθεί την καθήλωση της διεθνούς κοινότητας στη σύγκρουση Ισραήλ - Ιράν για να εξαπολύσει χωρίς καμία αναστολή τη δική του, αναμενόμενη απάντηση στις πρόσφατες, θεαματικές επιθέσεις των Ουκρανών εναντίον βάσεων ρωσικών στρατηγικών αεροσκαφών. Σε κάθε περίπτωση, οι επόμενες ώρες και ημέρες διαγράφονται απολύτως κρίσιμες.

Καίρια πλήγματα

Στις αεροπορικές επιδρομές του Ισραήλ σκοτώθηκαν δεκάδες ανώτεροι αξιωματικοί του Ιράν, μεταξύ των οποίων ο επικεφαλής των Φρουρών της Επανάστασης, στρατηγός Χοσεΐν Σαλαμί (επάνω), ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων στρατηγός Μοχάμεντ Μπαγκερί (κάτω) και αρκετοί πυρηνικοί επιστήμονες.

2.000

βαλλιστικούς πυραύλους διαθέτει το Ιράν, σύμφωνα με τους υπολογισμούς των αμερικανικών υπηρεσιών. Ενα μαζικό μπαράζ θα μπορούσε να τρυπήσει τον «Σιδερένιο Θόλο» του Ισραήλ προκαλώντας ανυπολόγιστες καταστροφές.

60%

είναι το ποσοστό εμπλουτισμού ουρανίου στο οποίο έχει ήδη καταφέρει να φθάσει το Ιράν, σύμφωνα με τη Διεθνή Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ). Για την κατασκευή πυρηνικών όπλων απαιτείται εμπλουτισμός 90%.

Αμερικανικό σχέδιο για διάλογο

Πρωτοβουλία του συμβούλου του Τραμπ, Ρίτσαρντ Γκρενέλ, για να έρθουν στο τραπέζι Ελλάδα και Τουρκία

ΟΥΑΣΙΠΚΤΟΝ: ΑΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ

Αμερικανική πρωτοβουλία με στόχο να έρθουν Ελλάδα και Τουρκία στο τραπέζι του διαλόγου δρομολογείται, υπό καθεστώς άκρας μυστικότητας, σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες της «Κ». Το προωθούμενο σχέδιο μπορεί να βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, όμως επιπεριέχει άκρας προβληματικές παραμέτρους και δημιουργεί σειρά εύλογων ερωτημάτων, ιδίως υπό το πρίσμα της συγκυρίας, η οποία βρίσκει την Τουρκία σημαντικά ενισχυμένη. Η υλοποίησή του προγραμματίζεται για την περίοδο που θα ακολουθήσει την έγκριση του διορισμού της νέας πρέσβειρας των ΗΠΑ Κίμπερλι Γκίλφοϊλ και την άφιξή της στη χώρα μας.

Τις βασικές συνιστώσες της ιδέας έχει αναπτύξει σε συνομιλητές του στην Ουάσινγκτον ο σύμβουλος του Ντόναλντ Τραμπ για ειδικές αποστολές Ρίτσαρντ Γκρενέλ, χωρίς, ωστόσο, να έχει εισέλθει σε λεπτομέρειες ως προς την υλοποίησή της. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», φέρεται να έχει ήδη συζητήσει το θέμα τόσο με τον Αμερικανό πρέσβη στην Τουρκία Τομ Μπαράκ, όσο και με την κ. Γκίλφοϊλ.

Παράθυρο ευκαιρίας

Οι δυο τους φέρεται να έχουν, επί της αρχής, αντιμετωπίσει θετικά την πρωτοβουλία, θεωρώντας ότι η τρέχουσα συγκυρία της σχετικής αποκλιμάκωσης στις διμερείς σχέσεις επιτρέπει τη διερεύνηση του ενδεχομένου ενός πιο δομημένου διαλόγου μεταξύ Αθηνas και Αγκυρας. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, και οι δύο εκτιμούν ότι μια τέτοια εξέλιξη –εφόσον τελικά καταγραφεί– δύναται να αποφέρει αποτελέσματα και να συμβάλει στη δημιουργία περιβάλλοντος πιο μόνιμης αποκλιμάκωσης των εντάσεων μεταξύ των δύο χωρών.

Αν και το ακριβές περιεχόμενο των ενδεχόμενων συνομιλιών δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί, οι πρώτες σκέψεις φαίνεται πως περιλαμβάνουν την έναρξη μιας διαδικασίας που θα μπορούσε να οδηγήσει στη λύση της διεθνούς διαίτησας για την οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών.

Δεν είναι, προς το παρόν, σαφές εάν –και σε ποιο βαθμό– η Αγκυρα έχει επισήμως ενημερωθεί για το σχέδιο. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο κ. Μπαράκ φέρεται να έχει λάβει γνώση, μπορεί κανείς ευλόγως να υποθέσει ότι η τουρκική πλευρά έχει γίνει κοινωνός.

Εκτιμάται πως με βάση τη διπλωματική κινητικότητα και εγρήγορση που έχει επιδείξει από την

ανάληψη των καθηκόντων του έως σήμερα ο κ. Μπαράκ στην προώθηση των τουρκικών επιδιώξεων, η εμπλοκή του –αναπόφευκτη σε περίπτωση υλοποίησης μιας τέτοιας ιδέας– θα κλίνει την πλάστιγγα υπέρ της Αγκυρας με τρόπο που θα αποτελέσει «αγκάθι» για την Αθήνα.

Ποιος είναι

Ο κύριος Γκρενέλ, ο οποίος υπηρέτησε ως υπηρεσιακός επικεφαλής των Υπηρεσιών Πληροφοριών και ως πρέσβης των Ηνωμένων Πολιτειών στη Γερμανία κατά την πρώτη προεδρία Τραμπ, διεκδίκησε τη θέση του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ πριν αυτή «κλειδωθεί» στον Μάρκο Ρούμπιο. Αξίζει να σημειωθεί δε, πως διατηρεί πολύ καλή προσωπική σχέση με τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών Χακάν Φιντάν. Το σχήμα Γκρενέλ -

Φιντάν - Μπαράκ διαμορφώνει, χωρίς αμφιβολία, έναν εξαιρετικά ισχυρό άξονα επιρροής.

Το πλαίσιο της προωθούμενης πρωτοβουλίας εντάσσεται, σύμφωνα με συνομιλητές της «Κ», στη γενικότερη προσπάθεια παραγόντων που βρίσκονται στο στενό περιβάλλον του προέδρου Ντόναλντ Τραμπ να αναδείξουν έναν πιο ενεργό ρόλο των ΗΠΑ στην επίλυση μακροχρόνιων διαφορών, αλλά και να προωθήσουν ένα νέο μοντέλο αμερικανικής διαμεσολάβησης, βασισμένο περισσότερο στις προσωπικές σχέσεις και στην άσκηση παρασκηνιακής διπλωματίας.

Μυστικότητα

Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, η προωθούμενη πρωτοβουλία δεν έχει περιέλθει εις γνώσιν του Κογκρέσου, ούτε έχει

εγερθεί δημοσίως ή πίσω από κλειστές πόρτες κατά τις διαδικασίες έγκρισης της υποψηφιότητας του κ. Μπαράκ, καθώς και στις έως σήμερα διαδικασίες που αφορούν την υποψηφιότητα της κ. Γκίλφοϊλ. Ούτε στην Αθήνα έχει υπάρξει σχετική ενημέρωση, γεγονός που αποδίδεται στην απουσία πρέσβη των ΗΠΑ αυτή την περίοδο.

Πρέπει να σημειωθεί πως στην νέα Ουάσινγκτον, όπου η μόνη γνώμη που μετράει είναι αυτή του προέδρου, αλλά η διαμόρφωση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής δείχνει να επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από τις προσωπικές σχέσεις, δεν ωφελεί καθόλου τη χώρα μας το γεγονός ότι η κυρία Γκίλφοϊλ δεν έχει ακόμη αναλάβει τα καθήκοντά της. Σύμφωνα μάλιστα με πληροφορίες, κάτι τέτοιο δεν αναμένεται να συμβεί πριν από το φθινόπωρο, καθώς δεν έχουν

ακόμη ολοκληρωθεί οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που απαιτούνται για τον προγραμματισμό της ακρόασής της στη Γερουσία.

Οι εν λόγω διαδικασίες, που ισχύουν για όλους ανεξαιρέτως τους υποψηφίους για πρεσβευτικά αξιώματα, περιλαμβάνουν εξονυχιστικό έλεγχο των προσωπικών δεδομένων, για την πιστοποίηση του ποινικού μητρώου και την εξακρίβωση τυχόν εμπλοκής σε αδικήματα ή παραβάσεις που δύνανται να θέσουν υπό αμφισβήτηση την αξιοπιστία, την ηθική επάρκεια και την καταλληλότητα του υπό διορισμόν προσώπου. Εξετάζονται επίσης λεπτομερώς τα φορολογικά, οικονομικά και τραπεζικά περιουσιακά στοιχεία και οι πιστωτικές υποχρεώσεις, με στόχο την αξιολόγηση της οικονομικής σταθερότητας του υποψηφίου και τη διασφάλιση της πλήρους συμμόρφωσης με τις ισχύουσες νομικές και κανονιστικές διατάξεις.

Το «νούμερο 2»

Πολύ πριν από την έλευση της κ. Γκίλφοϊλ, στα τέλη Ιουνίου αναμένεται να φτάσει στη χώρα μας ο Τζόσουα Χακ, ο οποίος θα αναλάβει καθήκοντα αναπληρωτή επικεφαλής της αμερικανικής αποστολής, δηλαδή νούμερο δύο στην πρεσβεία των ΗΠΑ. Πρόκειται για έναν εξαιρετικά έμπειρο διπλωμάτη, ο οποίος σήμερα κατέχει τη θέση του βοηθού υφυπουργού Εξωτερικών για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις και θεωρείται άριστος γνώστης των ζητημάτων που αφορούν την Ελλάδα.

Η έλευσή του συνιστά μια εξαιρετικά θετική εξέλιξη για την Ελλάδα, ωστόσο αφήνει κενή μια νευραλγική θέση στο αμερικανικό υπουργείο Εξωτερικών, η οποία, σε συνδυασμό με την απουσία υφυπουργού Εξωτερικών αρμοδίου για ευρωπαϊκά θέματα, δημιουργεί ένα σημαντικό κενό όσον αφορά στη συστηματική και λεπτομερή παρακολούθηση και προώθηση των ζητημάτων που αφορούν τη χώρα μας.

Λαμβάνοντας υπόψη ακριβώς αυτή τη μεταβατική περίοδο ανακατατάξεων στο αμερικανικό υπουργείο Εξωτερικών, η διατύπωση μιας τέτοιας σκέψης, ακόμη και σε προκαταρκτικό στάδιο, δημιουργεί συνθήκες που δεν ευνοούν την ουσιαστική και εις βάθος αξιολόγησή της. Εκτιμάται δε πως η προσπάθεια δρομολόγησης αυτού του σχεδίου θα προκαλέσει έντονες αντιδράσεις από το ελληνοαμερικανικό λόμπι, οι οποίες αναμένεται να συνυπολογιστούν από την αμερικανική κυβέρνηση ενόψει των ενδιάμεσων εκλογών.

AP PHOTO / JEFFREY MATHIAS

Ο ρόλος του Μπαράκ

Με βάση τη διπλωματική κινητικότητα που έχει επιδείξει ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Αγκυρα στην προώθηση των τουρκικών επιδιώξεων, η εμπλοκή του στην υλοποίηση του σχεδίου Γκρενέλ θα αποτελέσει «αγκάθι» για την Αθήνα.

PETE MAROVICH / THE NEW YORK TIMES

Ο Ρίτσαρντ Γκρενέλ στο βήμα του Εθνικού Συνεδρίου του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος στην Ουάσινγκτον, τον Αύγουστο του 2020. Έχει υπηρετήσει ως υπηρεσιακός επικεφαλής των Υπηρεσιών Πληροφοριών και ως πρέσβης των Ηνωμένων Πολιτειών στη Γερμανία κατά την πρώτη προεδρία Τραμπ, ενώ διατηρεί πολύ καλή προσωπική σχέση με τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών Χακάν Φιντάν.

AP PHOTO / ALEX BRANDON

Σε αναμονή η Γκίλφοϊλ

Με τη διαμόρφωση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής να επηρεάζεται σήμερα σε σημαντικό βαθμό από τις προσωπικές σχέσεις, δεν ωφελεί καθόλου τη χώρα μας το γεγονός ότι η Κίμπερλι Γκίλφοϊλ δεν έχει ακόμη αναλάβει τα καθήκοντά της.

ΑΠΟΨΗ

SAFE: ο διάβολος κρύβεται στις λεπτομέρειες

Του ΜΑΝΩΛΗ ΠΕΡΑΚΗ

Η διαμόρφωση «κοινής άμυνας» στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποσκοπεί, όχι μόνο σε μια στρατιωτική αυτονομία της ηπείρου μας, αλλά κυρίως στην οικοδόμηση μιας ολοκληρωμένης αμυντικής ταυτότητας στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το πιο πρόσφατο βήμα στην εν λόγω πορεία αποτέλεσε ο κανονισμός (Ε.Ε.) 2025/1106 για το Πρόγραμμα SAFE (Support for Ammunition and Armaments Production for Europe), ο οποίος επιτρέπει την επείγουσα χρηματοδότηση μεγάλων κλίμακας επενδύσεων έως και 150 δισ. ευρώ στην ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία μέσω δανείων μακράς διάρκειας, με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας και της συνολικής αμυντικής ετοιμότητας της Ενωσης.

Ο κανονισμός εντάσσει εξαρχές στο πρόγραμμα και ορισμένα κράτη εκτός Ενωσης, και πιο συγκεκριμένα την Ουκρανία, τη

Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν. Ωστόσο, αυτό που ενδιαφέρει ιδιαίτερα τη χώρα μας είναι η κατ' εξαίρεση και υπό όρους συμμετοχή στο πρόγραμμα –έστω και σε ποσοστό όχι μεγαλύτερο του 35% των συστατικών του υπό χρηματοδότηση βιομηχανικού προϊόντος– τρίτων χωρών, όπως για παράδειγμα της Ηνωμένο Βασίλειο και η Τουρκία.

Οι δυνατότητες της ελληνικής κυβέρνησης να εξαναγκάσει τους εταίρους της να αποδεχθούν τις ελληνικές θέσεις στο προκείμενο ήταν εξαρχές περιορισμένες, δεδομένου ότι ως νομική βάση του κανονισμού χρησιμοποιήθηκε το άρθρο 122 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ενωσης (ΣΛΕΕ), στο πλαίσιο του οποίου αφενός ακολουθείται για τη νομοθέτηση η μέθοδος της «ειδικής πλειοψηφίας», αποκλείοντας το «βέτο», και αφετέρου περιορίζεται αισθητά ο ρόλος του κοινοβουλίου, το οποίο γενικά πρωτοστατεί στην άσκηση αυστηρής εποπτείας στη γειτονική χώρα.

Επί του ανακύπτοντος ερωτήματος, του εάν μπόρεσε η ελληνική κυβέρνηση να επιτύχει τον στόχο της κατά την έκδοση του κανονισμού, με βάση πρόσφατα δημοσιεύματα στον ελληνικό Τύπο, διπλωματικές κυβερνητικές πηγές επισήμαναν ότι έπειτα από ελληνική παρέμβαση διασφαλίστηκε ότι για την υπογραφή κάθε διμερούς συμφωνίας μεταξύ Ενωσης και τρίτου κράτους για τη συμμετοχή του στο πρόγραμμα θα απαιτείται ομοφωνία.

Στηρίζον δε την εκτίμηση αυτή στον συνδυασμό των άρθρων 212 και 218 ΣΛΕΕ, καθώς και στην αιτιολογική σκέψη υπ' αρ. 23 του κανονισμού.

Το αναφερόμενο άρθρο 212 ΣΛΕΕ, που αφορά τη σύναψη συμφωνιών της Ενωσης με τρίτες χώρες στους τομείς της οικονομικής, χρηματοδοτικής και τεχνικής συνεργασίας, απονέμει αρμοδιότητα εξωτερικής δράσης στην Ένωση αλλά δεν ρυθμίζει τα διαδικαστι-

κά θέματα σύναψης των εν λόγω συμφωνιών, όπως είναι η μέθοδος ψηφοφορίας στο Συμβούλιο. Εξάλλου, στην αιτιολογική σκέψη υπ' αρ. 23 του κανονισμού δεν αναφέρεται ρητά το άρθρο 212 ΣΛΕΕ και άλλωστε το προίμιο των ενωσιακών νομοθετικών πράξεων δεν εισάγει δεσμευτικούς κανόνες. Δεν πρέπει δε να παραβλέπεται και το ότι στις νομοθετικές διατάξεις του κανονισμού (και ιδιαίτερα στο σχετικό με το υπό εξέταση θέμα άρθρο 17 αυτού) δεν γίνεται καμία μνεία στο άρθρο 212 ΣΛΕΕ ως νομική βάση των διμερών συμφωνιών για την ένταξη στο πρόγραμμα SAFE.

Όσον αφορά το άρθρο 218 ΣΛΕΕ που διέπει τη διαδικασία σύναψης μιας ενωσιακής σχετικής συμφωνίας Ενωσης - Τουρκίας, ο κανόνας που εισάγει είναι η ειδική πλειοψηφία και όχι η ομοφωνία, εκτός αν η συμφωνία έχει αντικείμενο όπως η εξωτερική πολιτική ή η άμυνα, οπότε απαιτείται ομοφωνία. Ωστόσο, τόσο το άρθρο 122 ΣΛΕΕ που αποτελεί

τη νομική βάση του κανονισμού, όσο και το άρθρο 212 ΣΛΕΕ που αναφέρθηκε, δεν εντάσσονται στο νομοθετικό πλαίσιο δράσεων ή επιχειρήσεων της Ενωσης σε επίπεδο κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας ή της κοινής άμυνας και δεν οδηγούν σε ανάγκη ομοφωνίας στο Συμβούλιο κατά τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας.

Τέλος, με βάση την έως τώρα κυρίαρχουσα αντίληψη στους κόλπους της Ενωσης και του ΝΑΤΟ για το εάν η Τουρκία συνιστά απειλή ή χρήσιμο σύμμαχο, θεωρώ αμφίβολο το εάν η 10η παράγραφος του άρθρου 16 του κανονισμού, που προβλέπει ότι «κανένα κατασκευαστικό στοιχείο δεν προέρχεται από τρίτη χώρα που αντιβαίνει τα συμφέροντα ασφαλείας και άμυνας της Ενωσης και των κρατών-μελών της», μπορεί να αποτελέσει νομικό «πάτημα» για την Ελλάδα ώστε να αποτρέψει την ένταξη της Τουρκίας στο πρόγραμμα SAFE.

Οι παραπάνω παρατηρήσεις δεν διαγράφουν μία οριστική «ήττα» της ελληνικής διπλωματίας, αλλά την ανάγκη για εγρήγορση ενόψει της επερχόμενης διαπραγμάτευσης μιας διμερούς συμφωνίας μεταξύ Ενωσης και Τουρκίας στο πλαίσιο του SAFE. Η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να κινηθεί ασκώντας πίεση για τη νομική διαμόρφωση ενός κειμένου που θα διασφαλίζει τα ελληνικά συμφέροντα, όπως –ενδεικτικά αναφέρω χάριν συντομίας– την ένταξη νομικών βάσεων επιπλέον του άρθρου 212 ΣΛΕΕ, που θα οδηγούν στην υποχρέωση ομοφωνίας στο Συμβούλιο κατά τη σύναψη της συμφωνίας, καθώς και την ισχυρότερη δυνατή συμμετοχή κατά τη σύναψη του ιδιαίτερα επικριτικού προς την τουρκική εσωτερική και εξωτερική πολιτική Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο κ. Μανώλης Περάκης είναι αναπλ. καθηγητής του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Νομική Σχολή του ΕΚΠΑ.

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣ

Οι εστίες των ταραχών

Η δήμαρχος του Λος Άντζελες επέβαλε μερική απαγόρευση κυκλοφορίας στο κέντρο της πόλης. Ισχύει καθημερινά από τις 8 μ.μ. έως τις 6 π.μ., αφότου ορισμένες -ειρηνικές αρχικά- διαδηλώσεις σημαδεύτηκαν από βίαια επεισόδια, σποραδικές λεηλασίες και βανδαλισμούς στη διάρκεια της νύχτας.

Διαδηλώσεις σε όλη την επικράτεια

Οι κινητοποιήσεις απλώθηκαν σε πολλές μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ. Χθες είχαν προγραμματιστεί σχεδόν 2.000 διαδηλώσεις και στις 50 πολιτείες.

Οι Δημοκρατικοί στην ανατολική ακτή «είναι 100% πεπεισμένοι ότι η μετανάστευση είναι ένα ζήτημα στο οποίο ο Τραμπ πάντα κερδίζει. Δεν είμαι τόσο σίγουρος. Είναι δύσκολο να πειστεί ο κόσμος ότι όλοι οι μετανάστες είναι άθλιοι εγκληματίες», εξηγεί στην «Κ» ο Ρέιφ Σόνενσαϊν, εκτελεστικός διευθυντής του Haynes Foundation.

Εφιππος αστυνομικός ακινητοποιεί διαδηλωτή στο Λος Άντζελες, την Τετάρτη. Ενώ το 54% των Αμερικανών εμφανίζεται να εγκρίνει την πολιτική απελάσεων της κυβέρνησης, στο επίτευξο του Αμερικανού προέδρου εκτιμούν ότι η πόλωση και η αντιπαράθεση θα αναδείξουν τα διαπιστευτήρια του Τραμπ ως υπερμάχου του νόμου και της τάξης.

Η στρατηγική του εμπρησμού

Ο Τραμπ ωφελείται από την πόλωση για το μεταναστευτικό. Το χρονικό της υποδαύλισης της έντασης στο Λος Άντζελες και τα διλήμματα των Δημοκρατικών

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Ήταν η μάχη που αναζητούσε ο Ντόναλντ Τραμπ. Εξελέγη τον περασμένο Νοέμβριο υποσχόμενος μαζικές απελάσεις αλλά και σκληρή αντιμετώπιση του «εσωτερικού εχθρού» – των «παλαβών αριστεριστών», όπως παγίως τους αποκαλεί, στις τάξεις των οποίων κατατάσσει τους πάντες, από τους διαδηλωτές για τα δικαιώματα των μεταναστών έως τους δημοσιογράφους που ανέδειξαν τις αμέτρητες ατασθαλίες του και τους αξιωματούχους που επικείμεναν (ανεπιτυχώς) να τον κάνουν να λογοδοτήσει. Είχε μάλιστα δηλώσει ανοικτά ότι, αν χρειαζόταν, θα χρησιμοποιούσε τον στρατό για να επιβάλει την τάξη.

Η κατάσταση στο Λος Άντζελες – την οποία ο ίδιος υποδαύλισε – του έδωσε το πρόσχημα που έψαχνε. Η δήμαρχος της πόλης, Κάρεν Μπας, είναι στέλεχος των Δημοκρατικών – το ίδιο και ο κυβερνήτης (και επίδοξος προεδρικός υποψήφιος το 2028) Γκάβιν Νιούσομ. Η Καλιφόρνια απέρριψε τρεις φορές τον Τραμπ στις προεδρικές εκλογές – και έχει να ψηφίσει Ρεπουμπλικανό υποψήφιο από το 1988. Η Χρυσή Πολιτεία εξακολουθεί να έχει τον μεγαλύτερο εκτιμώμενο πληθυσμό παράτυπων μεταναστών: 2,6 εκατομμύρια σύμφωνα με το υπουργείο Εθνικής Ασφαλείας, 1,8 εκατομμύριο σύμφωνα με το ερευνητικό ινστιτούτο Pew (τα στοιχεία αφορούν το 2022). Εξ αυτών, περίπου 900.000 ζουν στην πόλη του Λος Άντζελες, το 35% του πληθυσμού του οποίου έχει γεννηθεί εκτός των ΗΠΑ. (Ο πληθυσμός των μη νόμιμων μεταναστών στην Καλιφόρνια, πάντως, έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια: το 2007 υπολογιζόταν ότι είχε φθάσει στα 2,9 εκατομμύρια.)

Όλα αυτά έκαναν το Λος Άντζελες ιδανικό πεδίο κλιμάκωσης της εκστρατείας απελάσεων της κυβέρνησης, αλλά και ιδεατό στόχο για μια ακραία επίδειξη ομοσπονδιακής εκτελεστικής ισχύος. Οι επιδρομές των μασκοφόρων της ICE (Immigration and Customs Enforcement) σε διάφορες περιοχές του Λος Άντζελες την Παρα-

σκευή 6 Ιουνίου ήρθαν έπειτα από σύσκεψη στην οποία ο Στίβεν Μίλερ, ο φανατικός ξενόφοβος που είναι ίσως ο πιο ισχυρός αξιωματούχος στον Λευκό Οίκο, κατακεραύνωσε τους επικεφαλής της υπηρεσίας για τον ανεπαρκή αριθμό των απελάσεων, απαιτώντας να φθάσουν στις 3.000 ημερησίως. Η κυβέρνηση – διὰ στόματος και του ίδιου του Μίλερ – χαρακτηρίζει την Καλιφόρνια «πολιτεία-καταφύγιο» (sanctuary state), η οποία δεν συνεργάζεται με τις ομοσπονδιακές αρχές για την απέλαση παράνομων μεταναστών όταν τους εντοπίζει.

Το ξέσπασμα

Οι έφοδοι της ICE σε μέρη όπου εργάζονται ή αναζητούν εργασία μετανάστες χωρίς χαρτί οδήγησαν, την ημέρα εκείνη, στις πρώτες διαδηλώσεις στο Fashion District της πόλης. Τα πράγματα, όμως, ήταν ελεγχόμενα – σε βαθμό που το LAPD (η αστυνομία του Λος Άντζελες) εξέδωσε ανακοίνωση το Σάββατο, στην οποία επαινούσε τους διαδηλωτές για την «ειρηνική άσκηση των δικαιωμάτων τους. Το βράδυ της Παρασκευής ο Τραμπ είχε συνομιλία με τον Νιούσομ, η οποία, σύμφωνα με τον κυβερνήτη της Καλιφόρνιας, εκτυλίχθηκε σε πολύ καλό κλίμα.

Στις 9 το βράδυ του Σαββάτου (ώρα ανατολικής ακτής), ωστόσο, ο Τραμπ έδωσε εντολή σε 2.000 μέλη της Εθνοφρουράς της Καλιφόρνιας να αναπτυχθούν στο Λος Άντζελες για να προστατεύσουν τους αξιωματούχους της ICE στη διεξαγωγή των επιχειρήσεων τους. Το έκανε αυτό παρά τη διαφωνία τόσο του Νιούσομ (στον οποίο υπάγεται κανονικά η Εθνοφρουρά) όσο και της δημόρχου Μπας. Αυτό είχε να συμβεί από το 1965, όταν ο Λίντον Τζόνσον διέταξε την Εθνοφρουρά της Αλαμπάμα να επιβάλει την εφαρμογή της ιστορικής νομοθεσίας για τα πολιτικά και εκλογικά δικαιώματα των μαύρων παρά τις λυσσαλέες αντιδράσεις των πολιτικών και των τοπικών αρχών. Ο Τραμπ, μέσω του Truth Social, χαρακτήρισε «ανίκανους» τον κυβερνήτη και τη δήμαρχο και ανακοίνωσε ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση θα κάνει τη δουλειά που

αυτοί δεν μπορούν να κάνουν. Ο Νιούσομ χαρακτήρισε την κίνηση του Τραμπ «εσκεμμένα εμπρηστική» και προειδοποίησε ότι «απλώς θα κλιμακώσει την ένταση».

Είχε δίκιο: τις επόμενες ημέρες οι διαδηλώσεις έγιναν πιο βίαιες, ενώ επεκτάθηκαν και σε άλλες πόλεις των ΗΠΑ. Ο Τραμπ διέταξε την ανάπτυξη ακόμη 2.000 εθνοφρουρών, αλλά και – σε μια περαιτέρω κλιμάκωση – 700 πεζοναυτών στο Λος Άντζελες. Μιλώντας στη στρατιωτική βάση στο Fort Bragg την Τρίτη, ο Αμερικανός πρόεδρος χαρακτήρισε την πόλη «κόλασμένο μέρος», γεμάτο «ζώα» και «αλλοδαπούς εχθρούς», από τους οποίους υποσχέθηκε να την απελευθερώσει.

Ο πρόεδρος και ο κυβερνήτης συνέχισαν να ανταλλάσσουν βαριές κουβέντες στα social media, με τον Τραμπ να στηρίζει την ιδέα της σύλληψης του Νιούσομ και τον τελευταίο να χαρακτηρίζει τη χρήση των πεζοναυτών «διαταραγμένη φαντασίωση» και να αποκαλεί τον Τραμπ «δικτατορικό πρόεδρο». Ο κυβερνήτης της Καλιφόρνιας προσέφυγε επίσης κατά τις ομοσπονδιακής κυβέρνησης τόσο για την ενεργοποίηση της Εθνοφρουράς χωρίς τη συναίνεσή του, όσο και την αποστολή των πεζοναυτών στο Λ.Α.

Την Πέμπτη εκδόθηκε δικαστική απόφαση που ακυρώνει την ανάπτυξη της Εθνοφρουράς στην πόλη και διατάσσει την επιστροφή του ελέγχου των δυνάμεων στον Νιούσομ. Το ίδιο βράδυ, νέα δικαστική απόφαση ακύρωσε την προηγούμενη και επικύρωσε την εντολή του Τραμπ. Την ίδια ημέρα, σε συνέντευξη Τύπου της υπουργού Εσωτερικής Ασφάλειας Κρίστι Νόμι στο Λος Άντζελες, ο γερουσιαστής των Δημοκρατικών Αλεξ Παντινίγια, που κατάγεται από την πόλη, απομακρύνθηκε βίαια από την αίθουσα και του πέρασαν χειροπέδες όταν επιχείρησε να της θέσει ερωτήματα.

Το σκεπτικό

Ο Τραμπ και ο Μίλερ στοιχηματίζουν ότι η σιωπηλή πλειοψηφία είναι μαζί τους: ότι είναι υπέρ της απελάσεως δυνητικά όλων των με-

ταναστών που διαμένουν παράνομα στη χώρα – και κατά των βίαιων διαδηλώσεων που εστιάζουν στα δικαιώματα αυτών των ανθρώπων. Σύμφωνα με δημοσκόπηση του YouGov για το CBS, τα αποτελέσματα της οποίας δόθηκαν στη δημοσιότητα τη Δευτέρα, το 54% των Αμερικανών εγκρίνει την πολιτική απελάσεων της κυβέρνησης.

Στο επίτευξο του προέδρου πιστεύουν ότι η πόλωση και η αντιπαράθεση θα τους ωφελήσουν, αναδεικνύοντας τα διαπιστευτήρια του Τραμπ ως υπερμάχου του νόμου και της τάξης (που αναμφίβολα υπονομιεύθηκαν όταν έστειλε τους οπαδούς του να λεηλατήσουν το Καπιτώλιο και να βαιοπραγήσουν έναντι των αστυνομικών που το φυλούσαν – και μετά απένειμε χάρη σε όλους όσους καταδικάστηκαν για τα επεισόδια). Οι Δημοκρατικοί – σύμφωνα με το πολιτικό σκεπτικό του Λευκού Οίκου – θα στριμωχτούν, ανίκανοι να επιλέξουν μεταξύ της βάσης τους, που επιθυμεί να συγκρουστούν μετωπικά με τον Τραμπ στο ζήτημα αυτό, και της ευρύτερης κοινής γνώμης.

«Αναμφίβολα, με εικόνες όπως φλεγόμενα αυτοκίνητα, ο Τραμπ έχει την ευκαιρία να διαμορφώσει την κοινή γνώμη υπέρ του», λέει στην «Κ» ο Ρέιφ Σόνενσαϊν, εκτελεστικός διευθυντής του Haynes Foundation στο Λος Άντζελες και βετεράνος καθηγητής Πολιτικών Επιστημών με ειδίκευση στην πολιτική ιστορία της μεγαλούπολης της Νότιας Καλιφόρνιας. «Αλλά καθώς η κρίση συνεχίζεται, αυτό το προβάδισμα μπορεί να κλονιστεί. Οι ηγέτες της Καλιφόρνιας θα αρχίσουν να φιλοτεχνούν μια διαφορετική εικόνα της μη βίαιης διαμαρτυρίας. Επιπλέον, σε αντίθεση με το κλείσιμο των συνόρων, που ήταν πάντα πολύ δημοφιλές, υπάρχει πολύ λιγότερη υποστήριξη μεταξύ των Αμερικανών για απελάσεις ατόμων που είναι μακροχρόνια μέλη της κοινότητας». Οι περισσότεροι Αμερικανοί, εκτιμά, δεν επιθυμούν «τον ξεριζωμό εκείνων που βρίσκονται ήδη εδώ, που έχουν βαθιές ρίζες, εργάζονται ή πηγαίνουν στο σχολείο ή μεγαλώνουν οικογένειες».

Οι Δημοκρατικοί στην ανατολική ακτή, σημειώνει ο Σόνενσαϊν,

«είναι 100% πεπεισμένοι ότι η μετανάστευση είναι ένα ζήτημα στο οποίο πάντα χάνουν και ο Τραμπ πάντα κερδίζει. Δεν είμαι τόσο σίγουρος γι' αυτό όταν το κοιτάζω από την Καλιφόρνια. Είναι δύσκολο να πειστεί ο κόσμος ότι όλοι οι μετανάστες είναι άθλιοι εγκληματίες, όταν πολλοί ζουν φυσιολογικές ζωές ως σκληρά εργαζόμενοι φοιτητές, γονείς κ.ο.κ.».

Σχετικά με την αντίδραση των τοπικών και των πολιτειακών αρχών στην κρίση, ο Σόνενσαϊν σημειώνει: «Ο Νιούσομ είχε πολύ μεγάλο αντίκτυπο αυτές τις ημέρες με την ομιλία του (σ.σ.: στο τηλεοπτικό διάγγελμα της Τετάρτης) και την ικανότητά του να αντιπαράθεται με τον Τραμπ προφορικά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Πρόκειται για μια ανάσα φρέσκου αέρα για τους Δημοκρατικούς, οι οποίοι είναι πάντα αμυντικοί στο θέμα της μετανάστευσης. Η δήμαρχος Μπας έχει αναλάβει έναν πολύ ενεργό και ορατό ηγετικό ρόλο στην πόλη, που συμπληρώνει με χρήσιμο τρόπο τις κινήσεις του κυβερνήτη».

Το νομοσχέδιο

Παράλληλα με την έμφαση στον νόμο και στην τάξη, ο Λευκός Οίκος θα επιχειρήσει να αξιοποιήσει τα γεγονότα στον Λ.Α. για να δημιουργήσει δυναμική υπέρ του Big Beautiful Bill, του φορολογικού πολυνομοσχεδίου του Τραμπ, το οποίο εγκρίθηκε απολύτως οριακά από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τώρα περνάει τη βάση της Γερουσίας. Μεταξύ άλλων, η έκρηξη του Έλον Μασκ κατά του νομοσχεδίου περιέπλεξε ακόμη περισσότερο την πορεία προς την υπερψήφισή του, παρότι ο ευμεταβλτος μεγιστάνας έχει έκτοτε δηλώσει ότι μετάνιωσε για την ολομέτωπη επίθεσή του στον Τραμπ.

Το νομοσχέδιο, στην εκδοχή που εγκρίθηκε από τη Βουλή, περιλαμβάνει 185 δισ. δολάρια για απελάσεις και για την καταστολή των μεταναστευτικών ροών – ποσό που, όπως παρατηρεί ο Εντ Λους στους Financial Times, «είναι μεγαλύτερο από τον αθροιστικό αμυντικό προϋπολογισμό της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου».

Η ΚΡΙΣΗ
ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣΔιχασμένη
η κοινή γνώμη

Πώς κρίνετε την απόφαση
Τραμπ για αποστολή της Εθνικής
Φρουράς και πεζοναυτών
στις διαδηλώσεις του Λ.Α.

Δεν είναι βέβαιοι

Διαφωνούν

Πώς κρίνετε τις διαδηλώσεις στο
Λ.Α. κατά της μεταναστευτικής
πολιτικής της ομοσπονδιακής
κυβέρνησης των ΗΠΑ

Δεν είναι βέβαιοι

Διαφωνούν

ΠΗΓΗ: THE WASHINGTON POST

Η Ελένη Κουνάλακη με τον Γκάβιν Νιούσομ, τη σύλληψη του οποίου έχει ζητήσει ο Ντόναλντ Τραμπ. Για την ομογενή πολιτικό η συγκεκριμένη συμπεριφορά εντάσσεται σε μια «ανεύθυνη, ατυχή ρητορική», την οποία χαρακτηρίζει εν πολλοίς αναμενόμενη από τον Λευκό Οίκο.

Της ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Οι **παιδί** Ελλήνων μεταναστών στις ΗΠΑ, η αντικυβερνήτης της Καλιφόρνιας Ελένη Κουνάλακη έχει ιδιαίτερη ευαισθησία στο μεταναστευτικό ζήτημα. Κόρη του Αρκά Αγγελου Τσακόπουλου, επιχειρηματία στον τομέα των ακινήτων και παντρεμένη με τον δημοσιογράφο και πανεπιστημιακό Μάρκο Κουνάλακη, η Ελένη Κουνάλακη διατηρεί στενές σχέσεις με την ομογένεια και την Ορθόδοξη Εκκλησία των ΗΠΑ. Τις τελευταίες ημέρες η Κουνάλακη βρίσκεται αντιμετώπι με την πολιτική όξυνσης που έχει επιλέξει ο πρόεδρος των ΗΠΑ, ο οποίος διέταξε την ανάπτυξη της ομοσπονδιακής εθνοφρουράς και πεζοναυτών στην πολιτεία για να καταπνίξει διαμαρτυρίες και σπορδικά επεισόδια για τις μαζικές επιδρομές σε χώρους όπου απασχολούνται μετανάστες. Μαζί με τον κυβερνήτη Γκάβιν Νιούσομ, τον οποίο σημειώτουν φιλοδοξεί να διαδεχθεί το 2026, καλείται να διαχειριστεί την ένταση που έχει συστηματικά υποδαυλίζει ο Ντόναλντ Τραμπ στην Καλιφόρνια. Στη συνέντευξή της στην «Κ» βάζει στις πραγματικές της διαστάσεις την κατάσταση στο Λος Άντζελες και καταγγέλλει τον πρόεδρο Τραμπ για «ανεύθυνη ρητορική», την οποία ωστόσο θεωρεί αναμενόμενη. Παράλληλα εκφράζει την ελπίδα ότι αν δεν επικρατήσει η ανθρωπιστική ευαισθησία στους κόλπους της αμερικανικής κυβέρνησης, ως κυρίαρχήσει τουλάχιστον η ρεαλιστική, για τη συμβολή των μεταναστών στην οικονομία της χώρας.

«Υπάρχει όντως εξέγερση στο Λος Άντζελες; Ποιες θεωρίες συνωμοσίας κυκλοφορούν αυτή τη στιγμή στα σόσιαλ μίντια;», τη ρωτάμε. Είναι κατηγορηματική: «Δεν υπάρχει εξέγερση στο Λος Άντζελες. Όπως και στην Ελλάδα, έτσι και στην Καλιφόρνια οι άνθρωποι συχνά συμμετέχουν σε δημόσιες διαδηλώσεις όταν θέλουν να στεί-

λουν ένα μήνυμα στην κυβέρνηση. Αυτό το δικαίωμα στην ειρηνική διαμαρτυρία προστατεύεται από το σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών. Η αστυνομία του Λος Άντζελες (LAPD) και οι σερίφηδες του ΛΑ, από τα πιο καλά εκπαιδευμένα και εξοπλισμένα σώματα ασφαλείας στη χώρα, κινητοποιήθηκαν αμέσως για να υποχρεώσουν σε λογοδοσία όσους παραβίασαν τον νόμο. Γι' αυτό και η ανάπτυξη των πεζοναυτών από τον Ντόναλντ Τραμπ, καθώς και 4.000 μελών της Εθνοφρουράς, δεν είναι μέτρο δημόσιας ασφάλειας. Είναι μέτρο πρωτοφανές, περιττό και –κατά τη γνώμη μας– παράνομο».

Την έκκληση του Τραμπ για σύλληψη του κυβερνήτη της Καλιφόρνιας, Γκάβιν Νιούσομ, την εντάσσει στη συνήθη «ανεύθυνη ρητορική, κάτι που οι Αμερικανοί θεωρούν αναμενόμενο από τον Ντόναλντ Τραμπ».

Της θυμίζω ότι μετεκλογικά Τραμπ και Νιούσομ φάνηκαν να βρίσκουν κοινό έδαφος, ενώ τώρα άρχισε πάλι να τον αποκαλεί

ειρωνικά «Newscum» (παραφθορά του ονόματός του, που σημαίνει «Νέο κάθαρμα»). Προσπαθεί εσκεμμένα να τον προκαλέσει; «Πρόκειται για ατυχή ρητορική κι είναι κάτι που πλέον περιμένουμε», επαναλαμβάνει.

Αποφεύγει να σχολιάσει τα δημοσιεύματα που θεωρούν ότι ο ρόλος του στενού συνεργάτη του Τραμπ και πρωτεργάτη της ξενοφοβικής πολιτικής του, Στίβεν Μίλερ, υπήρξε καίριος για την

«Η ανάπτυξη των πεζοναυτών από τον Ντόναλντ Τραμπ, καθώς και 4.000 μελών της Εθνοφρουράς, δεν είναι μέτρο δημόσιας ασφάλειας. Είναι μέτρο πρωτοφανές, περιττό και –κατά τη γνώμη μας– παράνομο».

υποκίνηση της έντασης στην Καλιφόρνια. Επισημαίνει όμως ότι «η πολιτεία της Καλιφόρνιας έχει καταθέσει αγωγή κατά της κυβέρνησης Τραμπ για την “ομοσπονδιοποίηση” και ανάπτυξη της εθνοφρουράς ως απάντηση στις διαδηλώσεις χωρίς διαβούλευση ή συμφωνία με τον κυβερνήτη». Εκτιμά πως η πολιτεία θα κερδίσει τη δικαστική μάχη.

Εχει η Καλιφόρνια πραγματικά πρόβλημα με τη μετανάστευση; Γιατί επέλεξε τη συγκεκριμένη πολιτεία ο Τραμπ; «Ως κόρη μετανάστη που ξεκίνησε εργάτης της και πλήρωσε τις σπουδές του δουλεύοντας σερβιτόρος στην έπαυλη του κυβερνήτη της Καλιφόρνιας, γνωρίζω από πρώτο χέρι ότι οι μετανάστες είναι εκείνοι που κάνουν την πολιτεία μας και τη χώρα μας σπουδαία. Στις Ηνωμένες Πολιτείες το 14% του πληθυσμού έχει γεννηθεί στο εξωτερικό. Στην Καλιφόρνια αυτό το ποσοστό είναι 27% και οι μισοί από εμάς έχουμε τουλάχιστον έναν γονέα μετανάστη. Στην κομψότητα του Λος

Άντζελες, που έχει 10 εκατομμύρια κατοίκους, εκτιμάται ότι έως και το 35% είναι ξένης καταγωγής. Η μετανάστευση εμπλούτισε τις κοινότητές μας και ενίσχυσε την οικονομία μας, η οποία έχει πλέον Ακαθάριστο Πολιτειακό Προϊόν ύψους 4,1 τρις. δολαρίων. Αν η Καλιφόρνια ήταν χώρα, θα είχε την τέταρτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο».

Σπεύδει πάντως να προσθέσει ότι «λόγω καταχρήσεων στο σύστημα ασύλου, έχει σημειωθεί αύξηση στον αριθμό των παράτυπων μεταναστών τα τελευταία χρόνια. Οι Καλιφορνέζοι, όπως και οι περισσότεροι Αμερικανοί, θέλουν να δουν μια συνολική μεταρρύθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής. Την ίδια στιγμή, όμως, ανησυχούμε βαθιά για τις εφόδους της υπηρεσίας μετανάστευσης (ICE) σε χώρους εργασίας όπου υπάρχουν υποψίες ότι εργάζονται παράτυποι μετανάστες. Υπολογίζεται ότι στην Καλιφόρνια ζουν και εργάζονται περίπου 2,5 εκατ. άνθρωποι χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα. Πολλοί από αυτούς ανήκουν σε οικογένειες “μεικτού καθεστώτος” (σ.σ.: στις οποίες κάποια μέλη έχουν κι άλλα δεν έχουν νόμιμο χαρτί) και ζουν στην Καλιφόρνια επί δεκαετίες».

Η Κουνάλακη παραμένει παρ' όλα αυτά αισιόδοξη ότι η κυβέρνηση Τραμπ θα αλλάξει ρότα, αν όχι από ανθρωπισμό, από στεγνό ρεαλισμό: «Θα αντιληφθεί πως η μαζική και αδιάκριτη κράτηση ανθρώπων, το να διαλύεις οικογένειες μέσω μαζικών απελάσεων, δεν είναι μόνο απάνθρωπο και σκληρό, αλλά και καταστροφικό για την οικονομία. Πριν από δύο χρόνια η πολιτεία της Αλαμπάμα ψήφισε νόμο για να δώσει τους παράτυπους μετανάστες. Μέσα σε λίγους μήνες οι καλλιέργειες άρχισαν να σαπίζουν στα χωράφια, η οικονομία κατέρρευσε και οι βουλευτές αναγκάστηκαν να πάρουν πίσω το νομοσχέδιο». Η αντικυβερνήτης της Καλιφόρνιας ελπίζει ότι ο Τραμπ θα μελετήσει προσεκτικά αυτό το παράδειγμα.

ΑΠΟΨΗ

Παγωμένοι στο καυτό Λος Άντζελες

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΛΙΝΟΥ

Οποιασδήποτε μεγάλωσε στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, όπως εγώ, έχει ζήσει τις διαδηλώσεις ως συλλογική έκφραση, κοινωνικό σφυγμό, ένταση και θόρυβο. Δεν είναι βέβαια όλες οι διαδηλώσεις ίδιες. Κάποιες είναι σταθερές και αναμενόμενες, μια σχεδόν τελετουργική διατύπωση αιτημάτων που επιτρέπει σε εργατικά συνδικάτα και προοδευτικές οργανώσεις να δίνουν το «παρών» έναντι της πολιτικής εξουσίας όσο οι υπόλοιποι αποφεύγουμε το κέντρο. Άλλες είναι γεμάτες συναίσθημα και πάθος, από τις θρησκευτικές εντάσεις των ταυτοτήτων έως τους Αγανακτισμένους του Συντάγματος και τις μνημονιακές αναταράξεις. Ανεξαρτήτως θέματος, όμως, η διαδήλωση είναι γεμάτη ζωντάνια. Τα μεγάφωνα φωνάζουν, τα πανό πάλλονται, οι μουσικές ξεσπούν, ο λαός βρυχάται και γιορτάζει μαζί. Και κάποιες φορές η κατάσταση βγαίνει εκτός ελέγχου.

Αυτοκίνητα ανατρέπονται, κάδοι καίγονται, βιτρίνες καταστρέφονται, μια κραυγή απελπίσας απέναντι στην κοινωνική ευταξία που δεν λειτουργεί το ίδιο για όλους.

Στο Λος Άντζελες φέτος, όμως, το κυρίαρχο συναίσθημα είναι κάτι που δεν θα σκεφτόμουν ποτέ να συνδέσω με διαδήλωση: η παγωμάρα. Η όποια συλλογική διεκδικηση ήταν περιορισμένης έκτασης, όπως και οι ζημιές που προκάλεσε. Εδωσε όμως το έναυσμα για μια άνευ προηγουμένου παρέμβαση από το Λευκό Οίκο, με τον πρόεδρο Τραμπ να επιτάσσει την εθνοφρουρά, δηλαδή τμήμα του στρατού των ΗΠΑ, για να αντιμετωπίσει την –κατά την άποψή του– ολιγορία της αστυνομίας και των άλλων πολιτειακών αρχών της Καλιφόρνιας. Τα λαϊκιστικά ένστικτα του Τραμπ του επιτρέπουν να πλάσαριστεί ως φρουρός του νόμου και της τάξης απέναντι στους Δημοκρατικούς του αντιπάλους, που κατηγορούνται ως αδύναμοι

να ελέγξουν την εγκληματικότητα και τις μεταναστευτικές ροές.

Η αμεσότητα της παρέμβασής, όμως, θέτει το βασικό ζήτημα: μπορεί ο πρόεδρος να χρησιμοποιεί στρατιωτικές δυνάμεις γι' αυτόν τον λόγο και μάλιστα παρά την αντίθετη γνώμη του κυβερνήτη της Καλιφόρνιας, που κατά το σύνταγμα των ΗΠΑ έχει την κατ' αρχήν αρμοδιότητα; Οι Ρεπουμπλικανοί απαντούν ότι έστω και ένα καμένο αυτοκίνητο –δεν ήταν και πολλά– δίνει στον πρόεδρο αυτή την εξουσία. Αυτό που φοβόμαστε, βέβαια, είναι ότι η καταχρηστική επιταγή της εθνοφρουράς συνιστά καταστολή αντίθετων φρονημάτων, ένα ακόμη σκαλί χαμηλότερα στον αντιδημοκρατικό κατάφυρο στον οποίο επιχειρεί να σπρώξει τις ΗΠΑ ο Τραμπ.

Κι εδώ ακριβώς επέρχεται η παγωμάρα. Στην Ελλάδα, οι προσπάθειες καταστολής διαδηλώσεων με κρατική βία συχνά οδηγούν

σε ακόμη μεγαλύτερες διαδηλώσεις. Υπερασπιζόμαστε το δικαίωμα στη διαδήλωση... διαδηλώνοντας. Εδώ, οι Δημοκρατικοί ακολουθούν την ακριβώς αντίθετη τακτική. Αντί να εντείνουν τη διαμαρτυρία, την σιχαίνουν. Ο κυβερνήτης Νιούσομ, αντί να καλέσει τον λαό να βγει στους δρόμους, καταθέτει αγωγή κατά των προεδρικών εντολών στα ομοσπονδιακά δικαστήρια. Το δικαστήριο, σε επείγουσα διαδικασία, δικαιώνει την Καλιφόρνια, αλλά βεβαίως η αντιπαράθεση θα συνεχιστεί. Με αυτή την τακτική οι Δημοκρατικοί θέλουν να υπογραμμίσουν ότι ο Τραμπ λειτουργεί παράτυπα, παράνομα και αντισυνταγματικά –με το να καταδείξουν ότι δεν είχε καμία δικαιολογία να στείλει την εθνοφρουρά. Ελπίζουν ότι έτσι θα αποκαλύψουν τις πραγματικές προθέσεις του προέδρου, ή θα τον αναγκάσουν να οπισθοχωρήσει. Φοβούνται ότι αν οι διαδηλώσεις μεγαλώσουν, τότε ο Τραμπ θα εκμεταλλευτεί το χάος για να

ενισχύσει τη στρατιωτική παρουσία και, κατ' επέκταση, τον έλεγχο που ασκεί σε πολιτειακά ζητήματα.

Στο Λος Άντζελες, λοιπόν, το πραγματικό διακύβευμα δεν είναι το αίτημα των διαδηλωτών, δηλαδή η μετανάστευτική πολιτική, αφού οι διαδηλωτές δεν είχαν ποτέ σοβαρές πιθανότητες να επηρεάσουν τα πολιτικά δρώμενα. Δεν είναι καν το δικαίωμα στη διαδήλωση, το οποίο και οι δύο πλευρές υπερασπίζονται τουλάχιστον επιφανειακά. Το βασικό διακύβευμα είναι η έκταση της προεδρικής εξουσίας και το προηγούμενο που θα δημιουργήσει η χρήση του στρατού για την τήρηση της εσωτερικής τάξης. Αυτή είναι μια προοπτική που κανένας μας δεν θα ήθελε να ζήσει. Παρακολουθούμε λοιπόν τις εξελίξεις, παγωμένοι στις σθέρες μας.

Η Κ. Κατερίνα Λινού είναι καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, Μπέρκλεϊ.

Συνέντευξη στη **ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ**

Ανοικτό το ενδεχόμενο επαναφοράς των σχεδίων για τον αγωγό EastMed από την αμερικανική κυβέρνηση αφήνει η Βικτόρια Κόουτς, αναπληρώτρια σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας κατά την πρώτη Θητεία Τραμπ, μιλώντας στην «Κ». Η αντιπρόεδρος του Heritage Foundation –του πλέον επιδραστικού αυτή τη στιγμή think tank στην Ουάσιγκτον– εξηγεί ότι το αέριο της Ανατολικής Μεσογείου, ακόμη και αν είναι πιο ακριβό, είναι απολύτως απαραίτητο στη νέα πραγματικότητα των αυξημένων ενεργειακών απαιτήσεων.

– Στην έκθεσή σας υποστηρίζετε ότι, για να γίνει πραγματικά στρατηγική η σχέση ΗΠΑ - Ισραήλ είναι απαραίτητη η σταδιακή κατάργηση της αμερικανικής στρατιωτικής χρηματοδότησης. Μπορείτε να μας το εξηγήσετε αυτό;

– Αυτή η πρόταση βασίζεται σε αυτό που είχε προτείνει ο πρωθυπουργός Νετανιάχου ενώπιον του Κογκρέσου το 1996. Οτι η βοήθεια πρέπει να σταματήσει. Δεσμεύθηκε τότε να εφαρμόσει πολιτικές –τις οποίες προς τιμήν του εφάρμοσε– ώστε να αναπτυχθεί η ισραηλινή οικονομία σε τέτοιο βαθμό που δεν θα χρειάζεται την αμερικανική βοήθεια. Εμείς προτείνουμε τώρα μια παρόμοια διαδικασία σε ό,τι αφορά τη στρατιωτική χρηματοδότηση της χώρας, η οποία λέμε ότι πρέπει να καταργηθεί σταδιακά στα επόμενα 20 χρόνια. Στα επόμενα 4-5 χρόνια, η χρηματοδότησή μας θα αυξηθεί, για να έχει το Ισραήλ χρόνο να προετοιμαστεί για τη μετάβαση. Αυτή η περίοδος θα αξιοποιηθεί επίσης για την περαιτέρω ενίσχυση της ισραηλινής οικονομίας μέσω της περιφερειακής ενσωμάτωσης, του εμπορίου και της τεχνολογικής συνεργασίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Δεν θέλουμε να κόψουμε τη βοήθεια στο Ισραήλ, όπως λανθασμένα έχουν αναφέρει τα ΜΜΕ στην Ουάσιγκτον. Το αντίθετο. Θέλουμε ένα Ισραήλ πιο δυνατό, πιο ανθεκτικό, που να μπορεί να είναι ακόμη πιο ισχυρός εταίρος για τις ΗΠΑ.

– Δηλαδή, λιγότερη εξάρτηση ισούται με περισσότερη στρατηγική αυτονομία. Τι λέει το Ισραήλ;

– Νομίζω ότι υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον. Πρόσφατα, ο πρωθυπουργός Νετανιάχου, κατά τη διάρκεια συνεδρίασης του Συμβουλίου Ασφαλείας, είπε ότι έχει έρθει η ώρα να αρχίσει η συζήτηση για τη σταδιακή κατάργηση της αμερικανικής στρατιωτικής βοήθειας. Το επιχείρημά του ήταν η εμπειρία του τελευταίου χρόνου, όπου η κυβέρνηση Μπάιντεν προσπάθησε να χρησιμοποιήσει τη στρατιωτική βοήθεια ως μοχλό πίεσης για να επηρεάσει την ισραηλινή πολιτική.

– Ένα πολύ ισχυρό Ισραήλ θα μπορούσε να είναι ακόμη πιο χρήσιμο για τις ΗΠΑ στην περιοχή, σωστά;

– Ακριβώς. Αυτό που λέμε είναι ότι μπαίνουμε σε ένα νέο είδος Ψυχρού Πολέμου, αυτή τη φορά με την Κίνα. Θα χρειαστεί να εστιάσουμε τη στρατηγική προσοχή μας εκεί και η ιδέα είναι πράγματι να οικοδομήσουμε ικανούς εταίρους και συμμάχους, που μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη για τις δικές τους περιοχές.

– Για να αποχωρήσουν οι ΗΠΑ; – Δεν λέμε ότι θα αποσυρθούμε πλήρως. Υπάρχουν δυνατότητες που μόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες διαθέτουν και πιστεύω πως θα θέλαμε να συνεχίσουμε να τις αξιοποιούμε στη Μέση Ανατολή, στην Ευρώπη, στη Λατινική Αμερική και στην Ασία. Όμως ακριβώς επειδή πρέπει να είμαστε ενεργοί σε όλα αυτά τα μέτωπα, δεν μπορούμε να είμαστε οι μόνοι που δρουν σε όλα αυτά.

– Στο νέο αυτό μοντέλο, οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να εγγυώνται το ποιοτικό στρατιωτικό πλεονέκτημα (QME) του Ισραήλ;

– Πρέπει να το κάνουμε. Το QME είναι στην πραγματικότητα δόγμα του Ψυχρού Πολέμου. Είναι αυτό που αρχικά δημιουργήσαμε στο NATO για να αντιμε-

«**Η ενέργεια** που θα πρέπει να παραχθεί –και να καταναλωθεί– στη νέα πραγματικότητα των κέντρων δε-δομένων για την τεχνητή νοημοσύνη θα είναι τεράστια. Και γι' αυτό χρειάζαστε το φυσικό αέριο. Για να τροφοδοτήσει τις γεννήτριες που θα παράγουν αυτήν την ηλεκτρική ενέργεια», εξηγεί η Βικτόρια Κόουτς.

Βικτόρια Κόουτς, αντιπρόεδρος του think tank «Heritage Foundation»

Ο EastMed είναι ακόμη ζωντανός

Παρ' ότι το αέριο της Ανατολικής Μεσογείου είναι λίγο πιο ακριβό, πρέπει να προτιμηθεί για λόγους ενεργειακής ασφάλειας, έναντι του Πούτιν. Πώς πρέπει να αντιμετωπιστούν οι «αποσταθεροποιητικές ενέργειες» της Τουρκίας στην περιοχή

τωπίσουμε τους Σοβιετικούς, οι οποίοι πάντα είχαν συντριπτική αριθμητική υπεροχή. Ένα εξαιρετικό παράδειγμα του πώς λειτουργεί αυτό είναι η επιχείρηση Spiderweb που μόλις πραγματοποιήσαν οι Ουκρανοί. Αυτό είναι κυριολεκτικά το QME σε δράση. Αρα παραμένει κρίσιμο για το Ισραήλ και είναι αναπόσπαστο μέρος των όσων προτείνουμε.

– Μιλήσατε πριν για την αναγκαιότητα περιφερειακής ενσωμάτωσης. Πόσο αισιόδοξη είστε για τη προοπτική επέκτασης των Συμφωνιών του Αβραάμ και της αποκατάστασης της σχέσης με τη Σαουδική Αραβία;

– Πολύ αισιόδοξη. Υπάρχουν διάφορες παράμετροι –εσωτερικές πολιτικές, διπλωματικές ισορροπίες– αλλά θεωρώ πως η απόφαση αυτή έχει ήδη ληφθεί. Το θέμα είναι πότε θα είναι η κατάλληλη στιγμή. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει ιδιαίτερη αίσθηση κατεπείγοντος. Υπάρχουν άλλα πράγματα που φαίνονται πιο επείγοντα.

– Όταν όμως συμβεί, θα ξεκλειδώσει πλήρως τον Διάδρομο Ινδίας - Μέσης Ανατολής - Ευρώπης (IMEC), σωστά;

– Ακριβώς. Αυτό θα είναι το πρακτικό αποτέλεσμα όταν οι Σαουδάραβες αποκαταστήσουν τις σχέσεις με το Ισραήλ. Ο IMEC είναι μια εξαιρετικά πρωτοβουλία, που συνδέει την Ινδία –η οποία πι-

στεύω ότι θα αναδειχθεί ως ένας από τους βασικούς εταίρους των ΗΠΑ στο δεύτερο μισό του 21ου αιώνα– όχι μόνο με τον Κόλπο και την Αραβική Χερσόνησο, αλλά και μέσω της Χάιφα προς την Ευρώπη. Είναι μια φυσική απεικόνιση του τύπου περιφερειακής ενσωμάτωσης που συζητούμε εδώ.

– Αναφερθήκατε στη Χάιφα, ας μιλήσουμε για την Ανατολική Μεσόγειο. Πώς αξιολογείτε τον ρόλο της Ελλάδας και της Κύπρου σε αυτό το έργο και τη γνώμη έχετε για το 3+1;

– Νομίζω ότι μπορεί να είναι εξαιρετικά χρήσιμο. Μιλούσα σήμερα με τον πρέσβη Πάιατ γι' αυτή τη δυναμική και για το πόσο σημαντικό θα είναι να συντονιστούν τα αποθέματα φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου και να καθοριστεί ποια είναι η αγορά γι' αυτά. Ιδανικά η Ευρώπη. Έχουμε μιλήσει ατελείωτα και χωρίς αποτέλεσμα για τον αγωγό EastMed. Καταφέραμε να αλλάξουμε τη διατύπωση του υπουργείου Ενέργειας. Τότε έλεγαν ότι δεν τον θεωρούμε βιώσιμο, γιατί το κόστος θα καθιστούσε το αέριο απαγορευτικά ακριβό σε σχέση με τις ρωσικές εισαγωγές. Πολλά έχουν αλλάξει έκτοτε. Και αυτό που τους πείσαμε να πουν είναι ότι δεν είναι βιώσιμος «επί του παρόντος».

– Αρα να περιμένουμε εξελίξεις σε αυτό το μέτωπο; Ισως επα-

ναφορά του αγωγού EastMed;

– Ακριβώς. Ακόμη κι αν το αέριο της Ανατολικής Μεσογείου είναι λίγο πιο ακριβό, δεν θέλεις να βάλεις την ενεργειακή ασφάλειά σου στα χέρια του Πούτιν. Αυτό δεν αποδείχθηκε και πολύ καλή ιδέα. Ισως τελικά να είναι αναγκαίο να πληρώσεις λίγο παραπάνω. Το ίδιο, άλλωστε, ισχύει και με το αμερικανικό φυσικό αέριο, που το αγοράζουν μαζικά, παρόλο που είναι πιο ακριβό. Αρα είναι πιθανό, ναι. Σκεφτόμαστε έναν τεράστιο αγωγό από το Μαρόκο, που θα διασχίζει το δυτικό κέρασ της Αφρικής. Αν αυτός ο αγωγός αποδειχθεί βιώσιμος –και είναι κάτι που μελετάμε– τότε θεωρώ ότι πρέπει να επανεξετάσουμε και τον EastMed.

– Αυτό ακούγεται πολύ σημαντικό, γιατί επί κυβέρνησης Μπάιντεν το έργο αυτό εγκαταλείφθηκε πλήρως.

– Η κυβέρνηση Μπάιντεν είχε επισήμως απαγορεύσει οποιαδήποτε κρατική υποστήριξη έργων ορυκτών καυσίμων στο εξωτερικό, οπότε δεν μπορούσε να υπάρχει κανενός είδους στήριξη ούτε από προέξενια ούτε από το υπουργείο Εμπορίου. Αυτή η απαγόρευση έχει ανακληθεί. Αρα, αν υπάρχουν αμερικανικές εταιρείες που θέλουν να συμμετάσχουν σε αυτό το έργο και χρειάζονται στήριξη από την κυβέρνηση, τώρα μπορούν να τη ζητήσουν.

– Είναι εξίσου σημαντικές για την κυβέρνηση Τραμπ οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις;

– Αυτό ήταν το αντάλλαγμα που πρόσφερε η προηγούμενη κυβέρνηση. Νομίζω ότι είναι λιγότερο σημαντικές, αλλά παραμένουν σημαντικές. Η ενέργεια που θα πρέπει να παραχθεί –και να καταναλωθεί– στη νέα πραγματικότητα των κέντρων δεδομένων για την τεχνητή νοημοσύνη θα είναι τεράστια. Και γι' αυτό χρειάζομαστε το φυσικό αέριο. Για να τροφοδοτήσει τις γεννήτριες που θα παράγουν αυτήν την ηλεκτρική ενέργεια. Ένα από τα προβλήματα της προηγούμενης κυβέρνησης ήταν ότι υπέθεταν πως υπάρχει κάποια μαγική πηγή ηλεκτρισμού με μηδενικές εκπομπές. Δεν σημείωσαν μεγάλη πρόοδο. Συνέχισαν να καίνε πετρέλαιο, κάρβουνο και φυσικό αέριο κάθε χρόνο περισσότερο, αλλά προσποιούνταν ότι δεν το έκαναν. Ελεγαν ότι θα το καταργήσουν σταδιακά και ότι κάπως θα εμφανιστεί η νεράιδα του ηλεκτρισμού. Γι' αυτό εστίασαν στις διασυνδέσεις. Αυτή η κυβέρνηση είναι πολύ πιο ρεαλιστική, εστιάζει στο ερώτημα «από πού θα έρθει αυτός ο ηλεκτρισμός;». Αυτό είναι το σωστό ερώτημα.

– Όμως όλα αυτά τα ενεργειακά έργα –είτε φυσικού αερίου είτε ηλεκτρικής ενέργειας– έρχονται αντιμέτωπα με την επιθετικότητα της Τουρκίας.

– Οι Τούρκοι έχουν έναν τρόπο να κοιτάζουν τον χάρτη της Μεσογείου και να σχεδιάζουν ό,τι θέλουν. Αυτό που έκαναν, για παράδειγμα, με το μνημόνιο με τη Λιβύη; Συγγνώμη, αλλά πού είναι η Κρήτη σε αυτόν τον χάρτη; Είναι σαν να μην υπάρχει. Είναι ελληνικό έδαφος, μήπως το ξεχάσατε; Αρα αυτό είναι μεγάλο πρόβλημα. Από το 1974 και μετά η ένταση με την Τουρκία είναι ένα μεγάλο πρόβλημα για το NATO. Κανείς μας δεν θέλει να υπάρχει αυτό το πρόβλημα, εκτός ίσως από τους Τούρκους. Αρα θα είναι μια άσκηση ισορροπίας να δούμε πώς θα το διαχειριστούμε.

– Σε αυτό το νέο πλαίσιο περιφερειακής συνεργασίας που περιγράψατε πριν, πώς εντάσσεται η Τουρκία; Ως ανταγωνιστής του Ισραήλ, ως ταραξίας, ως ανερχόμενη περιφερειακή δύναμη; Ή όλα αυτά μαζί;

– Όλα αυτά μαζί. Η Τουρκία αποτελεί πρόκληση αυτή τη στιγμή. Οι ενέργειές της είναι αποσταθεροποιητικές σε πολλούς τομείς. Λέει και κάνει πολλά πράγματα που δεν μου αρέσουν. Αυτό που συμβαίνει, για παράδειγμα, με την Αγία Σοφία, που βρίσκεται στα πρόθυρα κατάρρευσης, είναι τρομερό. Μιλάμε για ένα από τα σπουδαιότερα θαύματα του κόσμου και από τότε που μετατράπηκε σε τζαμί, σταμάτησε να συντηρείται. Οι αναφορές που φτάνουν στα αυτιά μου είναι πολύ ανησυχητικές, μιλούν για μεγάλη αστάθεια του οικοδομήματος. Αν καταρρεύσει ο τρούλος, τότε τι; Θα είναι εκατό φορές χειρότερο από την Παναγία των Παρισίων. Ανησυχώ πολύ. Αυτό είναι ένα μόνο παράδειγμα που με αγγίζει προσωπικά. Δεν είμαι επίσης σίγουρη τι ακριβώς κάνουν στη Συρία ή πόσο παραγωγικοί είναι εκεί. Και οι απειλητικές ενέργειές τους απέναντι στο Ισραήλ είναι εντελώς αντιπαραγωγικές.

– Πώς βλέπετε να εξελίσσεται η σχέση με το Ισραήλ;

– Μπορεί να είναι καλή γενικά, αλλά δεν νομίζω ότι μπορεί να είναι καλή υπό τον Ερντογάν. Τώρα, αυτό μπορεί να αλλάξει. Η ηγεσία στην Τουρκία μπορεί να αλλάξει. Θα αλλάξει κάποια στιγμή.

– Αλλά όσο είναι ο Ερντογάν εκεί, τα πράγματα θα μείνουν ίδια;

– Θεωρώ ότι η σχέση θα συνεχίσει να είναι γεμάτη τριβές. Είναι τεράστια πρόκληση η Τουρκία, επειδή είναι μέλος του NATO. Έχουμε σημαντικές βάσεις εκεί. Μπορεί να είναι εξαιρετικός εταίρος και σύμμαχος –και έχει υπάρξει στο παρελθόν– αλλά δεν είναι αυτή τη στιγμή. Και δεν υπάρχει τρόπος να το ωραιοποιήσουμε αυτό. Με ενδιαφέρει επίσης ο ρόλος του Τομ Μπαράκ, ο οποίος είναι πολύ δραστήριος.

“

Νέος Ψυχρός Πόλεμος

Μπαίνουμε σε ένα νέο είδος Ψυχρού Πολέμου, αυτή τη φορά με την Κίνα, και η ιδέα είναι να οικοδομήσουμε ικανούς εταίρους και συμμάχους που μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη για τις δικές τους περιοχές.

“

Τουρκική αసుδοσία

Οι Τούρκοι κοιτάζουν τον χάρτη της Μεσογείου και σχεδιάζουν ό,τι θέλουν. Αυτό που έκαναν, για παράδειγμα, με το μνημόνιο με τη Λιβύη; Συγγνώμη, αλλά πού είναι η Κρήτη σε αυτόν τον χάρτη; Είναι σαν να μην υπάρχει.

Κοστίζω, άρα υπάρχω

Πεντακόσια ευρώ για ένα ζευγάρι εφηβικά παπούτσια; Δεν αρκεί να τα δώσεις. Πρέπει να φαίνεται και από το λογότυπο. Οι γονείς μιλούν για τη μόδα του «φλεξιαρίσματος» που απομυζά τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς

Της **ΑΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Τον Φεβρουάριο ο 14χρονος Γ., μαθητής σε ένα από τα πιο προσιτά οικονομικά ιδιωτικά σχολεία της Αθήνας, έκανε πάρτι για τα γενέθλιά του. Κάποια στιγμή η μητέρα του κοντοστάθηκε στο χολ κοιτώντας τα παπούτσια που είχαν βγάλει τα παιδιά μπαίνοντας στο σπίτι. «Τα μισά ήταν από ένα ιταλικό brand πολυτελείας (γνωστό για τα sneakers με φθαρμένη εμφάνιση). Τα παπούτσια αυτά κάνουν 500 ευρώ το ζευγάρι! Και δεν πρόκειται για οικογένειες πάμπλουτες. Πολλοί με κόπο στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο». Δεν της έκανε βέβαια τόσο εντύπωση. Η «μόδα» της επιδείξης πλούτου μέσα από τα ρούχα και τα αξεσουάρ που σαρώνει στους εφήβους έχει φτάσει προ πολλού και στο δικό της σπίτι.

Τον Γ. άρχισε να τον ενδιαφέρει τι μάρκα είναι –και πόσο κάνουν– τα ρούχα του περίπου πριν από δύο χρόνια, με το που μπήκε στην εφηβεία. «Χαρακτηριστικά μου έχει πει ότι τον ενδιαφέρει περισσότερο πόσο ακριβό θα είναι το μπλουζάκι και το hoodie του παρά το παντελόνι. Και φυσικά τα παπούτσια. Ωστόσο δεν θα του άρεσε τόσο ένα ακριβό, κασιμμένο πουλόβερ. Το ρούχο πρέπει και να είναι και να φαίνεται ότι είναι ακριβό, με ένα εμφανές logo», λέει η μαμά του στην «Κ» (για ευνόητους λόγους δεν αναφέρουμε το όνομά της). «Μια μέρα άκουσα και την ατάκα “πάμε στο Gucci” και έπαθα σοκ. Κανείς στην οικογένεια δεν φοράει τέτοια ρούχα, ούτε είναι της λογικής μας τα “φωναχτά” πράγματα. Κάπου εκεί συνδύασα ότι όλο αυτό σχετίζεται με τη μουσική που ακούν τα παιδιά αυτής της ηλικίας, τα βιντεοκλίπ, με τη logo αισθητική».

Trappers και tiktokers

Το flexing, η επιδείξη των ρούχων και των αξεσουάρ, αποτελεί trend τα τελευταία χρόνια. Μπορεί κανείς να βρει άπειρα βίντεο με «outfit check» γνωστών trappers, αλλά και tiktokers που αναλύουν το ντύσιμό τους κάνοντας αναφορά σε μάρκες και τιμές. «Ξόδεψα 8.000 ευρώ για καλοκαιρινά ρούχα» είναι ο τίτλος πρόσφατου βίντεο του γνωστού fashion youtuber ΓΚ, με 240.000 συνδρομητές στο YouTube και 96.000 followers στο TikTok. Στην έναρξη της σχολικής χρονιάς είχε ανεβάσει βίντεο με τίτλο «10.000 XXL Back to school haul». Στη διάρκεια του τελευταίου Sneakerness, ο ίδιος είχε εμφανιστεί με τσάντα που κοστίζει 3.200 δολάρια, μέσα στην οποία είχε το άρωμα 430 δολαρίων.

«Α ναι, είναι και οι κολόνιες», λέει με απελπισία η μαμά του Γ.

«Εμάς ήθελε μία που κάνει 300 ευρώ!». Όπως λέει, μια αλυσίδα μπουτίκ πολυτελούς ένδυσης έχει πλέον μετατραπεί στα «καινούργια Zara». «Εκεί βρίσκουν και τις μπλούζες και τα φούτερ με τα οποία έχουν τρελαθεί». Συνομήλικοί του Γ. φορούν επίσης brands που παραδοσιακά απευθύνονταν σε μεγαλύτερα ηλικια-

κά γκρουπ. «Βλέπεις να βγαίνει από ένα μαγαζί ένας 50άρης και ένας 14χρονος και να είναι ντυμένοι ίδια».

Ο 13χρονος Φ., μαθητής Α΄ Γυμνασίου σε ιδιωτικό σχολείο της μεσαίας τάξης, εμφάνισε φέτος παρόμοια «συμπτώματα». «Με το που ξεκίνησε το γυμνάσιο, άρχισαν να του αρέσουν τα

ρούχα που είναι ακριβά. Το κριτήριο δηλαδή δεν είναι αισθητικό, είναι να είναι ακριβά και γνωστές μάρκες», λέει η μαμά του στην «Κ», που εργάζεται σε δύο δουλειές προκειμένου να παρέχει στο παιδί της μια καλή ζωή. «Άρχισε να ζητά ρούχα πολύ γνωστών οίκων. Μπορεί κάποιος να του κάνει ένα ακριβό

δώρο, όπως τώρα τα Χριστούγεννα μια φίλη μου, και να μην το θέλει γιατί η μάρκα δεν είναι από αυτές που “παίζουν”. Το γυρίσαμε πίσω, βάλαμε κάτι παραπάνω και πήραμε ένα φούτερ που έκανε 120 ευρώ. Όταν κάποιος του είπε ότι είναι ωραίο αυτό που φοράει, του απάντησε “ευχαριστώ, έκανε 200 ευρώ”. Είπε δηλαδή παραπάνω. Αντίστοιχα, αν όπως περπατάμε του πω “κοίτα ένα ωραίο μπλουζάκι”, δεν θα ασχοληθεί. Αν του πω “κοίτα ένα μπλουζάκι, κάνει 500 ευρώ”, θα γυρίσει αμέσως να κοιτάξει».

«Κακομαθημένα παιδιά» θα σχολιάσουν σίγουρα κάποιοι. Τα πράγματα όμως είναι πιο σύνθετα. «Μια φορά προσπαθούσα να τον πείσω να φορέσει ένα γκρι φούτερ χωρίς μανίκια και μου είπε “δεν είσαι στα καλά σου, αν πάω στο σχολείο μ’ αυτό θα με κοροϊδεύουν όλοι”. Σε μια από τις πολλές συζητήσεις που έχουμε κάνει για το θέμα, μου είπε ότι κάθονται παρέα και λέει ο ένας “εγώ πήρα αυτά τα παπούτσια 600 ευρώ”, λέει ο άλλος “εγώ πήρα αυτό το σορτσάκι 300 ευρώ”. “Κι εγώ κάθομαι δίπλα με την άσχετη μάρκα”. Σε μια άλλη συζήτηση τον είχε ρωτήσει τι πιστεύει ότι σημαίνει ότι κάποιος φοράει μια μάρκα. «Οτι είναι πλούσιος και άρα έχει δύναμη», της είχε πει. «Αν φαίνεται ότι έχεις χρήματα σ’ αφήνουν ήσυχο». Όπως προκύπτει, όποιος δεν φοράει μάρκες, απομονώνεται είτε στο προαύλιο είτε στο γήπεδο μπάσκετ της γειτονιάς. «Είσαι φτωχός», του λένε.

«Είσαι εδώ με υποτροφία»

Πέρυσι ο Γ. είχε διαπληκτιστεί έντονα με συμμαθητή του στο σχολείο ο οποίος αποκαλούσε έναν φίλο του «φτωχό». Αργότερα προέκυψε ότι του είχε επιτεθεί γιατί κοροϊδευε τον φίλο του και τον έλεγε φτωχό. «Είσαι εδώ με υποτροφία», του έλεγε, σαν αυτό να είναι κάτι αρνητικό.

Καθώς οι οικογένειες δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν σε όλες αυτές τις απαιτήσεις (μην ξεχνάμε ότι καλούνται να αγοράσουν και το τελευταίο iPhone), τα παιδιά έχουν αναγκαστεί να προσαρμοστούν. Ο μεν Φ. έχει ανακαλύψει τα καλύτερα σάιτ με καλές απομιμήσεις (από ένα τέτοιο σάιτ μου έδειξε ένα τσαντάκι τις προάλλες), ο δε Γ. άρχισε να πουλάει τα παλιά του ρούχα στο Vinted και με τα χρήματα να αγοράζει νέα.

Σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση της Piper Sandler, οι έφηβοι στις ΗΠΑ αυξάνουν συνεχώς τις δαπάνες τους τα τελευταία χρόνια. Φέτος, τα έξοδα που αναφέρουν τα ίδια τα παιδιά εμφανίστηκαν αυξημένα κατά 6% σε σχέση με πέρυσι, φτάνοντας σε 2.388 δολάρια τον χρόνο.

Ο ρόλος της μουσικής

«Κανείς στην οικογένεια δεν φοράει τέτοια ρούχα, ούτε είναι της λογικής μας τα “φωναχτά” πράγματα. Όλο αυτό σχετίζεται με τη μουσική που ακούν τα παιδιά, τα βιντεοκλίπ, με τη logo αισθητική», εξηγεί η μητέρα του 14χρονου Γ.

«Μαγνήτης» ό,τι ακριβό

«Αν όπως περπατάμε του πω “κοίτα ένα ωραίο μπλουζάκι”, δεν θα ασχοληθεί. Αν του πω “κοίτα ένα μπλουζάκι, κάνει 500 ευρώ” θα γυρίσει αμέσως να κοιτάξει».

«Να μάθουν από νωρίς τα όρια»

Η ψυχολόγος - παιδοψυχολόγος Αντιγόνη Γινοπούλου έχει βρεθεί πολλές φορές στο γραφείο της μπροστά σε συζητήσεις γονιών και παιδιών για τα ρούχα. «Γίνεται χαμός με αυτό το θέμα. Είναι σήμερα ένας τρόπος διαπραγμάτευσης. Λέει το παιδί “προκειμένου να διαβάσω θέλω το τάδε παπούτσι που κάνει 500 ευρώ”, αναφέρει στην «Κ». «Δεν ακούς “το θέλω γιατί μου αρέσει”, αλλά “το έχουν οι άλλοι και πρέπει να το αποκτήσω”. Θέλουν την τάδε μάρκα γιατί μέσα από αυτή θα τα προσέξουν, θα αποκτήσουν στο μυαλό τους μεγαλύτερη αξία, θα τα θαυμάσουν». Τα σόσιαλ μίντια έχουν παίξει καθοριστικό ρόλο. Ακόμα και μέσα από τα outfit

κάποιος προσπαθεί να φτιάξει μεγαλύτερη «αυλή», να αποκτήσει περισσότερους ακολούθους.

Η ίδια ξεκαθαρίζει ότι δεν πρόκειται για τις μόδες στα ρούχα με τις οποίες όλοι μεγαλώσαμε. «Δεν έχει καμία σχέση, είναι σαν τη μέρα με τη νύχτα. Οι απαιτήσεις σήμερα έρχονται πιο νωρίς και είναι πιο μεγάλες. Οι γονείς επίσης ακολουθούν τις απαιτήσεις των παιδιών. Θα στερηθεί η οικογένεια, θα βάλεи δόσεις στην κάρτα προκειμένου να αγοράσει αυτό που ζητάει το παιδί ώστε να το κάνει προσωρινά ευτυχισμένο». Πρόσφατα ένα 11χρονο κορίτσι στο γραφείο της της μιλούσε με πάθος για τα βραχιόλια μιας συγκεκριμένης μάρκας.

Δεν ακούς «το θέλω γιατί μου αρέσει», αλλά «το έχουν οι άλλοι και πρέπει να το αποκτήσω». Θέλουν την τάδε μάρκα γιατί μέσα από αυτή θα τα προσέξουν, εξηγεί η ψυχολόγος Αντιγόνη Γινοπούλου.

Τα είχε ζητήσει μετ’ επιτάσεως από τους γονείς της για τα γενέθλιά της. «Της τα αγόρασαν αλλά την επόμενη φορά που την είδα φορούσε κι άλλα. Δεν έχει σταματημό. Η ικανοποίηση της επιθυμίας δεν κάνει το παιδί πραγματικά χαρούμενο. Θα πάει στο επόμενο».

Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς; Ορια, όρια, όρια. «Όταν έρθει αυτή η στιγμή, που έρχεται στην προεφηβεία, να ξεκαθαρίσουν ποιες είναι οι δυνατότητες της οικογένειας. Όσα προβάλλονται στα σόσιαλ μίντια δίνουν μια πλασματική εικόνα, ότι όλοι μπορούν να αποκτήσουν τα πάντα. Να λένε “θα πάρουμε αυτό ή τίποτα”. Να μην αφήνουν την ελπίδα. Να μην

λένε “θα σου το πάρω τα Χριστούγεννα”, για παράδειγμα. Να είναι ξεκάθαροι. Δεν έχει να κάνει με το ρούχο, το παπούτσι ή το ρολόι, έχει να κάνει με την οριοθέτηση. Για να μπορέσει το παιδί αργότερα να οριοθετήσει τον εαυτό του. Να μην νιώσει συντριβή επειδή δεν μπορεί να πάρει ένα Rolex».

Δεν είναι απαραίτητο ότι το παιδί θα κατανοήσει γιατί δεν μπορεί να συμβαδίσει με τους συμμαθητές ή τα πρότυπά του στο TikTok. «Να το ξανακουβεντιάσουν. Είναι λογικό το παιδί να έχει μια επιθυμία. Πρέπει ο γονιός να αφιερώσει χρόνο για να το προσγειώσει. Ίσως χρειαστεί και η βοήθεια ειδικού. Να το κάνει».

Παγκόσμιο Κύπελλο Συλλόγων 2025

14 ΙΟΥΝΙΟΥ – 13 ΙΟΥΛΙΟΥ

Οι Ηνωμένες Πολιτείες φιλοξενούν την πολυδάπανη αναδιοργάνωση του Παγκοσμίου Κυπέλλου Συλλόγων, με 32 από τις ομάδες με την υψηλότερη βαθμολογία στο παγκόσμιο ποδόσφαιρο. Το Hard Rock Stadium στο Μαϊάμι υποδέχθηκε τον εναρκτήριο αγώνα.

Δέκα ομάδες συμμετέχουν για πρώτη φορά στο Παγκόσμιο Κύπελλο Συλλόγων της FIFA, ανάμεσά τους και η οικοδέσποινα Ιντερ Μαϊάμι, η νικήτρια του Champions League Παρί Σεν Ζερμέν και η βραζιλιάνικη Μποταφόγκο.

Ο Τρεντ Αλεξάντερ-Αρνολντ πρόκειται να κάνει το ντεμπούτο του με τη Ρεάλ Μαδρίτης στη διοργάνωση μετά τη μετακίνησή του από τη Λίβερπουλ. Θα γίνει ο έβδομος Αγγλος παίκτης που θα φορέσει τη φανέλα των «μπλάνκος».

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
32 ομάδες θα παίξουν συνολικά **63** αγώνες σε **12** γήπεδα στη διάρκεια τεσσάρων εβδομάδων.

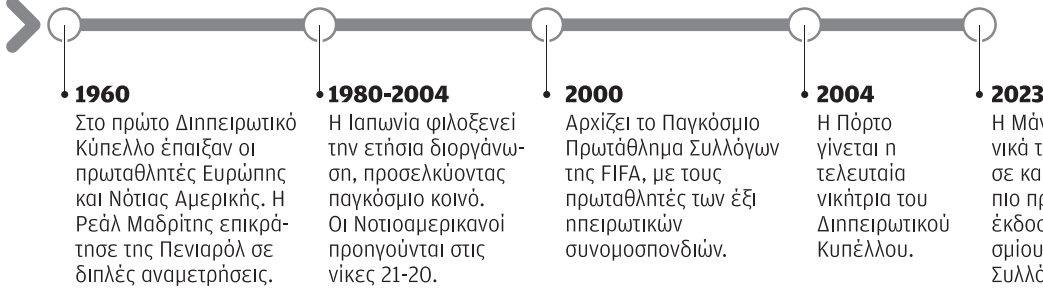
Λιονέλ Μέσι
Ο αρχηγός της Ιντερ Μαϊάμι επιστρέφει στο παγκόσμιο προσκήνιο.

Adidas Mundial de Clubes 25: Η επίσημη μπάλα του Παγκοσμίου Κυπέλλου Συλλόγων.

Α΄ ΟΜΙΛΟΣ	Β΄ ΟΜΙΛΟΣ
Ιντερ Μαϊάμι	Παρί Σ.Ζ.
Πόρτο	Μποταφόγκο
Παλμείρας	Ατλέτικο Μ.
Αλ Αχλί	Σιάτλ Σάουντερς
Γ΄ ΟΜΙΛΟΣ	Δ΄ ΟΜΙΛΟΣ
Μπάγερν	Λος Αντζελες
Μπόκα Τζούνιορς	Τσέλσι
Μπενφίκα	Φλαμένγκο
Οκλαντ Σίτι	Εσπεράνς
Ε΄ ΟΜΙΛΟΣ	ΣΤ΄ ΟΜΙΛΟΣ
Ιντερ	Φλουμινένσε
Ρίβερ Πλέιτ	Ντόρτμουντ
Μοντερέι	Μαμελόντι
Ουράβα Ρεντς	Σάνταους
Ζ΄ ΟΜΙΛΟΣ	Η΄ ΟΜΙΛΟΣ
Μάντσεστερ Σίτι	Ρεάλ Μαδρίτης
Γιουβέντους	Πατσούκα
Αλ Αϊν	Ρεντ Μπούλ
Ου. Καζαμπλάνκα	Σάλτσμπουργκ
	Αλ Χιλάλ

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ FORMAT

ΠΗΓΕΣ: FIFA, Graphic News

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Θερινό «καψώνι» για τους σταρ των γηπέδων

Το Παγκόσμιο Κύπελλο Συλλόγων –η φιλόδοξη διοργάνωση της FIFA που έκανε πρεμιέρα τα ξημερώματα καλείται– να αποδείξει ότι έχει λόγο ύπαρξης

Διάλυση τιμών

Η διοργάνωση έριξε έως και 85% τις τιμές των εισιτηρίων της πρεμιέρας και άλλων ματς ώστε να γεμίσουν οι εξέδρες – οι πολιτικές Τραμπ περί ελέγχου εισόδου στις ΗΠΑ δεν βοηθούν.

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν είναι μόνο ένα μεγάλο δώρο για τα γραφεία στοιχημάτων σε μια «νεκρή» από ποδοσφαιρικούς αγώνες περίοδο, αλλά ένα μεγάλο σόιχνημα για την ίδια τη FIFA: Το Παγκόσμιο Κύπελλο Συλλόγων, η μετεξέλιξη του πάλαι ποτέ Διηπειρωτικού Κυπέλλου, μας συστήνεται ξανά με τη νέα του μορφή, αρχίζοντας σήμερα τα ξημερώματα στις ΗΠΑ με πολλά «βαριά» ονόματα, με χαρακτηριστή «test event» για το Μουντιάλ του 2026, αλλά και με πολλή αμφισβήτηση. Το «πουλέν» του Τζάνι Ινφαντίνο, του Ελβετού προέδρου της FIFA, ενδεχομένως αποτελεί και το κριτήριο της επιτυχίας ή όχι της θητείας του στην ηγεσία του παγκόσμιου ποδοσφαίρου. Η διοργάνωση των 32 συλλόγων ανά τις ΗΠΑ σε μια εποχή κατά την οποία κανονικά οι ποδοσφαιριστές κάνουν διακοπές, ενόψει και του Μουντιάλ σε ένα χρόνο, κρίζει προσοχής αλλά και κριτικής.

Με μερικές από τις κορυφαίες ομάδες του κόσμου να παίρνουν θέση στην αφετηρία, όπως οι Ρεάλ Μαδρίτης, Μάντσεστερ Σίτι, Παρί Σεν Ζερμέν, Ιντερ, Γιουβέντους και Τσέλσι από την Ευρώπη και οι Μπόκα Τζούνιορς, Ρίβερ Πλέιτ και Φλαμένγκο από τη Νότια Αμερική, οι ποδοσφαιρόφιλοι μπορούν να περιμένουν τιδήποτε ανάμεσα σε σπουδαίες μάχες όσων ενδιαφέρονται να βάλουν τα πόδια τους στη φωτιά για το τρόπαιο και σε μια αγγαρεία παικτών που αντί να ιδρώνουν σε καυιά ξαπλώστρα, θα ιδρώνουν στον καυτό αμερικανικό ήλιο (θα γίνονται αγώνες και το μεσημέρι, τοπική ώρα).

Ανθρακας θσαυρός

Η νέα διοργάνωση, που θα διεξαχτεί ανά τετραετία, όχι μόνο δεν αποτελεί την «κότα με τα χρυσά αυγά» που θα επιθυμούσε η διεθνής ομοσπονδία, αλλά γίνε-

ται τελικά μια μάλλον δαπανηρή περιπέτεια. Η αρχική φιλοδοξία της διοργανώτριας για τρισεπταπλάσιο 3-4 δις. δολαρίων κατέληξε σε συμφωνία ενός δις. δολαρίων με τη χαμηλού βεληνικούς συνδρομητική πλατφόρμα DAZN. Η τελευταία, αδυνατώντας να προωθήσει τη διοργάνωση για να πουλήσει συνδρομές, θα μεταδώσει ελεύθερα μέσω streaming τους αγώνες (και στην Ελλάδα) και απλώς έκλεισε συμφωνία παραχώρησης εθνικών δικαιωμάτων σε μερικές χώρες, όπως στο Channel 5 στη Βρετανία. Στις συμμετέχουσες ομάδες, μάλιστα, θα πάει όλο το 1 δις. δολάρια του παραπάνω συμβολαίου, με τη νικήτρια να αποκομίζει τα 125 εκατ. και τις άλλες ομάδες να μοιράζονται το υπόλοιπο.

Περαιτέρω «χασούρα» υπέστη η FIFA από τις τουλάχιστον απογοητευτικές πωλήσεις εισιτηρίων, με τη διοργανώτρια να ρίχνει έως και 85% τις τιμές τους για την πρεμιέρα και για άλλα ματς ώστε να γεμίσουν οι εξέδρες – και σίγουρα οι πολιτικές Τραμπ περί ελέγχου

εισόδου στις ΗΠΑ και οι ταραχές των τελευταίων ημερών δεν βοηθούν.

Κουρασμένα παλικάρια

Κατάκοπες και αποδυναμωμένες οι περισσότερες ομάδες, ειδικά εκείνες του βορείου ημισφαίριου, μπαίνουν σε μια διαδικασία που μπορεί να είναι εξαντλητική για τους παίκτες τους ύστερα από 10 μήνες στα κόκκινα. Δεν είναι τυχαίο ότι ο τεράστιος Κριστιάνο Ρονάλντο επέλεξε να μη συμμετάσχει, απορρίπτοντας προτάσεις από πολλές ομάδες κατά την ειδική μεταγραφική περίοδο –που έσπασε επί τούτου η FIFA πριν από το τουρνουά–, με την Αλ Ναορ να μην έχει εισιτήριο συμμετοχής.

Ο Γιούργκεν Κλοπ, πρώην προπονητής των Λίβερπουλ και Ντόρτμουντ και νυν διευθυντής παγκοσμίου ποδοσφαίρου στη Red Bull, χαρακτήρισε τη διοργάνωση «άχρηστη», τονίζοντας ότι «σημαίνει πως δεν θα υπάρχει καλοκαιρινή ανάπαυση των ποδοσφαιριστών». Πρόσθεσε δε ότι «όποιοι

κατακτήσει το τρόπαιο αυτό θα γίνει ο φτωχότερος νικητής που υπήρξε ποτέ, αφού θα πρέπει να αγωνίζεται όλο το καλοκαίρι».

Παράλληλα, κάποιοι σύλλογοι διανύουν το «μετέωρο βήμα» της αλλαγής προπονητή, όπως η Ρεάλ, η και ανανέωσης συμβολαίων παικτών, με τη διοργάνωση να λαμβάνει χώρα στο μεταίχμιο των δύο σεζόν.

«Γήπεδα» της Δικαιοσύνης

Η πρόσθετη επιβάρυνση των ποδοσφαιριστών αλλά και η τακτική της FIFA να μη συμβουλευθεί όλες τις πλευρές του αθλήματος προκάλεσαν την έντονη αντίδραση παικτών και παραγόντων, κυρίως στην Ευρώπη. Ετσι ξεκίνησαν εδώ και μερικούς μήνες νομικές διαμάχες, κατόπιν καταγγελίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Επαγγελματιών Ποδοσφαιριστών (FIFPro) και του Συνδέσμου των Ευρωπαϊκών Λιγκών, ενώ διαμαρτυρήθηκαν και εθνικές ομοσπονδίες, όπως η ισπανική. «Θέλουμε να προστατεύσουμε το ποδόσφαιρο», δήλωσε

ο Νταβίντ Τεριέ, που προ ημερών επανεξελέγη επικεφαλής του ευρωπαϊκού τομέα της FIFPro: «Είναι ένα μεγάλο πρόβλημα και δεν αφορά μόνο στον φόρτο εργασίας. Το ζήτημα αφορά στη διακυβέρνηση, καθώς το καλεντάρι είναι θέμα της διακυβέρνησης του ποδοσφαίρου», είπε. Περαιτέρω αμφισβήτηση υπάρχει για την επιλογή των ομάδων που συμμετέχουν, αφού επιβραβεύονται με εισιτήριο σύλλογοι που απλώς βρίσκονται ψηλά στις βαθμολογίες των ηπειρωτικών συνομοσπονδιών κι ας μην έχουν κατακτήσει κάτι, με αποτέλεσμα η φετινή διοργάνωση να μην έχει ούτε τη Λίβερπουλ ούτε την Μπαρτσελόνα.

Δέλεαρ για συλλόγους

Παρά την γκρίνια στην Ευρώπη, οι υπόλοιπες ήπειροι βλέπουν με πολύ καλό μάτι τη διοργάνωση, και όχι μόνο διότι έχουν την ευκαιρία για έσοδα που για τους συλλόγους τους μπορεί να είναι πολύ σημαντικά. Η ευκαιρία να παίξουν κόντρα στα μεγαλύτερα κλαμπ του κόσμου δεν έρχεται συχνά, ενισχύοντας τόσο το κύρος των ομάδων αυτών, όσο και το κασέ των παικτών που θα λάμψουν, και αυτό δεν θα το ξεχάσουν οι εθνικές ομοσπονδίες όταν κληθούν να επανεκλέξουν τον κ. Ινφαντίνο.

Για τους φιλάθλους η ευκαιρία να ξαναδοούν τεράστια αστέρια όπως ο Λιονέλ Μέσι, ο Κιλιάν Εμπαπ, ο Χάρι Κέιν και ο Ερίνγκ Χάλαντ, αλλά και το ντεμπούτο του Τρεντ Αλεξάντερ-Αρνολντ με τη φανέλα της Ρεάλ, αποτελούν σίγουρα μια εκκυστική καλοκαιρινή προοπτική. Εφόσον έχει έστω υποτυπώδη επιτυχία η διοργάνωση, την επόμενη φορά, όπως προβλέπει ο τεχνικός της Παρί, Λουίς Ενρίκε, όλοι θα θέλουν να συμμετάσχουν και να την κατακτήσουν. Αν, βεβαίως, υπάρξει επόμενη φορά με τη μορφή αυτή...

Κρας τεστ

Εφόσον έχει έστω υποτυπώδη επιτυχία η διοργάνωση, την επόμενη φορά, όπως προβλέπει ο τεχνικός της Παρί, Λουίς Ενρίκε, όλοι θα θέλουν να συμμετάσχουν και να την κατακτήσουν.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Πλάνο ή... μιλλοσφοτζίσματα;

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Ας πάμε στο... καλό σενάριο για την ποδοσφαιρική εταιρεία του ΑΠΟΕΛ και ας θεωρήσουμε δεδομένη την επίτευξη συμφωνίας με την εταιρεία made in Brazil. Υπό τις περιστάσεις καλό σενάριο, έστω και αν, χωρίς να γνωρίζουμε το πλήρες περιεχόμενο και τις πρόνοιες της συμφωνίας, το μόνο σίγουρο είναι ότι δεν λύνει οριστικά το σοβαρό και επικίνδυνο οικονομικό πρόβλημα στους γαλαζοκίτρινους.

Αν δεν μας διαφεύγει κάτι πολύ σημαντικό, ως προς τα κύρια μέρη της «συνεργασίας» των δύο πλευρών, στο ενδεχόμενο τελικής συμφωνίας μεταξύ ΑΠΟΕΛ και εταιρείας (Χ, Ψ για την ώρα) από τη Βραζιλία, εισρέει στο ταμείο του ποδοσφαιρικού ΑΠΟΕΛ ένα αρχικό ποσό, ικανό να καλύψει τις άμεσες ανάγκες και προκειμένου να αποφευχθούν δυσάρεστες συνέπειες από ενδεχόμενη (νέα) ασυνέπεια στα θέματα πληρωμών, κυρίως των ποδοσφαιριστών. Και λογικά, ακολούθως, άλλα ποσά, στη βάση συμφωνημένων προνοιών και χρονικών πλαισίων. Το πόσα, πώς, πότε και

με ποιες εγγυήσεις έχουν τη δική τους σημασία, όχι όμως τη μέγιστη. Γιατί απλώς η συγκεκριμένη συμφωνία, σε όποιο βαθμό και αν εμπλέκει τους Βραζιλιάνους επενδυτές, συνεργάτες ή συμπαίκτες της παρούσας διοίκησης, δεν λύνει το πρόβλημα, πολύ περισσότερο δεν απομακρύνει άμεσα τον σοβαρό κίνδυνο βιωσιμότητας της ποδοσφαιρικής εταιρείας του ΑΠΟΕΛ. Και το μέγεθος του προβλήματος όπως έχει διογκωθεί τα τελευταία χρόνια, συνεπεία κυρίως της λανθασμένης οικονομικής πολιτικής της διοίκησης Πρόδρομου Πετρίδη, κανένας επενδυτής δεν το λύνει από μόνος του! Καλές οι συμφωνίες στον βαθμό που μπορούν να επιτευχθούν, αν από μόνη της, ωστόσο, η διοίκηση τωρινή ή και επόμενη αν προκύψει, δεν αλλάξει ριζικά τον τρόπο λειτουργίας και κυρίως οικονομικής πολιτικής και διαχειρίσις, ένα βήμα μπρος και στην καλύτερη ένα πίσω θα αποτελέσει κάθε χρόνο η οποία προσπάθεια να βγει από το αδιέξοδο. Οι εποχές του... εισπράττω πέντε και ξεδεύω ακόμη και τα διπλάσια, ευελπιστώντας ή καλύτερα... τζογάροντας για να τα καλύψω, εκ του αποτελέσματος έχει τελειώσει προ

πολλού, αν και τα τελευταία χρόνια ο Πρόδρομος Πετρίδης και οι στενοί συνεργάτες του αρνήθηκαν να το αποδεχθούν. Οδυνηρό και δύσκολα αποδεκτό, για μια ομάδα όπως το ΑΠΟΕΛ, η συνειδητή επιλογή... μνημονίου, άρα και μειονεκτήματος έναντι των ανταγωνιστών. Όσο αργούν οι οικοκύντες να το εφαρμόσουν, τόσο μεγαλώνει η πιθανότητα το χρονικό διάστημα μακριά από πορείες πρωταθλητισμού και διακρίσεων να αυξάνεται. Και δικαιολογημένα αμφιβάλλει η συντριπτική πλειονότητα των φίλων του ΑΠΟΕΛ για τη διαχείριση της κρίσιμης επόμενης μέρας από τη διοίκηση Πετρίδη, η οποία πεισματικά αρνήθηκε τα τελευταία χρόνια να αλλάξει την τακτική της, να κατανοήσει τους κινδύνους. Αν υπάρχει ακόμη τελευταία ευκαιρία, πρώτα και κύρια εξαρτάται από την αλλαγή φιλοσοφίας και τακτικής στον τρόπο διοίκησης. Με ή χωρίς τους Βραζιλιάνους, σύντομα θα διαφανεί αν η επόμενη μέρα στο ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ έχει να κάνει με σοβαρό και σε βάθος χρόνο πλάνο για αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος ή με επανάληψη της τακτικής... μιλλοσφοτζίσματα!

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

ως υποψήφιος πρόεδρος της Κυπριακής Ομοσπονδίας, κατάφερε με την πειθώ(!) του, να εξασφαλίσει την πλειοψηφία του εκλογικού σώματος. Οκ, δεν μιλάμε για κάνα δημοτικό διαμέρισμα του Πεκίνο, δεκαεφτά ψήφοι είναι όλοι και όλοι. Ας είναι όμως... μικρή η Κύπρος, μικρό και το εκλογικό σώμα, ούτε επιστημονικές μεθόδους χρειαζόμαστε, μήτε γκάλοπ ή και σφυγμομετρήσεις για να διαπιστώσουμε τις επιδιώξεις που έχει ο καθένας. Δεν έχει κιόλας σημασία. Σημασία έχει ότι μέσα από την προεκλογική (εδώ γελάμε) περίοδο, για την προεδρία της ΚΟΠ έχουν αναδειχθεί νέες θεωρίες, που ανατρέπουν θεμελιώδεις κανόνες των εκλογικών διαδικασιών. Αν οι αρχαίοι Αθηναίοι επινόησαν τη Δημοκρατία, ως ένα σχήμα άμεσας συμμετοχής των πολιτών-ψηφόρων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων,

Ποια αρχαία Αθήνα; Ποιος Περικλής;

οι «σοφοί» του κυπριακού ποδοσφαίρου συνέλαβαν κάτι το εντελώς πρωτότυπο, το οποίο είναι τόσο πολύπλοκο, που ούτε και οι ίδιοι δεν μπορούν να εξηγήσουν.

Με το δικαίό τους δηλαδή, καθώς δύσκολα εξηγείται σε κάποιον, ότι επιπυτεύεται κάποιον υποψήφιο, πριν ακόμη ο ίδιος αναλύσει το τι σκέφτεται να κάνει. Επί τούτου, ο βασικός υποψήφιος Χάρης Λοϊζίδης, φέρεται να διεμίνυσε σε ομάδα που ζήτησε τις θέσεις του ενόψει των εκλογών, ότι θα τις παρουσιάσει αφού εκλεγεί!

Ποιος Σόλωνας; Ποια «εκκλησία του Δήμου»; Ποιος Περικλής και μαρούφες, με πέτρες και κατσάβραχα που παν και βλέπουν εκεί στον λόφο της Ακρόπολης! Σε τούτο το νησί, γίνονται μεγάλεια. Το ανθρώπινο πνεύμα διευρύνεται, μεγαλουργεί και οι άλλοι παν μες στο λιοπύρι, ν' ανεβαίνουν ανηφόρες για να δουν κολώνες! Και δεν παν στην Έγκωμη, που το πνεύμα αθάνατο και αγέρωχο στέκει απέναντι στους πολέμους που γίνονται ανά τον πλανήτη.

Καλά να πάθουν όμως. Ας απολαύσουμε εμείς τουλάχιστον τη χρυσή διετία Χάρη... και άστους να λεν για χρυσούς αιώνες και κουραφέζαλα!

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της **POMPIN MAK / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Η λελογισμένη χρήση ενός υπερόπλου

Στο πόκερ εύκολα μπορεί να υπερεκτιμήσει κανείς τα χαρτιά του και να ποντάρει πολύ επιθετικά. Οι διαπραγματευτές της Κίνας μπήκαν στον πειρασμό να το κάνουν αυτές τις ημέρες στο Λονδίνο στις εμπορικές συνομιλίες με εκπροσώπους των ΗΠΑ, οι οποίοι πρότειναν να χαλαρώσει η Ουάσινγκτον τους περιορισμούς στις εξαγωγές μικροεπεξεργαστών στην Κίνα και σε αντίλλαγμα το Πεκίνο να επισπεύσει τις εξαγωγές σπάνιων γαϊών. Αυτό είναι το αποτέλεσμα του πανέξυπνου τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιεί ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ την κυριαρχία της Κίνας στα κρίσιμα μέταλλα. Εξίσου αναγκαίο είναι, όμως, να χρησιμοποιήσει αυτόν τον μοχλό άσκησης πίεσης με αυτοσυγκράτηση.

Χάρη στις επενδύσεις που επί δεκαετίες χρηματοδοτούσε το κινεζικό κράτος, η Κίνα έχει παγκόσμια κυριαρχία στις σπάνιες γαίες, σε αυτή την ομάδα μεταλλικών στοιχείων που είναι αναγκαία για την παραγωγή καταναλωτικών ηλεκτρονικών ειδών, μπαταριών για ηλεκτροκίνητα οχήματα, πυραυλικών συστημάτων αλλά και πολλών άλλων: το 70% των εξορυγμένων παγκοσμίως, το 80% της επεξεργασίας και περίπου το 90% της παραγωγής μαγνητών σπάνιων γαϊών ελέγχονται από την Κίνα σύμφωνα με τη συμβουλευτική Alix-Partners. Και από όλους τους βιομηχανικούς κλάδους εκείνες που είναι ιδιαίτέρως ευάλωτες είναι οι αυτοκινητοβιομηχανίες καθώς χρειάζονται τις σπάνιες γαίες για την παραγωγή δεκάδων εξαρτημάτων, από τους πλαϊνούς καθρέφτες και τα στερεοφωνικά μέχρι τους υαλοκαθαριστήρες.

Ως εκ τούτου χτύπησε συναγερμός σε Ευρώπη, Ιαπωνία και Ινδία καθώς από τον Απρίλιο το Πεκίνο έθεσε σκληρούς περιορισμούς στις εξαγωγές των επτά από τις 17 σπάνιες γαίες, αντιδρώντας στον εμπορικό πόλεμο της Ουάσινγκτον. Το αποτέλεσμα είναι να καθυστερούν οι παραδόσεις σπάνιων γαϊών στις αυτοκινητοβιομηχανίες, οι οποίες

αντιμετωπίζουν ελλείψεις. Δεν θα είναι, πάντως, προς το συμφέρον του Πεκίνου να επιβάλει υπερβολικούς περιορισμούς. Θα χρειαστούν πράγματι χρόνια και δαπάνες από τις κυβερνήσεις των άλλων χωρών για να βρουν εναλλακτικούς πόρους. Όπως, όμως, γνωρίζει ο πρόεδρος Σι, ήταν ακριβώς το αμερικανικό εμπόργκο στις εξαγωγές μικροεπεξεργαστών που επιτάχυνε την ανάπτυξη της κινεζικής βιομηχανίας μικροεπεξεργαστών. Αυτή ήταν η κριτική του Γένσεν Χουάνγκ, διευθύνοντος συμβούλου της βιομηχανίας μικροεπεξεργαστών Nvidia, κατά της Ουάσινγκτον. Όπως τόνισε, θα μπορούσε να συμβεί κάτι ανάλογο με τις εφοδιαστικές αλυσίδες των σπάνιων γαϊών.

Η Ιαπωνία, πρώτη στον κόσμο σε εισαγωγές αυτών των μετάλλων, έχει ήδη αποδείξει είναι εφικτό να σημειώσουν πρόοδο οι άλλες χώρες: έχει ήδη περιορίσει την εξάρτησή της για σπάνιες γαίες από την Κίνα στο 60% από το 90% που ήταν το 2010 εν μέρει χάρη στη διεθνή συνεργασία και στις επενδύσεις σε υπερκρίτα ορυχεία. Οι ιαπωνικές εταιρείες, μεταξύ των οποίων και η Proterial Metals, η πρώην Hitachi Metals δηλαδή, και η Toshiba, έχουν επιταχύνει τις προσπάθειές τους να αναπτύξουν μαγνήτες σπάνιων γαϊών.

Η κινεζική ηγεσία έχει αποφύγει, άλλωστε, να επιβάλει μια ενιαία απαγόρευση που θα προκαλούσε τεράστιες επιπτώσεις στις εταιρείες ανά τον κόσμο. Οι περισσότεροι περιορισμοί στις εξαγωγές της χώρας σε αυτή τη σφαίρα στοχεύουν αποκλειστικά στα λεγόμενα προϊόντα διπλής χρήσης, εκείνα δηλαδή που χρησιμοποιούνται τόσο για την παραγωγή καταναλωτικών ειδών όσο και για εξοπλισμούς. Και έχουν επιδείξει αυτή την αυτοσυγκράτηση ακριβώς επειδή αντιλαμβάνονται ότι μια ακραία στάση θα μπορούσε να γυρίσει μπουμεραγκ και για τις μακροπρόθεσμες φιλοδοξίες της Κίνας.

ΔΗΚΤΗΣ

Το κλίμα είναι ακατάλληλο για αυξήσεις

Δεν θα επιμείνει στο 7,5% που θεωρεί δικαιολογημένο η ΑΗΚ, αν και θα μπορούσε να τεκμηριωθεί ενώπιον της ΠΑΕΚ, αλλά θα περιοριστεί στο 3% που ήταν και η αρχική παραίτηση εκ μέρους του Προέδρου της Δημοκρατίας. Από την πλευρά της, η ΑΗΚ επαναλαμβάνει ότι ο Οργανισμός θα δεχθεί προκλήσεις πράγμα που του επιβάλλει να παραμείνει βιώσιμος, όμως γίνεται αντιληπτό ότι εν όψει των αντιδράσεων το αίτημα δεν θα μπορούσε σε αυτή τη φάση να ικανοποιηθεί. Ενδεικτική και η δήλωση του υπουργού Ενέργειας ότι η ΑΗΚ ως εύρωστος οργανισμός μπορεί να απορροφήσει τις δαπάνες των προηγούμενων χρόνων χωρίς να επιβαρύνει τα τιμολόγια. Σε γενικές γραμμές το κλίμα, λόγω ακρίβειας αλλά και των δεσμεύσεων της κυβέρνησης για φθινό ρεύμα, κάνει δύσκολες τις μελλοντικές απαιτήσεις, ακόμη και νόμιμες, της ΑΗΚ.

● ● ● ●

Αναπλήρωση μέχρι 100 κιλ. για τους κουρεμένους

Το σχέδιο αναπλήρωσης της κυβέρνησης έχει προϋπολογισμό 100 εκ. ευρώ και δημιουργήθηκε για να καλύψει φυσικά πρόσωπα που «είδαν» τις καταθέσεις και επενδύσεις τους στα αξιόγραφα να απομειώνονται συνεπεία της εξυγίανσης των δύο μεγάλων τραπεζών. Το σχέδιο που θα «τρέξει» για το 2025 θα καλύψει με 10% τους κουρεμένους καταθέτες της Λαϊκής Τράπεζας και τους κατόχους των αξιογράφων Λαϊκής και Τράπεζας Κύπρου. Σημειώνεται πως ως μέγιστη ζημία αναγνωρίζεται το 1 εκ. ευρώ, φέρνοντας το μέγιστο ποσό αναπλήρωσης στις 100.000 ευρώ. Στην περίπτωση των κουρεμένων καταθετών της Τράπεζας Κύπρου το ποσοστό αναπλήρωσης ανέρχεται στο 3,61%, σύμφωνα με τους όρους του σχεδίου. Για τη συμμετοχή στο σχέδιο θα απαιτηθεί ηλεκτρονική υποβολή μεταξύ των μηνών Ιουνίου - Σεπτεμβρίου.

● ● ● ●

Ενας στους δύο είναι μόνιμοι

Το 25% των εργαζομένων στη Δημόσια Υπηρεσία είναι ωρομίσθιοι υπάλληλοι, ενώ αντίστοιχο ποσοστό απασχολείται στην εκπαιδευτική υπηρεσία ως προσωπικό ορισμένου χρόνου. Όσον αφορά στο μόνιμο προσωπικό, αυτό περιορίζεται στο 50% στη Δημόσια Υπηρεσία με αυξημένη εκπροσώπηση στην εκπαιδευτική υπηρεσία και τα σώματα ασφαλείας, με 69% και 61 αντίστοιχα. Σε σχέση με το συνολικό ύψος απασχόλησης στην κυβέρνηση, καταγράφεται οριακή αύξηση 1% σε ετήσια βάση που προέρχεται από την αύξηση του 3,5% στην εκπαιδευτική υπηρεσία. Σημειώνουμε ότι η πρακτική των προηγούμενων χρόνων για μείωση του μόνιμου προσωπικού και αντικατάστασης με ωρομίσθιους υπαλλήλους δεν αποτρέπει ενδεχόμενη πρακτική κάλυψης μόνιμων αναγκών από μη μόνιμο προσωπικό.

Νέους πονοκεφάλους στις αγορές προκαλεί η νέα κρίση στη Μέση Ανατολή μετά την έναρξη της επιχείρησης rising lion.

Μια μεταρρύθμιση στα αζήτητα

Η μεταρρύθμιση στη δικαστική εξουσία βρίσκεται εδώ και καιρό στα αζήτητα, αφού καμιά κυβερνητική πρωτοβουλία δεν φαίνεται στον ορίζοντα σε μια προσπάθεια τα πράγματα να πάρουν μπρος. Με αφορμή την έκθεση του ΔΝΤ ο Παγκύριος Δικηγορικός Σύλλογος επαναφέρει το θέμα ζητώντας διαχωρισμό της αστικής από την ποινική δικαιοδοσία. Με αυτό τον τρόπο, υποστηρίζουν, θα υπάρξει εξειδίκευση και άρα καλύτερη ποιότητα και μεγαλύτερη ταχύτητα στην εκδίκαση των υποθέσεων. Παράλληλα, θα δημιουργηθούν συνθήκες για συμπλήρωση της στελέχωση των επαρχιακών δικαστηρίων. Σε άλλους τομείς βελτίωσης, το ΔΝΤ εισηγείται την ίδρυση εμπορικού δικαστηρίου σε συνδυασμό με την πλήρη

ψηφριοποίηση των διαδικασιών. Δυστυχώς, όμως, η πλευρά της κυβέρνησης μέσω του αρμόδιου υπουργείου δεν φαίνεται να έχει στις προτεραιότητες την προώθηση της συγκεκριμένης πολύ σημαντικής μεταρρύθμισης.

● ● ● ●

Ανοίγει δρόμους η Eurobank

Τη σημασία της ινδικής αγοράς ανέδειξε για άλλη μια φορά ο ανώτερος εκτελεστικός διευθυντής της Eurobank, λέγοντας ότι σε λίγους μήνες η τράπεζα θα είναι η πρώτη και μόνη ελληνική τράπεζα με γραφείο αντιπροσωπείας στην Ινδία. Σύμφωνα με τον κ. Καραβία, η ινδική αγορά εκτός από μέγεθος όσον αφορά υπηρεσίες και αγαθά, προσφέρει και μια μεγάλη ευκαιρία στον τουρισμό. Δεν παρέλειψε μάλιστα να αναφέρει και τη συνεισφορά της Eurobank στην ίδρυση του πρώτου σε ευρωπαϊκό έδαφος γραφείου της Thomas cook India στην Κύπρο. Σε σχέση με τα επόμενα βήματα, ο κ. Καραβίας προέτρεψε τις κρατικές υπηρεσίες όπως διευκολύνουν την έκδοση βίζας επιτρεπόντας τις επαφές των δύο πλευρών.

● ● ● ●

Πυλώνας ανάπτυξης

Η επίσημη επίσκεψη του πρωθυπουργού της Ινδίας, κ. Ναρέντρα Μόντι, στην ΚΔ, λαμβάνει χώρα σε μια περίοδο κατά την οποία οι διμερείς οικονομικές και επιχειρηματικές σχέσεις βρίσκονται σε διορκή πορεία ενίσχυσης και εμβάθυνσης. Κομβική είναι η συμβολή του ιδιωτικού τομέα στη θετική αυτή δυναμική, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον όμιλο Eurobank. Η εξαγορά της Ελληνικής Τράπεζας αποτυπώνει τον ξεκάθαρο προσανατολισμό του Ομίλου για αξιοποίηση της Κύπρου ως πυλώνα ανάπτυξης και κέντρου διευρμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ανάδειξης της Κύπρου σε πύλη πρόσβασης στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

Καλά γεράματα για τις γυναίκες που πίνουν τακτικά καφέ

Της **ΑΛΙΣ ΚΑΛΑΧΑΝ**

Οι περισσότεροι καφεπότες απολαμβάνουν την άμεση ενεργειακή τόνωση που προσφέρει το ρόφημα. Νέα επιστημονική μελέτη, που παρουσιάστηκε στο ετήσιο συνέδριο της Αμερικανικής Ένωσης Διατροφολόγων, διαπιστώνει τώρα ότι η κατανάλωση καφέ προάγει την υγιή γήρανση.

Η επιστημονική μελέτη βασίστηκε σε μεγάλη έρευνα για τη γυναικεία μακροζωία, ενώ περιέχει σαφείς ενδείξεις που συνηγορούν υπέρ του ότι ο καφές αυξάνει το προσδόκιμο ζωής και περιορίζει τις πιθανότητες προσβολής από χρόνια νοσήματα. «Το πόρισμα της μελέτης δεν μας εξέπληξε. Τα υπάρχοντα στοιχεία πείθουν την επιστημονική κοινότητα για τα οφέλη του καφέ», λέει η Φανγκ Ζανγκ, καθηγήτρια Διατροφικής Επιδημιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ταφτς, η οποία δεν συμμετείχε στην έρευνα.

Η μελέτη βασίστηκε στην παρακολούθηση της υγείας περισσότερων των 47.000 νοσηλευτριών για πολλές δεκαετίες, αρχίζοντας από τη δεκαετία του 1970. Κάθε πέντε χρόνια, οι γυναίκες συμπλήρωναν ερωτηματολόγιο για τη διαίτά τους, αναφέροντας μεταξύ άλλων πόσο καφέ, τσάι και αναψυκτικά έπιναν συνήθως. Περισσότερες από 3.700 γυναίκες της έρευνας πηλούσαν τα κριτήρια της «υγιούς γήρανης»: Ήταν δηλαδή 70 ετών και άνω, ανέφεραν

ότι η σωματική και ψυχική τους υγεία ήταν καλή, χωρίς γνωσιολογικά κενά και προβλήματα μνήμης και δεν είχαν προσβληθεί από 11 χρόνιες παθήσεις, μεταξύ τους καρκίνο, διαβήτη τύπου 2, καρδιοπάθεια, νεφρική ανεπάρκεια, νόσο του Πάρκινσον και πολλαπλή σκλήρυνση.

Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις, που συνηγορούν υπέρ του ότι ο καφές αυξάνει το προσδόκιμο ζωής.

Η έρευνα διαπίστωσε συσχέτισμό μεταξύ της ποσότητας καφεΐνης που καταναλώνουν οι γυναίκες όταν βρίσκονται σε ηλικία 45 με 60 ετών και της ποιότητας ζωής τους μετά τα 70. Όσες καταλάωναν πολλή καφεΐνη (επτά φλιτζάνια καφέ την ημέρα) είχαν 13% περισσότερες πιθανότητες να έχουν καλό γήρας από όσες έπιναν λίγο καφέ (λιγότερο από ένα φλιτζάνι την ημέρα).

«Οχι» στον ντεκαφεϊνέ

Η κατανάλωση τσαγιού ή ντεκαφεϊνέ καφέ δεν έδειξε να συσχετίζεται με το υγιές γήρας, σύμφωνα με τη μελέτη. Αυτό ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι οι συμμετέχουσες στην έρευνα καταλάωναν λιγότερο τσάι και ντεκαφεϊνέ συ-

νολικά, περιορίζοντας τον εντοπισμό ωφελειών που προκύπτουν από τα ροφήματα αυτά, εξηγεί η Σάρα Μαντάουι, βοηθός καθηγητή Διατροφικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Τορόντο στον Καναδά, η οποία ηγήθηκε της μελέτης. Το τσάι και ο ντεκαφεϊνέ περιέχουν λιγότερη καφεΐνη, ενώ το τσάι έχει διαφορετικές χημικές ενώσεις από του καφέ, κάτι που θα μπορούσε να προσφέρει μια ερμηνεία για τα αποτελέσματα της μελέτης, σύμφωνα με τη δρ Μαντάουι.

Η κατανάλωση Coca-Cola, μια άλλη πιθανή πηγή καφεΐνης, έχει αποδειχθεί αντιθέτως ότι συνδέεται με σημαντική μείωση των πιθανοτήτων υγιούς γήρατος.

Η δρ Μαντάουι προειδοποιεί ότι αν και επτά μικρά φλιτζάνια καφέ την ημέρα μπορούν να προαγάγουν την υγιή γήρανση, αυτό δεν σημαίνει ότι τέτοια κατανάλωση θα ευνοήσει κάθε οργανισμό, υπογραμμίζοντας ότι επτά φλιτζάνια είναι υπερβολικά. Παλαιότερες ιατρικές έρευνες έδειξαν ότι τα οφέλη του καφέ για την υγεία εξαφανίζονται μετά τα τέσσερα φλιτζάνια την ημέρα.

Σε διαφορετική μελέτη, αυτή τη φορά σε 46.000 άνδρες, η δρ Ζανγκ διαπίστωσε ότι όσοι καταλάωνουν ένα με τρία φλιτζάνια καφέ την ημέρα έχουν 15% λιγότερες πιθανότητες να πεθάνουν μέσα στα επόμενα 9 με 11 χρόνια, σε σχέση με όσους δεν έπιναν καφέ. Το όφελος αυτό εξαφανίζεται,

πάντως, για όσους δήλωσαν ότι προσθέτουν περισσότερο από μισό κουτάλι ζάχαρης στον καφέ τους, καθώς και για όσους προσθέτουν περισσότερο από μισό γραμμάριο κορεσμένων λιπαρών (3,5 κουταλάκια του γλυκού πλήρες γάλα) σε κάθε τους κούπα καφέ. Η έρευνα έδειξε επίσης ότι όσοι πίνουν τακτικά καφέ έχουν μικρότερες πιθανότητες να εμφανίσουν καρδιοπάθεια, διαβήτη τύπου 2, Πάρκινσον, ηπατίτιδα, οστεοπόρωση και ορισμένες μορφές καρκίνου.

Οι μελέτες αυτές δεν μπορούν να αποδείξουν πέρα από κάθε αμφιβολία τη σχέση αιτίου-αιτιατού μεταξύ καφέ και υγιούς γήρανης, τονίζει ο καθηγητής Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Σαν Ντιέγκο, Αλάντιν Σαντιάγκο. Καθώς, όμως, τα οφέλη της κατανάλωσης καφέ έχουν καταγραφεί συστηματικά σε πολλές μελέτες, είναι απίθανο να οφείλονται σε άλλη έκφανση της ζωής του ατόμου, σχολιάζει η δρ Ζανγκ. Ο καφές συσχετίζεται, αντιθέτως, στις αντιλήψεις του κοινού και της ιατρικής κοινότητας με άλλες βλαβερές συνήθειες, όπως το κάπνισμα και η καθιστική ζωή. Οι ολοένα και πιο συχνές μελέτες που θεωρούν ωφέλιμο τον καφέ δείχνουν ότι η καφεΐνη βοηθά τον ανθρώπινο οργανισμό, επισημαίνει η δρ Ζανγκ.

«Πρόκειται για μυστήριο», σημειώνει η καθηγήτρια Προληπτικής Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο Νορ-

Η έρευνα διαπίστωσε συσχέτισμό μεταξύ της ποσότητας καφεΐνης που καταναλώνουν οι γυναίκες όταν βρίσκονται σε ηλικία 45 με 60 ετών και της ποιότητας ζωής τους μετά τα 70. Όσες καταλάωναν πολλή καφεΐνη είχαν 13% περισσότερες πιθανότητες να έχουν καλό γήρας.

θούστερν, Μέριλιν Κορνέλις, σχετικά με τους λόγους που κάνουν τον καφέ υγιεινό. Μελέτες σε ποντίκια έδειξαν ότι η καφεΐνη είναι ικανή να βελτιώσει τη μνήμη και να προστατεύσει τα εγκεφαλικά κύτταρα από ζημιές. Ο καφές και η ντεκαφεϊνέ εκδοχή του περιέ-

χουν εκατοντάδες χημικές ενώσεις, ορισμένες από τις οποίες διαθέτουν αντιφλεγμονώδεις ιδιότητες, εξηγεί η δρ Μαντάουι, που συμβουλεύει ωστόσο πως η κατανάλωση καφέ πρέπει να είναι τέτοια που να μην επηρεάζει τον ύπνο και να μην προκαλεί εκνευρισμό.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 2025

- Η σημασία του επαγγελματικού προσανατολισμού
- Πώς μπορεί η ΑΙ να βελτιώσει την εκπαίδευση;
- 78 εκατ. νέες θέσεις εργασίας έως το 2030

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

UoL
University
of Limassol
ever evolving

Την Κυριακή 22 Ιουνίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Σημαντικό όφελος για το κυπριακό επιχειρείν αναμένεται να έχει η διήμερη επίσημη επίσκεψη του Ινδού Πρωθυπουργού Ναρέντρα Μόντι στην Κύπρο. Ο Ινδός Πρωθυπουργός φτάνει σήμερα το μεσημέρι στην Κύπρο, καθ' οδόν προς τον Καναδά, όπου θα συμμετάσχει στη σύνοδο κορυφής της G-7 και στην επιστροφή του θα επισκεφτεί την Κροατία. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα καλωσορίσει τον κ. Μόντι στο αεροδρόμιο Λάρνακας την Κυριακή, ενώ την Δευτέρα θα τον υποδεχτεί στο Προεδρικό για να τον παρασημοφορήσει. Θα ακολουθήσουν διευρυμένες συνομιλίες. Την ίδια ημέρα οι δύο ηγέτες θα μεταβούν στο δημαρχείο Λευκωσίας, και από εκεί θα περιηγηθούν κατά μήκος της γραμμής κατάρπασης του πυρός.

Νέα εποχή

Πέραν της πολιτικής και διπλωματικής χροιάς της επίσκεψης, μεγάλη βαρύτητα δίνεται και στη νέα εποχή που άνοιξαν οι δύο χώρες σε ό,τι αφορά το οικονομικό και επιχειρηματικό πλαίσιο συνεργασίας τους. Ειδικότερα όπως πληροφορείται η «Κ», η επίσκεψη του Ινδού πρωθυπουργού θα δώσει το έναυσμα για να επισπευσθούν οι διαδικασίες και να πάρουν σάρκα και οστά τα επενδυτικά πλάνα των εταιρειών που ήδη βολιδοσκοπούν την Κύπρο και κρίνουν ότι αποτελεί τον ιδανικό προορισμό για να επεκταθούν, αποκτώντας δίοδο προς την Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή. Με άλλα λόγια ο κ. Μόντι θα προσδώσει αξία στο επιχειρείν της Κύπρου μέσω της επίσκεψής του, δίνοντας το πράσινο φως σε επίδοξους επενδυτές και επι-

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι στη συζήτηση με τον πρωθυπουργό της Ινδίας θα συμμετέχουν εταιρείες από την Ινδία που επιδεικνύουν ενδιαφέρον για την αγορά της Κύπρου από τον κλάδο παραγωγής ταινιών τύπου Bollywood.

Σινιάλο Μόντι σε επενδυτές για την Κύπρο

Επικυρώνει τη νέα εποχή στις σχέσεις Ινδίας και Κύπρου – Συμμετοχή και εταιρειών από Ινδία

Στην ατζέντα ζητήματα που αφορούν India-Middle East-Europe Economic Corridor αλλά και στρατηγικών συνεργασιών.

χειρηματίες να προχωρήσουν με τα επενδυτικά τους σχέδια για την Κύπρο το ταχύτερο δυνατόν. Εξάλλου, όπως είχε γράψει η «Κ», πέραν των 20 ινδικών εταιρειών μεγάλου βεληνεκού εξετάζουν την προοπτική για να αναπτύξουν δραστηριότητα στην Κύπρο το επόμενο διάστημα. Η πρόθεση και το αυξημένο ενδιαφέρον των εταιρειών από την Ινδία για να επενδύσουν στην Κύπρο επιβεβαιώνεται και μέσω του Ινδού Ύπατου Αρμοστή στην Κύπρο Σρι Μάνις, ο οποίος είχε αναφέρει στην εφημερίδα μας ότι ινδικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς του fintech, της τεχνολογίας των drones και της τεχνητής νοημοσύνης, εκδήλωσαν την πρόθεσή τους για να εξετάσουν την Κύπρο ως κέντρο για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στη Μεσόγειο και στην Ευρώπη κατά το παράδειγμα των εταιρειών Thomas Cook India και LTI Mindtree, οι οποίες προχώρησαν πρόσφατα με την ίδρυση των γραφείων τους στη χώρα μας.

Συγκέντρωση εταιρειών

Σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης στη Λεμεσό θα κληθούν να παραστούν σήμερα το απόγευμα οι επιχειρηματικοί φορείς της Κύπρου, προκειμένου να συνομιλήσουν με τον Ινδό πρωθυπουργό στην παρουσία και του Προέδρου Χριστοδουλίδη. Συγκεκριμένα, στη συζήτηση θα συμμετάσχουν οι επιχειρηματικοί και επαγγελματικοί φορείς ΟΕΒ, ΚΕΒΕ,

ο αρμόδιος επενδυτικός φορέας της Κύπρου Invest Cyprus αλλά και το Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ινδίας-Ελλάδας-Κύπρου (IGC), προκειμένου να συζητήσουν για αμοιβαία νέες επενδυτικές δυνατότητες και προοπτικές που αναδύονται για τις δύο χώρες. Την ίδια ώρα, όπως πληροφορούμαστε, έχουν κληθεί και θα παραστούν εταιρείες ινδικών συμφερόντων, οι οποίες έχουν προχωρήσει με τη βολιδοσκοπηση του κυπριακού οικοσυστήματος και το επόμενο διάστημα αναμένεται να λάβουν τις τελικές τους αποφάσεις σε ό,τι αφορά την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην Κύπρο. Ταυτόχρονα, στη συζήτηση με τον Ινδό πρωθυπουργό θα παραστούν και κυπριακές εταιρείες

τεχνολογίας, εκπρόσωποι των οποίων, όπως αναφέρουν οι ίδιες πληροφορίες, είχαν συνοδεύσει τον Πρόεδρο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στο Λονδίνο που είχε ως στόχο των επαναπατρισμό ταλέντων από το εξωτερικό. Αναφορικά με τις εταιρείες ινδικών συμφερόντων οι οποίες επέδειξαν πρόθεση για να επεκταθούν στην Κύπρο, αυτές δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς, όπως είναι η τεχνολογία, η τεχνητή νοημοσύνη, το περιβάλλον, η ναυτιλία, τα χρηματοοικονομικά, του τουρισμού αλλά και της καινοτομίας και ψηφιακής αναβάθμισης. Στο τραπέζι υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις για ενίσχυση της συνεργασίας σε πεδία όπως η πληροφορική, η ανάπτυξη συστη-

μάτων και λογισμικών, η από κοινού ανάπτυξη startups επιχειρήσεων και η συνέργειες μεταξύ Κύπρου και Ινδίας στους τομείς της εκπαίδευσης και του τουρισμού.

Το Bollywood

Πρόθεση για δραστηριοποίηση στην Κύπρο επέδειξαν σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» και μεγάλοι παίκτες παραγωγής ταινιών από το Bollywood. Όπως πληροφορούμαστε οι εν λόγω εταιρείες από το Bollywood προσανατολίζονται πρωτίστως στη φιλοξενία εκδηλώσεων και συνεδριών στην Κύπρο και εξετάζουν και την προοπτική παραγωγής ταινιών από το νησί σε κατοπινό στάδιο στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων για τον Οι-

προ θεωρείται ως μήνυμα προς την Τουρκία, η οποία είχε βοηθήσει το Πακιστάν κατά τη διάρκεια της επιχειρήσεως Sindoor». Υπενθυμίζεται ότι η Κύπρος καταδίκασε την τρομοκρατική επίθεση στο Παχάγκάμ στις 22 Απριλίου και δήλωσε ότι θα θέσει το ζήτημα της διασυννοριακής τρομοκρατίας από το Πακιστάν στις συζητήσεις σε επίπεδο Ε.Ε. Εξάλλου, ο πρωθυπουργός της Ινδίας έρχεται στην Κύπρο μόλις έξι μήνες πριν από την ανάληψη της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κύπρο.

Η Κύπρος, όπως σημειώνει ο Τύπος της Ινδίας, στηρίζει σταθερά την Ινδία στο ζήτημα του Κασμίρ και στη διασυννοριακή τρομοκρατία από το Πακιστάν. Πέρα από αυτό, έχει επίσης υποστηρίξει την Ινδία στην εκστρατεία της για μόνιμη έδρα στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, και στον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας, ενώ η Ινδία έχει υποστηρίξει την επίλυση του Κυπριακού σύμφωνα με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, το διεθνές δίκαιο και το κεκτημένο της Ε.Ε. Αξιωματούχοι στο Νέο Δελχί, σημειώνει η εφημερίδα «The Hindu», ανέφεραν ότι, τόσο η Κύπρος όσο και η Κροατία έχουν προσδώσει καθοριστική σημασία για την Ινδία τα τελευταία χρόνια μετά την έναρξη του Οικονομικού Διαδρόμου Ινδίας-Μέσης Ανατολής-Ευρώπης (IMEC) κατά τη διάρκεια της σύνοδου κορυφής της G-20 στο Νέο Δελχί το 2023.

κονομικό Διάδρομο Ινδίας-Μέσης Ανατολής-Ευρώπης (IMEC).

H Thomas Cook India

Η μεγάλου βεληνεκούς τουριστική εταιρεία Thomas Cook India άνοιξε το πρώτο γραφείο της στην Κύπρο και συγκεκριμένα στη Λευκωσία. Η εταιρεία προσφέρει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών συναλλάγματος, εταιρικών ταξιδιών, συνεδριακού τουρισμού και εκθέσεων (MICE Meetings-Incentives Congresses/Conferences-Exhibitions) και ταξιδιών αναψυχής. Η Thomas Cook India με έδρα τη Βομβάη πρόκειται να δραστηριοποιηθεί στη χώρα μας μέσω της TCI EURO (Travel Circle International Cyprus Ltd) με τον κύριο μέτοχο της τον παγκόσμιο κολοσσό διαχείρισης κεφαλαίων και βασικό μέτοχο της Eurobank A.E., Fairfax Financial Holding.

H LTIMindtree

Αναφορικά με την LTIMindtree, πρόκειται για ινδική πολυεθνική εταιρεία παροχής ψηφιακών υπηρεσιών και συμβουλευτικής πληροφορικής (IT), η οποία δημιουργήθηκε το 2022, από τη συγχώνευση των δύο μεγάλων εταιρειών τεχνολογίας Larsen & Toubro Infotech και Mindtree.

Η συγκεκριμένη εταιρεία πρόκειται να εγκαινιάσει ένα νέο κέντρο Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) και ψηφιακής τεχνολογίας στο Κέντρο Αριστείας CYENS στη Λευκωσία, μέσω του οποίου θα υλοποιήσει προηγμένες ψηφιακές λύσεις για τη Eurobank, τη Fairfax και άλλους πελάτες της στην Ε.Ε.

H αφορμή και το μήνυμα

Όπως γράφει η ινδική εφημερίδα «The Hindu», «η επίσκεψη στην Κύ-

Κλήθηκαν σήμερα σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης οι επιχειρηματικοί και επαγγελματικοί φορείς.

Η πρωτοβουλία της Eurobank

Καθοριστικό ρόλο στην πορεία αναβάθμισης των επιχειρηματικών σχέσεων Κύπρου-Ινδίας, κατέχει η Eurobank, καθώς ανέλαβε την πρωτοβουλία να δημιουργήσει το Επιχειρηματικό Συμβούλιο Ινδίας-Ελλάδας-Κύπρου που ακολούθησε την υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας (MoU) μεταξύ της Eurobank και του Ινδικού Εμπορικού Επιμελητηρίου (ICC), τον Σεπτέμβριο του 2024. Η επένδυση για ενδυνάμωση των σχέσεων της Κύπρου

με την Ινδία αποτελεί και στόχο του επιχειρηματικού φορέα της χώρας μας Invest Cyprus.

Στόχος της Eurobank σύμφωνα με τον CEO της Ελληνικής Τράπεζας, μέλος του ομίλου Eurobank, Μιχάλη Λούη, είναι να καταστεί η Κύπρος μία πύλη εισόδου για επιχειρήσεις από την Ινδία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε μια σαφή στρατηγική κατεύθυνση ενταγμένη στην ευρύτερη στόχευση του ομίλου να προωθήσει ενεργά τη

διασύνδεση κεφαλαίων και επιχειρήσεων μεταξύ Ευρώπης, Μέσης Ανατολής, Αφρικής και Νότιας Ασίας. Εξάλλου όπως σημείωσε και ο CEO της Eurobank Φωκίων Καραβίας, σε λίγους μήνες η τράπεζα θα είναι η πρώτη και μόνη ελληνική τράπεζα με γραφείο αντιπροσωπείας στην Ινδία και συγκεκριμένα στη Βομβάη προς διευκόλυνση της ροής κεφαλαίων και επενδύσεων μεταξύ των αγορών της χώρας και της Ευρώπης.

πληροφόρησε η ίδια η Hellas Direct, εντάσσεται στο στρατηγικό της πλάνο για περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης και στήριξη της ανάπτυξης των επιχειρησιακών της στόχων. Το ομόλογο της Hellas Direct έχει διάρκεια 10 έτη, ετήσιο σταθερό κοупόνι 8% για τα πρώτα 5 έτη και ετήσια δυνατότητα ανάκλησης από τον εκδότη μετά την πάροδο πέντε χρόνων.

Η έκδοση πραγματοποιήθηκε μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης σε επιλεγμένους θεσμικούς και επαγγελματίες επενδυτές, ενώ αντίστοιχο χειρισμό αναμένεται να έχει και το ομόλογο που θα προχωρήσει για την άλλη εταιρεία για την οποία ήδη έχουν «δοθεί τα χέρια».

Αρχισαν να λειτουργούν οι κεφαλαιαγορές στην Κύπρο

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

H Athlos Capital ενήργησε ως σύμβουλος και επικεφαλής συντονιστής της επιτυχημένης έκδοσης του πρώτου ομολόγου Tier 2 της ασφαλιστικής εταιρείας Hellas Direct, ύψους 20 εκατομμυρίων ευρώ στη ΝΕΑ Αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου. Η επιτυχημένη έκδοση του ομολόγου δείχνει πως άρχισαν να λειτουργούν οι κεφαλαιαγορές στην Κύπρο, ενώ μετά την επιτυχία αυτή θα πρέπει να αναμένεται και άλλη έκδοση, για λογαριασμό άλλης εταιρείας. Όπως πληροφορείται η «Κ» η Athlos Capital προσεγγίστηκε να ενεργήσει ως σύμβουλος και επικεφαλής συντονιστής έκδοσης ομο-

Αναμένεται και δεύτερο ομόλογο από εταιρεία, αυτή τη φορά 10 εκατ. ευρώ, που ανατέθηκε από εταιρεία στην Athlos Capital.

λόγου και από άλλη εταιρεία, που στο παρόν στάδιο δεν μπορεί να κατονομαστεί, ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ.

Η συναλλαγή για τη Hellas Direct αποτέλεσε το ντεμπούτο της εταιρείας στις Κεφαλαιαγορές. Όπως

Στο «περίμενε» οι επόπτες για το φάκελο της Ancoria

Η Κεντρική θα προχωρήσει σε «γνώμη» επί της εξαγοράς και οι αποφάσεις θα παρθούν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) θα προωθηθεί ο φάκελος της πρόθεσης απόκτησης του πλειοψηφικού πακέτου του σχεδόν 80% της Ancoria Bank, από τους επιχειρηματίες και μετόχους της ΧΜ, κυρίων Κώστα Κλεάνθους και Χαράλαμπου Παναγιώτου, ώστε να δοθούν οι απαραίτητες εγκρίσεις. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες της «Κ», ο πολυσέλιδος φάκελος της πρόθεσης απόκτησης του πλειοψηφικού πακέτου της Ancoria Bank είναι μεν ακόμα σε διαδικασία ετοιμασίας, αλλά στο αμέσως επόμενο διάστημα θα πρέπει να θεωρείται σίγουρο πως θα οριστικοποιηθεί και θα σταλεί πρώτα στους εγχώριους επόπτες, δηλαδή την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αφού τον μελετήσει θα προχωρήσει σε μία είδους «γνώμη», ενώ τον τελικό λόγο της απόκτησης του πλειοψηφικού πακέτου ή μη, θα έχουν οι Ευρωπαίοι επόπτες, δηλαδή η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Μέχρι σήμερα οι κύριοι συνιδρυτές και μέτοχοι της ΧΜ, κύριοι Κλεάνθους και Παναγιώτου είχαν συνδυαστικά λίγο κάτω από το 10% της Ancoria Bank, ποσοστό για το οποίο δεν χρειάζονταν οποιδήποτε έγκριση (επειδή είναι κάτω από 10%). Ωστόσο, μετά την πρόθεση απόκτησης του πλειοψηφικού πακέτου, εάν δοθούν οι απα-

ραίτητες εγκρίσεις από τους επόπτες ο κ. Κώστας Κλεάνθους θα έχει το 50-60% της τράπεζας και ο κ. Χαράλαμπος Παναγιώτου θα αποκτήσει περίπου το 20%. Ο

Εάν δοθούν οι απαραίτητες εγκρίσεις από τους επόπτες ο κ. Κώστας Κλεάνθους θα έχει το 50-60% της τράπεζας και θα καταστεί μεγαλύτερο μετοχικό. Ο κ. Χαράλαμπος Παναγιώτου θα αποκτήσει περίπου το 20%.

Συνεδός μεγαλύτερο της Ancoria Bank, κ. Sievert Larsson θα περιορίσει το ποσοστό του περίπου στο 20%.

Ο σκοπός της επένδυσης σήμερα είναι να δημιουργηθεί μία αμιγώς κυπριακή εμπορική τράπεζα, με κατεύθυνση και σε λιανική τραπεζική, αλλά και για επιχειρήσεις. Όπως έχουν αφήσει να διαρρεύσει, οι συνιδρυτές της ΧΜ δεν θέλουν να συνδεθεί η συγκεκριμένη επένδυση με την επένδυσή τους στην ΧΜ. Στην Ancoria Bank πάντως θα πρέπει να αναμένονται

αλλαγές εφόσον δοθεί το πράσινο φως από τους επόπτες, καθώς θα πρέπει να υποστηριχθεί το νέο στρατηγικό πλάνο, το οποίο έχει διαγραφεί για την τράπεζα. Από τα οικονομικά αποτελέσματα της τράπεζας προκύπτει πως τα δάνεια που έχουν δοθεί σε επιχειρήσεις είναι 139 εκατ. ευρώ και οι πιστώσεις (overdraft) στις επιχειρήσεις άλλα 13,7 εκατ. ευρώ. Σε πελάτες λιανικής τραπεζικής τα δάνεια ανέρχονται στα 12,9 εκατ. ευρώ για το 2024 και οι πιστώσεις (overdraft) σε 967.000 ευρώ. Σε δάνεια σπιτιού (housing loans) ο δανεισμός της τράπεζας είναι στα 149 εκατ. ευρώ.

Σύμφωνα με τα οικονομικά αποτελέσματα της Ancoria Bank για το 2024, ο αριθμός των ατόμων που απασχολούσε στα τέλη του 2024 ήταν 124, 10 παραπάνω από αυτά που απασχολούσε το 2023. Για το 2024, το κόστος προσωπικού ήταν στις 398.758 ευρώ, ενώ το 2023 ήταν στα 313.679 ευρώ.

Κέρδη 8 εκατ. το 2024

Στα τελευταία οικονομικά αποτελέσματα της Ancoria Bank, που αφορούν το 2024 ως σύνολο, η τράπεζα παρουσίασε καθαρά κέρδη 7,9 εκατ. ευρώ. Τα καθαρά έσοδα από τόκους και τα λειτουργικά έσοδα αυξήθηκαν κατά 5% και 3% αντίστοιχα το 2024, κυρίως ως αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης των εσόδων από τόκους. Η αύξηση των εσόδων από τόκους

οφείλεται κυρίως στα υψηλότερα κέρδη από καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα, τα οποία αυξήθηκαν από 5,07 εκατ. ευρώ, σε 11,88 εκατ. ευρώ.

Αυτό αντανακλά τόσο τα υψηλότερα μέσα επιτόκια (3,59% το 2024 σε σύγκριση με 2,89% το 2023) όσο και την αύξηση του υπολοίπου που διατηρείται στην Κεντρική Τράπεζα, το οποίο αυξήθηκε από 285,1 εκατ. ευρώ σε 334,1 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, τα έσοδα από τόκους από επενδύσεις σε αποσβεσμένο κόστος αυξήθηκαν από 1,42 εκατ. ευρώ σε 4,18 εκατ. ευρώ, υποστηριζόμενα από την επέκταση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου από 104,1 εκατ. ευρώ, σε 146,8 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, ο δείκτης ακαθάριστων δανείων προς καταθέσεις μειώθηκε από 47% σε 43%, αντανακλώντας την αύξηση των καταθέσεων πελατών, παράλληλα με τη μείωση των δανείων και προκαταβολών σε πελάτες κατά 614.712 ευρώ.

Τα συνολικά ακαθάριστα δάνεια έφτασαν τα 317,4 εκατομμύρια ευρώ, ενώ η κεφαλαιακή επάρκεια με τον Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (TCR) καθώς και τον Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1), έφτασαν στο 25,21% και 23,16% αντίστοιχα.

Όσον αφορά την πλεονάζουσα ρευστότητα, οι καταθέσεις των πελατών της τράπεζας έφτασαν τα 742,6 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας

Μέχρι σήμερα οι κύριοι συνιδρυτές και μέτοχοι της ΧΜ, είχαν συνδυαστικά λίγο κάτω από το 10% της Ancoria Bank, ποσοστό για το οποίο δεν χρειάζονταν οποιαδήποτε έγκριση.

αύξηση της τάξεως του 10,5% σε ετήσια βάση, με τον Δείκτη Καλυψής Ρευστότητας (LCR) να ανέρχεται στο 1.299%. Ο Δείκτης των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (NPE), όπως αυτά ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών προς συνολικά ακαθάριστα δάνεια, ανήλθε στο 1,9%.

Προς αυστηρότερη ματιά

Στην ομιλία του κατά την ετήσια γενική συνέλευση του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου για το 2025 ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας

της Κύπρου κ. Χριστόδουλος Πατσάλιδης τόνισε την περασμένη Πέμπτη ότι, η Κεντρική Τράπεζα, αξιολογώντας το εξωτερικό περιβάλλον και τις συστημικές προκλήσεις, εφαρμόζει στρατηγική ευέλικτης, προληπτικής και αποτελεσματικής εποπτείας. Όπως είπε, η Κεντρική προχωρά στην ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών για ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και πληρωμών, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα δώσει στα θέματα της διακυβέρνησης για όλους τους εποπτευόμενους.

Επετειακή Συναυλία - Αφιέρωμα

«Την Ελλάδα αγαπώ
70 χρόνια ΕΟΚΑ 1955-1959»

Συμβούλιο Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ, Σύνδεσμοι Αγωνιστών ΕΟΚΑ, Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ

Δευτέρα,
16 Ιουνίου 2025
Ώρα: 20:30

Προαύλιο Παλαιού Καθεδρικού
Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννη
και Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου

Συμμετέχουν:

Κύρος Πατσαλίδης - Βαρύτονος
Ανδρέας Καραούλης - Τενόρος
Κώστας Χατζηχριστοδούλου
Ερμηνευτής
Κώστας Χααραλαμπίδης - Ηθοποιός
Χορωδία ΠΑ.ΣΥ.ΔΥ.

Διεύθυνση ορχήστρας:
Γιώργος Κουντούρης
Διεύθυνση χορωδίας: Μάρω Μήτσα
Μουσική διδασκαλία και συνοδεία
πιάνου χορωδίας: Μάριος Ιωάννου
Καλλιτεχνική Επιμέλεια:
Κύρος Πατσαλίδης

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας

Υποστηρικτές:

Νέο Επενδυτικό Μέτρο

€67.500.000

στο πλαίσιο της
Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023–2027

- Στήριξη νέων και υφιστάμενων αγροτικών επενδύσεων
- Υποδομές για ανθεκτικότητα και προστασία των καλλιεργειών
- Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών
- Έμφαση σε νέους/ες και επαγγελματίες παραγωγούς
- Απλοποιημένες διαδικασίες αδειοδότησης εντός 20 ημερών

Επενδύουμε στη γη
για μια ανθεκτική γεωργία.

Μάθε περισσότερα: www.cap.gov.cy

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΛΑ

Οι πρωτογενείς δαπάνες κατά το 2025 αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση 9,2% σε σύγκριση με το 2024, κυρίως λόγω των απολαβών προσωπικού καθώς και των κοινωνικών παροχών, κάτι που όμως από ότι αποδεικνύεται δεν θα σταματήσει ούτε μέχρι και το 2028. Κατά την περίοδο 2026-2028 οι δημόσιες και οι πρωτογενείς δαπάνες αναμένεται να αυξηθούν κατά 3,3% και 3,2% κατά μέσο όρο, αντίστοιχα σύμφωνα με το Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2026-2028 που βγήκε στη δημοσιότητα αυτή την εβδομάδα.

Σύμφωνα με τα δεδομένα των πρωτογενών δαπανών, οι απολαβές του προσωπικού θα συνεχίσουν να αυξάνονται και για το 2025 και για το 2026 και για το 2027, αλλά και για το 2028. Προβλέψεις για τα χρόνια πέραν του 2028 δεν είναι διαθέσιμα ακόμα, άρα και δεν μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για το αν θα είναι μειωμένες, ή αυξημένες. Σύμφωνα με τα δεδομένα στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2026-2028, οι απολαβές προσωπικού για το 2025 θα είναι αυξημένες σε σύγκριση με το 2024 κατά 8,4% και θα φτάσουν τα 4,2 δισ. ευρώ. Το 2026 θα είναι αυξημένες σε σχέση με το 2025 κατά 4,6%, ανεβαίνοντας στα 4,4 δισ. ευρώ και το 2027 θα ανέβουν ακόμα περισ-

Με βάση το μακροοικονομικό σενάριο του υπ. Οικονομικών για το 2025 το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό ύψους 1,24 δισ. ευρώ.

σότερο, στα 4,6 δισ. ευρώ. Ποσοστιαία, αυτή η αύξηση αντιστοιχεί σε 4,9%. Το 2028 οι απολαβές προσωπικού θα δούμε να αυξάνονται για ακόμα μία φορά, σκαρφαλώνοντας στα 4,8 δισ. ευρώ, αφού θα αυξηθούν κατά 4,9% σε σύγκριση με τις απολαβές προσωπικού που εκτιμώνται για το 2027. Ενδεικτικά, για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος της αύξησης των απολαβών προσωπικού, το 2023 ήταν στα 3,6 δισ. ευρώ, ενώ για το 2024 ήταν στα 3,9 δισ. ευρώ.

Κοινωνικές παροχές

Πέραν των απολαβών προσωπικού, σημαντική αύξηση θα συμβεί και στις κοινωνικές παροχές, κάτι που όμως δεν χρήζει αντιτίποις κριτικής. Οι κοινωνικές παροχές για το 2023 ήταν στα 4,9

Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης, 2023-2028

	2023	2024	%	2025	%	2026	%	2027	%	2028	%
	αριθμ.	εκτιμ.		αριθμ.		αριθμ.		αριθμ.		αριθμ.	
	€ εκ.	€ εκ.		€ εκ.		€ εκ.		€ εκ.		€ εκ.	
Απολαβές Προσωπικού	3.599	3.897	8,3	4.226	8,4	4.419	4,6	4.637	4,9	4.865	4,9
Κοινωνικές Παροχές	4.942	5.308	7,4	5.699	7,3	6.007	5,4	6.333	5,4	6.659	5,2
Πρωτογενείς Δαπάνες	12.742	13.094	2,7	14.211	9,2	14.709	3,5	15.054	2,3	15.630	3,8

Δίχως «στοπ» οι αυξήσεις μισθών στο Δημόσιο

Οι πρωτογενείς δαπάνες αναμένεται να σκαρφαλώσουν λόγω των απολαβών προσωπικού και των κοινωνικών παροχών

ΑΕΠ) τον προηγούμενο χρόνο. Το πρωτογενές ισοζύγιο εκτιμάται επίσης πλεονασματικό ύψους 1,7 δισ. (4,8 % του ΑΕΠ) το 2025 σε σύγκριση με πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 1,85 δισ. (5,6% του ΑΕΠ) το 2024.

Με βάση το μακροοικονομικό σενάριο του υπουργείου Οικονομικών που περιλαμβάνεται στα στοιχεία, το δημοσιονομικό ισοζύγιο το 2026 προβλέπεται ότι θα είναι πλεονασματικό ύψους 1,38 δισ. ευρώ, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 3,7%, βελτιωμένο κατά 0,2 πμ. του ΑΕΠ σε σύγκριση με την πρόβλεψη για το δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά το τρέχον έτος. Μεσοπρόθεσμα, το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό κυμανθεί στο 3,7% ου ΑΕΠ

κατά μέσο όρο κατά την περίοδο 2027-2028.

Αναλυτικότερα, τα δημόσια έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης το 2025 αναμένεται να ανέλθουν στα 15,9 δισ. σε σύγκριση με 14,8 δισ. τον προηγούμενο χρόνο παρουσιάζοντας αύξηση 7%, κυρίως λόγω των αναμενόμενων αυξήσεων στα έσοδα από κοινωνικές εισφορές, απόρροια της συνεχιζόμενης βελτίωσης στην αγορά εργασίας, καθώς επίσης από έσοδα στο πλαίσιο του Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Παράλληλα, κατά την περίοδο 2027- 2028 τα δημόσια έσοδα αναμένεται να αυξηθούν με χαμηλότερο ρυθμό, κατά 2,9% κατά μέσο όρο, λόγω τερματισμού των προγραμμάτων κάτω από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ψηλά στις στρατηγικές επιδιώξεις η πράσινη μετάβαση και οι start ups

Καλύτερη ρύθμιση των όρων και συνθηκών εργασίας και προστασία δικαιωμάτων εργαζομένων

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Στις προτεραιότητες της κυβέρνησης βρίσκεται η πράσινη μετάβαση και η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ενώ ιδιαίτερη βαρύτητα προσδίδεται και στην ενίσχυση της σύνδεσης της έρευνας και καινοτομίας με τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία μέσω της υποστήριξης της δημιουργίας νεοφυών επιχειρήσεων. Την ίδια ώρα, ψηλά στην ατζέντα της κυβέρνησης βρίσκεται και η καλύτερη ρύθμιση των όρων και των συνθηκών εργασίας, η προώθηση υγιεινών εργασιακών σχέσεων, η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων και η εξάλειψη της αδήλων εργασίας.

Η ενέργεια

Σύμφωνα με το Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2026-2028 που εκδίδει το υπουργείο Οικονομικών, η πράσινη μετάβαση, η ενεργειακή ασφάλεια και η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αποτελούν βασικές προτεραιότητες για την εξασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος που θα προάγει την αειφόρο ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, καίριες σημασίες είναι η προώθηση βιώσιμων πολιτικών και επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), πράσινες τεχνολογίες και προϊόντα, η ενίσχυση της έξιηνης και βιώσιμης κινητικότητας, καθώς και η ανάπτυξη επενδύσεων για τη διαχείριση αποβλήτων, την κυκλική οικονομία και για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε όλους τους τομείς σημειώνεται. Τονίζεται ακόμα ότι απαι-

τείται η αναθεώρηση της Εθνικής Μακροπρόθεσμης Στρατηγικής για την Ανάπτυξη με Χαμηλές Εκπομπές προς επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου της πράσινης συμφωνίας για επίτευξη καθαρών μηδενικών εκπομπών μέχρι το 2050. Αντίστοιχα, σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, σημαντική παραμένει και η υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, αναπτύσσοντας τις κατάλληλες πολιτικές στους τομείς της γεωργίας, του τουρισμού, της ενέργειας, των υποδομών, των υδάτων, της βιοποικιλότητας, των δασών, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, της δημόσιας υγείας, των εδαφών και των παράκτιων ζωνών.

Το επιχειρείν

Η προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των κυπριακών επιχειρήσεων αποτελούν επίσης σημαντικές επιδιώξεις για την Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το Στρατηγικό Πλαίσιο σημαντική για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος κρίνεται η αναθεώρηση του Περί Εταιρειών Νόμου που θα προσφέρει πιο σαφές περιεχόμενο του νόμου και θα βοηθήσει στην πρακτική εφαρμογή του. Η στήριξη της τεχνολογικής αναβάθμισης των επιχειρήσεων, η ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των εργαζομένων και η προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου έχουν αναδειχ-

θεί ως βασικές ανάγκες, ενώ σημαντική είναι και η προώθηση και στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, η οποία μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην πράσινη μετάβαση. Εξίσου σημαντική είναι η ενίσχυση της προσέλκυσης παραγωγικών επενδύσεων από διεθνείς επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, απαιτείται η υλοποίηση της «Στρατηγικής για την Προσέλκυση Εταιρειών για Δραστηριοποίηση ή/και Επέκταση των Δραστηριοτήτων τους

Ποντάρει στην αναθεώρηση του Περί Εταιρειών Νόμου για αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των κυπριακών επιχειρήσεων.

στην Κύπρο», η οποία περιλαμβάνει σειρά δράσεων και μεταρρυθμίσεων σε διάφορους τομείς, ενισχύοντας τη θέση της Κύπρου ως ελκυστικού προορισμού για επενδύσεις και ανάπτυξη δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας αναφέρεται. Μεταξύ των πρωτοβουλιών περιλαμβάνονται, η βελτιστοποίηση των διαδικασιών για την εξασφάλιση αδειών παραμονής και εργασίας του εξδιεικευμένου προσωπικού από τρίτες χώρες, καθώς και η ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών για τις τεχνο-

λογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Η ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της πρόσβασης των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καινοτόμων και νεοφυών, αλλά και αυτοεργοδοτούμενων αποτελεί αναμφίβολα μια από τις βασικές προτεραιότητες. Η Κυβέρνηση προτείνει ακόμα τη σύσταση του Εθνικού Οργανισμού Ανάπτυξης Επιχειρήσεων (National Promotional Agency), με στόχο την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς στη χρηματοδότηση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ).

Οι νεοφυείς επιχειρήσεις

Ενιαίο εθνικό οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας που να παράγει θετικό αντίκτυπο στην οικονομία και στην κοινωνία εισπράττει η κυβέρνηση. Στόχος είναι η μέγιστη αξιοποίηση των ερευνητικών υποδομών και στη στενότερη διασύνδεση της έρευνας με τη βιομηχανία για την οικονομική και κοινωνική αξιοποίηση της γνώσης αλλά και η ενίσχυση της επιχειρηματικής καινοτομίας για μια ανταγωνιστική αγορά αγορά και στην προσέλκυση επενδύσεων μέσω μιας εξωστρεφούς προσέγγισης. Ταυτόχρονα, βασική επιδίωξη της Κυβέρνησης αποτελεί, η ενίσχυση της σύνδεσης της έρευνας και καινοτομίας με τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία μέσω της υποστήριξης της δημιουργίας νεοφυών επιχειρήσεων, της ενδυνάμωσης της ικανότητας των τοπικών επιχειρήσεων να απορροφούν νέα talέντα, της ενίσχυσης των και-

νοτόμων επιχειρήσεων διεθνούς εμβέλειας και της προέλευσης επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα.

Η απασχόληση

Στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της συνεχής και της διά βίου μάθησης των απασχολούμενων, των νέων και του αδρανούς δυναμικού, ποντάρει η Κυβέρνηση. Όπως αναφέρεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2026-2028 καίριας σημασίας αποτελεί η ενίσχυση της διασφάλισης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος κατάρτισης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού μέσα από την αξιολόγηση και πιστοποίηση της παρεχόμενης κατάρτισης, την ενίσχυση των συστημάτων και διαδικασιών ελέγχου, καθώς και των γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και επαγγελματικών προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού του τόπου. Κύρια βαρύτητα προσδίδει στους νέους με στόχο να μειωθεί το ποσοστό των νέων κάτω των 29 ετών που δεν εργάζονται, δεν σπουδάζουν και δεν λαμβάνουν άλλη εκπαίδευση ή κατάρτιση. Προς αυτή την κατεύθυνση, θα συμβάλει ο εκσυγχρονισμός του Τμήματος Εργασίας και των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης μέσω της ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού και της διοικητικής και τεχνικής ικανότητας, προστίθεται. Επιπλέον σημειώνεται ότι σημαντικός πυλώνας πολιτικής για την κυβέρνηση αποτελεί η διασύνδεση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

ΓεΣΥ, πόλεμοι και καλώδιο

Σημαντικοί κίνδυνοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν το βασικό μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικοί στόχοι. Κίνδυνοι απορρέουν από τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην Ουκρανία, μετά από την εισβολή από τη Ρωσία καθώς και από τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή.

Επιπρόσθετα, όπως αναφέρεται, σε περίπτωση έναρξης εμπορικού πολέμου σε διεθνές επίπεδο, δυνατόν να επηρεαστούν οι αναπτυξιακές προοπτικές της κυπριακής οικονομίας, κυρίως με έμμεσο τρόπο και όχι άμεσα.

Επίσης, η συμπερίληψη νομικών και φυσικών προσώπων από την Κύπρο στις λίστες κυρώσεων των Η.Π.Α. και του Η.Β., συνεχίζει να επηρεάζει τον τομέα παροχής υπηρεσιών στην Κύπρο. Κίνδυνοι επίσης προκύπτουν από τον τερματισμό των εργασιών του τερματικού φυσικού αερίου στο Βασιλικό και της Διεθνούς Διαιτησίας που διεξάγεται στην Αγγλία.

Θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη η σταδιακή υλοποίηση του του Σχεδίου Αναπλήρωσης των Κουρεμένων Καταθετών και Αξιογράφων της Τράπεζας Κύπρου και Λαϊκής Τράπεζας μέσω του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης. Κίνδυνοι μπορεί να προκύψουν και από την συμμετοχή (αναλόγως των αποφάσεων που θα ληφθούν) της Δημοκρατίας στο έργο της Ηλεκτρικής Διασύνδεσης Κρήτης – Κύπρου (Great Sea Interconnector). Οι εξελίξεις επίσης στον τραπεζικό τομέα εξακολουθούν να θεωρούνται πιθανή πηγή κινδύνου κυρίως λόγω του ακόμη υψηλού (παρά τη σημαντική πρόοδο) ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ).

Επιπρόσθετα, το Υπουργείο σημειώνει πως, συνυπάρχουν κίνδυνο αποτελεί η επιβάρυνση των δημόσιων οικονομικών από το ΓεΣΥ, κυρίως μέσω των ελλειμμάτων του ΟΚΥΠΥ, τα οποία δύναται να καλύπτει το κράτος κατά τα πρώτα έξι χρόνια λειτουργίας του, οι εργασίες του οποίου έχουν επιβαρυνθεί ιδιαίτερα λόγω της πανδημίας.

Απότομη επιβράδυνση τον Απρίλιο στο πρόγραμμα της «χρυσής βίζας»

Ο αριθμός των αιτήσεων μειώθηκε κατά 28,5% σε σύγκριση με πέρυσι

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ενδειξεις αποκλιμάκωσης φαίνεται πως αρχίζουν να καταγράφονται σε ό,τι αφορά την πορεία των αιτήσεων για χορήγηση αδειών διαμονής μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα». Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία του υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, κατά τον φετινό Απρίλιο παρατηρήθηκε πτώση 28,5% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2024, καθώς υποβλήθηκαν 564 νέες αιτήσεις από 790 πέρυσι.

Η εξέλιξη αυτή παρατηρείται για πρώτη φορά από τον Σεπτέμβριο του 2022, όταν η τότε αναφορά του πρώτου υπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στη ΔΕΘ για αύξηση του ελάχιστου ορίου επένδυσης πυροδότησε το πρώτο «κύμα» αγορών από ξένους επενδυτές, προκειμένου να προλάβουν τις εξελίξεις. Εκτοτε η τάση ήταν διαρκώς ανοδική, ακριβώς λόγω των διαδοχικών αλλαγών και παρεμβάσεων της κυβέρνησης στο πρόγραμμα, σε μια προσπάθεια να αποθαρρύνει τους ξένους επενδυτές και να περιορίσει τις αγορές κατοικιών. Δυστυχώς, αυτή η προσπάθεια οδήγησε την αγορά σε διαδοχικές στρεβλώσεις, μέσω της τεχνητής εκτίναξης της ζήτησης, καθώς όλο και περισσότεροι επενδυτές φοβήθηκαν ότι δεν θα προλάβουν τις προθεσμίες για να αποκτήσουν κάποιο ακίνητο και έτσι και την άδεια παραμονής.

Το αποτέλεσμα ήταν μέσα

Μέσα σε μία διετία (2023-2024) με τις αυξήσεις του ελάχιστου ορίου επένδυσης αποκτήθηκαν όσα ακίνητα δεν είχαν αποκτηθεί τα προηγούμενα δέκα χρόνια λειτουργίας του προγράμματος.

Είναι η πρώτη φορά που καταγράφεται υποχώρηση των αιτήσεων από τον Σεπτέμβριο του 2022.

σε μία διετία (2023-2024) να αποκτηθούν όσα ακίνητα δεν είχαν αποκτηθεί τα προηγούμενα δέκα χρόνια λειτουργίας του προγράμματος. Συγκεκριμένα, μέσα σε αυτά τα δύο χρόνια αποκτήθηκαν 17.888 ακίνητα, που αντιστοιχούν σε επενδύσεις 4,47 δισ. ευρώ, κα-

θώς το μεν 2023 υποβλήθηκαν 8.477 αιτήσεις χορήγησης αδειών παραμονής, ενώ πέρυσι το νούμερο αυτό αυξήθηκε εκ νέου σε 9.411 αιτήσεις. Εν τω μεταξύ, από τα μέσα του 2014 μέχρι και το τέλος του 2024 οι ισχύουσες αρχικές άδειες μόνιμου επενδυτή, μαζί με τις ανανεώσεις που είχαν χορηγηθεί, δεν ξεπερνούσαν τις 17.455. Παράλληλα, μετά την επενδυτική αυτή «φρενιτιδα» έχει συσσωρευτεί κι ένας πολύ μεγάλος όγκος αιτημάτων, που δεν έχουν ακόμη εξεταστεί. Συγκεκριμένα, 16.024 αιτήσεις αναμένουν την έγκρισή τους, κάτι που θα αυξήσει

το συνολικό νούμερο ακόμη περισσότερο.

Ήδη πάντως, και παρά την πτώση του Απριλίου, κατά το φετινό πρώτο τετράμηνο έχουν υποβληθεί 3.477 αιτήσεις, 25% περισσότερες από πέρυσι (2.849 αιτήματα), κυρίως επειδή κατά τους πρώτους τρεις μήνες του έτους συνεχίστηκαν οι αιτήσεις με βάση συμφωνίες αγοράς ακινήτων με τους παλαιούς όρους του προγράμματος, δηλαδή πριν τεθεί σε ισχύ το όριο των 800.000 ευρώ σε Αττική, Θεσσαλονίκη και όλα τα νησιά με ελάχιστο μόνιμο πληθυσμό 3.100 κατοίκων. Αυτό ξεκίνησε να ισχύει από την 1η Σεπτεμβρίου του 2024. Όσοι όμως είχαν προλάβει να υπογράψουν προσύμφωνα ή ιδιωτικά συμφωνητικά μέχρι και την 31η Αυγούστου, κατοχύρωσαν το δικαίωμα να αιτηθούν άδεια με το προηγούμενο καθεστώς, δηλαδή με όριο τις 500.000 ευρώ στο κέντρο, στα νότια και στα βόρεια προάστια της Αττικής (και 250.000 ευρώ στον Πειραιά). Παράλληλα είχαν περιθώριο μέχρι και το τέλος του φετινού Φεβρουαρίου προκειμένου να υπογράψουν τα τελικά συμβόλαια, ώστε στη συνέχεια να αιτηθούν και τις αντίστοιχες άδειες.

Επομένως, ο Απρίλιος δίνει μια πρώτη «γεύση» του τι θα ακολουθήσει, καθώς προβλέπονται και περαιτέρω μειώσεις στον αριθμό των αιτήσεων τους επόμενους μήνες.

Αυξήθηκε κατά 2% η απασχόληση μέσα στο 2024

Σε τροχιά μακροπρόθεσμης ανάπτυξης βρίσκεται η ελληνική αγορά εργασίας, σύμφωνα με τη μελέτη της ICAP CRIF, καθώς για έναν ακόμη χρόνο, το 2024 καταγράφηκε αύξηση της απασχόλησης. Σε σύγκριση με το 2023, απασχολήθηκαν 82.500 περισσότεροι εργαζόμενοι, με αποτέλεσμα η μέση ετήσια απασχόληση να ενισχυθεί κατά 2%, ποσοστό ελαφρώς αυξημένο έναντι του +1,3% του 2023. Σε κάθε περίπτωση βέβαια, όπως σημειώνει ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος του ομίλου ICAP CRIF, Νικήτας Κωνσταντέλλος, βαρύνουσα σημασία στην εξέλιξη της απασχόλησης στη χώρα μας διαδραματίζει η πορεία των κλάδων που συνεισφέρουν καθοριστικά σε αυτήν, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον τουρισμό, ο οποίος το 2025, υπό τις παρούσες συνθήκες, αναμένεται να καταγράψει νέο ρεκόρ τόσο στις αφίξεις τουριστών όσο και στα τουριστικά έσοδα.

Αναλυτικά, η μελέτη δείχνει ότι οι κλυδωνισμοί που επέφερε στην αγορά εργασίας η παρατεταμένη οικονομική κρίση που έπληξε την Ελλάδα, την προηγούμενη δεκαετία, ανήκει στο παρελθόν. Ετσι, το 2024, για 4η συνεχόμενη χρονιά, συνεχίστηκε η ανοδική πορεία της απασχόλησης, με σημαντική αύξηση της τάξης του 2%, έναντι 1,3% του 2023 και 5,4% του 2022. Αξιοσημείωτη θεωρείται, μάλιστα, η μείωση της μερικής απασχόλησης, που σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ)

κάλυψε μόλις το 5,6% της συνολικής απασχόλησης, έναντι 7,5% το αντίστοιχο δ' τρίμηνο του 2021, 8,1% του 2022 και 9,1% του 2021.

Ακόμη και στις νέες προσλήψεις, όπως προκύπτει από το πληροφοριακό σύστημα «Εργάνη» του υπουργείου Εργασίας, το 2024, το 48% αφορούσε συμβάσεις μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης, με τις προσλήψεις πλήρους απασχόλησης να υπερτερούν (525 του συνόλου). Όσο για το ποσοστό των προσωρινά απασχολούμενων, το

Σε σύγκριση με το 2023, πέρυσι απασχολήθηκαν 82.500 περισσότεροι εργαζόμενοι.

δ' τρίμηνο του προηγούμενου έτους ήταν 8,1% του συνόλου των απασχολούμενων, το χαμηλότερο ποσοστό της τελευταίας 5ετίας, με τα αντίστοιχα ποσοστά των προηγούμενων ετών να είναι 9,6% το 2020, 9,1% το 2021 και το 2022, και 10,7% το δ' τρίμηνο του 2023. Σε ετήσια βάση, καθώς η προσωρινή εργασία παρουσιάζει έντονη εποχικότητα, με σημαντική αύξηση του ποσοστού κατά το β' και γ' τρίμηνο του έτους, προφανώς λόγω της αυξημένης ζήτησης από τον ευρύτερο κλάδο του τουρισμού, το ποσοστό διαμορφώθηκε σε 9,5%, έναντι 10,8% το 2023.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

BAILOUT

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ & POWER GAMES

Listen on Apple Podcasts

Listen on Spotify

ΜΕ ΤΟΝ
ΓΙΑΝΝΟ ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΗ

YOU LIVE ONCE ————— YOU SERVE TWICE

ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ITF ΓΙΑ ΑΡΙΣΤΗ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΧΙΣΑΝ

Περισσότερες πληροφορίες στο:
99631669 και 22105929

Ασκήσεις ματαιότητας!

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

«Τοπίο στην ομίχλη» τα ανασφάλιστα οχήματα

▶ Από ΕΛΣΤΑΤ

Σύνολο οχημάτων, 2024	9.343.429
Νέα οχήματα, 2024	325.693
Διαγραφή οχημάτων, 2024 (απόσυρση)	83.278

▶ Από ΑΑΔΕ

Σύνολο οχημάτων	6.710.000
Με πληρωμένα ΤΚΑ στις 31/12/2024	5.920.000
Ακινήσια σε ΔΟΥ μέχρι το 2020	1.120.000
Ψηφιακή ακινήσια στις 31/12/2024	620.000

▶ Από Ενωση Ασφαλιστικών

Ασφαλισμένα οχήματα στις 31/12/2024	6.683.156
Δεν συμπεριλαμβάνονται:	
Μηχανήματα έργου	87.300
Αγροτικά μηχανήματα	99.100
Μοτοποδήλατα έως 50cc	172.850

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η έλλειψη σχεδιασμού είναι ολοφάνερη από την προχειρότητα που αναγγέλλονται οι ημερομνίες, οι οποίες συνεχώς αναβάλλονται, αλλά κυριότερα από το ύψος των προστίμων.

παρήσω με μηχανογραφική ανάλυση του προβλήματος. Πάντως χρειάζεται εντελώς ιδιαίτερη προσπάθεια για δημιουργηθεί τέτοιο θέμα, ενώ όλα τα στοιχεία (θεωρητικά) υπάρχουν σε ψηφιακή μορφή

και παράλληλα διαθέτουν ένα κοινό και μοναδικό κλειδί, τον Αριθμό Κυκλοφορίας του οχήματος. Αντί να προσπαθήσουν να διασταυρώσουν πολλά αρχεία, μπορούσαν να ξεκινήσουν με μόνο δύο αρχεία: Το αρχείο του Taxis, βάσει του οποίου πληρώνουμε τα τέλη κυκλοφορίας, το οποίο θεωρητικά είναι ενημερωμένο για τα ακινητοποιημένα αυτοκίνητα και το αρχείο των ασφαλισμένων οχημάτων από την Ενωση Ασφαλιστικών εταιρειών. Όσα υπάρχουν στο Taxis, αλλά δεν υπάρχουν στο αρχείο των Ασφαλιστικών είναι ανασφάλιστα. Σε επόμενο στάδιο μπορούσαν να αναζητηθούν και τα οχήματα που υπάρχουν στο αρχείο του υπουργείου Μεταφορών και δεν υπάρχουν στο αρχείο του Taxis. Αλλά είπα-

στην «Κ» της 24ης Μαΐου 2025 διάβασα το ρεπορτάζ της Ευγενίας Τζώρτζη με τίτλο: «**Αύξηση των ασφαλισμένων Ι.Χ. κατά 200.000 ενόψει διασταυρώσεων**». Στο κείμενο υπάρχει και ένα κτύπημα «Ο πρώτος έλεγχος από την ΑΑΔΕ για τα ανασφάλιστα οχήματα που δεν έχουν περάσει ΚΤΕΟ θα γίνει στις 16 Ιουνίου».

Στις 16/5/2017, σε αυτή τη στήλη είχα γράψει ένα κείμενο με τίτλο: «**Κυνηγώντας τα ανασφάλιστα με... τρύπα απόχνη**». Για την ιστορία, θυμίζω ότι τότε μας κυβερνούσε ένα τσουνίμο αριστερών ερασιτεχνών. Από το κείμενο αυτό σας παραθέτω το μεγαλύτερο τμήμα:

«**Τον Ιούνιο του 2017 παρακολουθήσαμε** μια ιλαροτραγική ιστορία σχετικά με την προσπάθεια της κυβέρνησης να εντοπίσει και να επιβάλει πρόστιμα στα ανασφάλιστα οχήματα. Μετά από τα πολλά λάθη που εντοπίστηκαν, αναγκάστηκε να κάνει πίσω, να δώσει παρατάσεις και να καλέσει τους πολίτες να διορθώσουν τα λάθη που έκαναν οι ίδιοι οι κυβερνώντες και κατά συνέπεια να χάσει πολλά έσοδα, γιατί οι περισσότεροι θα τρέξουν να ασφαλισουν τα οχήματά τους προκειμένου να γλιτώσουν το πρόστιμο. Έτσι ενώ περίμεναν να εισπράξουν περίπου 250 εκατομμύρια ευρώ από τα ανασφάλιστα οχήματα, από επιπολαιότητα και προχειρότητα θα εισπράξουν πολύ λιγότερα και να αναζητούν άλλους τρόπους για να καλύψουν το κενό.

Η χρονική εξέλιξη (time-line) της ιστορίας αυτής είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική. Έτσι αναζητήσα στο **Google** το λήμμα «**ανασφάλιστα οχήματα**». Βρήκα πολλές αναφορές, αλλά επέλεξα μόνο μερικές από τις αναρτήσεις για το θέμα από το **iefimerida.gr**. Σας παραθέτω τους τίτλους ορισμένων αναρτήσεων και την ημερομηνία δημοσίευσής των: **9-6-2012** “Φακέλωμα” αυτοκινήτων για να πιάσουν τα 2 εκατ. ανασφάλιστα οχήματα. **20-8-2012** Σαφάρι για ανασφάλιστα οχήματα - Έρχονται πρόστιμα “μαμούθ”. **26-9-2012** Πρόστιμα “φωτιά” για τα 2 εκατ. ανασφάλιστα οχήματα. **7-6-2013** Ραβασάκια στους ιδιοκτήτες ανασφάλιστων οχημάτων - Έρχονται και τα πρόστιμα. **23-1-2014** Και τώρα πρόστιμα 1.000 ευρώ - Σαρωτικό έλεγχος για τα ανασφάλιστα οχήματα. **19-6-2014** Ούτε μία ημέρα χάρις για τα ανασφάλιστα ΙΧ - Βροχή τα πρόστιμα, θα φτάνουν τα 750 ευρώ.

16-7-2014 Σε 600.000 μειώθηκαν τα ανασφάλιστα οχήματα - Είχαν φτάσει το 1,5 εκατομμύριο στο παρελθόν. **17-6-2015** Ξεκινούν οι έλεγχοι για τα ανασφάλιστα οχήματα. **17-2-2016** «Μπλόκο» στα ανασφάλιστα οχήματα μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου. **23-2-2016** «Ραβασάκια» σε 1 εκατ. οδηγούς για τα ανασφάλιστα οχήματα - Πόσο είναι το πρόστιμο. **13-3-2016** Σχέδιο του ΥΠΟΙΚ: Με τσιπάκι θα εντοπίζονται τα ανασφάλιστα οχήματα. **2-6-2017** Ραβασάκια σε 1 εκατ. ιδιοκτήτες ανασφάλιστων ΙΧ - Πρώτο πρόστιμο 250 ευρώ. **6-6-2017** Λάθη στο σύστημα βγάζουν ανασφάλιστα 200.000 οχήματα - Τι πρέπει να ξέρουν οι ιδιοκτήτες. **20-6-2017** Πονοκέφαλος για την κυβέρνηση τα λάθη στα ανασφάλιστα ΙΧ - Στα χέρια Τσακαλώτου και Σπίρτζη οι αποφάσεις. **22-6-2017** Τι πρέπει να κάνουν όσοι έλαβαν ειδοποιητήριο για ανασφάλιστο όχημα - Τι ισχύει με το πρόστιμο.

Μια πρόχειρη επισκόπηση των παραπάνω αναδεικνύει τρία θέματα:

“**Όλο θα και θα και θα, πάψε βρε παραμυθά**”. Από το 2012 όλοι οι «αρμόδιοι» εξαγγέλλουν την αποκάλυψη και επιβολή προστίμων στα ανασφάλιστα οχήματα και ύστερα από πέντε και κάτι χρόνια κατέληξαν σε φιάσκο. Αυτό είναι χαρακτηριστικό όλων των πολιτικών μας. Βιάζονται να αναγγείλουν κάποιο έργο, σπάνια προετοιμάζονται κατάλληλα και συνήθως καταλήγουν σε αποτυχία.

Η έλλειψη σχεδιασμού είναι ολοφάνερη από την προχειρότητα που αναγγέλλονται οι ημερομνίες, οι οποίες συνεχώς αναβάλλονται αλλά κυριότερα από το ύψος των προστίμων. Τα πρόστιμα μεταβάλλονται από 1.000 ευρώ, σε 750 ευρώ και στο τέλος σε 250 ευρώ.

Δεν είχαν την παραμικρή εκτίμηση για τα ανασφάλιστα οχήματα. Το πλήθος παλινδρομεί από 2 εκατ. σε 1,5 εκατ., μετά σε 600.000 και τέλος σε 1 εκατ. με πάρα πολλά λάθη, τα οποία εκτιμάται ότι κυμαίνονται μεταξύ 200.000 και 300.000 οχημάτων.

Πάμε τώρα στην ουσία του προβλήματος. Ομολογώ ότι δεν έχω την παραμικρή ιδέα για τη μεθοδολογία που εφάρμοσαν στη διασταύρωση των διαφόρων αρχείων οχημάτων ώστε να εντοπίσουν τα ανασφάλιστα, αλλά ελάχιστη σημασία έχει.[...]

Είναι όντως πολύ περίεργο το πώς κατέληξαν στο φιάσκο. Δεν έχω κανένα σκοπό να σας ταλαι-

Η Ευρώπη χρειάζεται κυρίαρχες ευρωπαϊκές πληρωμές

Της **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΚΑΜΠΟΥΡΙΔΟΥ**

Ζούμε μια περίοδο γεωπολιτικής ρευστότητας και ταχύτατων τεχνολογικών αλλαγών. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής υιοθετούν έναν πιο εσωστρεφή προσανατολισμό, ενώ η Ευρώπη καλείται να ενισχύσει την αυτοδυναμία της και στο πεδίο των πληρωμών, εκεί όπου –σήμερα– η εξάρτηση από μη ευρωπαϊκά συστήματα υπονομεύει τη στρατηγική της αυτονομία, την ασφάλεια δεδομένων και την επιχειρησιακή ανθεκτικότητα. Μάλιστα, στην Ελλάδα η συγκεκριμένη εξάρτηση στις πληρωμές λιανικής παραμένει σχεδόν καθολική.

Η ψηφίση του Ευρωπαϊκού Κανονισμού για τις άμεσες πληρωμές, που τίθεται πλήρως σε εφαρμογή από τις 9 Οκτωβρίου 2025, μεταβάλλει τους κανόνες του παιχνιδιού. Κι αυτό, καθώς κάθε ευρώ θα μπορεί να μεταφέρεται από λογαριασμό σε λογαριασμό σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 10 δευτερολέπτων, 24 ώρες το 24ωρο. Οι πληρωμές πλέον δεν αποτελούν απλώς ένα τεχνικό υπόβαθρο, αλλά αντιθέτως βρίσκονται στον πυρήνα της ευρωπαϊκής οικονομικής και πολιτικής ατζέντας. Η συμβολή τους

στην καθημερινότητα των πολιτών, στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, στην παραγωγικότητα και την κοινωνική ένταξη, τις καθιστά στρατηγική προτεραιότητα. Γι’ αυτό η Ε.Ε. προωθεί ένα οικοσύστημα πληρωμών αποτελεσματικό, διαλειτουργικό, καινοτόμο και ασφαλές, με τις SEPA Instant Payments να ανάγονται σε ακρογωνιαίο λίθο της ευρωπαϊκής κυριαρχίας και στον τομέα των πληρωμών.

Η Ελλάδα έχει ήδη πραγματοποιήσει σημαντικά βήματα. Σήμερα, επιτά στα δέκα διαραπεζικά εμφάσματα, του IRIS συμπεριλαμβανομένου, εκτελούνται άμεσα μέσω ΔΙΑΣ. Το ποσοστό των instant payments στο σύνολο των μεταφορών πίστωσης έχει εξαπλασιαστεί στην τελευταία τριετία, αγγίζοντας το 24,2% το α’ τρίμηνο του 2025 υψηλότερα από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωζώνης (20,9%). Αυτή η πρόοδος δεν είναι τυχαία. Είναι αποτέλεσμα μιας συνολικής εθνικής προσπάθειας η οποία ξεκίνησε με τη διασύνδεση του συνόλου των τραπεζών και της Τράπεζας της Ελλάδος μέσω της ΔΙΑΣ στο (TIPS) κεντρικό σύστημα άμεσων πληρωμών του Ευρωσυστήματος

το 2021, ενώ συνεχίστηκε με την πλήρη συμμετοχή και των κυπριακών τραπεζών.

Τα μεγέθη είναι ενδεικτικά: το 2024 οι διατραπεζικές συναλλαγές μέσω IRIS αυξήθηκαν κατά 137%, φτάνοντας τα 57,3 εκατ. και αξία 6,1 δισ. ευρώ. Το δίκτυο χρηστών προσεγγίζει τα

Η εξάρτησή της από μη ευρωπαϊκά συστήματα υπονομεύει τη στρατηγική της αυτονομία, την ασφάλεια δεδομένων και την επιχειρησιακή ανθεκτικότητα.

4 εκατ., ενώ περισσότεροι από 565.000 ελεύθεροι επαγγελματίες και 8.000 ηλεκτρονικά καταστήματα έχουν ήδη υιοθετήσει το IRIS στις καθημερινές συναλλαγές τους. Από την 1η Νοεμβρίου 2025, με βάση τη νέα νομοθετική πρωτοβουλία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κάθε επιχείρηση –φυσική ή ηλεκτρονική– θα υποχρεούται

να αποδέχεται άμεσες πληρωμές, τύπου IRIS. Είναι η δεύτερη νομοθετική πρωτοβουλία μετά την αντίστοιχη υποχρέωση για τους ελεύθερους επαγγελματίες το 2024, ενισχύοντας την τεχνολογική και κανονιστική ουδετερότητα του νομοθέτη υπέρ όλων των νόμιμων μέσων πληρωμής.

Ποια είναι όμως η πρακτική σημασία όλων αυτών για την οικονομία;

Ρευστότητα σε δευτερόλεπτα: τα κεφάλαια πιστώνονται άμεσα στον λογαριασμό της επιχείρησης, αντί για ύστερα από μέρες.

Μείωση κόστους: ο ανταγωνισμός ενισχύεται, ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που λειτουργούν με περιορισμένα περιθώρια κέρδους.

Διαφάνεια και ασφάλεια: η ενσωμάτωση επαλήθευσης δικαιούχου (Verification of Payee - VoP) που υλοποιούμε στη ΔΙΑΣ μειώνει δραστικά τον κίνδυνο λάθους ή απάτης.

Παράλληλα, η Ελλάδα με το IRIS αποκτά ευρωπαϊκή διάσταση. Η συμμετοχή της στο διασυνοριακό project EuroPA θα εντάξει τέσσερα εκατ. Έλληνες χρήστες IRIS σε ένα «roaming-tύπου» ευρωπαϊκό δίκτυο 105

με, στο Δημόσιο ισχύει ο κανόνας του 100% και αγνοείται παντελώς η Αρχή του **Vilfredo Pareto***. [...]

Αυτά, λοιπόν, **έγραφα τότε**, αλλά είμαι απολύτως βέβαιος ότι και η νέα προσπάθεια θα αποτύχει. Υπάρχει ένα βασικό λάθος στη μεθοδολογία. Όταν προαναγγέλλεις ελέγχους, δίνεις τη δυνατότητα στους παραβάτες να «καλυφθούν». Θα πάνε να κάνουν μια 3μηνη ασφάλεια και όταν θα ολοκληρωθούν οι έλεγχοι δεν θα ανανεώσουν το συμβόλαιό τους και έτσι θα είναι και πάλι ανασφάλιστοι.

Το δεύτερο λάθος στη μεθοδολογία αφορά τον αποσπασματικό και περιπτωσιακό έλεγχο. Οι έλεγχοι για τα ανασφάλιστα, αυτά που δεν έχουν περάσει ΚΤΕΟ, αυτά που θεωρητικά είναι ακινητοποιημένα σε ιδιωτικούς χώρους, αλλά είτε κυκλοφορούν είτε είναι παρκαρισμένα στους δρόμους κ.ά., θα πρέπει να είναι συνεχείς και καθημερινοί.

Και έτσι φτάνουμε στο καιριο ερώτημα. Γιατί αυτή τη δραστηριότητα να μην την αναθέσει (**outsourcing**) η πολιτεία σε ιδιώτες; Προσοχή, δεν μιλάμε για την επιβολή προστίμων, αλλά για τον εντοπισμό και την υπόδειξη των παραβατικών οχημάτων. Σήμερα, η τεχνολογία παρέχει όλες τις δυνατότητες για την υλοποίηση του συστημικού ελέγχου των οχημάτων.

Εξηγούμαι: Κινητά τηλέφωνα είτε σε αυτοκίνητα είτε σε μοτοσικλές μπορούν να εστιάσουν στην πινακίδα του οχήματος και σε πραγματικό χρόνο να επικοινωνούν με τις βάσεις Πληροφοριών στο Κέντρο Διαλειτουργικότητας της ΓΓΠΣ (**Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων**), ώστε να αντλήσουν όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν το όχημα. Σε περίπτωση παραβατικού οχήματος η φωτογραφία και η γεωγραφική θέση του οχήματος θα αποστέλλεται στην αρμόδια αρχή ελέγχου, π.χ. στο **ΣΔΟΕ**, στη **ΓΓΠΣ** ή στην **ΑΑΔΕ** για την επιβολή του σχετικού προστίμου. Ο «εργολάβος» μπορεί να μειβείται με ένα πολύ μικρό ποσό για κάθε ελεγχόμενο όχημα και ένα σημαντικά μεγαλύτερο ποσό για τα παραβατικά οχήματα. Δεν είναι ο σκοπός αυτού του σημειώματος να αναλύσει την προτεινόμενη διαδικασία, αλλά να δώσει ένα γενικό περίγραμμα.

Το βασικό πλεονέκτημα της εργολαβίας των υπηρεσιών είναι ότι δεν υπάρχουν σταθερά έξοδα, αλλά μόνο αμοιβή για μετρήσιμες υπηρεσίες. Η δραστη-

ριότητα μπορεί να ανατεθεί σε διαφορετικό εργολάβο σε κάθε μεγάλη πόλη της χώρας. Και ξέρετε ποιο θα είναι το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της διαδικασίας; Μέσα στο πολύ δύο χρόνια οι παραβάτες θα είναι πραγματικά ελάχιστοι!

Αλλά το πάω ακόμη ένα βήμα. Θυμάστε την επιτυχία που είχε η **ΑΑΔΕ** με το **appodixi** και το **mycoast**; Οι πολίτες ανταποκρίθηκαν και κατήγγειλαν παραβατικές συμπεριφορές οι οποίες κατέληξαν σε σημαντικές αποκαλύψεις φοροδιαφυγής και παραβατικότητας. Το ίδιο μπορεί να γίνει και με μια παρόμοια εφαρμογή. Απλά, φωτογραφίζοντας με το κινητό την πινακίδα του αυτοκινήτου η εφαρμογή θα μπορούσε να τον ενημερώνει αν το όχημα είναι εντάξει ή όχι, χωρίς να αποκαλύπτει οτιδήποτε για τον ιδιοκτήτη του.

Στην Ουσάλα της Σουηδίας οι πολίτες μπορούν μέσω της εφαρμογής **Scout Park** να καταγγέλλουν παράνομα σταθμευμένα αυτοκίνητα και να αμείβονται με 8,55 ευρώ για κάθε καταγγελία! **Αποτελεσματικές λύσεις υπάρχουν. Ακούει κανείς;**

ΥΓ.: Όταν τελειώσα το κείμενο βρήκα μια ενδιαφέρουσα πληροφορία στο **iefimerida.gr**: «**Αμείωτο συνεχίζεται το “σαφάρι” της ΑΑΔΕ για την καταπολέμηση της παραβατικότητας στον τομέα των οχημάτων, πραγματοποιώντας, μέσα σε μία εβδομάδα, 426 στοχευμένους ελέγχους σε όλη τη χώρα.** Οι έλεγχοι είχαν στόχο την αντιμετώπιση των φαινομένων, όπως: **Η παράνομη άρση ακινήσιας οχημάτων [...]**

Από τους 426 ελέγχους, σε 10 περιπτώσεις διαπιστώθηκαν άμεσα παραβάσεις, ενώ σε 78 ύποπτες υποθέσεις συνεχίζονται οι αναγκαίοι έλεγχοι και επαληθεύσεις».

Από δειγματοληπτικούς ελέγχους, τα οχήματα που υποτίθεται ότι είναι σε «**ψηφιακή ακινήσια**» στο **λεκανοπέδιο, αλλά κυκλοφορούν ή είναι παρκαρισμένα στους δρόμους, είναι 150.000. Με την έλλειψη χώρων στάθμευσης αυτό το πρόβλημα θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί το ταχύτερο και αποτελεσματικά και όχι αποσπασματικά.**

***Αρχή Vilfredo Pareto (1828-1923): Με το 20% της προσπάθειας αντιμετωπίζεις το 80% του προβλήματος.**

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

Η Ευρώπη χρειάζεται κυρίαρχες ευρωπαϊκές πληρωμές

Της **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΚΑΜΠΟΥΡΙΔΟΥ**

εκατομμυρίων πολιτών από δέκα χώρες. Ο Έλληνας τριτοστάς θα πληρώνει με IRIS σε ισπανικό εστιατόριο, ο Ιταλός φοιτητής θα στέλνει το ενοίκιό του σε Έλληνα ιδιοκτήτη, με την ίδια αμεσότητα, ασφάλεια και ευκολία.

Τα δυνητικά οφέλη για το Δημόσιο θα είναι εξίσου σημαντικά, καθώς θα εκτείνονται από τον περιορισμό της φοροδιαφυγής και την άμεση είσπραξη φόρων και τελών, μέχρι την άμεση πίστωση μισθών, συντάξεων και επιδομάτων.

Ωστόσο, η επιτυχία των άμεσων πληρωμών δεν είναι προδιγεγραμμένη. Προϋποθέτει την ύπαρξη των κατάλληλων υποδομών, της ανάλογης εκπαίδευσης και κυρίως της συνεργασίας. Οι τράπεζες καλούνται να τις διαθέσουν μέσα από εύχρηστα ψηφιακά κανάλια, οι acquirers να ενσωματώσουν τα νέα πρότυπα, οι επιχειρήσεις να αναβαθμίσουν τα συστήματά τους, το Δημόσιο να παρέχει «έξυπνα» κίνητρα, όλα με την επιβλεψη της Τράπεζας της Ελλάδος που λειτουργεί και ως διασυνοριακό project TIPS στην Ελλάδα. Και η ΔΙΑΣ, από την πλευρά της, να λειτουργεί ως σταθερός πυλώνας διατραπεζικής λειτουργ-

γικότητας, ασφάλειας και τεχνολογικής κλιμάκωσης προκειμένου ο πολίτης να επιλέγει τις άμεσες πληρωμές όχι επειδή «πρέπει», αλλά επειδή τον διευκολύνουν.

Η τεχνολογία υπάρχει. Το ρυθμιστικό πλαίσιο διαμορφώνεται. Η Ευρώπη δείχνει τον δρόμο. Η Ελλάδα έχει την ευκαιρία να βρεθεί στην πρωτοπορία της ψηφιακής κυριαρχίας στο καινοτόμο πεδίο των πληρωμών. Δεν είναι απλώς θέμα ανταγωνιστικότητας – είναι θέμα στρατηγικής αυτοδυναμίας σε έναν από τους πλέον κρίσιμους τομείς: την κίνηση του χρήματος.

Το μέλλον δεν περιμένει. Εναπόκειται σε εμάς αν θα το καθυστερήσουμε ή θα το υποδεχθούμε με την αυτοπεποίθηση μιας χώρας που ξέρει να συνδυάζει καινοτομία, θεσμική σοβαρότητα και κοινωνικό όραμα. Οι άμεσες πληρωμές είναι ήδη εδώ –ας τις μετατρέψουμε όλοι μαζί σε καθημερινή επιλογή για κάθε πολίτη και επιχείρηση, μέσω μιας ασφαλούς, διασθητικής και εναρμονισμένης πλήρως με το ευρωπαϊκό πλαίσιο εμπειρίας.

Η κ. Σταυρούλα Καμπουρίδου είναι διευθύνουσα σύμβουλος ΔΙΑΣ Α.Ε.

Τα εργαλεία ΑΙ της Google απειλούν τις ειδησεογραφικές ιστοσελίδες

Τα chatbots αλλάζουν τη διαδικτυακή αναζήτηση και τον τρόπο ενημέρωσης

Από τη γέννησή της το 1998, η Google διαμόρφωσε έναν παγκόσμιο ιστό βασισμένο στην αναζήτηση, όπου ανεξάρτητοι εκδότες και μεμονωμένοι συνεργάτες μπορούσαν να επιβιώσουν, ακόμη και να κερδοφορήσουν. Η τεχνητή νοημοσύνη απειλεί τώρα να μετατρέψει ολόκληρο αυτό το οικοσύστημα σε ένα παλαιό, ξεπερασμένο προϊόν, καθώς τα chatbots παρεμποδίζουν ήδη τη διαδικτυακή κίνηση και απορροφούν τα έσοδα των παραδοσιακών εκδοτών. Με άλλα λόγια, ο «Αρμαγεδδών της τεχνητής νοημοσύνης» απειλεί τα παραδοσιακά ειδησεογραφικά sites, με το τοπίο της ενημέρωσης να αλλάζει ραγδαία, όπως συνοψίζει η WSJ. Τα chatbots αντικαθιστούν τις αναζητήσεις στην Google, εξαλείφοντας την ανάγκη των χρηστών να κάνουν «κλικ» σε «μπλε» συνδέσμους και μειώνοντας τις παραπομπές σε ιστότοπους ειδήσεων. Ως αποτέλεσμα, η επισκεψιμότητα στην οποία βασίζονταν εδώ και χρόνια οι εκδότες μειώνεται κατακόρυφα.

Η αναζήτηση στους ιστότοπους της HuffPost για υπολογιστές και κινητά μειώθηκε κατά το ήμισυ τα τελευταία τρία χρόνια και σχεδόν παρόμοια ήταν η μείωση στην Washington Post, σύμφωνα με την εταιρεία δεδομένων ψηφιακής αγοράς Similarweb. Το Business Insider την ίδια στιγμή μείωσε κατά 21% το προσωπικό του τον περασμένο μήνα, μια κίνηση που σύμφωνα με τη διευθύνουσα σύμβουλο Μπάρμπαρα Πενγκ είχε ως στόχο να βοηθήσει την έκδοση «να αντέξει τις ακραίες μειώσεις επισκεψιμότητας που είναι πέρα από τον έλεγχό μας». Σε μια εταιρική συνάντηση νωρίτερα φέτος, ο Νίκολας Τόμσον, διευθύνων σύμβουλος του Atlantic, δήλωσε ότι η επισκεψιμότητα από την Google στις πλατφόρμες του θα αγγίζει το μηδέν και ότι η εταιρεία καλείται να εξελίξει το επιχειρηματικό της μοντέλο. Καθώς οι μηχανές αναζήτησης υιοθετούν την τεχνητή νοημοσύνη σε κάθε επίπεδο, η Google επανα-

Η γενετική τεχνητή νοημοσύνη επαναπροσδιορίζει πλέον τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται το Διαδίκτυο συνολικά, με τους εκδότες να αναζητούν επίσης τρόπους για να προστατεύσουν το υλικό που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα. Οι New York Times, για παράδειγμα, μήνυσαν την OpenAI και τη Microsoft για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων.

Η αναζήτηση στους ιστότοπους της HuffPost για υπολογιστές και κινητά μειώθηκε κατά το ήμισυ τα τελευταία τρία χρόνια και σχεδόν παρόμοια ήταν η μείωση στην Washington Post.

προσδιορίζει ριζικά τι σημαίνει αναζήτηση στο Διαδίκτυο με την επισκόπηση τεχνητής νοημοσύνης. Για πρώτη φορά, οι χρήστες δεν λαμβάνουν απλώς μια λίστα συνδέσμων, αλλά μια περιληψη με τεχνητή νοημοσύνη που προσπαθεί να

απαντήσει άμεσα στις ερωτήσεις τους, ακριβώς στη σελίδα αναζήτησης. Η κυκλοφορία του AI Mode στην ΗΠΑ τον περασμένο μήνα, με στόχο να ανταγωνιστεί άμεσα εφαρμογές όπως το ChatGPT, αναμένεται να προκαλέσει ισχυρότερο πλήγμα. Η λειτουργία απαντάει στα ερωτήματα των χρηστών σε μια συνομιλία τύπου chatbot, με πολύ λιγότερους συνδέσμους. «Η Google μετατρέπεται από μηχανή αναζήτησης σε μηχανή απαντήσεων», δήλωσε ο Τόμσον σε συνέντευξή του στη Wall Street Journal.

Η ραγδαία ανάπτυξη των απαντήσεων χωρίς περαιτέρω «κλικ» στις μηχανές αναζήτησης «αποτελεί σοβαρή απειλή για τη δημοσιογραφία, που δεν πρέπει να υποτιμάται», τόνισε από την πλευρά του ο Ουίλιαμ

Λιούις, εκδότης και διευθύνων σύμβουλος της Washington Post. «Η εφημερίδα κινείται επειγόντως για να συνδεθεί με ένα νέο κοινό, να αναζητήσει νέες πηγές εσόδων και να προετοιμαστεί για μια εποχή μετά την αναζήτηση», είπε.

Η απειλή της τεχνητής νοημοσύνης έγινε πιο πραγματική για την Google, όταν διαπιστώθηκε μείωση επισκεψιμότητας στο πρόγραμμα περιήγησης Safari.

Τα στελέχη του κολοσσού επιμένουν ότι η εταιρεία παραμένει προσπλωμένη στην αποστολή επισκεψιμότητας στον ιστό και ότι οι άνθρωποι που κάνουν κλικ σε συνδέσμους αφού δουν τις επισκοπήσεις ΑΙ τείνουν να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο σε αυτούς τους ιστότοπους.

Οι παραδοσιακοί εκδότες είχαν πιεστεί με τη σειρά τους λόγω της αναδυόμενης τεχνολογίας από την αυγή του Διαδικτύου. Τα ψηφιακά νέα αποδεκάτισαν τις επικερδείς κάποτε έντυπες εκδόσεις που χρηματοδοτούνταν από μικρές αγγελίες, διαφημίσεις και έσοδα από συνδρομές. Η γενετική τεχνητή νοημοσύνη επαναπροσδιορίζει πλέον τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται το Διαδίκτυο συνολικά, με τους εκδότες να αναζητούν επίσης τρόπους για να προστατεύσουν το υλικό που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα.

Τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα που υποστηρίζουν τη νέα γενιά chatbots εκπαιδεύονται με βάση δεδομένα που συλλέγονται από τον ανοιχτό ιστό, συμπεριλαμβανομένων άρθρων ειδήσεων.

Ορισμένες εταιρείες μέσω ενημέρωσης έχουν ξεκινήσει νομικές διαμάχες εναντίον συγκεκριμένων νεοφυών επιχειρήσεων ΑΙ, ενώ παράλληλα έχουν υπογράψει συμφωνίες αδειοδότησης με άλλες. Οι New York Times, για παράδειγμα, μήνυσαν την OpenAI και τη Microsoft για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων και πρόσφατα ανακοίνωσαν μια συμφωνία αδειοδότησης τεχνητής νοημοσύνης με την Amazon.

Ρεκόρ στρατιωτικών δαπανών το 2024

Ταχύτερη, εξοπλότερη, πιο επικίνδυνη και ακριβότερη από ποτέ είναι η νέα παγκόσμια κούρσα στα όπλα. Σύμφωνα με το GZERO, το 2024 οι στρατιωτικές δαπάνες διεθνώς εκτινάχθηκαν στο επίπεδο-ρεκόρ των 2,7 τρις. δολαρίων, σημειώνοντας το μεγαλύτερο άλμα από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, με ώθηση κυρίως από την Ευρώπη, την Ασία και τη Μέση Ανατολή.

Ενώπιον απειλών από τη Ρωσία, τα ευρωπαϊκά κράτη αύξησαν τις αμυντικές δαπάνες, με τον προϋπολογισμό της Πολωνίας να αυξάνεται κατά 31% στα 38 δισ. δολάρια και της Σουηδίας κατά 34% στα 12 δισ. δολάρια τον πρώτο της χρόνο στο ΝΑΤΟ. Η Γερμανία τις αύξησε κατά 28% στα 88,5 δισ. δολάρια, με αποτέλεσμα να καταστεί η τέταρτη μεγαλύτερη χώρα σε δαπάνες διεθνώς και οδηγώντας σε επανεξοπλισμό του έθνους που έπαιξε κεντρικό ρόλο στους δύο Παγκοσμίους Πολέμους του προηγούμενου αιώνα.

Στη Μέση Ανατολή, οι στρατιωτικές δαπάνες του Ισραήλ εκτινάχθηκαν κατά 65% στα 46,5 δισ. δολάρια, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση από το 1967, εν μέσω του πολέμου με τη Χαμάς στη Γάζα και των συγκρούσεων με τη Χεζμπολάχ στον νότιο Λίβανο. Στην Ασία, η Κίνα ξόδεψε 7% περισσότερα για τον στρατό της το 2024, αγγίζοντας περίπου τα 314 δισ. ευρώ και κλιμακώνοντας τις ανησυχίες για επίθεση εναντίον της Ταϊβάν, η οποία αύξησε τις στρατιωτικές δαπάνες της κατά 1,8% πέρυσι στα 16,5 δισ. δολάρια. Ο αμυντικός προϋπολογισμός της Ιαπωνίας αυξήθηκε κατά 21% στα 55,3 δισ. δολάρια, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη ετήσια άνοδο από το 1952. Οι παραδοσιακοί εξαγωγείς όπλων, όπως οι ΗΠΑ, η Γαλλία, η Ρωσία, η Κίνα και η Γερμανία, συνεχίζουν να κυριαρχούν στην αγορά, σύμφωνα με το GZERO. Ωστόσο αναδυόμενοι παίκτες όπως η Ινδία, η Τουρκία και το Ισραήλ αυξάνουν το μερίδιό τους. Μάλιστα οι εξαγωγές του Ισραήλ στην άμυνα άγγιξαν το επίπεδο-ρεκόρ των 14,8 δισ. δολαρίων το 2024, με το 54% των πωλήσεων να καταλήγει στην Ευρώπη από 35% το προηγούμενο έτος.

Η σημερινή κούρσα στα όπλα δεν αφορά μόνο την ποσότητα, αλλά και την τεχνολογία. Οι χώρες επενδύουν αδρά σε όπλα νέας γενιάς, συμπεριλαμβανομένων drones, υπερηχητικών πυραύλων, τεχνητής νοημοσύνης, δυνατότη-

των στον κυβερνοχώρο και διαστημικών συστημάτων.

Στις ΗΠΑ, η επιθυμία του προέδρου Ντόναλντ Τραμπ για μια αντιπυραυλική ασπίδα τύπου «Golden Dome» θα προσθέσει στον προϋπολογισμό της Ουάσι-

Στις ΗΠΑ, το σχέδιο Τραμπ για μια αντιπυραυλική ασπίδα τύπου «Golden Dome» θα προσθέσει στον προϋπολογισμό της Ουάσιγκτον επιπλέον 175 δισ. δολάρια την επόμενη τριετία.

γκτον επιπλέον 175 δισ. δολάρια την επόμενη τριετία.

Η πρόσφατη ανακοίνωση της Ρωσίας ότι εξοπλίζει τη Λευκορωσία με βαλλιστικούς πυραύλους Oreshnik, οι οποίοι μπορούν να χτυπήσουν ολόκληρη την Ευρώπη, επέσπευσε την ανάγκη για αντιπυραυλικό σύστημα στην ήπειρο.

Όλη αυτή η φιλοπολεμική στρατηγική θα μπορούσε να φέρει το τέλος των συμφωνιών αποχής από τα όπλα. Η συνθήκη New START μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Ρωσίας πρόκειται να λήξει τον Φεβρουάριο του 2026 και δεν υπάρχουν πολλές ελπίδες για ανανέωση. Θα μπορούσαν επίσης να αναδυθούν νέα πεδία πολέμου: στην περιοχή Ασίας - Ειρηνικού γύρω από την Ταϊβάν, στην Ευρώπη στις χώρες που συνορεύουν με την Ουκρανία και στον κυβερνοχώρο μέσω παραπληροφόρησης και προπαγάνδας. Και όλες αυτές οι στρατιωτικές δαπάνες θα επιβαρύνουν τους εθνικούς προϋπολογισμούς, πιθανώς οδηγώντας σε περικοπές στα κοινωνικά επιδόματα, αύξηση του χρέους ή λιγότερες κυβερνητικές υπηρεσίες, τα οποία θα δυσανεψτήσουν τους ψηφοφόρους και μπορεί να συμβάλουν σε πολιτική αστάθεια.

Ο Τραμπ ανακοίνωσε συμφωνία με την Κίνα για δασμούς και σπάνιες γαίες

Λίγες ώρες αφότου οι εκπρόσωποι της Ουάσιγκτον και του Πεκίνου συμφώνησαν να ανακαλέσουν ορισμένα από τα εκδικητικά μέτρα που είχαν επιβάλει η μία χώρα στην άλλη, σε ανάρτησή του στο δικό του μέσο κοινωνικής δικτύωσης, Truth Social, ο Αμερικανός πρόεδρος ανακοίνωσε ότι «έχει κλείσει» συμφωνία με την Κίνα. Επειτα από μαραθώνιες συνομιλίες που είχαν επί δύο ημέρες στο Λονδίνο, οι εκπρόσωποι των ΗΠΑ και της Κίνας αναμένεται να παρουσιάσουν το νέο «πλαίσιο συμφωνίας» στους ηγέτες των δύο χωρών, Τραμπ και Σι, με σκοπό την τελική έγκρισή του.

Οι λεπτομέρειες της συμφωνίας δεν ανακοινώθηκαν άμεσα, όμως το πνεύμα της είναι η επιστροφή σε όσα συμφώνησαν οι δύο χώρες τον περασμένο μήνα στη Γενεύη αλλά δεν τηρήθηκαν, καθώς η Κίνα διατήρησε σε ισχύ τους αυστηρούς ελέγχους στις εξαγωγές σπάνιων γαιών και μαγνητών σπάνιων γαιών, με αποτέλεσμα οι βιομηχανίες να αντιμετωπίζουν καίριες ελλείψεις. Στην ανακοίνωσή του ο Αμερικανός πρόεδρος δήλωσε σύμφωνος με την ανανεωμένη εκδοχή των συμφωνηθέντων στη Γενεύη και αναφέρει πως η Κί-

να δεσμεύθηκε να παρέχει στις ΗΠΑ σπάνιες γαίες και μαγνήτες σπάνιων γαιών. Παράλληλα τονίζει ότι οι Κινέζοι φοιτητές θα εξακολουθήσουν να έχουν πρόσβαση στα αμερικανικά πανεπιστήμια και όσον αφορά τους δασμούς σημειώνει ότι οι εισαγωγές κινεζικών προϊόντων στις ΗΠΑ θα υπόκεινται σε δασμούς ύψους 55%, ενώ τα αμερικανικά προϊόντα που θα εισάγονται στην Κίνα θα υπόκεινται σε δασμούς μόλις 10%. Δεν διευκρινίζει, πάντως, άλλες λεπτομέρειες της νέας συμφωνίας και αρκείται να υπογραμμίσει, στο γνώριμο στυλ του, πως οι διμερείς σχέσεις «είναι εξαιρετικές».

Το νέο πλαίσιο θα παρουσιαστεί στους ηγέτες των δύο χωρών με σκοπό την τελική έγκρισή του.

Λίγες ώρες νωρίτερα ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Χάουαρντ Λούτνικ, που συμμετείχε στη διαπραγμάτευση στο Λονδίνο, είχε δηλώσει σε δημοσιογράφους ότι λύθηκαν τα προβλήματα σχετικά με

Στην ανακοίνωσή του ο Αμερικανός πρόεδρος αναφέρει πως η Κίνα δεσμεύθηκε να παρέχει στις ΗΠΑ σπάνιες γαίες και μαγνήτες σπάνιων γαιών και όσον αφορά τους δασμούς σημειώνει ότι οι εισαγωγές κινεζικών προϊόντων στις ΗΠΑ θα υπόκεινται σε δασμούς ύψους 55%, ενώ τα αμερικανικά προϊόντα που θα εισάγονται στην Κίνα θα υπόκεινται σε δασμούς 10%.

της εξαγωγές σπάνιων γαιών. Όσον αφορά τα μέτρα που είχε λάβει η Ουάσιγκτον ως αντίποινα για τους περιορισμούς στις εξαγωγές σπάνιων γαιών, ο κ. Λούτνικ τόνισε πως πρόκειται να ανακληθούν «με συ-

ντεταγμένο τρόπο». Πρόκειται για αναφορά στα επιθετικά μέτρα που έλαβε τις τελευταίες εβδομάδες η Ουάσιγκτον προσαθώντας να ασκήσει πίεση στο Πεκίνο, όπως το εμπάργκο στις εξαγωγές αμερικα-

νικής τεχνολογίας, χημικών, εξαρτημάτων αεροσκαφών και λογισμικού, καθώς και η πρόταση του Ντόναλντ Τραμπ να απαγορευτεί στους Κινέζους να εγγράφονται και να φοιτούν στα αμερικανικά πανεπι-

στήμια. Εξάλλου ο Αμερικανός εκπρόσωπος Εμπορίου Τζέιμισον Γκρίρ, που συμμετείχε στις διαπραγματεύσεις, πρόσθεσε πως οι δύο πλευρές θα διατηρήσουν τακτική επικοινωνία και θα επεξεργάζονται θέματα στα οποία παραμένουν οι οικονομικές διαφωνίες, κάτι που είχε άλλωστε συμφωνηθεί από τις δύο πλευρές στις επαφές στη Γενεύη. Προς το παρόν, πάντως, δεν έχει καθοριστεί συγκεκριμένη ημερομηνία της επόμενης συνάντησης. Πηγές που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις δήλωσαν στους New York Times ότι στις μαραθώνιες συνομιλίες, που συνεχίζονταν μέχρι αργά τη νύχτα, πολλές φορές φάνηκε να ανεβαίνει το θερμόμετρο της έντασης ανάμεσα στις δύο πλευρές και φαινόταν σαν να κατέρρεε από στιγμή σε στιγμή η συνεννόηση μεταξύ τους.

Ο κ. Γκρίρ δήλωσε, όμως, πως και οι δύο πλευρές είχαν ισχυρά κίνητρα για να καταλήξουν σε συμφωνία και ότι στις συνομιλίες εξετάστηκε κάποια στιγμή το θέμα της σύναψης ευρύτερης συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου, αλλά οι τρέχουσες επαφές σχετίζονται αποκλειστικά με την επαναφορά της συμφωνίας της Γενεύης.

Στην παράταση του εργασιακού βίου η λύση στο δημογραφικό

Τα 70 είναι τα νέα 53, εκτιμά έκθεση της Goldman Sachs

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η γήρανση του πληθυσμού μπορεί τελικά να μην αποτελεί κίνδυνο για την παγκόσμια οικονομία, επισημαίνει η Goldman Sachs, ανατρέποντας ουσιαστικά το αρνητικό story του δημογραφικού. Ναι, ο παγκόσμιος πληθυσμός γερνάει καθώς το προσδόκιμο ζωής αυξάνεται και τα ποσοστά γεννήσεων μειώνονται, ωστόσο ο αυξανόμενος μακροζωία και ένας υγιέστερος γηράσκων πληθυσμός υποδηλώνουν ένα πολύ πιο θετικό οικονομικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με την αμερικανική τράπεζα. «Τα 70 είναι τα νέα 53», επισημαίνει χαρακτηριστικά, υποστηρίζοντας πως η καλύτερη λύση για το δημογραφικό βρίσκεται στην παράταση της ενεργού εργασιακής ζωής.

Πιο αναλυτικά, όπως σημειώνει η Goldman Sachs, εκ πρώτης όψεως, ορισμένα δημογραφικά στατιστικά στοιχεία φαίνονται ανησυχητικά: Το μέσο προσδόκιμο ζωής στις ανεπτυγμένες οικονομίες έχει αυξηθεί κατά 5% από το 2000, από 78 σε 82 έτη, και το ποσοστό του πληθυσμού

που είναι σε ηλικία εργασίας (15-64 έτη) μειώνεται. Όμως, το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που εργάζεται έχει αυξηθεί, όπως παρατηρεί. Από το 2000, ο εργασιακός βίος στις ανεπτυγμένες οικονομίες έχει αυξηθεί σημαντικά, ενώ στις πλουσιότερες χώρες, ο δείκτης εξάρτησης έχει μειωθεί παρά τη μείωση των ποσοστών γεννήσεων.

Παράλληλα, το προσδόκιμο ζωής των ανθρώπων αυξάνεται σχεδόν παντού στον κόσμο και οι ηλικιωμένοι είναι πιο υγιείς από τους προγόνους τους, επισημαίνει η Goldman. Το μέσο παγκόσμιο προσδόκιμο ζωής έχει αυξηθεί από 62 σε 75 χρόνια τον τελευταίο μισό αιώνα. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες, έχει αυξηθεί από 72 σε 82 χρόνια, ενώ στις αναδυόμενες οικονομίες έχει αυξηθεί από 58 σε 73 χρόνια. Το προσδόκιμο ζωής στις ΗΠΑ έχει μειωθεί ελαφρώς την τελευταία δεκαετία, αλλά αποτελεί εξαίρεση σε μια συνεπή και παγκόσμια τάση.

Η μείωση των γεννήσεων είναι η άλλη δημογραφική τάση που συμβάλλει στη γήρανση του πα-

Το μέσο προσδόκιμο ζωής στις ανεπτυγμένες οικονομίες έχει αυξηθεί κατά 5% από το 2000, από 78 σε 82 έτη, και το ποσοστό του πληθυσμού που είναι σε ηλικία εργασίας (15-64 έτη) μειώνεται. Όμως, το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που εργάζεται έχει αυξηθεί, παρατηρεί η Goldman Sachs.

Από το 2000 το μέσο ποσοστό της ζωής που αφιερώνεται στην ενεργό συμμετοχή στην αγορά εργασίας έχει αυξηθεί από 44% σε 47%.

γκόσμιου πληθυσμού. Ωστόσο οι άνθρωποι σήμερα είναι πιο υγιείς καθώς μεγαλώνουν, σε αντίθεση με τους προγόνους τους, επισημαίνει η Goldman. Ένας 70χρονος το 2022 είχε την ίδια γνωστική ικανότητα με έναν 53χρονο το 2000, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Διεθνούς Νομισματικού

Ταμείου. Η σωματική «αντοχή» του ίδιου 70χρονου αντιστοιχούσε σε κάποιον που ήταν 56 ετών το 2000. «Το γεγονός ότι όχι μόνο ζούμε περισσότερο, αλλά και επιβραδύνεται η διαδικασία γήρανσης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής μας, εγείρει ένα σημαντικό οικονομικό ζήτημα», τονίζει η αμερικανική τράπεζα. «Πιο απλά... τα 70 είναι τα νέα 53», σημειώνει χαρακτηριστικά.

Μια σημαντική ανησυχία σχετικά με τη γήρανση του πληθυσμού είναι ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζει το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται στην ηλικιακή ομάδα 15 έως 64 ετών. Αυτό το ποσοστό μειώνεται καθώς περισσότεροι άνθρωποι φτάνουν στην ηλικία συνταξιοδότησης, κάτι που συχνά περιγράφεται ως «δημογρα-

φική ωρολογιακή βόμβα», υποδηλώνοντας αυξανόμενους δείκτες εξάρτησης και μείωση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες, το ποσοστό έφτασε στο 67% από το 1985 έως τις αρχές της δεκαετίας του 2000, αλλά έκτοτε έχει μειωθεί στο 63% και προβλέπεται να μειωθεί στο 57% έως το 2075.

Παρόλο που το αυξανόμενο κόστος των συντάξεων εξακολουθεί να αποτελεί ανησυχία για ορισμένες οικονομίες, ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να αντισταθμιστεί η αρνητική επίδραση της γήρανσης στον δείκτη απασχόλησης είναι να παραταθεί ο εργασιακός βίος, σε συνάρτηση με τη μεγαλύτερη διάρκεια ζωής. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες, όπως υπολογίζει η αμερικανική τράπεζα, η αντι-

στάθμιση της μείωσης του δείκτη εργάσιμου ηλικίας θα απαιτούσε αύξηση 15% του μέσου εργάσιμου βίου μεταξύ του 2000 και του 2075.

Τα καλά νέα είναι ότι αυτή η μετάβαση βρίσκεται ήδη σε πλήρη εξέλιξη, τονίζει η Goldman. Από το 2000, ο μέσος εργάσιμος βίος έχει ήδη αυξηθεί κατά 12% (από 34 σε 38 έτη) με αποτέλεσμα το μέσο ποσοστό της ζωής που αφιερώνεται στην ενεργό συμμετοχή στην αγορά εργασίας να έχει αυξηθεί από 44% σε 47%. «Και αυτά χωρίς μεγάλες αλλαγές στη νομοθεσία περί συντάξεων, κάτι που δείχνει την προσαρμογή της κοινωνίας στη μακροβιότητα. Η γήρανση του πληθυσμού δεν είναι κάτι για το οποίο πρέπει να ανησυχούμε», καταλήγει η τράπεζα.

Το Πεκίνο σκληραίνει τα μέτρα κατά της διαφθοράς εν μέσω οικονομικής επιβράδυνσης

Εν μέσω επιβράδυνσης των ρυθμών ανάπτυξης, αποπληθωρισμού και επιδείνωσης της κρίσης στην αγορά ακινήτων ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ σκληραίνει περαιτέρω τους κανόνες που επιβάλλει στους κρατικούς αξιωματούχους και στους δημοσίους υπαλλήλους κατά της πολυτελούς ζωής, των ακριβών δειπνών και της επίδειξης πλούτου, ενώ επιβάλλει ευθέως απαγόρευση της κατανάλωσης ακριβών γευμάτων και αλκοόλ, ακόμη και απαγόρευση του καπνίσματος όταν πρόκειται για επίσημα δείπνα. Οι αιτίες είναι εν μέρει τα οικονομικά προβλήματα της Κίνας και οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει μεγάλη μερίδα του πληθυσμού και ιδιαίτερως η μεσαία τάξη, καθώς πολλές επιχειρήσεις έχουν μειώσει τους μισθούς των υπαλλήλων τους επικαλούμενες τον αποπληθωρισμό. Παράλληλα, αιτία είναι και η προσπάθεια του προέδρου Σι να πατάξει τη διαφθορά και την προκλητική συμπεριφορά των κρατικών αξιωματούχων. Απορριψ, όμως, για τις ρητές και κατηγορηματικές απαγορεύσεις στάθηκαν ορισμένα ατυχή περιστατικά που κατεγράφησαν στο

πιο ακατάλληλο περιβάλλον και στη χειρότερη συγκυρία.

Τον Μάρτιο σε επίσημη συνάντηση τοπικών και περιφερειακών αρχών στην πόλη Σινγιάνγκ στην κεντρική Κίνα και με αντιπρόσωπο τον κώδικα συμπεριφοράς και την απαίτηση του Πεκίνου να εμφανίζονται ολιγαρχείς οι κρατικοί αξιωματούχοι, ορισμένοι εξ αυτών κατανάλωσαν μεγάλη ποσότητα παραδοσιακών κινεζικών αλκοολούχων ποτών και πολυτελή

Βαθαίνει ο αποπληθωρισμός, εκτιμήσεις για λουκέτα σε επιχειρήσεις.

εδέσματα. Παραβίασαν εν ολίγοις την ίδια στιγμή τους κανόνες για τους οποίους ενημερώνονταν και ένας εξ αυτών πέθανε το απόγευμα της ίδιας ημέρας με πιθανή αιτία θανάτου την υπερκατανάλωση αλκοόλ. Στη σχετική ανακοίνωσή της η Κεντρική Επιτροπή Πειθαρχίας τονίζει ότι παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις της ηγεσίας, πολλοί αξιωματούχοι «κωφεύουν

Ηδη πολλές επιχειρήσεις έχουν μειώσει τους μισθούς με αποτέλεσμα να αλλάζουν οι καταναλωτικές συνήθειες των Κινέζων και μεγάλη μερίδα τους να στρέφεται στην αγορά μεταχειρισμένων.

και επιδεικνύουν αυθάδεια» και τονίζει κατηγορηματικά πως εφεξής από πλευράς του Πεκίνου θα υπάρξει «μηνενική ανοχή». Προσθέτει επιπλέον ότι σε 12 αξιωματούχους που συμμετείχαν στο γλέντι της Σινγιάνγκ επιβλήθηκαν σκληρές ποινές, από την αναστολή της σύμβασης τους έως την καθάρσεις τους από τα αξιώματά τους και την αποπομπή τους

από το κυβερνών Κομμουνιστικό Κόμμα.

Πρόκειται για σκληρήνση της εκστρατείας που έχει εγκαينιάσει ο πρόεδρος Σι από το 2013, το πρώτο έτος που είχε αναλάβει πλήρως το τιμόνι της δεύτερης οικονομίας του κόσμου. Στη διάρκεια του περασμένου έτους το Πεκίνο τιμώρησε σχεδόν 313.000 άτομα για παραβίαση των «οκτώ

κανόνων» κατά της επιπόλαιας και σπάταλης συμπεριφοράς. Είναι σαφές πως το Πεκίνο επιχειρεί να κατευθύνει την οργή που προκαλούν στην κοινή γνώμη ορισμένα περιστατικά προκλητικής συμπεριφοράς όπως, για παράδειγμα, η φωτογραφία που ανάρτησε προ μηνών στην πόλη Γιαν στην νοτιοδυτική Κίνα η 17χρονη κόρη αξιωματούχου, επιδεικνύοντας τα πανάκριβα σκουλαρίκια της αξίας 2,3 εκατ. γουάν, περίπου 320.000 δολ. Οι αντιδράσεις της κοινής γνώμης σε τέτοιου είδους συμπεριφορές είναι πλέον οξυτερές καθώς μεγάλη μερίδα του πληθυσμού έχει χάσει σημαντικό τμήμα του πλούτου του εξαιτίας της κρίσης στην αγορά ακινήτων που πλάττει το κινεζικό νοικοκυριό από το 2021 έως σήμερα.

Στο μεταξύ, ο αποπληθωρισμός βαθταίνει περαιτέρω στη δεύτερη οικονομία του κόσμου με τις τιμές καταναλωτή να έχουν μειωθεί κατά 0,1% στη διάρκεια του Μαΐου και να οδηγούν σε πόλεμο τιμών σε τομείς από την αγορά αυτοκινήτων έως το ηλεκτρονικό εμπόριο και τον καφέ και να εντείνουν την ανησυχία για την υπερπροσφορά και τη μειωμένη

ζήτηση από τα κινεζικά νοικοκυριά. Πολλές επιχειρήσεις και ιδιαίτερως οι καινούργιες προσπαθούν να διασφαλίσουν πελατεία με προσφορές, όπως τα ρεστοράν που προσφέρουν γεύματα αξίας τριών γουάν, ποσό αντίστοιχο των 0,40 δολ., μέχρι τα σούπερ μάρκετ που προσφέρουν μεγάλες εκπτώσεις για συγκεκριμένες ώρες της ημέρας. Όλα αυτά προβληματίζουν τους οικονομολόγους, οι οποίοι εκτιμούν πως η κατάσταση δεν είναι βιώσιμη και προβλέπουν ότι θα κλείσουν πολλές επιχειρήσεις, πολλοί εργαζόμενοι θα χάσουν τη θέση εργασίας τους, με αποτέλεσμα να μειωθεί περαιτέρω η ζήτηση και να βαθταίνει ο αποπληθωρισμός. Ηδη πολλές επιχειρήσεις έχουν μειώσει τους μισθούς με συνέπεια να αλλάζουν οι καταναλωτικές συνήθειες των Κινέζων και μεγάλη μερίδα τους να στρέφεται στην αγορά μεταχειρισμένων ειδών πολυτελείας όταν πρόκειται για είδη πολυτελείας. Το 2023 η αγορά μεταχειρισμένων ειδών πολυτελείας έχει γνωρίσει ανάπτυξη 20% και πολλές πλατφόρμες εμπορίας μεταχειρισμένων ειδών όπως οι Xianyu, Feiyu, Ponghu και Plum προσφέρουν εκπτώσεις 70%.

Επιστρέφουν οι Κινέζοι τουρίστες στην Ευρώπη

Οι Αμερικανοί τουρίστες, οι οποίοι μόλις πρόσφατα άρχισαν να «μαζεύονται» οικονομικά λόγω της αβεβαιότητας που επικρατεί γύρω από την οικονομία των ΗΠΑ, ενδέχεται να απέχουν από διακοπές στην Ευρώπη το φετινό καλοκαίρι. Στο μεταξύ, όμως, μια άλλη ομάδα επισκεπτών φαίνεται πως θα καλύψει το κενό: οι Κινέζοι.

Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ταξιδιών (ETC) για τις διακοπές σε μακρινούς προορισμούς, το 72% των Κινέζων ερωτηθέντων δήλωσε ότι σκοπεύει να επισκεφθεί την Ευρώπη φέτος, από 10% το 2024. Πρόκειται για την υψηλότερη ζήτηση που έχει καταγραφεί ανάμεσα σε Κινέζους τουρίστες από την πανδημία.

Η εισροή Κινέζων τουριστών

είναι πιθανό να δώσει ανάσα σε όσους δραστηριοποιούνται στον τουρισμό και δη στα αγαθά πολυτελείας. Αλλωστε, προτού σταματήσουν οι μετακινήσεις το 2020, οι Κινέζοι αποτελούσαν τεράστια πηγή τουριστικών εσόδων για την ήπειρο, καθώς ήταν δεύτεροι μετά τους Αμερικανούς σε ταξιδιωτικές δαπάνες.

Το 2024, οι Κινέζοι τουρίστες ξόδεψαν 251 δισ. δολάρια στο εξωτερικό, ξεπερνώντας τα προ πανδημίας επίπεδα. Αυτό καθιστά την Κίνα τη μεγαλύτερη αγορά σε όρους συνολικών τουριστικών δαπανών, αν και μέχρι πρότινος, μεγάλο μέρος αυτού του ποσού διοχετευόταν σε ταξίδια εντός Ασίας. Σύμφωνα, όμως, με το Bloomberg, τα στοιχεία της έρευνας της ETC δείχνουν ότι οι Κινέζοι τουρίστες δεν σκοπεύουν

να ξοδέψουν όπως συνήθιζαν παλιότερα, όταν στρέφονταν σε εμπειρίες και αγαθά πολυτελείας. Μόλις το 29% των ερωτηθέντων –και ιδίως επισκέπτες για δουλειά– είπε ότι πρόκειται να ξοδέψει πάνω από 200 ευρώ την ημέρα. Πρόκειται για πτώση 44% σε σύγκριση με το περασμένο καλοκαίρι. Αντιθέτως, η πλειονότητα (54%) των Κινέζων τουριστών σκοπεύει να περιορίσει τα έξοδα σε 100-200 ευρώ την ημέρα. Βέβαια, τουλάχιστον το 53% είπε ότι θα κάνει κάποια ψώνια κατά τη διάρκεια του ταξιδιού.

Η διάθεση για ταξίδια στην Ευρώπη είναι χαμηλότερη το φετινό καλοκαίρι εν μέσω των παγκόσμιων εμπορικών εντάσεων και της αύξησης του κόστους. Πάντως, το 11% όσων πρόκειται να ταξιδέψουν στην Ευρώπη θα μειώσει

τα έξοδά του και ένα 40% μάλιστα σκοπεύει να ξοδέψει μεταξύ 100-200 ευρώ την ημέρα.

Η τάση αυτή αποτυπώνεται φέτος ανεξαρτήτως εθνικότητας λόγω της οικονομικής αβεβαιότητας. Πρόσφατη έρευνα του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) έδειχνε ότι η ανάπτυξη του τουρισμού αναμένεται να επιβραδυνθεί σημαντικά το 2025. Ενδεικτικά, μόλις το ένα τρίτο των Αμερικανών ερωτηθέντων σχεδιάζει ταξίδια στην Ευρώπη φέτος, 7% λιγότεροι από πέρυσι. Δίνοντας ως κύριο λόγο αποθάρρυνσης το υψηλό κόστος των ταξιδιών και τα σχέδια για διακοπές σε κοντινούς προορισμούς, οι αγορές της Βραζιλίας, του Καναδά και της Ιαπωνίας εμφάνισαν επίσης πτώση, αν και σε μικρότερο βαθμό.

Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ταξιδιών για τις διακοπές σε μακρινούς προορισμούς, το 72% των Κινέζων ερωτηθέντων δήλωσε ότι σκοπεύει να επισκεφθεί την Ευρώπη φέτος, από 10% το 2024.

Μεγάλη ευκαιρία να γίνει το ευρώ παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα

Αναγκαία μια ισχυρότερη οικονομία στην Ε.Ε., λέει ο Γιάννης Στουρνάρας

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Τη **μεγάλη** ευκαιρία που παρουσιάζεται ώστε να καθιερωθεί το ευρώ ως παγκόσμιο αποθεματικό νόμισμα, λόγω της απρόβλεπτης εμπορικής πολιτικής των ΗΠΑ, η οποία οδηγεί σε απώλεια της εμπιστοσύνης στο δολάριο, επισήμανε για μία ακόμη φορά ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας. Σύμφωνα με μελέτη της ΕΚΤ, πάντως, ο χρυσός και κάποια μικρότερα νομίσματα έχουν επωφεληθεί περισσότερο από την «πτώση» του δολαρίου, παρά το ευρώ, το οποίο αν και διατηρεί τη θέση του ως το δεύτερο πιο σημαντικό νόμισμα διεθνώς, έρχεται τρίτο ως το πιο σημαντικό περιουσιακό στοιχείο στον κόσμο, από δεύτερο πριν.

Όπως υποστήριξε ο κ. Στουρνάρας σε συνέντευξή του στη Handelsblatt, για να μετατραπεί το ευρώ σε αποθεματικό νόμισμα χρειάζεται μια «ισχυρότερη, πιο ολοκληρωμένη και προσανατολισμένη στην ανάπτυξη οικονομία στη Ζώνη του Ευρώ», ιδίως μάλιστα αν ληφθεί υπόψη ότι η Ευρώπη ως οικονομία με υψηλό βαθμό εξωστρέφειας, είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στην επιδείνωση των παγκόσμιων οικονομικών συνθηκών. Όμως, οι πρόσφατες πρωτοβουλίες στην οικονομική πολιτική της Ε.Ε. δείχνουν ότι η Ενωση γίνεται στρατηγικά ανθεκτική, ανέφερε ο Έλληνας κεντρικός τραπεζίτης.

«Οι Ηνωμένες Πολιτείες ανατρέπουν τους κανόνες του παγκόσμιου εμπορίου στην προσπάθειά τους να μειώσουν δραστικά τις εισαγωγές τους μέσω της επιβολής δασμών», επισήμανε ο κ. Στουρνάρας. Αυτό κλονίζει την εμπιστοσύνη των επενδυτών σε ένα ήδη εθθαυστό και ευμετάβλητο επενδυτικό κλίμα και υπονομεύει τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών. Στην Ευρώπη, ωστόσο, η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική, τόνισε. «Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της Ζώνης του Ευρώ είναι προσπλωμένοι στη σταθερότητα, στις ελεύθερες αγορές, στη δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Το ευρώ υποστηρίζεται από μια πολιτικά ανεξάρτητη Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, που έχει πρωταρχικό σκοπό τη σταθερότητα των τιμών και έχει αποδείξει την αξιοπιστία της

«**Το ευρώ** υποστηρίζεται από μια πολιτικά ανεξάρτητη Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, που έχει πρωταρχικό σκοπό τη σταθερότητα των τιμών και έχει αποδείξει την αξιοπιστία της υπό δυσμενείς συνθήκες και εξωτερικούς κλυδωνισμούς», σημείωσε ο κ. Στουρνάρας.

Προϋπόθεση για την ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του ευρώ είναι ότι η Ευρώπη θα προχωρήσει στα βασικά βήματα ολοκλήρωσης, έχει δηλώσει η Κριστίν Λαγκάρντ.

υπό δυσμενείς συνθήκες και εξωτερικούς κλυδωνισμούς», σημείωσε κ. Στουρνάρας.

Όπως πρόσθεσε, προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η εμπιστοσύνη στο ευρώ, η Ε.Ε. πρέπει να ολοκληρώσει την τραπεζική ένωση, να προωθήσει την ένωση κεφαλαιαγορών και να εργαστεί προς την κατεύθυνση ενός κοινού συστήματος δημοσιονομικής διαχείρισης. Και «το καλό νέο είναι ότι έχουμε σχέδιο», δήλωσε ο κ. Στουρνάρας. Η Ε.Ε. αρχίζει να εφαρμόζει προτάσεις για την προώθηση της ενιαίας αγοράς και την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης και αυτά, όπως τόνισε, πρέπει να ολοκληρωθούν εντός καθορισμένου χρονοδιαγράμματος

– ιδανικά εντός δύο ετών.

Ανάλογες είναι οι απόψεις και της προέδρου της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία δήλωσε πρόσφατα ότι οι αλλοπρόσβαλλες πολιτικές του Ντόναλντ Τραμπ προσφέρουν μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για την ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του ευρώ, υπό την προϋπόθεση ότι η Ευρώπη θα προχωρήσει στα βασικά βήματα ολοκλήρωσης.

Από την πλευρά του, ο επικεφαλής οικονομολόγος της ΕΚΤ, Φίλιπ Λέιν, σημείωσε σε ομιλία του την Τετάρτη πως αν και το ευρώ κατατάσσεται ως το δεύτερο μεγαλύτερο αποθεματικό νόμισμα μετά το δολάριο, ωστόσο ο τρέχων σχεδιασμός της χρηματοπιστωτικής αρχιτεκτονικής της Ευρώζωνς έχει αποτέλεσμα την υποπροσφορά ασφαλών περιουσιακών στοιχείων στα χαρτοφυλάκια των επενδυτών και άρα περιορίζεται ο ρόλος του κοινού νομίσματος. Αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί με την έκδοση περισσότερου κοινού χρέους. Πάντως, συμφωνά με νέα μελέτη της ΕΚΤ για τον ρόλο του ευρώ, η οποία δημοσιεύθηκε χθες, αν και το δολάριο συνέχισε να κάνει μερίδιο αγοράς πέρυσι ως το κυρίαρχο asset αποθεματικών, μικρότερα νομίσματα και ο χρυσός ωφελήθηκαν περισσότερο από ό,τι το ευρώ.

Το 2024 το δολάριο έχασε 2% στο μερίδιό του στα παγκόσμια συναλλαγματικά αποθέματα, φτάνοντας το 57,8% και το ευρώ κέρδισε μόλις 0,6%, φτάνοντας το 19,8%, ενώ το γιεν και το канаδικό δολάριο κυριάρχησαν στις αγορές των διαχειριστών αποθεματικών, σύμφωνα με την ΕΚΤ. Ένας άλλος μεγάλος νικητής πέρυσι ήταν ο χρυσός, με τις κεντρικές τράπεζες να αυξάνουν τα αποθεματικά τους κατά περισσότερους από 1.000 τόνους, ρυθμός ρεκόρ. Ο χρυσός κατέλαβε έτη τη δεύτερη θέση ως διεθνές asset αποθεματικών, με μερίδιο 20%, με το ευρώ να ακολουθεί στην τρίτη θέση με 16% από τη δεύτερη που ήταν πριν. Το μερίδιο του δολαρίου διαμορφώθηκε στο 46%.

Ωστόσο, τη νέα χρονιά και κυρίως από τον Απρίλιο και μετά έχουν υπάρξει ενδείξεις ότι τα περιουσιακά στοιχεία σε ευρώ, όπως και το ίδιο το ευρώ, έχουν αρχίσει να ωφελούνται από την αποδυνάμωση της θέσης του δολαρίου. Και όπως σημείωσε η κ. Λαγκάρντ στον πρόλογο της μελέτης της ΕΚΤ, πρώτη προτεραιότητα ώστε να ενισχυθεί ο παγκόσμιος ρόλος του ευρώ είναι η προώθηση της ένωσης αποταμιεύσεων και επενδύσεων για την πλήρη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ψύχραιμη η Ε.Ε. απέναντι στις εμπορικές απειλές Τραμπ

Του **ΧΙΟΥΓΚΟ ΝΤΙΕΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Οι κυβερνήσεις –εκτός Ε.Ε.– έχουν μέχρι στιγμής ακολουθήσει τρεις κύριες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των εμπορικών απειλών του Τραμπ. Η Κίνα ανταπέδωσε σκληρά τους δασμούς του και τον ανάγκασε να υποχωρήσει εν μέρει. Ο Καναδάς ανταπέδωσε επίσης και απέφυγε μέρος του πόνου που προκάλεσε ο Τραμπ σε άλλες χώρες. Και η Βρετανία έκλεισε μια γρήγορη συμφωνία που ευνόησε τις ΗΠΑ. Καμία από αυτές δεν αποτελεί πρότυπο για την Ε.Ε. Το γκρουπ των «27» δεν είναι η Κίνα. Αν και το διμερές εμπόριο με τις ΗΠΑ άξιζε πέρυσι 70% περισσότερο από ό,τι το εμπόριο ΗΠΑ - Κίνας, η Ε.Ε. δεν είναι μια απολυταρχία που μπορεί να συγκρουστεί με τον Τραμπ. Εάν τα βάλει με τον πρόεδρο των ΗΠΑ, εκείνος μπορεί να τραβήξει το χαλί κάτω από την Ουκρανία, υπονομεύοντας την άμυνα της Ε.Ε. Η Ε.Ε. δεν εί-

ενδέχεται επίσης να αυξηθούν με την πάροδο του χρόνου. Η ευθραυστή εμπορική εκκενρία των ΗΠΑ με την Κίνα μπορεί να καταρρεύσει προκαλώντας μεγαλύτερη οικονομική αναταραχή, καθιστώντας τον Τραμπ λιγότερο πρόθυμο να ξεκινήσει μάχη με την Ε.Ε.

Ο Τραμπ κάνει ζιγκ-ζαγκ στις εμπορικές του απειλές και τις ενέργειές του κατά της Ε.Ε. Προς το παρόν εφαρμόζονται δασμοί 50% στις εισαγωγές χάλυβα και αλουμινίου από τις ΗΠΑ από το μπλοκ, δασμός 25% στα αυτοκίνητα και 10% στα περισσότερα άλλα αγαθά. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ έχει απειλήσει να αυξήσει αυτούς τους ανταποδοτικούς δασμούς στο 50% εάν δεν υπάρξει συμφωνία έως τις 9 Ιουλίου. Αν και η αμερικανική πλευρά χαρακτηρίσε τις εμπορικές συνομιλίες με την Ε.Ε. ως «πολύ εποικοδομητικές», οι συζητήσεις θα μπορούσαν εύκολα να καταρρεύσουν. Το πρώτο λάιπνόν είναι πως θα αντιδράσει το μπλοκ εάν ο Τραμπ επιβάλει υψηλότερους αμοιβαίους δασμούς. Η Ε.Ε. μέχρι στιγμής δεν έχει επιβάλει αντιμετρα. Αν και έχει συμφωνήσει να φορολογήσει 21 δισ. ευρώ εισαγωγών από τις ΗΠΑ σε απάντηση στους δασμούς χάλυβα και αλουμινίου, τους έχει καθυστερήσει μέχρι τις 14 Ιουλίου για να προσπαθήσει να επιτύχει μια συμφωνία.

Η Κομισιόν διεξάγει επίσης διαβουλεύσεις για τη φορολογία επιπλέον 95 δισ. ευρώ εισαγωγών από τις ΗΠΑ, σε απάντηση στους δασμούς αυτοκινήτων και στους ανταποδοτικούς δασμούς. Αλλά συνολικά, αυτά τα μέτρα «οφθαλμός αντί οφθαλμού» θα ισοδυναμούσαν μόνο με το ένα τρίτο των 379 δισ. ευρώ εισαγωγών από την Ε.Ε., που υπόκεινται στους δασμούς του Τραμπ. Ορισμένοι αναλυτές πιστεύουν ότι το μπλοκ πρέπει να είναι πιο αυστηρό. Αλλά προς το παρόν, η Ε.Ε. θα πρέπει να διατηρήσει την ψυχραιμία της. Δεν πρέπει να κοροϊδεύει τον εαυτό της ότι είναι ισχυρότερη ή πιο ενοποιημένη από ό,τι είναι. Θα πρέπει να θυμάται ότι ο Τραμπ μπορεί να αποδυναμωθεί με την πάροδο του χρόνου. Και δεν πρέπει ποτέ να ξεχάσει την Ουκρανία.

Δεν κλιμακώνει τη σύγκρουση, ούτε αποδέχεται μια κακή συμφωνία.

ναί ούτε ο Καναδάς. Η Οττάβα κατάφερε να κρατήσει σκληρή στάση επειδή εξοργίστηκε που ο Τραμπ προσπαθούσε να την εκβιάσει για να γίνει μέρος των ΗΠΑ. Από την άλλη πλευρά, η Ε.Ε. δεν είναι Ηνωμένο Βασίλειο. Και οι δύο κινδυνεύουν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Αλλά η Ε.Ε. εμπορεύεται επτά φορές περισσότερα αγαθά με τις ΗΠΑ από ό,τι η Βρετανία – επομένως η Ουάσιγκτον έχει περισσότερα να χάσει εάν οι οικονομικές σχέσεις καταρρεύσουν.

Υπάρχει ένας άλλος τρόπος για να χειριστεί η Ε.Ε. τις απειλές του Τραμπ: να παραμείνει ψύχραιμη. Αυτό είναι λίγο πολύ που κάνει ήδη το μπλοκ. Δεν κλιμακώνει τη σύγκρουση ούτε αποδέχεται μια κακή συμφωνία. Αυτό σημαίνει ότι η Ε.Ε. παραμένει ανοικτή σε μια καλή συμφωνία εάν οι ΗΠΑ μειώσουν τις απαιτήσεις τους, αλλά είναι πρόθυμη να διαπραγματευθεί μακροπρόθεσμα, εάν δεν το κάνει. Ένας λόγος για να κερδίσει χρόνο είναι να βοηθήσει το Κίεβο. Τα τρωτά σημεία του ίδιου του προέδρου

Δύσκολες οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Ε.Ε. και ΗΠΑ

Και πέρυσι της προθεσμίας της 9ης Ιουλίου που έχει θέσει ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ θα μπορούσαν να παραταθούν οι εμπορικές διαπραγματεύσεις της Ευρωπαϊκής Ενωσης με τις ΗΠΑ, είπαν στο Bloomberg Ευρωπαίο αξιωματούχοι, παρά το γεγονός ότι ο ρυθμός των συνομιλιών έχει επιταχυνθεί την τελευταία εβδομάδα.

Συγκεκριμένα εκτιμάται ότι η επίτευξη μιας επί της αρχής συμφωνίας έως τις 9 Ιουλίου αποτελεί το καλύτερο δυνατό σενάριο, το οποίο θα επέτρεπε περαιτέρω συνομιλίες για την επεξεργασία των λεπτομερειών, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές πηγές τις οποίες επικαλείται το Bloomberg. Οι ΗΠΑ αναμένεται να απαντήσουν στον τελευταίο γύρο διαπραγματεύσεων τις επόμενες ημέρες και να αποφασίσουν την πορεία για τα επόμενα βήματα.

Οι εμπορικοί εταίροι βιάζονται να κλείσουν μια συμφωνία πριν από την προθεσμία του Ιουλίου, όταν η Ουάσιγκτον αναμένεται να επαναφέρει τους δασμούς σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές εξαγωγές στο 50%, προκαλώντας

Ο ρυθμός των συνομιλιών μεταξύ Βρυξελλών και Ουάσιγκτον έχει επιταχυνθεί την τελευταία εβδομάδα.

Το καλύτερο δυνατό σενάριο, η επίτευξη μιας επί της αρχής συμφωνίας έως τις 9 Ιουλίου.

πιθανότατα αντίποινα. Η Ε.Ε. έχει υπολογίσει ότι οι δασμοί που υιοθέτησε ο Τραμπ καλύπτουν πλέον προϊόντα αξίας 380 δισ.

ευρώ ή περίπου το 70% των εξαγωγών της προς τις ΗΠΑ.

Ο επικεφαλής Εμπορίου της Ε.Ε. Μάρος Σέφτσοβιτς πραγματοποιεί τακτικές τηλεφωνικές συνομιλίες και είχε μια προσωπική συνάντηση με τον υπουργό Εμπορίου των ΗΠΑ Χάουαρντ Λούντινγκ και τον εμπορικό αντιπρόσωπο των ΗΠΑ Τζέιμσον Γκρίντ από τον οποίο είναι συμφωνησαν να επισπεύσουν τις διαπραγματεύσεις, πριν από δύο εβδομάδες.

Η Κομισιόν ενημέρωσε τα κράτη-μέλη σχετικά με την πορεία των συνομιλιών ναρτίτερα αυτή την εβδομάδα. Οι δύο πλευρές διεξάγουν τώρα διεξοδικές συζητήσεις τόσο για τους κρίσιμους τομείς –όπως ο χάλυβας και το αλουμίνιο, τα αυτοκίνητα, τα φαρμακευτικά προϊόντα, οι ημιαγωγοί και τα πολιτικά αεροσκάφη– όσο και για τους δασμολογικούς και μη δασμολογικούς φραγμούς, σύμφωνα με τις πηγές του Bloomberg.

Οι πηγές προειδοποίησαν ότι οι συνομιλίες παραμένουν δύσκολες. Η Ε.Ε. πιστεύει ότι οι ΗΠΑ επιδιώκουν μονόπλευρες παραχωρήσεις και οποιαδήποτε συμφωνία θα είναι πιθανότατα ασύμμετρη προς όφελος της Ουάσιγκτον.

Εξαιτίας αυτού, η Ενωση εντείνει τις προετοιμασίες για αντιμετρα, συμπεριλαμβανομένων δράσεων που θα μπορούσαν να υπερβούν τους δασμούς. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, η Επιτροπή θα διαβουλευτεί με τα κράτη-μέλη για να εξετάσει στρατηγικούς τομείς στους οποίους οι ΗΠΑ βασίζονται στην Ε.Ε., για πιθανά αντίποινα.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ

Η Golden Harmony Ltd στην Λεμεσό με αριθμό μητρώου εργοδότη (ΑΜΕ) 3435712/5/9602 ζητά να προσλάβει για πλήρη απασχόληση:

Πτυχιούχο ή διπλωματούχο Ταϊλανδέζικο μασάζ με τα ακόλουθα προσόντα:

- Με πείρα (τουλάχιστον 2 χρόνια) σε θεραπείες Ταϊλανδέζικου Μασάζ
- Με ευχάριστη προσωπικότητα και ομαδικό πνεύμα
- Γνώσεις αγγλικής γλώσσας.

Τα καθήκοντα της θέσης είναι:

- Ετοιμασία Δωματίου
- Καλωσόρισμα πελάτη
- Επικοινωνία με τον πελάτη για τυχόν σωματικά προβλήματα
- Θεραπεία Ταϊλανδέζικου Μασάζ

Οι ενδιαφερόμενοι να αποστέλλουν το Βιογραφικό τους σημείωμα (CV) στο Επαρχιακό Γραφείο Εργασίας Λεμεσού (τηλ. 25 827365 ή στο φαξ 258273260) με αντίγραφο στην εταιρία μας malaktou.m@cytanet.com.cy

Παρακαλώ όπως στο CV να σημειώνετε ο αριθμός μητρώου εργοδότη (ΑΜΕ). Προσφέρετε Ελκυστικό πακέτο απολαβών.

Κάθε χρόνο και πιο βαρύ το κόστος στέγης

Οι Έλληνες, αναλογικά με το εισόδημά τους, δαπανούν τα περισσότερα χρήματα σε σχέση με τους υπόλοιπους Ευρωπαίους

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Καμία ένδειξη άμβλυνσης δεν παρουσιάζει το στεγαστικό πρόβλημα στην Ελλάδα, το αντίθετο μάλιστα, καθώς όπως δείχνουν τα τελευταία στοιχεία της Eurostat για το 2024, τα ελληνικά νοικοκυριά συνεχίζουν να είναι τα πιο επιβαρυνμένα σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Με βάση τη Eurostat, το 2024 οι Έλληνες κατέβαλαν το 35,5% του διαθέσιμου εισοδήματός τους για την κάλυψη δόση στεγαστικού δανείου, λογαριασμοί ρεύματος, θέρμανση και επισκευές - συντηρήσεις). Πρόκειται για το υψηλότερο ποσοστό στην Ε.Ε. των 27, καθώς ο μέσος όρος σε πανευρωπαϊκό επίπεδο δεν ξεπερνάει το 19,2%. Ακόμη χειρότερο κρίνεται ότι η τάση στην Ε.Ε. βαίνει μειούμενη (19,7% το 2023), ενώ αντιθέτως στην Ελλάδα παρατηρείται οριακή αύξηση έναντι του 2023, όταν το σχετικό ποσοστό διαμορφωνόταν σε 35,2%, ενώ το 2022 ήταν 34,2%.

Στην εξέλιξη αυτή καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει το γεγονός ότι τόσο τα ενοίκια όσο και οι δαπάνες στεγαστικών δανείων αυξήθηκαν την τελευταία διετία, ενώ υψηλότερο είναι και το κόστος της ενέργειας, με αποτέλεσμα να έχουν αντισταθμιστεί ουσιαστικά οι όποιες ενισχύσεις έγιναν στο διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών, είτε μέσω των μισθολογικών απολαβών είτε μέσω των φοροελαφρύνσεων. Σύμφωνα με τις δύο τελευταίες ετήσιες εκθέσεις του δικτύου μεσιτικών γραφείων RE/MAX Ελλάς για την αγορά ενοικίων, το μεν 2023-2024 σημειώθηκε αύξηση κατά 5,6%

Το πρόβλημα διογκώνεται συνεχώς. Τα ενοίκια καλπάζουν, το ρεύμα είναι πιο ακριβό και τα επιτόκια στεγαστικών παραμένουν υψηλά.

πανελλαδικά και 7,6% στην Αττική, ενώ την περίοδο 2022-2023 η μέση άνοδος στο σύνολο της χώρας άγγιξε το 5,9% και το 5,3% στην Αττική. Εν τω μεταξύ τα ενοίκια συνεχίζουν να «καλπάζουν», καθώς σύμφωνα με τα χθεσινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τον πληθωρισμό του μηνός Μαΐου, σημειώθηκε αύξηση κατά 10,9% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2024.

Αντιστοίχως, η σημαντική αύξηση των επιτοκίων από τα μέσα του 2022 και μέχρι το τέλος του

2023, ως αποτέλεσμα της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ για τη μείωση του πληθωρισμού, αύξησε σημαντικά τα επιτόκια δανεισμού των στεγαστικών δανείων, η πλειονότητα των οποίων είναι κυμαινόμενου επιτοκίου. Παρότι έκτοτε η ΕΚΤ έχει προβεί σε διαδοχικές μειώσεις επιτοκίων, θα απαιτηθεί κι άλλος χρόνος έως ότου αυτό αποτυπωθεί στη στεγαστική πίστη.

Εκτός από την Ελλάδα, σημαντική κρίνεται η επιβάρυνση από τις δαπάνες στέγης στη Δανία,

όπου τα νοικοκυριά δαπανούν το 26,3% των εισοδημάτων τους, στη Σουηδία με 24,6%, ενώ ακολουθεί η Γερμανία με 24,5%. Ειδικά η περίπτωση της Γερμανίας είναι χαρακτηριστική, αν ληφθεί υπόψη ότι σε μεγάλες μητροπόλεις, όπως για παράδειγμα το Βερολίνο, εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια το μέτρο του πλαφόν στις αυξήσεις των ενοικίων, που φαίνεται πως είναι ανεπαρκές για να ελέγξει τις τιμές.

Στον αντίποδα, τη χαμηλότερη επιβάρυνση απολαμβάνει η Κύπρος, με μόλις 11,4% του διαθέσιμου εισοδήματος να κατευθύνεται σε δαπάνες στέγης, ενώ χαμηλά είναι και τα ποσοστά σε Ιταλία με 13,6%, Ισπανία με 16,7% και Πορτογαλία με 16,8%, παρότι στις χώρες αυτές υπάρχουν έντονες αντιδράσεις για τη διείσδυση των βραχυχρόνιων μισθώσεων και τα καταργηθέντα πλέον προγράμματα χορήγησης αδειών παραμονής τύπου Golden Visa.

Σε πρόσφατη συμμετοχή του σε εκδήλωση για την αγορά ακινήτων που πραγματοποίησε η Deloitte Hellas, ο Παύλος Μαρινάκης, υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ και κυβερνητικός εκπρόσωπος, παραδέχθηκε μεν ότι σήμερα η πρόσβαση των νεότερων ανθρώπων (κάτω των 40 ετών) στην αγορά κατοικίας δεν είναι αυτονόητη, όπως ήταν τις προηγούμενες δεκαετίες, ωστόσο υπερασπύθηκε των κυβερνητικών πρωτοβουλιών, τονίζοντας ότι μέχρι σήμερα η κυβέρνηση έχει αναπτύξει 40 πρωτοβουλίες πολιτικής, προϋπολογισμού 6 δις. ευρώ, για την αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης. Μάλιστα, προανήγγειλε ότι «άμεσα σχεδιάζουμε την αξιοποίηση

1.000 δημοσίων ακινήτων (π.χ. της ΕΤΑΔ, του Υπερταμείου) για τη διάθεση στην αγορά έως 10.000 κατοικιών και σε βάθος χρόνου 6.500 δημοσίων ακινήτων για τη δημιουργία 25.000 κατοικιών». Στόχος είναι να υπάρξει τόνωση της προσφοράς και με τον τρόπο αυτό να συγκρατηθούν οι τιμές.

Σε πρόσφατη τοποθέτησή του για τη στεγαστική κρίση, ο Λεύτερης Ποταμιάνος, πρόεδρος του Συλλόγου Μεσιτών Αθηνών - Αττικής, επισήμανε ότι «οι τιμές των ενοικίων είναι εκτός ελέγχου, η προσφορά κατοικίας δεν καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες και η ανανέωση του οικιστικού αποθέματος προχωράει με ρυθμούς χελώνας».

Σύμφωνα με τον κ. Ποταμιάνο, «η πολιτεία σχεδιάζει ερήμην της πραγματικότητας, χωρίς να έχει θεσμοθετήσει διαδικασία διαλόγου με την αγορά ακινήτων. Δεν συνηγορεί τη γνώση των ανθρώπων του πεδίου. Το αποτέλεσμα είναι οι ρυθμίσεις είτε να αποτυγχάνουν είτε να αυτοαναιρούνται και τα προγράμματα να μην πίνουν τόπο». Ο κ. Ποταμιάνος έχει επισημάνει την ανάγκη να αντιμετωπιστεί πρωτίστως το έλλειμμα προσφοράς, αξιοποιώντας τα ακίνητα του Δημοσίου, αλλά και των ιδρυμάτων, όπου έχουν εντοπιστεί τουλάχιστον 5.000 κενές κατοικίες. Παράλληλα, όπως αναφέρει, «θα πρέπει να αποφεύγονται αντίμετρα, όπως προγράμματα τύπου “Σπίτι μου”, που καταλήγουν να αυξάνουν απότομα τη ζήτηση, ακυρώνοντας τα όποια οφέλη μπορούν να προκύψουν και σε επίπεδο τιμών από μια ενδεχόμενη αύξηση της προσφοράς».

Απόδοση άνω του 50% μέσα σε 5 χρόνια δίνει η εξοχική κατοικία

Εως και 80.000 ευρώ τα καθαρά κέρδη από την εκμετάλλευση του ακινήτου

ΑΤου **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Οι υπεραξίες από τις αυξήσεις των τιμών πώλησης και τα σημαντικά έσοδα από την εκμίσθωση μέσω ψηφιακών πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης καθιστούν την αγορά και εκμετάλλευση των εξοχικών κατοικιών στην Ελλάδα ιδιαίτερα αποδοτική επένδυση. Αυτό προκύπτει με βάση σχετική έρευνα της Elxis - At Home in Greece, η οποία ειδικεύεται σε πωλήσεις εξοχικών σε ξένους αγοραστές. Ειδικότερα, η απόκτηση μιας νεόδμητης βίλλας από τα σχέδια, με τουλάχιστον δύο υπνοδωμάτια και κοντά στη θάλασσα, εξελίσσεται σε μια από τις καλύτερες επενδύσεις τα τελευταία χρόνια.

«Κατά τη διάρκεια του τελευταίου 12μήνου, το κόστος αγοράς μιας νεόδμητης εξοχικής κατοικίας στο Ρέθυμνο της Κρήτης, επιφανείας 80 τ.μ., τριών υπνοδωματίων και με πισίνα, ανήλθε σε 327.000 ευρώ. Πρόκειται για τιμή που ήταν 16,7% υψηλότερη σε σχέση με το 2023 (280.000 ευρώ) και κατά 23,3% από το 2022 (265.000 ευρώ). Αν όμως ο ιδιοκτήτης επιλέξει και τη λύση της ενοικίασης, το πιθανό κέρδος μπορεί να είναι ακόμα μεγαλύτερο», αναφέρει ο διευθύνων σύμβουλος της Elxis Γιώργος Γαβριηλίδης.

Με βάση την ανάλυση της εταιρείας, μια κατοικία επιφανείας από 50 έως 80 τ.μ., εξοπλισμένη και επιπλωμένη, με βεράντα και πισίνα, μπορεί να εκμισθωθεί από 80 έως 140 ευρώ ανά υπνοδωμάτιο για μία διανυκτέρευση. Ένα αντίστοιχο ακίνητο μεγαλύτερης επιφανείας, από 120 έως 150 τ.μ., μπορεί να εξασφαλίσει από 180 έως 240 ευρώ ανά υπνοδωμάτιο για μία διανυκτέρευση.

Έτσι, για παράδειγμα, ένα σπίτι

Η ανάλυση της Elxis αφορά νεόδμητη κατοικία 145 τ.μ. με τρία υπνοδωμάτια και πισίνα, που αποκτήθηκε το 2019 έναντι 515.000 ευρώ.

50-60 τ.μ. με ένα υπνοδωμάτιο εξασφαλίζει μέχρι 140 ευρώ, ενώ ένα μεγαλύτερο ακίνητο των 80-100 τ.μ., που διαθέτει τουλάχιστον δύο υπνοδωμάτια, μπορεί να αποκομίσει έσοδο έως 480 ευρώ ανά διανυκτέρευση.

Το ύψος του ενοικίου εξαρτάται από τη θέση και την απόσταση από

τη θάλασσα και δημοφιλή τουριστικά αξιοθέατα, το έτος κατασκευής, την ύπαρξη ή μη κήπου και/ή πισίνας, αλλά και την απόσταση από το αεροδρόμιο. Επιπλέον, η τελική απόδοση εξαρτάται και από τα λειτουργικά έξοδα. Για παράδειγμα, αν ο ιδιοκτήτης επιλέξει την αξιοποίηση εταιρείας διαχείρισης, θα πρέπει να υπολογίζει και το κόστος της προμήθειας, που κυμαίνεται από 10% έως 30% και περιλαμβάνει ένα πλήρες πακέτο υπηρεσιών, από τον καθαρισμό και τη συντήρηση μέχρι την υποδοχή και την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Η συντριπτική πλειονότητα των ξένων αγοραστών προτιμά να κάνει χρήση τέτοιων εταιρειών, καθώς ελάχιστοι είναι σε θέση να διαχειριστούν οι ίδιοι το ακίνητό τους λόγω της απόστασης και της έλλειψης χρόνου.

Σύμφωνα με το παράδειγμα που έχει επεξεργαστεί η Elxis, για μια νεόδμητη κατοικία 145 τ.μ. με τρία υπνοδωμάτια και πισίνα που αποκτήθηκε το 2019 έναντι 515.000 ευρώ (450.000 ευρώ αρχική τιμή και 65.000 ευρώ έξοδα μεταβίβασης, επιπλώσης και εξοπλισμού) η συνολική απόδοση έπεται από πέντε χρόνια υπολογίζεται ότι ξεπερνά το 50%. Μόνο τα καθαρά κέρδη από την εκμετάλλευση (αφαιρώντας όλα τα έξοδα διαχείρισης, συντή-

Σύμφωνα με την ανάλυση της Elxis, μια κατοικία 80-100 τ.μ., που διαθέτει τουλάχιστον δύο υπνοδωμάτια, εξοπλισμένη και επιπλωμένη, με βεράντα και πισίνα, μπορεί να αποκομίσει έσοδο έως 480 ευρώ ανά διανυκτέρευση.

ρησης και φόρους) υπολογίζονται σε 80.000 ευρώ, ενώ άλλα 182.889 ευρώ είναι οι υπεραξίες από την αύξηση της αξίας του ακινήτου κατά το διάστημα που μεσολάβησε από την αγορά του μέχρι το τέλος του 2024. Επομένως, το συνολικό κέρδος σε ενδεχόμενη πώληση μετά μόλις πέντε χρόνια ανέρχεται σε 262.979 ευρώ. Σημαντικό ρόλο στις υπεραξίες αυτές διαδραματίζει η αγορά από τα σχέδια, καθώς ο αγοραστής εξασφαλίζει κέρδος «με το καλημέρα» της ολοκλήρωσης της κατασκευής του ακινήτου του.

Ανάλογα με τη χώρα προέλευσης του αγοραστή καθορίζεται και ο

προσανατολισμός του. Σύμφωνα με τον κ. Γαβριηλίδη, «οι αγοραστές από την Ολλανδία και το Βέλγιο είναι οι πιο ενεργοί επενδυτικά. Περίπου 50% των ανθρώπων αυτών τείνουν να προσεγγίζουν την απόκτηση εξοχικής κατοικίας ως επένδυση και προτιμούν να το εκμισθώνουν κατά την περίοδο του έτους που δεν χρησιμοποιούν οι ίδιοι το σπίτι. Μάλιστα ορισμένοι εξ αυτών, κυρίως Ολλανδοί, συχνά μεταπωλούν τα εξοχικά τους εντός δύο ετών εξασφαλίζοντας σημαντικό κέρδος».

Το τελευταίο διάστημα παρατηρείται αύξηση της τάσης αυτής

και μεταξύ των Γερμανών και Γάλλων αγοραστών, παρότι οι περισσότεροι συνεχίζουν να προτιμούν να χρησιμοποιούν τα εξοχικά τους αποκλειστικά για τις διακοπές τους. Ωστόσο, όπως φαίνεται, η δυνατότητα που παρέχεται για παράλληλη αξιοποίηση, χωρίς να δεσμεύεται το ακίνητο για όλο το χρόνο (άρα επιτρέποντας και προσωπική χρήση), προσελκύει όλο και περισσότερους ιδιοκτήτες. Άλλωστε με τα κέρδη από την εκμετάλλευση οι άνθρωποι αυτοί καλύπτουν ένα σημαντικό ποσοστό του τραπεζικού δανείου και επιταχύνουν την απόσβεση της επένδυσής τους.

Κυριακή 15 Ιουνίου 2025

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τέχνες & γράμματα

Αφίσες του Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδάουρου της τελευταίας πενταετίας, με το χαρακτηριστικό έντονα γωνιώδες γεωμετρικό σχήμα που σχεδίασε η DpS Athens του πολυβραβευμένου σχεδιαστή Δημήτρη Παπάζογλου να πρωταγωνιστεί.

Τομή στο αμφιθέατρο

Ο Δημήτρης Παπάζογλου εξηγεί το σκεπτικό πίσω από την οπτική ταυτότητα του Φεστιβάλ Αθηνών

Συνέντευξη στον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟ**

Οκτώβριος 2020. Το Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδάουρου προκηρύσσει πανελλαδικό διαγωνισμό για τον επανασχεδιασμό της ταυτότητάς του. Η μετάβαση του οργανισμού σε μια νέα εποχή έχει πια κριθεί αναγκαία. Από το σύνολο των φακέλων που υποβάλλονται, κρίνονται «φινελίστ» τέσσερα δημιουργικά γραφεία. Επιλέγεται η πρόταση της DpS Athens του πολυβραβευμένου σχεδιαστή Δημήτρη Παπάζογλου και, ένα χρόνο μετά, υλοποιείται και κερδίζει ένα υψηλό στοίχημα. Σήμερα, στην αρχή μιας επετειακής καλοκαιρινής σεζόν που σηματοδοτεί 70 χρόνια για τον θεσμό, μιλάμε με τον εμπνευστή και σχεδιαστή της νέας του ταυτότητας και ανακαλύπτουμε αθέατες πλευρές της ψυχής και της κληρονομιάς του αλλά και τη δύναμη της έρευνας πίσω από την εικόνα.

— Πώς ξετυλίχθηκε το κουβάρι της έρευνάς σας, πού βασίστηκε η προσέγγισή σας;

— Βασιστήκαμε σε μια σειρά από παρατηρήσεις, άλλες αντικειμενικές και άλλες υποκειμενικές. Είναι σκόπιμο να αναφέρω πως ο σχεδιασμός, εκ των πραγμάτων, εμπεριέχει τη θέση —ή τη θέση— του σχεδιαστή πάνω σε ένα ζήτημα. Αυτό, τουλάχιστον για εμένα, είναι αναπόφευκτο. Έτσι, από την αρχή, επιλέξαμε να επικεντρωθούμε περισσότερο στο νοηματικό φορτίο που θα θέλαμε να χαρακτηρίζει την πρότασή μας και ακολουθώς στο τυπιστικό, που θα της έδινε οπτικά «σάρκα και οστά». Μέσα από διεξοδική έρευνα πάνω στο αρχείο των αφισών του οργανισμού διαπιστώσαμε πως παρότι κάθε χρονιά υπήρχε διαφορετικός σχεδιαστής, εντούτοις ο κάθε ένας διατηρούσε κάποια πολύ σημαντικά στοιχεία σταθερά, σαν να υπήρχε υπόκωφα ήδη μια ταυτότητα. Αυτές οι σταθερές αφορούσαν δύο χαρακτηριστικά στοιχεία. Το πρώτο ήταν το εικονογραφικό σκέλος. Κοιτώντας κανείς στο αρχείο των αφισών του φεστιβάλ διαπιστώνει πολύ εύκολα πως, στις περισσότερες περιπτώσεις, συναντάμε την αποτύπωση των χώρων του φεστιβάλ (με κύριο εκφραστή την Επίδαυρο), πολλές φορές μάλιστα

μέσα από έντονα δωρική διάθεση. Η παρουσίαση των τόπων του φεστιβάλ δεν ήταν μια τυχαία επιλογή. Μην ξεχνάμε πως το Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδάουρου αποτελούσε όχημα για την προώθηση του ελληνικού τουρισμού για πολλές δεκαετίες. Έτσι επιδιώξαμε να εμπνευστούμε από τον φυσικό χώρο δράσης του φεστιβάλ, έχοντας στον πυρήνα μας την αρχιτεκτονική δομή του αρχαίου θεάτρου. Αυτή τη φορά όμως —και σε αντιδιαστολή με το πώς παρουσιαζόταν μέχρι τώρα— όχι ως προς την προοπτική του όψης, αλλά ως προς την τομή του. Εκεί βρήκαμε αυτόν τον «μονόλιθο» ως δομικό κύτταρο από το οποίο συντίθεται όλο το θέατρο. Ένα έντονα γωνιώδες γεωμετρικό σχήμα, που μέσα από την περιστροφική του επανάληψη ορίζει, εντέλει, την καμπυλωτή, αμφιθεατρική δομή.

— Μια λιγότερο φανερό πτυχή του θεσμού, λοιπόν, που εντοπίστηκε σε εκείνη την εκπληκτική λήψη του Δημήτρη Χαρισιάδη, αποτέλεσε την έμπνευση για το σήμα της νέας ταυτότητας — έναν «μονόλιθο» που μοιάζει να έχει κοπεί σε αρχαίο λατομείο και να φωτίζεται από εκτυφλωτικό αττικό φως.

— Ακριβώς. Βράχος και άνθρω-

πος. Ουσιαστικά, αυτή η εμβληματική φωτογραφία του Χαρισιάδη από την Αντιγόνη του Σοφοκλή (Επίδαυρος, 1956) έγινε ο πυρήνας της αισθητικής που καθόρισε και την ανάπτυξη των τελικών σχεδίων για το καλοκαιρινό πρόγραμμα του 2021, προσδίδοντας στο σύνολο της ταυτότητας έναν αρχαιολογικό και ταυτόχρονα φουτουριστικό συμβολισμό. Η εικόνα του πλήθους υπό μικρή κλίμακα στις κερκίδες της Επιδάουρου αποτέλεσε έμπνευση για την υφή πάνω στους σχεδιασμένους μονόλιθους που κυριαρχούν στο εικαστικό των αφισών, ενισχύοντας έτσι όχι μόνο την υφολογία των θραυσμάτων που συναντάμε στους αρχαίους χώρους, αλλά και την άρρηκτη σχέση του φεστιβάλ με το κοινό.

— Πώς χειρίστηκες την τυπογραφία σε αυτό το έργο και γιατί;

— Η τυπογραφία αποτελεί το δεύτερο σημαντικό στοιχείο που προέκυψε κατά την ανάλυση μας των αρχείων των αφισών του φεστιβάλ. Είδαμε πως στις περισσότερες περιπτώσεων υπάρχει μια έντονη δωρικότητα στο συνοδευτικό τυπογραφικό μέρος, με το όνομα του οργανισμού να είναι ξεκάθαρο, χωρίς περιττές σχεδιαστικές φλυαρίες, πάντα σε περιοπτη θέση μέσα στον καμβά

της αφίσας και —το πιο σημαντικό— σχεδόν πάντα σε κεφαλαίο ογράμματα γραφή, ενισχύοντας τη σύνδεση με τη γραμματογραφία που συναντάμε στην αρχαία περίοδο. Αυτή η στοιχειοθετική διάθεση αντανακλάται τόσο στην ανάπτυξη της νέας ταυτότητας του οργανισμού, όσο και στην ταυτότητα που αναπτύξαμε για την προώθηση του καλοκαιρινού προγράμματος του 2021. Για τις ανάγκες αυτές σχεδιάσαμε, αναπτύξαμε και παραδώσαμε στον οργανισμό μια σύγχρονη, ισοπακή γραμματοσειρά, ικανή να λειτουργεί με διακριτικότητα τόσο στις περιπτώσεις των εκδόσεων, όσο και των αφισών.

— Κάποιοι θα έλεγαν πως υπήρχε κάτι το «σκληρό» — ίσως και αδιόρατα σκοτεινό στο ύφος της νέας ταυτότητας. Το αναμενόμενο «καλοκαιρινό χρώμα» του φεστιβάλ δεν ήταν εκεί. Αυτό ήταν συνειδητή επιλογή, και αν ναι, γιατί;

— Ισχύει. Ήταν μια συνειδητή προσπάθεια να αντικατοπτριστούν αφενός η ουσία και το βάθος των έργων που φιλοξενεί το φεστιβάλ και αφετέρου η νέα ταυτότητα να συνομιλεί δυναμικά με το πνεύμα που συγκροτεί το σύγχρονο και πολυδιάστατο καλλιτεχνικό πρόγραμμά του. Η

επιλογή αυτή πηγάζει από μια βαθύτερη κατανόηση του πυρήνα του φεστιβάλ και των έργων που φιλοξενεί, ιδίως της αρχαίας τραγωδίας, η οποία δεν διαπραγματεύεται εύκολα και «χαριτωμένα» ζητήματα, αλλά αντιθέτως τις μεγάλες αγωνίες του ανθρώπου. Ωστόσο, αυτή η «σκληρότητα» ή το «σκοτάδι» δεν είναι αυτοσκοπός, ούτε αποκλείουν την παρουσία του φωτός και της ευαισθησίας. Αντιθέτως, την ενισχύουν και την επαναδιακδικούν.

— Πριν από λίγες ημέρες, στην τελετή των Ελληνικών Βραβείων Γραφιστικής και Εικονογράφησης (ΕΒΓΕ), η καλλιτεχνική διευθύντρια του φεστιβάλ έλαβε από εσένα μια τιμητική αναγνώριση. Μπορείς να μας μιλήσεις γι' αυτή τη διάκριση και για το τι συμβολίζει;

— Η συγκεκριμένη διάκριση αφορά τη μακρόχρονη προσφορά του φεστιβάλ στην ελληνική οπτική επικοινωνία. Κυρίως, όμως, την αναγνώριση της αξίας του εφήμερου του σχεδιασμού ως στοιχείου πολιτιστικής κληρονομιάς. Μια «σκυταλοδρομία», όπως την αποκάλεσα κατά την ανακοίνωση του βραβείου, την οποία το φεστιβάλ τιμεί και αναγνωρίζει.

— Κοιτώντας πίσω στις καμπάνιες των τελευταίων 70 ετών, μπορούμε να πούμε ότι αυτές είναι γνήσια «παιδιά της εποχής» τους, αντικατοπτρίζοντας τη θέση της γραφιστικής στην αγορά και την κοινωνία. Τι άλλαξε τις τελευταίες δύο δεκαετίες και υπάρχει αυτή η «αναγέννηση» του χώρου στην Ελλάδα;

— Νομίζω πως υπάρχουν δύο διακριτές διαφορές που χαρακτηρίζουν τις δύο εποχές. Αν το έκανα εικόνα, θα έλεγα πως είναι η διαφορά που διαπιστώνεις ανάμεσα σε έναν ισχυρό ψίθυρο και μια φωνή χωρίς περιεχόμενο. Είναι η διαφορά της θέσης με το θέμα. Τότε ήταν σαν να ενδιέφερε τους δημιουργούς περισσότερο το πνεύμα που υπάρχει πίσω από τον αφενός η ουσία και το βάθος των έργων που φιλοξενεί το φεστιβάλ και αφετέρου η νέα ταυτότητα να συνομιλεί δυναμικά με το πνεύμα που συγκροτεί το σύγχρονο και πολυδιάστατο καλλιτεχνικό πρόγραμμά του. Η

Γεμάτες κερκίδες
Η εικόνα του πλήθους υπό μικρή κλίμακα στις κερκίδες της Επιδάουρου αποτέλεσε έμπνευση για την υφή πάνω στους σχεδιασμένους μονόλιθους που κυριαρχούν στο εικαστικό των αφισών.

Το νήμα που ενώνει
Στην έρευνά μας είδαμε πως παρότι κάθε χρονιά υπήρχε διαφορετικός σχεδιαστής, εντούτοις ο κάθε ένας διατηρούσε κάποια πολύ σημαντικά στοιχεία σταθερά, σαν να υπήρχε υπόκωφα ήδη μια ταυτότητα.

Ο Δημήτρης Παπάζογλου είναι designer, ιδρυτής της DpS Athens. Είναι μέλος της Alliance Graphique Internationale (AGI) και εταίρος της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

15-21.6.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΣΥΜΠΟΣΙΟ

«Η συνεισφορά των Δημάρχων»

Ο **Σύνδεσμος** Μικρασιατών Κύπρου η Ένω-ση Δήμων Κύπρου και ο Δήμος Λεμεσού διοργανώνουν το Ε΄ Επιστημονικό Συμπό-σιο του Συνδέσμου με θέμα: «Η συνεισφο-ρά των Δημάρχων των κυπριακών πόλεων στην άφιξη, εγκατάσταση και διαβίωση των προσφύγων του 1922 στην αγγλοκρα-τούμενη Κύπρο». Στο Συμπόσιο λαμβά-νουν μέρος ακαδημαϊκοί και ερευνητές, οι οποίοι θα αναπτύξουν ευρεία γκάμα θεμάτων, που σχετίζονται με τη θεματική του συμποσίου. Χαιρετισμούς θα απευθύ-νουν οι: Μόνα Σαββίδου Θεοδούλου, πρό-εδρος Συνδέσμου Μικρασιατών Κύπρου, ο Μιχάλης Σωκράτους, διευθυντής Ένωσης Δήμων Κύπρου και ο Γιάννης Αρμενίτης, δήμαρχος Λεμεσού. Δημοτικό Μέγαρο Λε-μεσού, αρχ. Κυπριανού 23, Λεμεσός. **Σάβ-βατο 21 Ιουνίου, ώρα έναρξης εργασιών του συμποσίου 9:00 μ.μ.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Μαθήματα Κωμωδίας» του Θ. Αθερίδη

Τα **«Μαθήματα** Κωμωδίας» του Θοδωρή Αθε-ρίδη έρχονται για πρώτη φορά στην Κύπρο, με την παράσταση να έχει κάνει πρεμιέρα στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας την Πέμπτη 12 Ιουνίου. Στο έργο του Θοδωρή Αθερίδη, ένας μεσήλικας, κάποτε σπουδαίος ηθοποιός, απο-φασίζει να παραδώσει μαθήματα ερμηνείας της κωμωδίας σε επίδοξους ηθοποιούς. Τελι-κά, η ομάδα που συγκροτεί δεν αποτελείται από ηθοποιούς αλλά από μια νεαρή influencer που θέλει να τονώσει το λογαριασμό της στο instagram, ένα βαρύμαγκα γιατρό που θέλει να το γυρίσει στο stand-up, ένα γόνιο εύπο-ρης οικογένειας και μια μελαγχολική ξεναγό-

wannabe ηθοποιό που δεν μπορεί ποτέ να γελάσει. Τέσσερις διαφορετικοί μεταξύ τους άνθρωποι ανταποκρίνονται στην αγγελία ενός –κάποτε αναγνωρισμένου– ηθοποιού για να παρακολουθήσουν μαθήματα κωμικής ερμη-νείας. Παίζουν οι: Θοδωρής Αθερίδης , Ζέτα Μακρυπούλια, Ηλίας Βαλάσης, Λευτέρης Ζα-μπετάκης, Αναστασία Τσιλιμπίου. Παραστά-σεις: Κυριακή 15 Ιουνίου, ώρα 9 μ.μ. Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Πατίτκειο Θέατρο Λεμε-σού 16, 17 και 18 Ιουνίου, Μαρκίδειο Θέατρο Πάφου, 19 και 20 Ιουνίου, Αμφιθέατρο Πανε-πιστημίου UCLAN στην Πύλα, 21 και 22 Ιουνί-ου. **Εισιτήρια ticketmaster.cy & ACS Courier.**

ΣΙΝΕΜΑ

Φεστιβάλ «Εικόνες και Οψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου»

Το **Φεστιβάλ** «Εικόνες και Όψεις του Εναλλακτι-κού Κινηματογράφου», μια πρωτοβουλία του Τμή-ματος Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού σε συνεργασία με τον μη κερδοσκο-πικό οργανισμό Brave New Culture, κάνει έναρξη των προβολών του τη Δευτέρα, 16 Ιουνίου, στις 8:00 μ.μ. στην αυλή του Δημοτικού Μουσείου Χα-ρακτικής Χαμπί στην παλιά Λευκωσία. Το Φεστι-βάλ κάνει αρχή με ένα αφιέρωμα (In Memoriam) στον σπουδαίο δημιουργό David Lynch. Το αφιέ-ρωμα είναι δημιουργία της Ευαγόριας Δαπόλα και του σκηνοθέτη Ιωάννη Γεωργιάδη. Στην συνέχεια,

θα προβληθούν οι πρώτες ταινίες μικρού μήκους από το αφιέρωμα στη μεξικανική κολεκτίβα Los Ingravidos. Επιμέλεια προγράμματος: Δημήτρης Μπάμπας. Η πρώτη μέρα προβολών του Φεστιβάλ ολοκληρώνεται με την προβολή της ταινίας Beau Travail (1999) της Claire Denis. Φέτος το Φεστιβάλ περιλαμβάνει αφιερώματα στο Σινεμά της Μαρίας Σαακιάν. Δημοτικό Μουσείο Χαρακτικής Χαμπί, Λευκωσία, Αμμοχώστου 55 - 59, Λευκωσία. Ώρα έναρξης προβολών 8:00 μ.μ. Όλες οι προβολές είναι για άτομα άνω των 18 ετών. **Πληροφορίες τη-λέφωνο 99407856. Εισόδος ελεύθερη.**

ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

The future is dark which is the best thing a future can be

Το **The future** is dark which is the best thing a future can be είναι μια performance-επιτραπέζιο παιχνίδι, που αναζητεί κριτικούς τρόπους σύνδεσης με την σημερινή πραγματικότητα και ενεργοποιεί εναλ-λακτικές εικασίες για το μέλλον. Το πρότζεκτ διαμορφώνεται από τη χορογραφική και δραματολογική πρακτική των δύο δημιουργών του, Πέτρου Κονναρή και Ροδίας Βόμβολου, και ερευνά την σύνδεση με-ταξύ της λογικής ενός επιτραπέζιου και της χορογραφική σκέψης. Το κοινό γίνεται μάρτυρας στην εξέλιξη του παιχνιδιού- performance και συμμετέχει στην επιλογή του θέματος. Περφόρμερς: Ελεάνα Αλεξάν-δρου, Κωνσταντίνα Σκαλιώνα, Αρετή Χουρδάκη, Κωσταντίνα Πίτερ, Μίριαμ Γκατ. sic. contemporary culture, Γωνία των Λεωφόρων Ευαγό-ρου και Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄, Μέγαρο Μισή 3, αρ. 4, Λευκω-σία, 20 και 21 Ιουνίου. **Εισόδος ελεύθερη.**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Φεστιβάλ ΛΕΑ (Λογοτεχνία εν Αθήναις) στην Κύπρο

Το **ΛΕΑ Αθηνών** σε συνεργασία με το ΙΔΕΟΓΡΑΜΜΑ, τις Πρεσβείες Ισπανίας και Κούβας και το Ινστιτούτο Θερβά-ντες Αθηνών και Λευκωσίας, διοργα-νώνουν το ΛΕΑ στην Κύπρο, 2025, υπό την αιγίδα του υφυπουργείου Πολιτι-σμού. Το Φεστιβάλ ΛΕΑ (Λογοτεχνία εν Αθήναις) είναι ένα σημείο συνάντησης μεταξύ της Ιβηρικής, της Λατινικής Αμερικής και της Ελλά-δας, όπου αναγνωρίζεται η ατζα της γλώσσας και του πολιτισμού, μέσω της λογοτεχνίας, των εικαστικών τεχνών, της μουσικής, του κινηματογράφου και του θεάτρου. Με αυτή τη συνεργασία φιλοξενούμε για πρώτη φορά στην Κύπρο τον μεγαλύτερο Κουβα-νό συγγραφέα Λεονάρντο Παδούρα και τη σύζυγό

λου. Συντονίζει η Λίλη Μιχαηλίδου. Παρασκευή 20 Ιουνίου, 7:30 μ.μ. στο Βιβλιοπωλείο Καφεαναγνω-στήριον «Το Έρμα», Λευκωσία: «Από το βιβλίο στο σενάριο τηλεοπτικής σειράς: οι προκλήσεις των ψη-φιακών πλατφορμών». Η Λουσία Λόπες Κολ συνο-μιλεί με τον σκηνοθέτη, σεναριογράφο Σταύρο Πα-μπαλή. Συντονίζει η Λίλη Μιχαηλίδου. Στη συνέχεια θα προβληθεί η ταινία: «Φθινοπωρινό Τοπίο».

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Να Επιτροπή, να χάλια!

Υπάρχει καμία αμφιβολία ότι δεν πάμε καθόλου καλά σε ό,τι αφορά στα του πολιτισμού; Μία από αυτές η σχετική με την έκδοση που συνοδεύει ή συνόδευε, τη συμμετοχή μας στη 19η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής στη Βενετία και την απόφαση των υφυπουργών να την αποσύρει. Το θέμα φυσικά έλαβε πολιτικές διαστάσεις ενόψει και των επερχόμενων βουλευτικών εκλογών και το ζήτημα της έκδοσης οδγηθήθηκε στην Επιτροπή Παιδείας της Βουλής των Αντιπροσώπων. Στη συνεδρίαση της επιτροπής κλήθηκε να παραστεί και η υφυπουργός Πολιτισμού Λίνα Κασσιανίδου, η οποία προσπάθησε να εξηγήσει από την πλευρά του υφυπουργείου Πολι-τισμού γιατί έχει διαφορά ο εκδότης από τον χρηματοδότη, αλλά εν κενώ, η ετυμλογία από την πλειοψηφία εί-χε παρθεί, να μπει στον κατάλογο των «Απαγορευμένων Βιβλίων. Φυσικά, τί-ποτε δεν συζητήθηκε, απλώς τα μέλη της Επιτροπής βρήκαν την καλύτερη ευκαιρία για να δώσουν το εναρκτήριο λάκτισμα για την προεκλογική περίο-δο. Και σύντομα η Αίθουσα Λάμπθος, όπου συνεδριάζει η Επιτροπή, έγινε πολεμικό πεδίο. Λεκτικά λακτίσματα, εκατέρωθεν κατηγορίες και με φωνές

που σίγουρα δεν αρμόζουν σε μία κοι-νοβουλευτική επιτροπή. Η συνεδρία-ση διήρκεσε περίπου μία ώρα και ένα τέταρτο και από τα πρώτα κιόλας λε-πτά φάνηκε πού θα πήγαινε το πράγμα μιας και η εισαγωγική τοποθέτηση του κ. Μυλωνά ήταν τροχιοδεικτική... αν μιλούσε κάποιος για Ένωση και Ελλά-δα είπε στην κα Κασσιανίδου «δεν θα έφτανες στην Κύπρο» (το γάντι σήκωσε ο κ. Λουκαΐδης αργότερα). Δεν ήθελε και πολλά σκέψη για το πού θα πήγαινε η υποτιθέμενη συζήτηση. Ακούσαμε για την Ένωση, το πραξικόπημα, τους κομμουνιστές, τον ναζισμό και τον φα-σισμό. Πλανιόταν στην Αίθουσα το φά-ντασμα του Μακαρίου, του Γρίβα, του Στάλιν και του Χίτλερ, με ένα σύντομο πέρασμα και του Μακάργου. Και οι φοι-τητές που άκουγαν τους βουλευτές να φωνάζουν ο ένας στον άλλο, γελούσαν, και εμείς μετά απορούμε γιατί φαιδρές περιπτώσεις όπως ο Φειδίας Παναγιώ-του εκλέγεται ως τρίτη δύναμη. Αφού οι βουλευτές μας μιλάνε άλλη γλώσσα (πάντως τα κυπριακά ελληνικά, όπως θα δούμε παρακάτω, μια χαρά χρησι-μοποιήθηκαν).

Μία συζήτηση, γεμάτη ειρωνείες και μπηχτές, που υποδαύλιζαν το πο-λεμικό κλίμα, φωνές, και επικειρήμα-

τα όπως το «απού ΄χει τη μούγια μου-γάζεται» του κ. Ιωάννου του ΕΛΑΜ... και όλοι να αναφέρονται στον πρόε-δρο της Επιτροπής, όπως κάναμε και εμείς ως μαθητές... κυρία, κύριε: Με είπε έτσι, μου έκανε αλλιώσι! Ο κ. Θε-μιστοκλέους ζήτησε από τον πρόεδρο της Επιτροπής να κουμαντάρει τον κ. Λουκαΐδη, με τον κ. Λουκαΐδη να του απαντά «εσένα ποιος σε κουμαντάρει». Όσο για όσα ακούστηκαν για την ελευθερία της έκφρασης μπορώ να την περιγράψω με τη φράση: «Αρκεί να μην ενοχλούν, στο σπίτι τους, as κάνουν ό,τι θέλουν».

Χαρακτηριστικές οι πιο κάτω φρά-σεις:

• Χρύσανθος Σαββίδης: «Και τούτοι οι καλλιτέχνες ούλλοι που λέσι η ελευ-θερία σκέψης και άποψης να βάλλουν τον Χριστόν και να του κατουρούσι εγώ εν τα δέχομαι και να μη μου λα-λούσι ελευθερία σκέψης και άποψης».

• Ανδρέας Θεμιστοκλέους: «Το δι-καιμία της ελευθερίας της έκφρα-σης και οι άλλες κοινές αρλούμπες που ακούγονται ισχύουν αν ο καθέ-νας πληρώνει από την τσέπη του [...] όταν όμως πρόκειται για εκπροσώπηση της Κύπρου στο εξωτερικό χρηματοδό-τηση με δημόσιο χρήμα, υφίσταται η

έννοια της ελευθερίας της έκφρασης; [...] ή μήπως εκεί που θα πάμε πρέπει οπωσδήποτε να εξυπηρετήσουμε το δημόσιο συμφέρον;».

• Μαρίνος Μουσιούττας: «Αν θέλει ο άλλος να κάμει βιβλία και γράφει ό,τι του κατεβεί as φκει έξω να γράψει ό,τι θέλει τζι as πάει στο κόμμα του, στη γειτονιά του τζι as λαλεί ό,τι θέλει. Εν επίσημο έγγραφο τούτο [σ.σ. το επί-μαχο βιβλίο].

• Σωτήρης Ιωάννου: «Ελευθερία της τέχνης και της έκφρασης δεν ση-μαίνει διαστρέβλωση της ιστορίας και να φτύνουμε στη μνήμη του λαού μας. Εγώ το ονομάζω εθνικό κατάφωρο αυ-τή την έκδοση».

Έχουν μείνει πίσω οι βουλευτές μας και οι εξελίξεις τους προσπερνάνε. Εκείνοι όμως επιμένουν να επικοινων-νούν με το εκλογικό σώμα με συνθήμα-τα «Κυριλλάτσος ή Κυριλλούδι», τόσο παλιά η γλώσσα τους και η πολιτική λογική τους. Το αποτέλεσμα είναι να μην μπορούν να συζητήσουν για την Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής, της οποία η έκδοση είπαν κάποιον πως διεμβολί-ζει το εθνικό μας θέμα. Σκεφτείτε να συζητούσαν το Κυπριακό!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Το σχολείο του Βερμίλιο

Ο **τόπος** είναι το Βερμίλιο, ένα ορεινό χωριό της βόρειας Ιταλίας. Ο χρόνος, λίγο μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η ιστορία θα μπορούσε εύκολα να συνοψι-στεί «στη ζωή μιας πολυμελούς οικογέ-νειας». Ο πάτερ φαμίλιας και δάσκαλος του μονοτάξιου σχολείου του χωριού, η μπτέρα, επτά παιδιά διαφόρων ηλικιών – όλα είναι ή έχουν υπάρξει μαθητές του πατέρα τους (θα γεννηθεί και όγδοο), η καθημερινότητα σκληρή, ένας διαρκής αγώνας επιβίωσης, με πολύ φτώχεια αλ-λά και ακριβοδίκαιη αγάπη. Σε αυτό το μέρος του κόσμου, όπου η ιστορία φτά-νει ως απόηχος, το μέλλον είναι σχεδόν προδιαγεγραμμένο για τους νέους ανθρώ-πους (δουλειά στα χωράφια για τα αγόρια, μετακίνηση στην πόλη για να εργαστούν ως υπηρέτριες ή νταντάδες σε πλούσια σπίτια για τα κορίτσια), τα πάθη, οι έρω-τες και οι επιθυμίες θάβονται μέσα στη σιωπή και στο χιόνι.

Δεν θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στη βραβευμένη ιταλική ταινία «Βερμίλιο: Η νύφη του βουνού», της Μάουρα Ντελ-πέρο, η οποία έχει εγκωμιαστεί από την κριτική και για την οποία έχουν γραφτεί πολλά. Για τα καθηλωτικά πλάνα, την ατμόσφαιρά της (θέλει να αφαιρεθεί να σε κυκλώσει, μπορεί και να κουράσει ή να φανεί «κατασκευασμένη»), τις παρακτι-κά «χαμένες» ζωές που γλιστρούν επιδέξια από την ηθογραφία για να προστεθούν στα σιωπηρά, ρεαλιστικά, δράματα, με τα οποία μας έχει φιλοδώρησει το σινεμά και δη το μεταπολεμικό ιταλικό.

Η σκηνοθέτις δεν νοσταλγεί.

Αλλά ούτε και καταδικάζει.

Οι εποχές διαρκώς αλλάζουν

αυτή είναι η μόνη βεβαιότητα.

Τίποτα δεν μένει ίδιο. Ούτε

το τοπίο ούτε οι άνθρωποι.

Θα εστιάσουμε στο «υποκεφάλαιο» της ταινίας, στις σκηνές που διαδραμα-τίζονται στην τάξη του σχολείου, με ένα δάσκαλο που ενώ δεν διαφεύγει από τα πρότυπα της πατριαρχίας, ξεφεύγει από το αυστηρό μαθησιακό πλαίσιο. Μπορεί στο σπίτι του να μην έχουν να φάνε, αλ-λά εκείνος φροντίζει «για την τροφή της ψυχής τους». Τους ελαχίστους δίσκους, που με στερήσεις εξασφαλίζει, τους «μοι-ράζεται» στην τάξη με τους μαθητές του, στο γραμμόφωνο. Τους βάζει να ακούσουν και να «δουν» μέσα από τη μουσική τις «Τέσσερις εποχές» του Βιβάλντι. «Κατα-λαβαίνετε πόσο υπέροχος είναι;» τους λέει. «Κάθε βιολί ένα συναίσθημα. Ένας άνεμος. Ένα ζω».

Και τα παιδιά, προσπαθούν να εξιχνί-ασουν αυτόν τον κόσμο που ανοίγεται μπροστά τους. Αφηρημένα όσο και φι-λοπερίεργα. Ξαφνιασμένα. «Βλέπουν» ανήσυχα μέσα από τους ήχους, της μου-σικής και της ζωής, που τους κυκλώνουν. Οσο απρόσμενη είναι αυτή η εμπειρία, άλλο τόσο αναμενόμενη είναι η στιγμή που ο δάσκαλος θα δώσει τα ενδεικτικά, στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Τότε, θα κατευθύνει μια κόρη του στα οικιακά, παρότι φιλότιμη μαθήτρια. Οπως τονίζει, «το σχολείο είναι ένα πολύτιμο μάθημα γιατί μας διδάσκει τα όρια μας». Τον με-γάλο γιο του δεν τον προβιβάζει, σχεδόν τιμωρητικά, γιατί αγαπάει το κρασί και «δεν αναλαμβάνει τις ευθύνες για μάθη-ση». Κι όταν η γυναίκα του διαμαρτύρε-ται το ίδιο βράδυ λέγοντάς του «αν του έδινες απολυτήριο θα δούλευε πιο ευχα-ριστημένος», εκείνος σχολιάζει ότι «δεν χρειάζεται το χαρτί για να δουλεύει στα χωράφια». «Το χρειάζεται αν δεν θες να ντρέπεσαι μπροστά στους άλλους», απα-ντά η μπτέρα. Προικισμένη με τη σοφία και τη γνώση μιας πραγματικότητας χω-ρίς διαφυγές.

Η Μάουρα Ντελπέρο αποτίζει τον δι-κό της φόρο τιμής στους γονείς της και σε έναν ολόκληρο κόσμο που έχει χαθεί. Νοοτροπίες, συμπεριφορές, αντιλήψεις, σχέσεις, αξίες, αλλά και αμείλικτες ισορ-ροπίες. Μόνο ο θάνατος, κάπως, τις κλό-νιζε. Ούτε η αποτυχία, ούτε η δυστυχία, ούτε η εξαντλητική κακουχία. Η σκηνο-θέτις δεν νοσταλγεί. Κάθε άλλο. Αλλά ούτε και καταδικάζει. Οι εποχές διαρκώς αλλάζουν· αυτή είναι η μόνη βεβαιότητα. Τίποτα δεν μένει ίδιο. Ούτε το τοπίο ού-τε οι άνθρωποι.

Η ζωή που δεν ζούμε

Το δυστοπικό γραφείο της σύγχρονης εργασίας
και ένα μέλλον που οι κοινωνίες έχουν απεμπολήσει

ΜΑΡΚ ΦΙΣΕΡ
Η ακύρωση του μέλλοντος
μυθρ.: Αλέξανδρος Παπαγεωργίου
εκδ. Αντίποδες, 2024, σελ. 356

Της **ΕΛΙΝΑΣ ΤΖΑΝΟΥΔΑΚΗ**

ΣΥΝΕΠΕΣΕ να διαβάζω την «Ακύρωση του μέλλοντος» του Μαρκ Φίσερ την ίδια περίοδο που ξεκίνησα τη σειρά «Severance» (Διαχωρισμός), του Ταντ Ερίκσον, σκηνοθεσία Μπιεν Στίλερ, στο Apple TV+. Δεν το είχα σχεδιάσει, αλλά η σύμπτωση λειτουργήσει αποκαλυπτικά: ήταν σαν να έβλεπα στις σελίδες του Φίσερ το θεωρητικό υπόβαθρο μιας σειράς που ήδη μου προκαλούσε αναστάτωση, και στις εικόνες της σειράς, μια σκηνοθετημένη εκδοχή όσων έγραφε ο Φίσερ.

Ο Φίσερ περιγράφει με οξυδέρκεια τη στασιμότητα της εποχής μας. Υποστηρίζει ότι οι σύγχρονες κοινωνίες, εγκλωβισμένες σε μια διαρκή ανακύκλωση του παρελθόντος, δεν μπορούν να φανταστούν ένα διαφορετικό μέλλον. Αυτή η αδυναμία παραγωγής του «νέου» δεν αφορά μόνο την τέχνη ή τη μουσική, αλλά και την πολιτική. Σε έναν κόσμο που διαχειρίζεται απλώς το παρόν, το μέλλον γίνεται ακυρωμένο. Οχι όμως επειδή δεν υπάρχει, αλλά επειδή έχουμε πάψει να το διεκδικούμε.

Στο «Severance» αυτή η σκέψη είναι η καθημερινότητα των χαρακτήρων. Η Lumon Industries, η μυστηριώδης εταιρεία της σειράς, προσφέρει στους

Ο Μαρκ Φίσερ στο βιβλίο του περιγράφει έναν κόσμο που διαχειρίζεται απλώς το παρόν, το μέλλον μοιάζει ακυρωμένο. Οχι όμως επειδή δεν υπάρχει, αλλά επειδή έχουμε πάψει να το διεκδικούμε.

παλλήλους της μια φαινομενικά απελευθερωτική τεχνολογία: ένα γεκεφαλικό εμφύτευμα που τους επιτρέπει να διαχωρίζουν πλήρως την προσωπική τους ζωή από την επαγγελματική. Έτσι, γεννιέται ένας «Innie», ο εσωτερικός εαυτός που υπάρχει μόνο στο γραφείο, και ένας «Outie», που ζει εκτός εταιρείας. Ο εαυτός τεμαχίζεται και η μνήμη ιδιωτικοποιείται.

Ο Innle δεν έχει παρελθόν ούτε μέλλον, ζει στο αιώνιο παρόν της εργασιακής ρουτίνας, και αυτό αποτυπώνεται emphatically στο ίδιο το αντικείμενο του ρόλου του: το περίφημο «*macrodata refinement*» (βελτίωση μακρο-

δεδομένων). Στους άχρονους χώρους της Lumon, ο Innie, καθισμένος μπροστά σε μια οθόνη, απομονώνει ακολουθίες αριθμών που διαισθάνεται ότι είναι «επικίνδυνες», χωρίς να γνωρίζει τι ακριβώς κάνει, γιατί και για ποιον. Δεν ξέρει τον πραγματικό σκοπό της δουλειάς του, αλλά βρίσκειται συνεχώς υπό αξιολόγηση. Και αυτό είναι ένα από τα βασικά υπαρξιακά και ηθικά ερωτήματα της σειράς: Τι πραγματικά κάνουνε όταν δουλεύουμε;

Αναβάθμιση δεξιοτήτων

Σκέφτομαι τη φρενιτίδα με την «αναβάθμιση δεξιοτήτων» που κυριαρχεί στον δημόσιο διάλογο για το μέλλον της εργασίας και ο κυνικός εαυτός μου φαντάζεται τον Innie σε ένα πρόγραμμα upskilling.

Ομως, ποια ακριβώς δεξιότητα να αναβαθμίσεις όταν η δουλειά σου δεν απαιτεί καν να καταλαβαίνεις τι κάνεις; Από την άλλη, ίσως να πρόκειται για το απόλυτο «θαύμα» της σύγχρονης αποδοτικότητας: να παράγεις αδιάκοπα και ταυτόχρονα να μην ξέρεις τι παράγεις.

Η δομή της σύγχρονης εργασίας έχει αλλάξει. Η τεχνολογία μάς έχει προσφέρει εργαλεία που υπόσχονται ευελιξία, αλλά που ίδια στιγμή θολώνουν τα όρια ανάμεσα στον επαγγελματικό και στον προσωπικό χρόνο. Ακόμα κι όταν δεν εργαζόμαστε τυπικά, συχνά νιώθουμε ότι πρέπει να είμαστε σε ετοιμότητα. Το «work-life balance» παραμένει

Σκηνή από τη σειρά «Severance» (Διαχωρισμός), του Νταν Ερικσον, σε σκηνοθεσία Μπεν Στίλερ, που προβάλλεται στο Apple TV+. Όταν ο Innis, το κομμάτι του εαυτού που έχει σχεδιαστεί αποκλειστικά για να εργάζεται, αρχίζει να βλέπει πέρα από το οκτώωρο, να αποκτά συνείδηση και να προβλέπει σε προσωπική ζωή, το σύστημα καταρρέει.

για πραγματική, ελικοειδή επιθυμία. Το συζητάμε συχνά με σχεδόν εμμονικό τρόπο: πώς να διαχωρίσουμε τον χρόνο, πώς να προστατευτούμε, να μην «χαθούμε» μέσα στη δουλειά.

Στο «Severance» οι χαρακτήρες έχουν επιτύχει τον απόλυτο διαχωρισμό: δεν έχουν πρόσβαση στο σύνολο του εαυτού τους, δεν μπορούν να ονειρευτούν, να σχεδιάσουν, να εξελιχθούν. «Χωρίζουν» κυριολεκτικά τις ζωές τους στα δύο. Μια σχεδόν σαδιστική εκδοχή αυτού που τόσο ονειρευόμαστε: να μην κουβαλάμε το γραφείο στο στήσι και το στήσι στο γραφείο. Το εμφύτευμα παρουσιάζεται ως λύτρωση, ως διέξοδος από μια επώδυνη συνθήκη. Ομως, η δυστοπική ειρωνεία είναι έντονη: όσο περισσότερο επιδιώκουμε να διαχωριστούμε τη δουλειά από τη ζωή μας τόσο περισσότερο καταλήγουμε να περισπάσουμε τον ίδιο μας τον εαυτό.

Τόσο παρ' τον εαυτό του, όσο και στο «Severance», η ψυχική δυσφορία, το άγχος και η κατάθλιψη νοούνται ως «ατομικά ελλείμματα» που πρέπει να διορθωθούν. «Αν δεν πετύχου-

με είναι απλά επειδή δεν έχουμε καταβάλει την απαραίτητη δουλειά για να αναδομήσουμε τον εαυτό μας», γράφει ο Φίσερ. Η επιτομή του σύγχρονου πολιτισμού της αυτοβελτίωσης: η αλλαγή ξεκινά και τελειώνει στο άτομο, ενώ η κοινωνία μένει στο απυρόβλητο.

Ο κόσμος του «Severance» μάς είναι αμύηατα οικείος. Εσωτερικά γραφεία με φθαρμένα χαλιά, ψυχρό φωτισμό και μια τεχνολογία που δεν έχει τίποτα το εντυπωσιακό ή το καινοτόμο. Οι υπάλληλοι υπακούουν σε κανόνες που δεν κατανοούν, συμμετέχουν μηχανικά σε εταιρικά «πάρτι επιβράβευσης» και «συμμεταμέλεις σύσφιξης σχέσεων», ενώ προσκολλώνται σε μια υποτιθέμενη εταιρική ηθική με μόνο σκοπό την «ομογενοποίηση» να σκέφτονται όλοι «ωστά», να νιώθουν «ευγνωμόσυνη», να μην αναρωτιούνται για να μη χρειάζεται να τους πείσει κανείς για τίποτα. Στο κενό ανάμεσα σε αυτά που η πραγματικότητα τους λέει ότι «πρέπει» να πιστεύουν και σε αυτό που αισθάνονται γεννιέται η αλλοτρίωση που πυροδοτεί την αμφισβήτηση.

Η ρωγμή στην οθόνη

Ούτε στη σειρά ούτε στο βιβλίο του Φίσερ κυριαρχεί η απελπισία. Στο «Severance», ο Innée, το κομμάτι του εαυτού που έχει σχεδιαστεί αποκλειστικά για να εργάζεται, σηκώνει το βλέμμα και για μια στιγμή βλέπει πέρα από το οκτώωρο. Το σώμα, η επιθυμία, το βλέμμα αρχίζουν να ραγίζουν τον τεχνητό κόσμο στον οποίο έχει φυλακιστεί. Δεν υπάρχουν σημαίες ή κάποιο ριζοσπαστικό μανιφέστο, μόνο απλές πράξεις: ερωτήσεις που δεν επιτρέπεται να κάνεις, ένα συναισθημα που δεν έπρεπε να έχεις, μια συμμαχία που δημιουργείται εκεί που υποτίθεται πως απαγορεύεται η προσωπική σχέση. Η ελπίδα στο «Severance» γεννιέται από την ασυμβατότητα του ανθρώπου με μια ύπαρξη χωρίς νόημα, χωρίς μνήμη, χωρίς συνέχεια. Ακόμα και σε ένα τόσο σφιχτό οικοδόμημα, η ρωγμή έρχεται και ο Innée αποκατάσσει τον εαυτό του. Γιατί το να θυμάσαι ποιος είσαι ή ποιος θα μπορούσες να είσαι είναι σήμερα πολιτική πράξη. Και αυτό ακριβώς είναι που μας υπενθυμίζει και ο Φίσερ: πως ό,τι ζούμε είναι απλώς η πιο πειστική αφήγηση που έχει γραφτεί έως τώρα. Και μπορεί να ξαναγραφτεί.

Η ΜΠΥΡΑ **ΚΕΟ** ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΩΜΩΔΙΑΣ

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΗ ΑΘΕΡΙΔΗ

ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΖΕΤΑ **ΜΑΚΡΥΠΟΥΛΙΑ**

ΗΛΙΑΣ **ΒΑΛΑΣΗΣ**

ΛΕΥΤΕΡΗΣ **ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ **ΤΣΙΛΙΜΠΙΟΥ**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

ΘΟΔΩΡΗΣ **ΑΘΕΡΙΔΗΣ**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

12 - 15 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΛΕΜΕΣΟΥ

16 - 18 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ

19 - 20 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

UCLAN - ΠΥΛΑ

21 - 22 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:

ticketmaster.cy | **ACS** | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ
ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Συνέντευξη στον
ΣΤΑΥΡΟ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Μετάφραση: ΚΩΣΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
Φωτογραφίες: IVAN JIMENEZ, CORTESIA
DE TUSQUETS EDITORES

Όταν ταξίδεψα στην Αβάνα το 2017 είχα διαρκώς την ίδια αίσθηση, σαν να με ακολουθούσε ένας ψιθύρος από τα βιβλία του, κάτι σαν υπόμνηση πως αυτό που βλέπω δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι αυτό είναι. Τα βιβλία του Λεονάρδο Παδούρα είναι ο καλύτερος οδηγός, αν θες να κατανοήσεις τη χώρα του. Αν επιθυμία σου είναι να μην περιοριστείς στα προφανή αλλά να διεισδύσεις στα κατάβαθα του λαού του. Γιατί η λογοτεχνία του διακρίνεται πρωτίστως από την αλήθεια. Την αλήθεια του. Γι' αυτό κατάφερε να βγει από τα σύνορα της Κούβας και ν' απλωθεί σε όλο τον κόσμο. Κι έτσι, ο Παδούρα, ένας από τους σημαντικότερους συγγραφείς της Λατινικής Αμερικής, να κερδίσει μια ζηλευτή θέση στο διεθνές λογοτεχνικό στερέωμα. Είτε μιλάμε για τα νουάρ μυθιστορήματά του με κεντρικό ήρωα τον Μάριο Κόντε, είτε για βιβλία που καθιλώνουν τον αναγνώστη, όπως «Ο άνθρωπος του αγαπούσε τα σκυλιά», μια υποδειγματική σκιαγράφηση του Τρότσκι σε ένα βιβλίο που επανακαθορίζει τι εστί ιστορικό μυθιστόρημα, είτε για το πολύ

«Η μνήμη είναι μια αξία απαραίτητη για να μη μας εξαπατούν. Οι εξουσίες συνηθίζουν να τη χειρίζονται όπως τις βολεύει κι εγώ πασχίζω να τη διασώσω, να την προσδιορίσω, κι αυτό είναι παρόν σε όλο μου το έργο».

αγαπημένο μου «Σαν σκόννη στον άνεμο», όπου ο συγγραφέας πραγματεύεται τα μεγάλα αρχετυπικά ζητήματα. Δεν υπάρχει μια μονάχα απάντηση στο ερώτημα τι είναι αυτό που ξεχωρίζει ένα σπουδαίο λογοτέχνη. Προσωπικά, επιλέγω την εκδοχή του Μαγιακόφσκι, ότι «η τέχνη δεν πρέπει ν' αντανάκλασαν τον καθρέφτη μα σαν φακός να μεγεθύνει». Αυτό κάνει το έργο του Κουβανού Παδούρα διεθνές. Αν και αναρωτιέμαι...

—Ο τόπος καθορίζει τον δημιουργό; Αν δεν μιλάγατε δηλαδή αυτή τη γλώσσα κι αν δεν επιλέγατε να ζείτε σ' αυτή τη χώρα, θα γράφατε το ίδιο;

—Σε μερικές περιπτώσεις οι συγγραφείς, οι καλλιτέχνες γενικά, μπορούν να ξεκόψουν από τις ρίζες τους ή και να υιοθετήσουν άλλες, διαφορετικές. Κάτι τέτοιο στην περίπτωση μου θα ήταν αδύνατο. Είμαι ένας συγγραφέας Κουβανός, ακόμη περισσότερο, Αβανέζος, και γράφω στη γλώσσα αυτής της πόλης και του ιστορικού χρόνου στον οποίο ζω, για τις εμπειρίες, τις χαρές, τις αντιζηλώσεις των ανθρώπων που με περιβάλλουν. Γι' αυτό και η λογοτεχνία μου, ακόμα κι αν μερικές φορές «βγαίνει» έξω από την Κούβα, εκκινεί πάντα από τη χώρα μου και πάντα επιστρέφει σ' αυτήν. Έχω ένα ισχυρό αίσθημα πολιτισμικού ανήκειν στο συγκεκριμένο πλαίσιο στο οποίο ζω.

—Λέτε κάπου στο βιβλίο σας: «“Εντιμιοί άνθρωποι”: ... εδώ που δεν έχουμε Σιβηρίες, από πολλούς από εμάς πήραν την αξιοπρέπεια, μας έκαναν να νιώθουμε ένοχοι, χωρίς να ξέριουμε πολύ καλά για ποιο πράγμα, αλλά πολύ ένοχοι, μέχρι που μας εξανάγκασαν αν θέλαμε να αποκαθαρθούμε από τις εννοχές, να απαρνηθούμε τον ίδιο μας τον εαυτό». Εσείς πληρώσατε κάποιο προσωπικό τίμημα;

—Αναμφίβολα, αλλά το έχω πληρώσει και το πληρώνω νιώθοντας ικανοποίηση, αλλά και ενόχληση, σίγουρα. Η πνευματική και ζωτική μου ανεξαρτησία έχει ως αποτέλεσμα τα βι-

βλία μου να κυκλοφορούν λίγο και μη ικανοποιητικά στην Κούβα, ή και απλώς να μην κυκλοφορούν. Το όνομά μου να μην αναφέρεται στα επίσημα ΜΜΕ της Κούβας, που είναι όλα επίσημα. Είναι ντροπή, για παράδειγμα, το γεγονός ότι το πιο πρόσφατο βιβλίο μου, που είναι αφιερωμένο στην πόλη μου, την Αβάνα, μπορεί από το ταξίδι της μυθοπλασίας; —Για μένα αυτό δεν είναι πρόβλημα, γράφω αλήθειες για την πραγματικότητα, μόνο που τις τοποθετώ σε πλαίσια φανταστικά, αλλά πολύ πραγματικά. Καθώς δεν έχω υπερβολικά μεγάλη φαντασία, αυτό που κάνω είναι να διαβάζω την πραγματικότητα και να κατόπιν να τη μεταγράφω και να την αναπαριστώ μέσα από μυθοπλαστικούς χαρακτήρες που μοιάζουν πολύ με ανθρώπους της πραγματικότητας. Αυτό που εγώ

—Στο βιβλίο σας «Σαν σκόννη στον άνεμο» είχα την αίσθηση πως ανασηκώσατε μια κουρτίνα για να δούμε την αληθινή ζωή πίσω από τα κουβανέζικα στερεότυπα. Εσείς πώς βιώνετε την αναζήτηση της αλήθειας μέσα από το ταξίδι της μυθοπλασίας;

—Για μένα αυτό δεν είναι πρόβλημα, γράφω αλήθειες για την πραγματικότητα, μόνο που τις τοποθετώ σε πλαίσια φανταστικά, αλλά πολύ πραγματικά. Καθώς δεν έχω υπερβολικά μεγάλη φαντασία, αυτό που κάνω είναι να διαβάζω την πραγματικότητα και να κατόπιν να τη μεταγράφω και να την αναπαριστώ μέσα από μυθοπλαστικούς χαρακτήρες που μοιάζουν πολύ με ανθρώπους της πραγματικότητας. Αυτό που εγώ

έχω ως αρχή είναι στα βιβλία μου να μην υπάρχει ούτε ένα ψέμα σχετικά με την κουβανική πραγματικότητα.

—Αν σας έλεγα πάρτε μας από το χέρι και κάντε μας μια βόλτα εκεί όπου κτυπά η καρδιά της αληθινής Αβάνας, πού θα μας πηγαίνατε;

—Αυτό εξαρτάται από τη σχέση που έχει ο καθένας με την πόλη. Στην περιπτωσή μου, είναι σαφές: στο σπίτι μου στη Μαντίγια, τη γειτονιά μου στην περιφέρεια της Αβάνας. Γι' άλλους μπορεί να είναι η Μαλεκόν ή η Ράμπα, αυτός ο τόσο συμβολικός δρόμος, ή το παλιό Πασέο δελ Πράδο... κι αυτό γιατί πιστεύω πως υπάρχουν τόσες Αβάνες όσες και οι κάτοικοί της.

—Οι προσωπικές σας διαδρομές διασταυρώνονται με αυτές των ηρώων σας;

—Ασφαλώς. Σε διάφορους από τους μυθοπλαστικούς μου χαρακτήρες υπάρχουν πολλές στάσεις, σκέψεις, εμπειρίες δικές μου. Στην περίπτωση του χαρακτήρα-φρέτιχ των βιβλίων μου, του Μάριο Κόντε, αυτό ίσως είναι πολύ προφανές: έχουμε κοινά την ηλικία, τα γούστα, την καταγωγή από την πόλη, τον εθισμό στη νικωτίνη, τον ασυγκράτητο θαυμασμό για τη γυναικεία ομορφιά...

Ωστόσο και σε πολλούς άλλους χαρακτήρες μου υπάρχουν διάφορα στοιχεία, αν και, όπως ξέρετε, ο συγγραφέας δεν μπορεί να έχει ζήσει τη ζωή όλων των χαρακτήρων του και γι' αυτό πρέπει να είναι ένας άνθρωπος που παρατηρεί, που ακούει άλλες ιστορίες της ζωής για να δώσει σάρκα και οστά στους χαρακτήρες του.

—Ο Μάριο Κόντε μεγαλώνει μαζι σας; Η απορία δεν είναι μόνο αν οι λογοτεχνικοί ήρωες έχουν ηλικία αλλά και πώς διαχειρίζεστε εσείς την έννοια του χρόνου.

—Δεν μπορώ να γενικεύσω. Υπάρχουν χαρακτήρες που επανέρχονται διαρκώς και δεν γερνούν ποτέ όσο κι αν περνάει ο χρόνος. Ο Τζέιμς Μποντ είναι ένα παράδειγμα πολύ γνωστό... Ο Κόντε όμως προχωράει μαζί μ' εμένα στον πραγματικό χρόνο, γιατί αυτόν τον χρόνο τον χρησιμοποιώ προσπαθώντας να απεικονίσω την πραγματικότητα κάθε στιγμής, την εξέλιξη μιας κοινωνίας όπως η κουβανική. Ολοκληρώνω τώρα ένα μυθιστόρημα όπου οι χαρακτήρες πλησιάζουν τα εβδομήντα τους, όπως εγώ, και βιώνουν αυτή την πολύ σκληρή κατάσταση που είναι να ζεις στην Κούβα λαμβάνοντας μια σύνταξη 2.000 πέσος, που σημαίνει μόλις 6 ή 7 δολάρια τον μήνα. Φοβερό.

—«Χρόνος – Μνήμη – Ιστορία». Πώς καθόρισε αυτό το τριπτυχο το έργο σας;

—Είναι εμμονές. Με γοντεύει το πώς κυλάει ο χρόνος, ο τρόπος που μερικές φορές επιταχύνεται, σταματάει, ξαναρχίζει. Το μυθιστόρημά μου «Η διαφάνεια του χρόνου» ασχολείται με αυτό το θέμα, με τον χρόνο που περνάει αλλά ταυτόχρονα επαναλαμβάνεται.

Η Ιστορία είναι ο τρόπος να κατανοήσουμε πώς έχουμε φτάσει εδώ που βρισκόμαστε, η αναζήτηση για αιτίες και ρίζες, η προσπάθεια να καταλάβουμε την ανθρώπινη βλακεία που επαναλαμβάνει ξανά και ξανά τα ίδια λάθη και τις ίδιες φρικαλεότητες. Για όλα αυτά μιλάω πολύ στον «Άνθρωπο που αγαπούσε τα σκυλιά», για παράδειγμα. Και η μνήμη είναι μια αξία απαραίτητη για να μη μας εξαπατούν. Οι εξουσίες συνηθίζουν να τη χειρίζονται όπως τις βολεύει κι εγώ πασχίζω να τη διασώσω, να την προσδιορίσω, κι αυτό είναι παρόν σε όλο μου το έργο.

—Τι προσδίδει λογοτεχνική αξία σε ένα βιβλίο μυθοπλασίας;

—Η λογοτεχνία η ίδια. Μπορεί κανείς να αφηγηθεί, να γράψει πολλά πράγματα, αλλά μόνο αν το κάνει με ένα αισθητικό νόημα είναι λογοτεχνία. Να έχει κανείς επίγνωση ότι η γλώσσα είναι μια

«Το γεγονός ότι ζει κανείς είναι από μόνο του σημαντικό. Όχι, είναι θαυμάσιο. Το να προσπαθείς να καταλάβεις τον κόσμο, ακόμα κι αν δεν το καταφέρνεις, είναι ουσιαστικές. Και να έχεις αγάπες και συναισθήματα. Γι' αυτό τα φροντίζω όσο πιο πολύ μπορώ».

αξία πολιτισμική και εκφραστική, ότι πρέπει να δώσει δομή στην ιστορία, και να προσπαθήσει αυτή η δραματική κατασκευή να είναι επιπλέον και όμορφη, ακόμα κι αν μιλάει για πράγματα άσχημα, είναι η λογοτεχνικότητα. Αυτό νομίζω εγώ.

—Και σε τι προσδίδετε εσείς αξία, πέρα από τη συγγραφή, σε αυτή τη φάση της ζωής σας;

—Το γεγονός ότι ζει κανείς είναι από μόνο του σημαντικό. Όχι, είναι θαυμάσιο. Το να προσπαθείς να καταλάβεις τον κόσμο, ακόμα κι αν δεν το καταφέρνεις, είναι ουσιαστικές. Και να έχεις αγάπες και συναισθήματα. Γι' αυτό τα φροντίζω όσο πιο πολύ μπορώ.

—Όταν βρέθηκα στην Αβάνα είχα την αίσθηση πως αν αλλάξει το καθεστώς θα ακολουθήσει πλιάτσικο. Μειώνονται οι ηθικές αντιστάσεις των ανθρώπων μετά από μια μεγάλη περίοδο περιορισμού της ελευθερίας τους πιστεύετε;

—Βέβαια. Κάποια στιγμή τα πράγματα στην Κούβα θα αλλάξουν, και η κοινωνία δεν είναι προετοιμασμένη γι' αυτό μετά από τόσα χρόνια χωρίς πραγματική δυνατότητα για λήψη αποφάσεων, χωρίς διαφάνεια, χωρίς άσκηση των δικαιωμάτων κριτικής και καταγγελίας που να είναι αποτελεσματικές και πραγματικές. Ο κόσμος έχει συνηθίσει να αποδέχεται το κακό και θα είναι σίγουρα δύσκολο να ξεπεράσει αυτόν τον μακάβριο λήθαργο. Ξέρετε ότι στην Κούβα μπορείς να πας φυλακή άμα διαμαρτυρηθείς ειρηνικά κατά της κυβέρνησης; Αυτό δημιουργεί μια κατάσταση μοιρολατρίας και φόβου που έχει μπει στο αίμα των ανθρώπων. Όταν οι άνθρωποι χάνουν τις ελπίδες τους, όταν περιορίζεται ο χώρος τους για αποφάσεις ή ακόμα και για σκέψη, όταν πιστεύουν πως δεν μπορούν να κάνουν τίποτε άλλο πέρα από το να επιβιώνουν, τότε γίνονται αδιάφοροι, πραγματιστές, ακόμα και λίγο κυνικοί...

Η Αβάνα του Λεονάρδο Παδούρα

«Πολλοί χρονικογράφοι και επισκέπτες που περνούν από την Αβάνα συνήθως βλέπουν σ' αυτήν δύο πόλεις, διαφορετικές αλλά ταυτόχρονες: για κάποιους είναι μια πόλη σταματημένη στον χρόνο, μεγαλοπρεπής ακόμα, αντανάκλαση ενός ολοφάνερου πλούτου που υπήρχε στο παρελθόν ή που έχει ανακτηθεί στο παρόν» για άλλους, είναι το βασίλειο των ερειπίων αλλά και των βιαστικών ή απεγνωσμένων λύσεων που διαστρεβλώνουν τον αστικό χώρο της κουβανικής πρωτεύουσας. Και η αλήθεια είναι πως αυτές οι δύο πόλεις υπάρχουν, είναι εύκολα ορατές, μερικές φορές συμπίπτουν, συνάμα όμως λειτουργούν σαν μια μάσκα πίσω από την οποία πρέπει κανείς να ανακαλύψει το αληθινό πρόσωπο άλλων πόλεων, λιγότερο ή περισσότερο αόρατων, στις οποίες υπάρχουμε και ζούμε». Αυτό είναι ένα μικρό δείγμα γραφής από το νέο βιβλίο του Λεονάρδο Παδούρα που θα κυκλοφορήσει το 2025 από τις Εκδόσεις Καστανιώτη. Πρόκειται για μια συλλογή κειμένων, παλαιότερων αλλά και πρωτότυπων, με τίτλο: «Αβάνα - Περιπλανήσεις στον χώρο και τον χρόνο». Η μετάφραση είναι του Κώστα Αθανασίου, ο οποίος υπογράφει όλα τα βιβλία του Λεονάρδο Παδούρα στην Ελλάδα, έχει την ευθύνη του βιβλίου στην Εφημερίδα η Εποχή ή έχει βραβευτεί με το Βραβείο Λογοτεχνικής Μετάφρασης ΛΕΑ. Η προδημοσίευση ενός ακόμα μικρού δείγματος από το νέο βιβλίο του Λεονάρδο Παδούρα, αποτελεί μια γέυση του «σύμπαντός» του που θα ανικνεύσουμε στην εκδήλωση της Λευκωσίας: «Εκεί, απλωμένη επιδεικτικά, δλεαστική, με τον ήλιο των τροπικών να την πολιορκεί, βρισκόταν η Αβάνα, ολόκληρη η Αβάνα, ανοικτή σαν βεντάλια, δαιδαλώδης σαν μυστήριο, προκλητική σαν πρόσκληση να την ανακαλύψεις, να την κάνεις δική σου, να παρασυρθείς στην ανομολόγητη φίσσα στην οποία χορεύω όλα αυτά τα χρόνια που σιγά σιγά γίνονται πολλά, τα χρόνια που έχω αφιερώσει σ' αυτό, να γράφω στην πόλη, για την πόλη, με το πνεύμα και τη γλώσσα της, την ορατή και την κρυφή ιστορία αυτού του μαγικού και αγαπημένου τόπου στον οποίο ανήκω».

Πληροφορίες: «Ανάμεσα στη μνήμη και τη μυθοπλασία: το σύμπαν του Λεονάρδο Παδούρα». Φεστιβάλ ΛΕΑ, Σολώνειον Κέντρο Βιβλίου, Λευκωσία, Πέμπτη 19 Ιουνίου, ώρα 7:30 μ.μ. Συμμετέχουν: Λεονάρδο Παδούρα, Κώστας Αθανασίου, Σταύρος Χριστοδούλου. Παρουσιάζει: Λίλη Μιχαηλίδου.

Κεντρικός αφηγηματικός φορέας στο βιβλίο του Γιόζεφ Ροτ είναι ένας Αυστριακός αξιωματικός, ονόματι Φραντς Τούντα. Κρυφίνους, συνειδητά ανέστιος, ανυπότακτος, ανενδοίαστα ερωτομανής, εμφανώς αντισυμβατικός, επιμελώς ριψοκίνδυνος.

Ο ήρωας του βιβλίου μάς κληροδοτεί μια από τις επιτυχεστέρες αποτιμήσεις της επικυριαρχίας των μπολσεβίκων, στις τάξεις των οποίων είχε από ανάγκη προσχωρήσει.

JOSEPH ROTH
Φυγή χωρίς τέλος
Εισ.: Michael Hofmann
Μιτφρ.: Μαρία Αγγελίδου - Αγγελος Αγγελίδης
Εκδ. Αγρα, 2024, σελ. 216

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΕΗ**

Η **συγγραφή** της «Φυγής χωρίς τέλος» οριστικοποιείται το 1927. Ο κεντρικός αφηγηματικός φορέας είναι ένας Αυστριακός αξιωματικός, ονόματι Φραντς Τούντα. Κρυφίνους, συνειδητά ανέστιος, ανυπότακτος, ανενδοίαστα ερωτομανής, εμφανώς αντισυμβατικός, επιμελώς ριψοκίνδυνος. Επιμένει να αντιλαμβάνεται τον κόσμο ως να ήταν, εκ προοιμίου μάλιστα, μια απλή προέκταση του εαυτού του. Αγνοεί τους κινδύνους, ζώντας χρόνια ολόκληρα πάνω σ' έναν βωμό, όπου τελικά δεν πρόκειται να τον σφάξουν, όπως ομολογεί ευθαρσώς στη σελ. 90. Αφήνεται να παρασυρθεί από το δέλεαρ ασίγαστων ορμών κι ενστίκτων. Περιφρονεί επιδεικτικά τους νόμους της ανελέητης αγοράς και του χρήματος, ενώ δεν θέλει να κατανοήσει την αξία ενός σταθερού επαγγέλματος. Γυρνώντας την πλάτη του στην έννοια της «προόδου», αποδεικνύει στην πράξη την αυθεντικότητα της αξιοπερίεργης υπαρξιακής του αυτοτέλειας.

Ούτε τα διδάγματα του περιώνυμου Διαφωτισμού σημαίνουν κάτι γι' αυτόν. Αλλά ούτε, το υπογραμμίζω αυτό, οι συγκριμένες, άτεγκτες χωροταξικές συνθήκες συνιστούν εμπόδια

μιας διαβίωσης των ορίων. Από την ανατολική άκρη της Σιβηρίας ως το Βερολίνο και από εκεί στο Παρίσι, ο δρόμος είναι ανοικτός και διαρκώς συναρπαστικός. Μια από τις ουσιαστικότερες απολαύσεις της ζωής είναι υπόθεση της ατέρμονης, μάλλον προγραμματιστής περιήγησης. Εγκαταλείπει αρραβωνιαστικές, συζύγους κι ερωμένες, αρνούμενος πεισματικά να υιοθετήσει οποιαδήποτε τακτική του ρομαντισμού. Πλάνης, εκών άκων, ο Φραντς Τούντα δεν παύει να είναι γνήσιο τέκνο της εξαιρετικά ταραχώδους, ομολογουμένως

μεταιχμιακής εποχής του. Νιώθει πάντως περιττός, όπως αποτυπώνεται με αφοπλιστική ειλικρίνεια στην τελευταία πρόταση του μυθιστορήματος. Ταυτόχρονα όμως μάς κληροδοτεί μια από τις επιτυχεστέρες αποτιμήσεις της επικυριαρχίας των μπολσεβίκων, στις τάξεις των οποίων είχε από ανάγκη προσχωρήσει.

Το κόμμα

Η ρητορεία του αμετανόητου, εμφανώς αυταρχικού, μονολιθικού Κόμματος ενισχύει εν τέλει τη φαντασίωση παραληρηματικών οπαδών. Ο Φραντς Τούντα

θα αντιληφθεί μάλιστα ότι οι επαναστάτες αρχίζουν να μεταμορφώνονται σταδιακά ο ένας μετά τον άλλον σε τυπικούς γραφειοκράτες. Είναι οι ίδιοι ακριβώς, οι οποίοι δεν θα διστάσουν να καταδώσουν τη δεδομένη στιγμή τους παραβάτες συντρόφους στους επικεφαλής των μονάδων τους. Οι λέξεις είναι ήδη νεκρές για τον ήδη ώριμο αναρχικό Φραντς Τούντα. Γι' αυτό και υποκρίνεται τον πιστό, πάντως περιστασιακό οπαδό των ιδανικών της εξέγερσης του 1917 στην πατρίδα του Τολστόι. Παρατηρώ ότι η εμφανέστατη ροπή προς θά-

νατον και η πρωτογενής ερωτική κλίση συγκλίνουν, διαμορφώνοντας από κοινού τόσο τις ένδον απαραίτητες ισορροπίες, όσο και τις δομές της όλης συμπεριφοράς, σε καθημερινή βάση. Έτσι αποτρέπεται ανέκκλητα η σχάση του υπαρξιακού ιστού. Τα ενορατικά μακροβούτια, οι εμμονικές ενδοσκοπήσεις στο αχανές εσωτερικό του εγώ βεβαίως δεν λείπουν. Τα δε αναπόφευκτα ναρκισσιστικά τραύματα εν καιρώ επουλώνονται. Δεν ανιχνεύονται επίσης ανάγκες για αμυντικές εξιδανικεύσεις. Το ψωμοτύρι του ρεαλισμού φτάνει και περισσεύει ως εκ των πραγμάτων. Γενικότερα, η ενδελεχής τακτική της αυτοθεραπείας είναι δεδομένη. Η δε πορεία προς την πλήρη αυτογνωσία δεν παύει να αποτελεί σταθερό στόχο του αεικίνητου Φραντς Τούντα.

Επισημαίνω ότι ο Γιόζεφ Ροτ (1894-1939) επιτρέπει να ενοφθαλμισθεί συνειδητά ένα μέρος έστω του ατομικού του ψυχισμού στην προκείμενη εξιστόρηση. Τα συγκεκριμένα ατομικά βιώματα συμβάλλουν έτσι αποφασιστικά στην ευεργετική μυθοπλαστική προοπτική. Η γλώσσα παραμένει απλή. Πρωτεύοντα και δευτερεύοντα μηνύματα διεκπεραιώνονται με υποδειγματική υφολογική άνεση. Κοντολογίς, η διήγηση πραγματώνεται με προσήλωσή στη ρηματική ευθύτητα. Η δε οικονομία των εκφραστικών μέσων παραμένει έκδηλη από την αρχή ως το τέλος της διήγησης. Η μετάφραση επικυρώνει την αξία του πρωτοτύπου.

Γιόζεφ Ροτ (1894-1939). Τα βιώματά του συγγραφέα αναδύονται στην αφήγηση του ήρωά του, Φραντς Τούντα, ενός αξιωματικού που αφήνεται να παρασυρθεί από το δέλεαρ ασίγαστων ορμών κι ενστίκτων.

22/06

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

A
VOICE
OF
HER
OWN

MARINA SATTI BY CEDRIC BUCHET

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

OLAFUR ELIASSON

ΕΛΣΙΝΚΙ
Ολαφουρ Ελίαςον

Η Μπιενάλε του Ελσίνκι διαρκεί έως τις 21 Σεπτεμβρίου και ένα από τα αξιοθέατα σε υπαίθριο χώρο είναι το γλυπτό - εγκατάσταση του Ολαφουρ Ελίαςσον. Σύμβολο του φωτός και της μακράς ημέρας, το γλυπτό του Ελίαςσον εγκαινιάζει ένα χώρο στη Φινλανδία σε ένα από τα νησιά στα περίχωρα του Ελσίνκι. Το έργο αυτό, σε συνεργασία με το Μουσείο Τέχνης του Ελσίνκι, είναι το πρώτο δημόσιο γλυπτό του καλλιτέχνη στη Φινλανδία.

THADDAEUS ROPAC

ΣΑΛΤΣΜΠΟΥΡΓΚ
Ανσελμ Κίφερ

Δύο ζωγραφικά έργα του Ανσελμ Κίφερ έχουν μονίμως τοποθετηθεί στον ναό της ιστορικής μονής του Αγίου Πέτρου στο Σάλτσμπουργκ (από τον 7ο αιώνα). Ο χώρος τέχνης Thaddaeus Ropac αναφέρει δύο μεγάλων διαστάσεων έργα που απεικονίζουν την Αγία Απολωνία και την Αγία Δωροθέα, που υπήρξαν αμφοτέρως πρωτομάρτυρες. Τα έργα του Κίφερ, ανάθεση από το Ίδρυμα Σάλτσμπουργκ, βρίσκονται σε ένα χώρο με στοιχεία από τον 13ο αιώνα.

FONDAZIONE MAXXI / PIER LUIGI NERI ARCHIVE

ΡΩΜΗ
Στάδια

Στο Μουσείο MAXXI, η έκθεση για τα «Στάδια» με υπότιτλο «Αρχιτεκτονική ενός μύθου» προκαλεί ευρύτερο ενδιαφέρον. Ξεκινάει από το Παναθηναϊκό Στάδιο στην Αθήνα και το Κολοσσείο για να φθάσει στα σύγχρονα στάδια με τη νέα τεχνολογία. Κινείται πέραν της αρχιτεκτονικής, καθώς μιλάει παράλληλα για τον κοινό χώρο, την κουλτούρα του θεάματος, τον πολλαπλό συμβολισμό. Στη φωτογραφία του 1932, στάδιο της Φλωρεντίας, του αρχιτέκτονα Πιερ Λουίτζι Νέρβι.

CALOUSTE GULBENKIAN FOUNDATION

ΛΙΣΣΑΒΩΝΑ
Αρ Ντεκό

Το Μουσείο Γκουλμπενκιάν με αφορμή τα 100 χρόνια από τη Διεθνή Έκθεση των Παρισίων το 1925 και την έκθεση με τα μεγάλα έργα από τη Συλλογή Γκουλμπενκιάν, διοργανώνει διεθνές συνέδριο για το κίνημα της Αρ Ντεκό στις 23 Ιουνίου. Ο ίδιος ο Γκουλμπενκιάν είχε αγοράσει έργα απευθείας από την έκθεση του 1925 και είχε αναθέσει σε καλλιτέχνες που είχαν συμμετάσχει να διακοσμήσουν τη βίλα του στο Παρίσι.

THE MORGAN LIBRARY

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Τζέιν Οστεν

Η επέτειος των 250 χρόνων από τη γέννηση της Τζέιν Οστεν (1775-1817) τιμάται στη Βιβλιοθήκη και στο Μουσείο Μόργκαν της Νέας Υόρκης με μια έκθεση που μεταφέρει τους επισκέπτες στη συναρπαστική ιστορία της αγαπημένης συγγραφέως. Παρουσιάζονται αντικείμενα από το σπίτι της Τζέιν Οστεν στην Αγγλία, μαζί με χειρόγραφα, εκδόσεις και έργα τέχνης από τις συλλογές της Μόργκαν. Η έκθεση φιλοδοξεί να προσφέρει μια νέα ανάγνωση στο έργο της.

ANA CECILIA GONZALEZ

Σάλλι Ενρίκες (1815-1886), «Η Φλωρεντίνη μπροστά σε καθρέφτη» (1841).

Ενα αριστούργημα στη Γλυπτοθήκη της Δανίας

Η Φλωρεντίνη υπήρξε περιζήτητο μοντέλο ανάμεσα στους Δανούς ζωγράφους της Χρυσής Εποχής για τη χώρα (19ος αιώνας). Ο Σάλομον (Σάλλι) Ρούμπεν Ενρίκες (1815-1886) ήταν ονομαστός ζωγράφος και μέλος της εβραϊκής αστικής τάξης της Κοπεγχάγης. Το 1841 φιλοτέχνησε το έργο «Η Φλωρεντίνη μπροστά στον καθρέφτη», που αποτελεί το νεότερο απόκτημα της Γλυπτοθήκης της Κοπεγχάγης. Αποκτήθηκε χάρη στο Ίδρυμα Carlsberg και την Εταιρεία για τον Πολιτισμό και τα Ανάκτορα της Δανίας μέσω δη-

μοπρασίας του οίκου Christie's. Οπως αναφέρει η Γλυπτοθήκη, με το έργο αυτό εμπλουτίζεται ακόμη περισσότερο η συλλογή Δανών ζωγράφων της Χρυσής Εποχής αλλά και η κατανόησή μας πάνω στο σώμα και τη θηλυκότητα. Η διευθύντρια της Γλυπτοθήκης, Γερτρούδη Βίντεμπεργκ-Χάνσεν, αναφέρει πως το έργο του Ενρίκες «είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον καθώς απεικονίζει το σώμα μέσα από το είδος της μελέτης μοντέλου και των κλασικών ιδεών του παρελθόντος. Ταυτόχρονα όμως αποκλίνει από τη νόρμα.

Το έργο αυτό ενισχύει σημαντικά τη συλλογή Δανών ζωγράφων με ένα έργο υψηλής ποιότητας. Μας δίνει επίσης πληροφορίες για την εξέλιξη της δανέζικης τέχνης. Από καλλιτεχνικής απόψεως, είναι ένα συναρπαστικό έργο αλλά και μια αντανάκλαση του ρόλου των γυναικών στην τέχνη και στην κοινωνία. Αυτή η μελέτη μοντέλου του Ενρίκες έχει ιδιαίτερη αξία γιατί μας επιτρέπει να συγκρίνουμε αντίστοιχες σπουδές τόσο από την ίδια περίοδο όσο και από την κλασική αρχαιότητα. Υπό αυτό

το φως, το έργο αποτελεί γέφυρα ανάμεσα στην αρχαία τέχνη και την τέχνη του 19ου αιώνα». Είναι η πρώτη φορά που η Γλυπτοθήκη αποκτά έργο του Σάλομον Ρούμπεν Ενρίκες. Εντάχθηκε στην πτέρυγα «Δανέζικη τέχνη, 1780-1930» κοντά σε άλλα σημαντικά έργα. Ο Ενρίκες υπήρξε μαθητής του διάσημου δασκάλου Κρίστοφερ Βίλχελμ Εκερσπεργκ (1783-1853). Και ακριβώς το έργο με τη Φλωρεντίνη στον καθρέφτη είναι ενδεικτικό της διδασκαλίας του Εκερσπεργκ στους νέους ζωγράφους. Η ιστορία της

δημιουργίας αυτού του έργου του Ενρίκες είναι πλήρως τεκμηριωμένη και ανιχνεύεται πίσω στα θερινά σχολεία του Εκερσπεργκ καθώς και στις καταγραφές στα ημερολόγια του. Η Φλωρεντίνη είχε ποζάρει για πολλούς ζωγράφους, η φίλη της ήταν μεγάλη. Ο ίδιος ο Εκερσπεργκ είχε ζωγραφίσει μια παρόμοια μελέτη μοντέλου: το έργο «Γυμνή γυναίκα κτενίζεται μπροστά στον καθρέφτη», φιλοτεχνημένο επίσης το 1841. Μπορεί κανείς να το δει στη Συλλογή Hirschsprung της Κοπεγχάγης.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Την ημέρα που οι Ινδιάνοι άκουσαν Μότσαρτ (και τους άρεσε)

Το 1950, ένας Γάλλος εξερευνητής ονόματι Αλνέ Τσιμπράν έπαιξε ένα δίσκο με μουσική του Μότσαρτ σε φυλή Ινδιάνων της Βενεζουέλας, τους Μακουριτάρι. Ο Ινδιάνος που άκουγε έκλεισε τα μάτια. «Η έκφραση του προσώπου του θυμίζει άνθρωπο σε μια εκστατική ευφορία, παρότι τα μάτια του παραμένουν ερμητικά κλειστά, λες και η εμπειρία είναι επώδυνη όσο και ευχάριστη». Για τον Γάλλο εξερευνητή εκείνη τη μέρα ο Μότσαρτ κάλυψε ένα χάσμα ανάμεσα σε πολιτισμούς και εποχές. Ο κύριος Γκρι βρίσκει αυτό το επεισόδιο, με τους Ινδιάνους της Βενεζουέλας να ακούν Μότσαρτ και να εκστασιάζονται, στο κλασικό σήμερα (αλλά αμε-

τάφραστο στα ελληνικά) «Ωκεανό του Ήχου» («Ocean of Sound», εκδ. Serpent's Tail, 1995) του Βρετανού μουσικού και συγγραφέα Ντέιβιντ Τουπ (David Toop), ένα εκπληκτικά πυκνό και άκρως βιωμένο αφήγημα για την ιστορία της ambient. Ο Τουπ δεν διευκρινίζει ποια σύνθεση του Μότσαρτ άκουσαν οι Ινδιάνοι, όσο το έψαξε βρήκε ότι επρόκειτο για την 26η Συμφωνία.

Αλλά ο κύριος Γκρι επιμένει πως δεν έχει σημασία «ποιον Μότσαρτ» άκουσαν τότε οι Ινδιάνοι. Για παράδειγμα, το νέο άλμπουμ που λάνσαρε η Harmonia Mundi, «Mozart 1 · 2 · 3 · 4 · solo · duo · trio · quartet», με τους Ζιλιέν Λιμπέρ (Julien Libeer), Πιερ Κολο-

Το νέο άλμπουμ που κυκλοφόρησε η Harmonia Mundi, «Mozart 1 · 2 · 3 · 4 · solo · duo · trio · quartet», με έργα μουσικής δωματίου του Β. Α. Μότσαρτ.

μπέ (Pierre Colombet), Ματέ Ζιτς (Mate Szuëcs) και Εκαρτ Ρούνγκε (Eckart Runge). Μια συνάτα για σόλο πιάνο (Piano Sonata No. 4 σε μι ύφεση μείζονα, Κ. 282), μια συνάτα για πιάνο και βιολί (Sonata for piano and violin No. 25 σε φα μείζονα, Κ. 377), ένα Piano Trio (No. 3 σε σι ύφεση μείζονα, Κ 502) και το περίφημο Κουαρτέτο για πιάνο και έγχορδα No. 1 σε σολ ελάσσονα Κ 478 απαρτίζουν αυτόν τον δίσκο. Λίγα αλλά emblematica, γνωστά ή και λιγότερο γνωστά έργα από την ανυπέρβλητη μουσική δωματίου που άφησε πίσω του ο Μότσαρτ, ερμηνευμένα με μαεστρία, ευαισθησία, ακρίβεια και έμπνευση από τη μικρή αυτή ομάδα των σύγχρονων μουσικών.

Ο Μότσαρτ παραμένει ένα μυστήριο. Ενα άκρως σαγηνευτικό μυστήριο. Το 1978, ταξιδεύοντας στα ίδια περίπου μέρη με τον Γάλλο εξερευνητή το 1950, ο Τουπ έβαλε ένα άλλο είδος μουσικής να ακούσουν μέλη της ίδιας φυλής. Ήταν από το «αγαπημένο του άλμπουμ» του Μάρβιν Γκέι, το «I Want You». Αντίδραση; Οι Ινδιάνοι άκουσαν προσεκτικά, γέλασαν πονηρά και μετά αδιαφόρησαν, ασχολούμενοι με τις επικείμενες εκλογές στη Βενεζουέλα. Αυτό δεν λέει κάτι για τον εκπληκτικό Μάρβιν Γκέι τόσο όσο για τη σχεδόν υπερβατική δυναμική της μουσικής του Μότσαρτ: πως το μερικό στην περίπτωση του έγινε μια για πάντα καθολικό, οικουμενικό.

Ζιλιέν Λιμπέρ, Πιερ Κολομπέ, Ματέ Ζιτς, Εκαρτ Ρούνγκε «Mozart 1 · 2 · 3 · 4 solo · duo · trio · quartet» Harmonia Mundi

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ο Νιλ Γιανγκ επί σκηνής, ανάμεσα στον Κιθ Ρίτσαρντς των Ρόλινγκ Στόουνς και στον Τσακ Μπέρι.

Πενήντα χρόνια νύχτα

Πολλές φορές είναι δύσκολο να γράφεις για κάτι. Στον βαθμό που είναι πάντα δύσκολο να γράφεις για στιδήποτε. Για παράδειγμα: δεν υπάρχει λόγος να γράψεις ένα κείμενο για το έκτο άλμπουμ του Νιλ Γιανγκ. Απλώς, το ακούς. Για μέρες. Κι επειδή το ακούς για μέρες, δεν σου χάζεις και, στο τέλος, θέλεις να γράφεις κάτι. Κι έτσι, την πατάς.

Είναι περίπου όπως με το «Borrowed Tune». Ο Γιανγκ έπαιζε το «Lady Jane» στο ράντζο του ξανά και ξανά έως το ξημέρωμα, μέχρι που ξέχασε τα ακόρντα και άρχισε να παίζει μια παραλλαγή τους: «Τραγουδάω αυτή τη δανεική μελωδία/ που πήρα από τους Στόουνς/ μόνος στο άδειο δωμάτιο/ ανίκανος να γράψω τη δική μου».

Κάθε κείμενο προσπαθεί να μιμηθεί μια μελωδία και επειδή δεν τα καταφέρνει, παραμένει κείμενο.

Δεν ξέρω αν το «Tonight's the Night» είναι ο καλύτερος δίσκος του. Σίγουρα είναι ο πιο σκοτεινός του. Επειδή όλα τα κομμάτια του πχογραφήθηκαν μέσα στις σκιές.

Ο κιθαρίστας του, Ντάνι Γουίτεν, πέθανε τέλη του '72 και, λίγους μήνες αργότερα, ο Μπρους Μπέρι, ο ρόουντι της μπάντας. Και οι δύο από ηρωίνη: «Ο Μπρους Μπέρι ήταν ένας εργαζόμενος άνθρωπος./ Είχε μια λάμψη στα μάτια./ Όταν σήκωσα το τηλέφωνο/ έμαθα πως είχε πεθάνει».

Κάπως έτσι ξεκινάει ο δίσκος. Και με τον ίδιο τρόπο τελειώνει. Οι δίσκοι είναι κύκλοι και οι ζωές, γραμμές.

Αγγελος της δυστυχίας

Το «Tonight's the Night» κυκλοφόρησε πριν από πενήντα χρόνια, τον Ιούνιο του '75. Όταν ήμουν φοιτητής, μου το χάρισε ένας φίλος σε αντιγραμμένη κασέτα. Το άκουσα. Αλλά δεν το άντεξα. Επρεπε να ζήσω λίγο παραπάνω, να χαρώ και να χάσω ανθρώπους, να ονειρευτώ και να ματαιωθώ, να σπαταληθώ και να εργαστώ, για να καταλάβω τι έδειχνε το εξώφυλλο. Οχι, δεν ήταν ο Γιανγκ ντυμένος μ' ένα λευκό κοστούμι κι ανασπκωμένο το δεξί χέρι, μπροστά στο μικρόφωνο. Ήταν ένας άγγελος της δυστυχίας που μας έφερνε άσχημες ειδήσεις, διασκεδάζοντας σε μαύρο φόντο: «Είμαι τρελός./ Τρώω ποπ κορν/ βλέποντας τηλεόραση».

Ο Νιλ δεν έλεγε πολλά. Αλλά τα έλεγε καλά. Ακόμα κι αν τα νέα ήταν σκατά.

Οι στίχοι του δεν ήταν περιπλοκοί, όπως του Ντίλαν. Ούτε έμοιαζαν με καρφιά, όπως του Λου Ριντ, για ν' αναφέρω δύο από τις βασί-

κές πηγές της σύγχρονης αμερικανικής μουσικής. Είχαν όμως μια βαθιά απλότητα, τόσο περιπλοκή, που καρφονόταν στο μυαλό σου.

Εξακολουθώ να πιστεύω πως το δίστιχο από το «On the Beach», του ομότιτλου δίσκου, είναι από τα καλύτερα πράγματα που γράφτηκαν ποτέ: «Πήγα για τη συνέντευξη στο ραδιόφωνο/ αλλά κατέληξα μόνος μπροστά στο μικρόφωνο». Αμπαξάνια, μοναξιά, απόγνωση. Και μια εικόνα τόσο καθαρή, σαν λάμα μαχαιριού τη νύχτα.

Ο Νιλ Γιανγκ γεννήθηκε στον Καναδά, μικρός νοσηλεύτης με πολιομυελίτιδα, ο πατέρας του δημοσιογράφος και συγγραφέας παράτησε την οικογένεια για το γράψιμο και ο Νιλ αφιερώθηκε στην κιθάρα. Εγινε γρήγορα γνωστός, παντρεύτηκε, χώρισε και παντρεύτηκε ξανά. Απέκτησε τρία παιδιά. Όλα με προβλήματα υγείας: επιληψία, εγκεφαλική παράλυση, επιληψία. Εγραψε τόνους μουσικής. Το σπίτι του κάρκε το '18: «Ξέρεις, χάνω./ Ξέρεις, κερδίζω./ Και ο κόσμος που κρέμεται σε

Ο Νιλ Γιανγκ δεν ήταν όμορφος ή άσχημος. Δεν είχε καλή ή κακή φωνή. Δεν ήταν καλός ή κακός στην κιθάρα. Δεν ήταν εκλεπτυσμένος. Ούτε ακατέργαστος. Δεν ήταν εξαιρετικά δημοφιλής. Δεν ήταν βέβαια άσημος. Ήταν τόσο σκοτεινός όσο φωτεινός μπορεί να είναι κανείς.

μια κλωστή/ δεν σημαίνει τίποτα».

Είναι Δευτέρα πρωί, κάνει τρελή ζέστη, αναγκάζομαι ν' ανοίξω το κλιματιστικό. Τώρα ακούω το «Come On Baby Let's Go Downtown», ένα τραγούδι που, ενώ δείχνει ευφορικό, είναι πνιγρό και κρύβει μέσα του μια παιχιά γρατζουνιά, επειδή μιλάει για ναρκωτικά και ντίλερ και καύσω-να και φιδία και δάκρυα στο κέντρο της πόλης. Επειτα, μπαίνει το «Mellow My Mind» και κλείνει η πρώτη πλευρά, νοητά. Δεν υπάρχουν πλευρές πια. Δεν υπάρχουν παύσεις.

Ο Νιλ Γιανγκ δεν ήταν όμορφος ή άσχημος. Δεν είχε καλή ή κακή φωνή. Δεν ήταν καλός ή κακός στην κιθάρα. Δεν ήταν εκλεπτυσμένος. Ούτε ακατέργαστος. Δεν ήταν εξαιρετικά δημοφιλής. Δεν

ήταν βέβαια άσημος. Ήταν τόσο σκοτεινός όσο φωτεινός μπορεί να είναι κανείς.

Επιπρόσθετο την ηλεκτρική σκηνή της δεκαετίας του '90 σε τέτοιο σημείο, που αν δεν υπήρχαν τα ακόρντα του δεν θα υπήρχε η σκηνή. Ίσως επειδή όταν χτυπούσε τις χορδές δεν έφτιαχνε ακόρντα, αλλά γέμιζε τσουβάλια με χρυσάφι και σκουριά.

Τα τραγούδια του ήταν εξομολογήσεις σε κίνηση. Ήταν τόσο απογυμνωμένα και προσωπικά που κατέληγαν να γίνουν εξομολογήσεις των ακροατών του, ενώ αυτός μεταμορφωνόταν σε εξομολογητή. Ο μουσικός βρίσκεται πάντα εν κινήσει. Ο ακροατής είναι ακίνητος.

Για μια εβδομάδα άκουγα μόνο ένα τραγούδι. Το άκουσα αμέτρητες φορές στο ριπίτ, ακόμη κι όταν κοιμόμουν. Σχεδόν δεν έβγαινα από το σπίτι. Υπάρχουν καμιά δεκαριά τραγούδια του Νιλ Γιανγκ που όταν τα ακούς, πιστεύεις πως είναι το καλύτερό του. Το «Albuquerque» είναι ένα απ' αυτά.

Ζηλεύω

Η αλήθεια είναι πως με αφορμή αυτό το τετράλεπτο κομμάτι γράφω το άρθρο. Επειδή το ζηλεύω. Επειδή όταν το ακούω σκέφτομαι ένα αυτοκίνητο να τρέχει στην εθνική οδό κι ένα βρωμόσκυλο στο πίσω κάθισμα κι ένα βουνό κι ένα ξύλινο σπίτι και τη νύχτα. Ίσως το ακούω επειδή πχογραφήθηκε κάποιον Σεπτέμβρη, ακριβώς ένα χρόνο πριν γεννηθώ, και κυκλοφόρησε λίγο πριν γίνω ενός έτους.

Ποιος ξέρει; Τρυπώνεις σαν ποντίκι σε μερικά τραγούδια και δεν θέλεις να ξαναβγεις στον υπόνομο: «Θα σταματήσω όπου μπορώ/ θα παραγγείλω τηγανιτά αυγά και ζαμπόν/ κάπου που δεν θα τους νοιάζει ποιος είμαι».

Ακούω το «Tired Eyes», ένα τραγούδι που έχει φτιαχτεί από ρωγμές στη φωνή, και μου είναι δύσκολο να μη συμπαρασταθώ στα στελέχη της δισκογραφικής εταιρείας, που όταν άκουσαν τις πχογραφήσεις, δόλωσαν στον Νιλ Γιανγκ πως αν κυκλοφορούσε ο δίσκος η καριέρα του θα καταστρεφόταν. Κι αυτός τους άκουσε κι έβγαλε τον δίσκο. Και η καριέρα του καταστράφηκε: «Σε παρακαλώ, ακολούθησε τη συμβουλή μου./ Ανοίξε τα κουρασμένα μάτια». Κι εμείς τα ανοίξαμε. Αλλά ήταν νύχτα.

Ο δίσκος τελειώνει κι ενώνεται με την αρχή. Είναι ο τέλειος μαύρος κύκλος. Αλλά όχι η ζωή. Η ζωή είναι γραμμή. Αλλά το έγραψα ήδη αυτό και δεν μου αρέσει να επαναλαμβάνομαι.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΗΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΑΣΕπιμέλεια:
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣΓΕΩΡΓΙΑ ΚΟΥΛΕΡΜΟΥ
Οδός Καντάρας 1
Μυθολογική βιογραφία
εκδ. Μελάνι, 2025, σελ. 153

Η Γεωργία Κουλέρμου ταξιδεύει στη Μεσόγειο και σκιαγραφεί την ιστορία της οικογένειας που έζησε στην οδό Καντάρας 1, στην Αμμόχωστο, που ξεκίνησε από το Καστελόριζο. Γράφει ουσιαστικά για τη μνήμη και προσπαθεί να την ακουμπήσει, ακόμα και αν αυτή πονάει. Με αυτή τη μυθολογική βιογραφία η Κουλέρμου προσπαθεί να αφήσει ακόμα ανοικτούς κάποιους από τους πόρους της μνήμης, άλλωστε ακόμα μπορεί κάποιος να δει τη γεγονότα της οδού Καντάρας, στην ενορία του Αγίου Νικολάου της Αμμοχώστου. Ενδιαφέρον έχει πως ξεκινάει η διήγηση, με τους ήχους της λύρας και από πίσω η θάλασσα, και τελειώνει με το πρελούδιο του Σοπέν, και με τη θάλασσα της Αμμοχώστου πάντοτε παρούσα. Η νεότερη και η σύγχρονη ιστορία του τόπου παρουσιάζεται μέσα από τις περιπέτειες του Μικέλη, της Μαργαρίτας, και άλλων πολλών. Η Γεωργία Κουλέρμου θυμάται, συμπλέκει και καταγράφει ιστορίες, τόπων μεγάλων και μικρών, που έμελλε ωστόσο να καταγραφούν στη συλλογική μνήμη της οικογένειας και της Αμμοχώστου. Της πόλης που εδώ και 51 χρόνια παραμένει σε «στάση», με τα πλακάκια του σπιτιού της οδού Καντάρας 1, στην ενορία του Αγίου Νικολάου να περιμένουν τα βήματα των ενοίκων του ή έστω τη λαλιά τους. Παρουσίαση του βιβλίου στη Λευκωσία: Τετάρτη 25 Ιουνίου, ώρα 7:00 μ.μ. στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου (Αίθουσα Ανδρέα Παπαλιδή). Το βιβλίο θα παρουσιάσει ο δρ Γιάννης Τουμαζής, διευθυντής του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ

ΕΥΗ
ΚΑΡΚΙΤΗ

Η Εύη Καρκίτη είναι δημοσιογράφος, ραδιοφωνική παραγωγός, δημιουργός και συντονίστρια της ομάδας πολιτιστικών περιηγήσεων Thessaloniki Walking Tours. Διηγήματά της έχουν δημοσιευθεί σε λογοτεχνικά περιοδικά και σε μια ανθολογία. «Ο Ιερώνυμος στην έρημο» (Κριτική, 2025) είναι το πρώτο της βιβλίο.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Και πλάι στο κρεβάτι και πάνω στο γραφείο μου έχω αυτή την εποχή βιβλία του Τόμας Μπέρνχαρντ και της Φλερ Γιέγκι για τις ανάγκες μιας ακαδημαϊκής εργασίας, με τις ημερομηνίες παράδοσης να πιέζουν πλέον ασφυκτικά. Αν και μπορεί κανείς να εντοπίσει αρκετές διαφορές μεταξύ τους, στον τρόπο που τους διαβάζω, εντοπίζω και πολλά κοινά. Ανάμεσα σε αυτά είναι η στάση τους στο φαινόμενο της οικογένειας, μπορούν να γίνουν ανελέητοι, στον αυτοσαρκασμό, στην αδιαφορία τους για λυτρωτικές λύσεις, στους αεχαστους, αντισυμβατικούς χαρακτήρες των βιβλίων τους.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Σύμφωνα με τον Μικαέλ Λεβί την έμπνευση για τη «Δίκη» του Κάφκα δεν πρέπει να την αναζητήσουμε σε ένα φανταστικό μέλλον αλλά σε ιστορικά γεγονότα του καιρού του και στις μεγάλες αντισημιτικές δίκες της εποχής. Ανάμεσα σ' αυτές και τη δίκη του 16χρονου Λέοπολντ Χίλσνερ, ο οποίος γλίτωσε τελικά την καταδίκη σε θάνατο χάρη σε μια εκστρατεία που οργάνωσε ο μέλλων πρόεδρος της Τσεχοσλοβακίας, Τομάς Μάσαρικ. Ο Κάφκα είχε καταλάβει, ισχυρίζεται ο Λεβί στο βιβλίο του, την ανησυχτική βαρύτητα αυτής της περιπέτειας.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο;

Παραδόξως από την «Τζέιν Εϊρ», όταν με έπιασαν να τη διαβάζω στην Α΄ Γυμνασίου μέσα στην τάξη την ώρα του μαθήματος. Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε αλλά πάντα αγαπώ αυτό το βιβλίο και ίσως να μην είναι τυχαία η αλλαγή που γίνεται στην πρόσληψη, αρκεί κανείς να σκεφτεί πρόσφατες κινηματογραφικές μεταφορές.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.

Πολύ νωρίς το πρωί στο κρεβάτι μου, πριν με πάρει μαζί της η μέρα και οι υποχρεώσεις της. Την ίδια ώρα προτιμώ και να γράφω. Η συγκέντρωση είναι ένα από τα δώρα που σου προσφέρει το πολύ πρωινό ξύπνημα, κρίμα να πηγαίνει αναξιοποίητο.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε;

Επληττα κάποτε με τις βιογραφίες. Όμως πλέον το είδος το υπηρετούν δεξιότεχνες ή ακόμη και μεγάλοι συγγραφείς. Απόδειξη, οι βιογραφίες του Τόμας Μαν αλλά και του Χένρι Τζέιμς από τον Κολμ Τόμπιν. Η μέθοδός του είναι διαφορετική από των παραδοσιακών βιογράφων, όμως το αποτέλεσμα είναι καθηλωτικό.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Να ανατρέψει τις βεβαιότητές μου για τον κόσμο, τους ανθρώπους, τη ζωή, τη γραφή. Να μετακινεί κάτι μέσα μου, να μου δίνει την ευκαιρία να σκεφτώ διαφορετικά τα πράγματα. Ο Ζέμπαλντ, ο Μπέρνχαρντ, η Γιέγκι, αυτό μου το έχουν προσφέρει απλόχερα.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία;

Στο κομμάτι αυτό τα πιο μεγάλα όνειρά μου έχουν πραγματοποιηθεί, αν και όχι πάντα με αξιόλογες ταινίες. Ίσως κάποτε ξημερώσει η μέρα και δούμε μια ενδιαφέρουσα «Οδύσσεια» ή ακόμη καλύτερα μια «Ιλιάδα».

Τι είναι εκείνο που βασανίζει περισσότερο τις δύο αδελφές στο βιβλίο «Ο Ιερώνυμος στην έρημο»;

Το παρελθόν, τα παιδικά τραύματα που γίνεαν χωρίς φροντίδα, η αδυναμία τους να τοποθετήσουν τον εαυτό τους στην αλυσίδα της ζωής, να βρουν τη θέση τους στον κόσμο. Θα χρειαστεί να καταφύγουν στον κόσμο της φαντασίας ώστε να μπορέσουν να ενπλιωθούν, να διεκδικήσουν ένα κάποιο μέλλον, να απαντήσουν στο ερώτημα «τι είναι πραγματικό».

Το βιβλίο σας εστιάζει σε σύγχρονα κοινωνικά θέματα. Ποια είναι τα μηνύματα που μεταδίδει στον αναγνώστη;

Μερικές φορές όσο κι αν τους πολεμήσουμε οι δαίμονές μας δεν μας εγκαταλείπουν. Εξάλλου είναι ένα με εμάς, μας διαμόρφωσαν σε τέτοιο βαθμό που είναι αδύνατον να τους διακρίνουμε. Ας ζήσουμε λοιπόν σύμφωνα με αυτούς, με την προϋπόθεση όμως πρώτα να τους αναγνωρίσουμε και να κατανοήσουμε τη φύση τους.

Ένα σπίτι με «στρώσεις» Ιστορίας

Κάθε διατηρητέο που επιστρέφει στη ζωή είναι ένα μεγάλο δώρο στην πόλη

ΠΡΙΝ

Το σπίτι χτίστηκε γύρω στο 1910 και, με βάση τις ιστορίες που έχουν επιβιώσει μέχρι σήμερα, κατά τη διάρκεια των βομβαρδισμών από τους Γερμανούς το υπόγειο ήταν καταφύγιο για τα παιδιά της γειτονιάς.

Οσες φορές και να το σκεφτώ, δεν το μετανιώνω. Δεν μπορώ να διανοηθώ ότι θα τα κατέστρεφα κάνοντας ότι δεν τα είδα. Ευτυχώς στάθηκε τυχερή γιατί βρέθηκαν στον δρόμο μου κάποιοι άνθρωποι, τεχνίτες σπάνιοι, με αγάπη μεγάλη για τη δουλειά τους, στους συντηρητές έργων τέχνης αναφέρομαι, οι οποίοι όχι μόνο δεν θέλησαν να εκμεταλλευθούν οικονομικά το πολύ δύσκολο έργο που είχαμε μπροστά μας, αλλά και με στήριξαν από την πρώτη ημέρα μέχρι την τελευταία».

Η καταγγελία

Λίγο πριν από την ολοκλήρωση της αποκατάστασης, λίγο έλειψε το έργο να τιναχτεί στον αέρα. «Τον προηγούμενο Ιούνιο μου ήρθε ξαφνικά μια καταγγελία, απολύτως ανυπόστατη και ψευδής, βάσει της οποίας όμως η πολεοδομία εξέδωσε ένα τεράστιο πρόστιμο μαζί με εντολή διακοπής εργασιών που διήρκεσε τέσσερις μήνες. Στην αρχή, όταν πήγα να βρω το δικό μου με ένα βουνό σχέδια, έγγραφα, συμβόλαιο, άδειες κ.λπ., μου είπαν “ναι, φυσικά είναι προφανές ότι έχετε δικό, όμως εφόσον έχει καταχωρισθεί η καταγγελία, τώρα θα πρέπει να κριθεί από το ΣΥΠΟΘΑ”. “Ωραία”, είπα και εγώ, “και τότε συνεδριάζει το ΣΥΠΟΘΑ;”. “Η αναμονή αυτή τη στιγμή είναι 2,5 χρόνια”, μου απάντησαν. Όπως καταλαβαίνατε, πήγα να τρελαθώ. Είχα μόλις πουλήσει ένα ακίνητο προκειμένου να μπορέσω να αντιμετωπίσω το κόστος της αποπεράτωσης του έργου. Επιχειρηματικά για εμένα, το να περιμένω άλλα 2,5 χρόνια για να μπορέσω να προχωρήσω και να τελειώσω το έργο, σήμαινε καταστροφή. Δεν θέλω να μπω σε περισσότερες λεπτομέρειες. Αποφάσισα να αντιμετωπίσω αυτό που συνέβαινε με τον καλύτερο τρόπο που μπορούσα. Βρήκα ένα εξειδικευμένο δικηγорικό γραφείο σε πολεοδομικά θέματα, άρχισα να μαζεύω ένα σωρό έγγραφα, παλιά ρυμοτομικά σχέδια της Αθήνας, κτηματολογικά αποσπάσματα, φωτοαναλύσεις και φωτοερμηνείες αεροφωτογραφιών από τοπογράφους, συνεργάστηκα με ένα γεωλόγο, καθηγητή στο Μετσόβιο, που πήρε δείγμα από τον τοίχο, το ανέλυσε με ακτίνες Χ στα εργαστήρια του Πολυτεχνείου και αποδείχθηκε ότι ο τοίχος μου

έχει κτιστεί το 1908. Και όλα αυτά προκειμένου να αποδείξω ότι δεν είμαι ελέφαντας. Κάπως έτσι, τον Οκτώβριο, ξέμπλεξα και πήρα την έγκριση για να μπορέσω να συνεχίσω τις εργασίες και να ολοκληρώσω. Θα μπορούσε δηλαδή μια ανυπόστατη καταγγελία, σε συνδυασμό με τις πάρα πολύ αργές διαδικασίες των ελεγκτικών μηχανισμών του Δημοσίου, να είναι η χαριστική βολή».

Σώζεται η παλιά Αθήνα;

Διαρκώς επανέρχεται το ζήτημα της διάσωσης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Αθήνας. Κατά καιρούς έχουν γίνει εξαγγελίες, ουσιαστικά όμως η πολιτεία δεν επενδύει σε αυτό το κεφάλαιο, δεν παρέχει σοβαρά χρηματοδοτικά εργαλεία σε όσους αναλαμβάνουν να σώσουν το κτιριακό παρελθόν της πόλης, ούτε τους διευκολύνει στις διαδικασίες.

«Αυτή η κουβέντα είναι πολύ μεγάλη. Η πολιτεία όχι μόνο δεν επενδύει στην αρχιτεκτονική κληρονομιά, αλλά τα εμπόδια που φέρνει είναι σχεδόν αζεπέραστα. Σκεφτείτε ότι χρειάστηκα τρία χρόνια μόνο για να πάρω την οικοδομική άδεια στα χέρια μου. Οσο για τη στήριξη και χρηματοδότηση, αρκεί να πω μόνο ένα πράγμα. Έκανα αίτηση για την επιδότηση που δικαιούμουν από το πρόγραμμα “Πρόσοψη” για την αποκατάσταση και αισθητική αναβάθμιση κτιρίων της Αθήνας. Έπειτα από αναμονή δύομισι χρόνων, και ένα σωρό δικαιολογητικά και έγγραφα που χρειάστηκε να προσκομίσω, έλαβα 4.522 ευρώ. Σταγόνες στον ωκεανό, όμως από την άλλη σκέφτομαι ότι δεν μου τα χρωστούσαν κιόλας. Όπως και να έχει, όταν ένας ιδιώτης πάρει την απόφαση να επενδύσει τα χρήματά του, τον χρόνο και τον κόπο του για να διασώσει τον κτιριακό πλούτο της Αθήνας, δεν επιτρέπεται να έχει την πολιτεία απέναντί του αλλά δίπλα του, να τον στήριζει σε κάθε βήμα. Ένα διατηρητέο που επιστρέφει στη ζωή είναι πρώτα από όλα ένα μεγάλο δώρο στην πόλη και μετά στους ανθρώπους που θα το κατοικήσουν. Από αυτή την άποψη, τη μεγαλύτερη χαρά την έχω πάρει από ανθρώπους της γειτονιάς, λ.χ. τον Γιώργο με το συνεργείο αυτοκινήτων δίπλα, και όλους όσους ήρθαν συγκινημένοι να δουν το σπίτι όταν αφαιρέσαμε τις λαμαρίνες».

Τρία χρόνια για την άδεια

Η πολιτεία όχι μόνο δεν επενδύει στην αρχιτεκτονική κληρονομιά, αλλά τα εμπόδια που φέρνει είναι σχεδόν αζεπέραστα. Σκεφτείτε ότι χρειάστηκα τρία χρόνια μόνο για να πάρω την οικοδομική άδεια στα χέρια μου.

Της **ΓΙΟΥΛΙΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Ήταν για χρόνια ένα εγκαταλειμμένο και κακοποιημένο κτίριο, ένα ερείπιο. Σήμερα, όποιος περνάει από τη Μισαραλιώτου, το δρομάκι στη σκιά της Ακρόπολης, ξεκουράζει το βλέμμα του στον αριθμό 4. Το διώροφο του 1910 μόλις αποκαλύφθηκε πλήρως αποκατεστημένο, έτοιμο να συνεχίσει τη ζωή του στην πόλη που γεννήθηκε πριν από περίπου 115 χρόνια. Για την ιδιοκτήριά του, αρχιτέκτονα, Μαρίνα Μπριδιμήρη, η διαδικασία αποκατάστασης δεν ήταν απλώς μια δημιουργική περιπέτεια, αλλά ένα «μεταπτυχιακό», όπως χαρακτηριστικά λέει, ενώ αφηγείται την πολυκύμαντη πορεία της αναγέννησης του κτιρίου, που συνολικά κράτησε 6,5 χρόνια.

«Πήρε τρία χρόνια για να εκδοθεί η οικοδομική άδεια. Για οικοδομική άδεια που αφορά ένα κτίριο χαρακτηρισμένο με ΦΕΚ ως διατηρητέο και μνημείο χρειάζεται: 1) άδεια από την Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων, 2) άδεια από την Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, 3) άδεια από το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής, 4) άδεια από την πολεοδομία. Με τεράστιες αναμονές η κάθε υπηρεσία, με πολύ κυνηγητό, με πολλές και σύνθετες διαδικασίες. Πρέπει να πω, βέβαια, ότι σε όλη αυτή την εμπειρία με το Δημόσιο ήρθα σε επαφή και με υπαλλήλους αποτελεσματικούς που με βοήθησαν πολύ. Κοιτάζετε, γνωρίζα εξ αρχής ότι δεν πρόκειται για κάτι απλό. Σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορούσα να φανταστώ τι θα αντιμετωπίζα. Αποφάσισα να μπω σε αυτή την περιπέτεια με οδηγό την καρδιά μου και το όνειρό μου να καταφέρω να «σώσω» και να δώσω καινούργια ζωή σε ένα κτίριο των αρχών του 20ού αιώνα με μια μικρή αυλή, κοντά στην Ακρόπολη.

»Ανέκαθεν άλλωστε με απασχολούσε και με γοήτευε ιδιαίτερα το πώς ξαναγεννιέται ένα σπίτι. Τελειόφοιτη στο σχολείο, πριν από περίπου 30 χρόνια, όταν ο καθένας από εμάς έπρεπε να μιλήσει για ένα θέμα της επιλογής του, εγώ έδωσα μια ομιλία με θέμα “Η Αθήνα ακόμα καταστρέφεται”. Βασικές πηγές μου ήταν δύο emblematicές εκδόσεις: “Νεοκλασικά της Αθήνας και του Πειραιά” του Σ. Β. Σκοπελίτη και “Η

Νεοκλασική Αθήνα” του Παύλου Μυλωνά, βιβλίο που πραγματεύεται την καταστροφή της Αθήνας λόγω της αντιπαροχής και της άναρχης δόμησης».

«Καλύτερα ξήλωσέ τα»

Σύμφωνα με τα συμβόλαια, το σπίτι χτίστηκε γύρω στο 1910 και, με βάση τις ιστορίες που έχουν επιβιώσει μέχρι σήμερα, κατά τη διάρκεια των βομβαρδισμών από τους Γερμανούς το υπόγειο ήταν καταφύγιο για τα παιδιά της γειτονιάς. Αργότερα η οικογένεια που ζούσε εκεί, στη διάρκεια του Εμφυλίου «σκόρπισε» στην Ευρώπη για πολιτικούς λόγους, ενώ στη συνέχεια το σπίτι κατοικήθηκε από μια άλλη οικογένεια μέχρι τις αρχές του '90. Μετά άρχισε η παρακμή. Εφόσον έπαψε να κατοικείται, έγινε στέγη για χρήστες ναρκωτικών, κάποια στιγμή πήρε φωτιά, από ανοίγματα στη στέγη του πέρασε νερό και έτσι κατέρρευσε η εσωτερική σκάλα, μέρος των δαπέδων και των ταβανιών. Ένα σπίτι με «στρώσεις» ιστορίας κρύβει πάντοτε εκπλήξεις. «Αναμφίβολα», λέει η Μ. Μπριδιμήρη. «Ξεκινώντας τις εργασίες αποκατάστασης, κάτω από σοβάδες και πολλά στρώματα χρωμάτων τυχαία ανακαλύψαμε οροφωγραφίες και περιμετρικά στους τοίχους πασαμμέντα. Συζητώντας με συναδέλφους αρχιτέκτονες αλλά και κατασκευαστές, όλοι σχεδόν μου έλεγαν “πού πας να μπλέξεις, καλύτερα ξήλωσέ τα, κάηκες αν τα δουν, δεν θα τελειώσεις ποτέ, θα τα πληρώσεις χρυσά”. Και η πρακτική θα πρέπει να ξέρετε ότι είναι γνωστή και ευρύτατα διαδεδομένη. Βάζεις κάποιον μέσα με ένα κομπρεσέρ και τα εξαφανίζει μέσα σε λίγες ώρες. Εγώ, για τους δικούς μου λόγους, το είδα τελείως διαφορετικά. Αισθάνθηκα υποχρέωση να καταφέρω να σώσω ό,τι μπορούσε να σωθεί από τον κόπο πολλών ανθρώπων, που πριν από τόσα χρόνια, με πολύ μεράκι και αγάπη, σπατάλησαν ατελείωτο χρόνο για να σχεδιάσουν και να χρωματίσουν με απίθανες λεπτομέρειες πολλά τετραγωνικά μέτρα ταβανιών. Στο πασαμμένο, σε όλη την περίμετρο του ταβανιού του διαδρόμου του ισογείου, βρήκαμε ζωγραφισμένες καρδιές με θαυμαστικά. Και στο αντίστοιχο πασαμμένο του πρώτου ορόφου βρήκαμε κύματα. Και πολλά πολλά άλλα.

Η διαδικασία αποκατάστασης του κτιρίου για την ιδιοκτήριά του, αρχιτέκτονα Μαρίνα Μπριδιμήρη, δεν ήταν απλώς μια δημιουργική περιπέτεια, αλλά ένα «μεταπτυχιακό», όπως λέει χαρακτηριστικά.

Κάτω από σοβάδες και στρώματα χρωμάτων, ανακαλύφθηκαν οροφωγραφίες. Η Μαρίνα Μπριδιμήρη έκλεισε τ' αυτιά της στις συμβουλές ανθρώπων του χώρου και τις διέσωσε. Σήμερα είναι το σύμπτωμα του σπιτιού, μαζί με τη μικρή αυλή.

ΜΕΤΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ
Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Η απόφαση της καλοσύνης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΖΑΜΙΩΤΗΣ
Θα πέσει η νύχτα
εκδ. Μεταίχμιο
σελ. 717

Μετά έξι χρόνια συγγραφικής απουσίας, ο Κωνσταντίνος Τζαμιώτης επανεμφανίζεται με ένα μεγάλο μυθιστόρημα. Η πλοκή καλύπτει μόλις μία διετία, 2021-2023, ωστόσο στις επτακόσιες δεκαεπτά σελίδες απλώνεται ένα σύνθετο ανάπτυγμα της ελληνικής πραγματικότητας σε βάθος χρόνου. Αλλωστε η αρχή εκτυλίσσεται πολλά χρόνια πριν, με κατακλείδα ένα έγκλημα, το άγος του οποίου φέρει ο πρωταγωνιστής του βιβλίου, ο Λευτέρης Διαμαντόπουλος, άρχων μιας δυναστείας του Θεσσαλικού Κάμπου. Γύρω του περιφέρονται οικείοι και άγνωστοι, που ο καθένας με τον χαρακτήρα του αναδεικνύει τη διχοστασία που κυβερνά τόσο τον Λευτέρη όσο και τα άλλα πρόσωπα του μυθιστορήματος, τη διχοτόμησή τους μεταξύ φωτός και ερέβους. Μέσα στον πυρήνα του καλού σοβεί το κακό, και αντιστρόφως. Κάποια στιγμή ο καθένας υποχρεώνεται «να σκεφτεί τι θα κάνει πριν πέσει η νύχτα».

Η κόρη του Λευτέρη, η Αζία, είχε ταχθεί στη σωτηρία του πλανήτη. Μόνο όταν συναντά τον υλοτόμο Πέτρο σε ένα δάσος στη Χαλκιδική αισθάνεται την πρότερη ζωή της ρηκή και φτηνή. Ο Πέτρος πρότεινε με τη στάση του ένα εντιμότερο μοντέλο ύπαρξης. Η Αζία καλείται να πάρει μια απόφαση, να βρει την τόλμη να λοξοδρομήσει από την προδιαγεγραμμένη πορεία της και να μείνει στο δάσος του Πέτρου. Επρόκειτο για τη δοκιμασία της ανάληψης της ευθύνης, του εαυτού και του άλλου.

Με αυτό το ζωτικό ερώτημα αναμετριούνται και άλλοι χαρακτήρες του βιβλίου. Ο Γιάννης, για παράδειγμα, που συντηρεί με τον αδελφό του, Γιώργο, ένα καθαριστήριο στην πλατεία Βικτωρίας, αδυνατεί να αποτολμήσει το άλμα που θα τον διασώσει από τον φαύλο εαυτό του. Παραμένει δέσμιος των σκοτεινότερων πτυχών του, τρώφει σε ένα ιδιωτικό κολαστήριο βρωμιάς, εξαχρείωσης και βίας. Ενδεχομένως η κακότητα του ήταν ένας τρόπος να αντιτίθεται στην παραίτηση του αδελφού του. Μπορεί κάποτε ο Γιώργος Στάλας να ήταν μάγκας, αλλά τώρα ήταν ένας μίζερος σαραντάρης που κάθε βράδυ τον έπαιρνε ο ύπνος μπροστά στην τηλεόραση.

Σε πλήρη αντίστιξη με τους λούμπεν αδελφούς, έρχονται δύο απόλυτα θετικοί χαρακτήρες. Ο ένας είναι ο Νίκος, ιστορικός, που εργάζεται σε ένα επαρχιακό γυμνάσιο της Μεσσηνίας. Οπως ο Γιώργος, ένιωθε και εκείνος να ενδιαίρει ολόένα και περισσότερο στην ανία. Ωστόσο, ακόμη αντιστεκόταν, γραπωμένος από αυτό που θεωρούσε ως το μείζον κα-

σος, να βρει την τόλμη να λοξοδρομήσει από την προδιαγεγραμμένη πορεία της και να μείνει στο δάσος του Πέτρου. Επρόκειτο για τη δοκιμασία της ανάληψης της ευθύνης, του εαυτού και του άλλου.

Με αυτό το ζωτικό ερώτημα αναμετριούνται και άλλοι χαρακτήρες του βιβλίου. Ο Γιάννης, για παράδειγμα, που συντηρεί με τον αδελφό του, Γιώργο, ένα καθαριστήριο στην πλατεία Βικτωρίας, αδυνατεί να αποτολμήσει το άλμα που θα τον διασώσει από τον φαύλο εαυτό του. Παραμένει δέσμιος των σκοτεινότερων πτυχών του, τρώφει σε ένα ιδιωτικό κολαστήριο βρωμιάς, εξαχρείωσης και βίας. Ενδεχομένως η κακότητα του ήταν ένας τρόπος να αντιτίθεται στην παραίτηση του αδελφού του. Μπορεί κάποτε ο Γιώργος Στάλας να ήταν μάγκας, αλλά τώρα ήταν ένας μίζερος σαραντάρης που κάθε βράδυ τον έπαιρνε ο ύπνος μπροστά στην τηλεόραση.

Σε πλήρη αντίστιξη με τους λούμπεν αδελφούς, έρχονται δύο απόλυτα θετικοί χαρακτήρες. Ο ένας είναι ο Νίκος, ιστορικός, που εργάζεται σε ένα επαρχιακό γυμνάσιο της Μεσσηνίας. Οπως ο Γιώργος, ένιωθε και εκείνος να ενδιαίρει ολόένα και περισσότερο στην ανία. Ωστόσο, ακόμη αντιστεκόταν, γραπωμένος από αυτό που θεωρούσε ως το μείζον κα-

Στις 717 σελίδες του μυθιστορήματος του Κωνσταντίνου Τζαμιώτη η αφήγηση εκτείνεται χειμαρρώδης και εξόχως προμελετημένη μέχρι την τελευταία σελίδα.

θήκον του, «να ολοκληρώσει την έρευνά του για τους άταφους Έλληνες στρατιώτες της Αλβανίας του Ελληνοϊταλικού Πολέμου». Εχει σημασία πως στο βιβλίο οι μόνοι που μιλούν σε πρώτο πρόσωπο είναι δύο διδυμα αδέρφια, τα οστά των οποίων περιμένουν τη δικαίωση του Νίκου. Η φωνή των νεκρών ανήκει αποκλειστικά σε εκείνους. Αταλάντευτος στην πίστη του στο καλό παραμένει και ο Βασίλακας ο Κιντής, ο οποίος κάθε πρωί, κυλώντας στη μεθόριο του υποστατικού του Διαμαντόπουλου πάνω σε αναπνρικό αμαξίδιο, μάζευε τα σκουπίδια.

Ο πιο πολύπλοκος και συνεπώς πιο ενδιαφέρων χαρακτήρας είναι ο Βαγγέλης, ξάδελφος του Διαμαντόπουλου και επιστάτης του κτήματος. Στο σκιαγράφημά του εξεικονίζεται η ψυχοβόρα διαπάλη ανάμεσα στο καλό και στο κακό. Ο Βαγγέλης, έρμαιο αντίρροπων δυνάμεων, σπαράσσεται από την ανικανότητά του να αντιταχθεί στη βαρβαρότητα. Η εύθραυστη καλοσύνη του κομματιάζεται από τις σκαίτερες ενορμήσεις του θυμικού του. Και τελικά πληρώνει το αλγεινότερο τίμημα.

Το μυθιστόρημα του Τζαμιώτη συνιστά απόρροια δριμύτατου θυμού, αλλά και υψηλότητας συγγραφικής τεχνικής. Στην απρόσκοπτη

ροή της αφήγησης εγκιβωτίζονται πολυάριθμοι διάλογοι, αριστοτεχνικά κωμωμένοι στο κείμενο, ενόσω ο τρίτοπρόσωπος αφηγητής επιτρέπει στα πρόσωπα, με ανεπαίσθητες αποσύρσεις, να εκφέρουν το ιδιαίτερο πχόχρωμά τους. Η τεράστια αφήγηση εκτείνεται χειμαρρώδης και εξόχως προμελετημένη μέχρι την τελευταία σελίδα. Οπωςδήποτε εντυπωσιάζει και η μεθοδικότητα με την οποία ο Τζαμιώτης φέρνει αντιμέτωπους ήρωες φαινομενικά άσχετους μεταξύ τους, αποκαλύπτοντας ανύποπτες αλληλοσυνδέσεις και συνεκδοχικά την απόλυτη εξάρτηση του εγώ από τον άλλο. Και όλα αυτά δίχως να παρεκκλίνει στιγμή από τη θεμελιακή στόχευσή του, την πρόταξη ενός αξιακού κώδικα, έρμα μιας ηθικής υπόστασης.

Το ζήτημα της ηθικότητας δεσπόζει στις σελίδες και τίθεται σε όλους τους ήρωες. Σε έναν κόσμο αχρείο, άσχημο και βίαιο, ποιος αντέχει να γίνει αυτός που οφείλει να είναι; Από την έκβαση σε αυτή τη «βάνουση αναμέτρηση με το σκοτάδι» δεν κρίνεται μόνο το μέγεθος μιας ζωής, αλλά και το μέλλον του κόσμου. Συχνά οι συνθησιμένοι άνθρωποι είναι φορείς μεγάλων υποθέσεων. Και το μυθιστόρημα του Τζαμιώτη είναι κυριολεκτικά και μεταφορικά μεγάλο.

5TH CYPRUS WUSHU CHAMPIONSHIP

TAOLU — JUNIOR SANDA — SANDA

SATURDAY JULY 5, 2025

AGIOS DOMETIOS SPORTS CENTRE

DOORS OPEN AT 8AM

ENTRY DONATION FEE €5

ORGANISED BY

MEDIA SPONSOR

MEMBER OF

cywuf.org

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΜΕ ΑΠΟΨΗ

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Ο σολίστ του βιολιού Νόα Μπέντιξ-Μπάλγκλεϊ απέδωσε έξοχα την ανάλαφρη διάθεση που είναι τόσο χαρακτηριστική πολλών συνθέσεων του Μέντελσον.

Εξοχος Μέντελσον από τον Μπέντιξ-Μπάλγκλεϊ

Σε απόσταση ανάσας από την κοινή εμφάνιση της ελληνικής ορχήστρας νέων Underground και της Φιλαρμονικής Νέων του Βρανδεμβούργου, δηλαδή δύο ορχηστρών με νέους μουσικούς, ένα ακόμα ανάλογο σύνολο, η Ελληνική Συμφωνική Ορχήστρα Νέων (ΕΛΣΟΝ), εμφανίστηκε στις 6 Μαΐου στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης». Διύθυσε ο Διονύσιος Γραμμένος, ενώ σολίστ στο Κοντσέρτο για βιολί του Φέλιξ Μέντελσον Μπαρτόλντι ήταν ο Νόα Μπέντιξ-Μπάλγκλεϊ.

Η βραδιά ξεκίνησε με τη «Φαντασία σε ένα θέμα του Τόμας Τάλις», έργο του Βρετανού συνθέτη Ραλφ Βον Ουίλιαμς, που πρωτοπαρουσιάστηκε το 1910. Όπως και για αρκετές ακόμα συνθέσεις του, ο Βον Ουίλιαμς άντλησε έμπνευση από τη μουσική της αγγλικής Ανα-

Μπάνου, όσο και του Ολλανδού Ρόντο Νάικοφ, που συμμετείχε στην ΕΛΣΟΝ αναλαμβάνοντας την πρώτη βιόλα.

Μουσικοί διάλογοι

Εξαιρετική υπήρξε η ερμηνεία του δημοφιλούς Κοντσέρτου για βιολί του Φέλιξ Μέντελσον Μπαρτόλντι. Το έργο, που πρωτοπαρουσιάστηκε το 1845, είναι ένα από τα πρώτα που γράφθηκαν σε συνεργασία με επαγγελματία ερμηνευτή, καθώς ο Μέντελσον συμβουλευτηκε γι' αυτό τον φίλο του Φέρντιναντ Ντάβιντ, δεξιότεχνη βιολονίστα και εξάρχοντα της ορχήστρας Γκεβάντχαους της Λειψίας. Ο Νόα Μπέντιξ-Μπάλγκλεϊ, πρώτος εξάρχων της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Βερολίνου, ανταποκρίθηκε σε όλες τις πιτυχές της μουσικής του Μέντελσον. Κατ' αρχάς διέθετε την τόσο ευχάριστη και διόλου αυτονόγητη τονική ακρίβεια, όπως και την απαραίτητη δεξιότητα, που επέτρεπε στη μουσική να πνέει αβίαστα. Όμως πάνω απ' όλα ξεχώρισε για τη μουσικότητα και την ευγένεια με την οποία απέδωσε το αργό δεύτερο μέρος του Κοντσέρτου, όπως επίσης για την ανάλαφρη διάθεση που υιοθέτησε στο τελικό ζωνρό μέρος και η οποία είναι τόσο χαρακτηριστική πολλών συνθέσεων του Μέντελσον.

Στο δεύτερο μέρος ο Γραμμένος απέδωσε αρχικά τη σύνθεση «Starburst» - «Αστρική έκρηξη» της Τζέσι Μοντγκόμερι και στη συνέχεια, χωρίς διακοπή, τη Δεύτερη Συμφωνία του Μπετόβεν. Κάτι ανάλογο είχε κάνει πέρσι, κατά την εμφάνισή του στην ίδια αίθουσα, ο Κωνσταντίνος Καρύδης, όταν μετά τον «Υμνο» του Τσαρλς Αϊβς διύθυσε χωρίς ανάσα την Τέταρτη Συμφωνία του Μπετόβεν. Όπως τότε, έτσι και τώρα, ήταν άδικο για το σύγχρονο έργο να λειτουργήσει ως προοίμιο στον Μπετόβεν, όσο και για τον Μπετόβεν, που κρίθηκε ότι είχε ανάγκη προοιμίου. Ο διάλογος ανάμεσα στις δύο συνθέσεις θα μπορούσε ενδεχομένως να λειτουργήσει. Όμως, σε διαφορετικές συνθήκες ακρόασης, με ένα κοινό περισσότερο ενημερωμένο και προσεκτικό, που δεν θα χειροκροτούσε έπειτα από κάθε μέρος αλλά και πριν να σιωπήσει η μουσική.

Η ερμηνεία της Δεύτερης Συμφωνίας διέθετε ενέργεια και ενθουσιασμό. Εξίσου, ο Γραμμένος απέδωσε με επιτυχία τη γαλήνια, γλυκιά διάθεση του δεύτερου μέρους και τη χορευτική διάθεση του τρίτου, φανερώνοντας τις δυνατότητες της πολύ καλά συντονισμένης ορχήστρας του.

Ο εξάρχων της Φιλαρμονικής του Βερολίνου συνέπραξε με την ΕΛΣΟΝ υπό τη διεύθυνση του Διονύση Γραμμένου.

γέννησης και, συγκεκριμένα, από ένα μουσικό θέμα που συνέθεσε ο Τόμας Τάλις το 1567 για τον αρχιεπίσκοπο του Κάντερμπερι.

Στη «Φαντασία» του ο Βον Ουίλιαμς διαιρεί την ορχήστρα σε δύο υποσύνολα και ένα κουαρτέτο εγχόρδων που συνδυάζουν μεταξύ τους. Στη σκηνή της αίθουσας «Χρήστος Δ. Λαμπράκης», η μία ομάδα εγχόρδων τοποθετήθηκε ψηλά, κοντά στο εκκλησιαστικό όργανο, ενώ το κουαρτέτο βρήκε τη θέση του μπροστά στη σκηνή και περιβλήθηκε από το δεύτερο υποσύνολο εγχόρδων. Ωστόσο, από μόνη της η χωροθέτηση δεν αρκεί σε ένα λυρικό, υποβλητικό έργο όπως το συγκεκριμένο. Η ομοιογένεια των εγχόρδων της ΕΛΣΟΝ είναι πραγματικά αξιοθαύμαστη και προφανώς πιστώνεται στον αρχιμουσικό της. Όμως για την ανάδειξη της εκφραστικότητας της μουσικής του Βον Ουίλιαμς υπάρχει ανάγκη για πολύ πιο σαφείς και έντονες διαφοροποιήσεις, ώστε αφενός να διαφανεί η δομή της μουσικής και αφετέρου να προβληθεί ο ζητούμενος διάλογος ανάμεσα στους μουσικούς. Σε κάθε περίπτωση, αξιομνημόνευτη υπήρξε η σολιστική συμβολή του εξάρχοντος Γιώργου

CINEMA

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Νικολάκης Ζεγκινόγλου και Δάφνη Πατακιά σε σκηνή από το φιλμ «Οι άγριες μέρες μας». Η ταινία είναι ένα μεγάλο roadtrip στους ελληνικούς δρόμους, εκεί όπου μια παρέα ταξιδεύει με τροχόσπιτο βοηθώντας όσους έχουν ανάγκη.

Δάφνη Πατακιά και Νικολάκης Ζεγκινόγλου, ηθοποιοί

Οι «άγριες μέρες» μιας ολόκληρης γενιάς

Οι πρωταγωνιστές του φιλμ του Β. Κεκάτου μιλούν στην «Κ»

Αυτή την πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του Βασίλη Κεκάτου την περιμέναμε καιρό. Πριν την κάνει, ο Έλληνας κινηματογραφιστής είχε προλάβει να βραβευθεί με τον Χρυσό Φοίνικα στις Κάννες για το «Η απόσταση ανάμεσα στον ουρανό κι εμάς» και να δημιουργήσει τη σειρά «Milky Way» για τη μικρή οθόνη. Στο «Οι άγριες μέρες μας», που κυκλοφορεί εδώ και λίγες μέρες στις αίθουσες, ο Κεκάτος παίρνει παρόμοια υλικά και τα βγάζει στον δρόμο: κυριολεκτικά αφού η ταινία του είναι επί της ουσίας ένα μεγάλο roadtrip στους ελληνικούς δρόμους, εκεί όπου μια παρέα ταξιδεύει με τροχόσπιτο, κάνοντας τους σύγχρονους Ρομπέν των Δασών και βοηθώντας όσους έχουν ανάγκη. Από ένα καστ που ξεχειλίζει νεανικό ταλέντο ξεχωρίζουν σίγουρα οι δύο πρωταγωνιστές, Δάφνη Πατακιά και Νικολάκης Ζεγκινόγλου, τους οποίους συναντήσαμε πριν από μήνες στην παγκόσμια πρεμιέρα της ταινίας στο Φεστιβάλ Βερολίνου.

«Η ταινία δημιουργήθηκε όπως... φαίνεται και στην οθόνη. Ταξιδεύαμε και ταυτόχρονα γυρίζαμε, λίγο σαν νομάδες», μας λέει ο Ζεγκινόγλου, ο οποίος ήταν ήδη «παρέα» με τον Κεκάτο και η αρκετά από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας-συνεργείου από προηγούμενες συνεργασίες τους. Η Πατακιά από την πλευρά της, που κάνει καριέρα (και) στη Γαλλία, ήρθε την τελευταία στιγμή: «Ακόμα κι αυτό ταιριάζει με το σενάριο, αφού και η Χλόη συναντά στον δρόμο της μια ήδη υπάρχουσα παρέα. Γενικώς νιώθω ότι η ταινία αποτυπώνει όσα ζήσαμε στα γυρίσματα και αυτό της προσθέτει αυθεντικότητα».

Η νεαρή Χλόη κάνει την επαγρύπνησή της απέναντι σε μια δυσλειτουργική, συντηρητική οικογένεια, φεύγοντας από το σπίτι με σκοπό να ζήσει με τη μεγαλύτερη αδελφή της στη βόρεια Ελλάδα. «Προφανώς βρίσκεται σε μια βαλτωμένη κατάσταση από την οποία προσπαθεί απεγνωσμένα να ξεφύγει. Στον δρόμο συναντά τυχαία τα παιδιά και αρχικά συνδέεται μαζί τους, γοητευ-

μένη από την παράνομη δράση τους, αργότερα όμως αυτό που την κερδίζει πραγματικά είναι η αγάπη και η καλοσύνη τους. Αυτή νομίζω είναι και η μεγαλύτερη επανάστασή της».

Ο Ζεγκινόγλου από την πλευρά του υποδύεται τον Αρη, τον άτυπο αρχηγό της ομάδας που κάθεται στο τιμόνι του τροχόσπιτου. «Είναι μάλλον και ο πιο συνειδητοποιημένος πάνω σε αυτό που κάνουν. Παράλληλα, έχει αφήσει κάτι πίσω του, που τον τυραννεί. Γενικώς δεν θέλει στη δράση του να παρεμβαίνει το συναίσθημα γι' αυτό και αντί για τη Χλόη επιλέγει την ομάδα του».

Χωρίς... coordinator

Η ταινία του Κεκάτου αναδεικνύει τις αξίες της αλληλεγγύης και της συντροφικότητας, δίνοντας «αποστολή» σε μια γενιά – αυτή στο μεταίχμιο των Millennials και της Gen Z – το μέλλον της οποίας προαναγγέλλεται εδώ και χρόνια ως ζωερό. Στην ερώτηση πάντως για το ποιο στοιχείο θεωρούν το δυνατότερο του φιλμ, οι δύο πρωταγωνιστές απαντούν σχεδόν με ένα στόμα: «φυσικά την ερωτική σκηνή μεταξύ μας». Μεγάλη σε διάρκεια, εκπέμποντας ταυτόχρονα έναν τολμηρό ρεαλισμό και έναν ιδιότυπο ρομαντισμό, η συγκεκριμένη σκηνή πράγματι ξεχωρίζει. Κι ως μνη έγινε υπό την καθοδήγηση συμβούλου εγγύτητας (intimacy coordinator).

«Κάναμε τόσες πρόβες που γίναμε οι ίδιοι intimacy coordinator». Το είχαμε χορογραφήσει όλο και πήγαμε και το εφαρμόσαμε στο σενάριο, οπότε δεν χρειάστηκαν καν πολλές λήψεις. Προσωπικά ευχαριστώ πολύ τη Δάφνη για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε», λέει ο Ζεγκινόγλου. «Εμένα αυτή η σκηνή μου αρέσει γιατί νιώθω ότι αφηγείται κάτι πολύ πραγματικό-προσωπικό, το πώς δίνεται ο ένας στον άλλο. Συνήθως στις ταινίες οι ερωτικές σκηνές κάπως μοιάζουν. Στην πραγματικότητα δεν είναι αρκετά δουλεμένες», συμπληρώνει η Πατακιά, η οποία έχει σχετική εμπειρία και από ταινίες στο εξωτερικό.

Η ίδια μιλάει επίσης για τη σημαντική προσθήκη των συμβούλων εγγύτητας στα σενάρια των ταινιών: «Οντως πολλές φορές οι ερωτικές σκηνές μοιάζουν κονσερβοποιημένες. Αυτό συμβαίνει και επειδή ως ηθοποιοί φτάνεις στη συγκεκριμένη σκηνή και σου λένε: “κάνε όπως όταν κάνεις σεξ”. Και δεν ξέρεις τι ακριβώς περιμένουν από σένα, οπότε καταλήγεις να κάνεις ό,τι έχεις δει σε άλλες ταινίες. Δεν πιστεύω ότι οι σύμβουλοι σε περιορίζουν» αντιθέτως, όταν νιώθεις ασφάλεια και ξέρεις τι να περιμένεις επειδή το έχεις σχεδιάσει από πριν, μπορείς να πας ακόμα πιο μακριά».

Στο «Οι άγριες μέρες μας» σκηνοθέτης, πρωταγωνιστές αλλά και αρκετά μέλη του συνεργείου έχουν πάνω-κάτω την ίδια ηλικία, και είναι καλοί φίλοι (και) εκτός δουλειάς. Πώς επηρεάζουν όμως αυτές οι σχέσεις τις δυναμικές και τις ισορροπίες που αναπτύσσονται μέσα στον –όχι ακριβώς δημοκρατικό– μικρόκοσμο του γυρίσματος; «Το τι είναι ο Βασίλης εντός και εκτός γυρίσματος είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Προφανώς την ώρα της δουλειάς ο σκηνοθέτης ποιος είναι ο χαρακτήρας, από που “wrap” είναι ξανά ο φίλος σου. Εγώ τουλάχιστον σαν ηθοποιός, τα διαχωρίζω», σημειώνει ο Ζεγκινόγλου.

Οι χαρακτήρες

Ο ίδιος διευκρινίζει πάντως ότι στη συγκεκριμένη ταινία, η οποία με τον τρόπο της αφηγείται την ιστορία μιας γενιάς, συνέβαλαν όλοι σεναριακά: «Ο Βασίλης μιλάει από προσωπική εμπειρία γιατί μιλάει για κάτι που τον αφορά. Επίσης, είναι κάτι που αφορά και εμάς. Εκείνος μας έδωσε χώρο να αναπτύξουμε τις ιδέες μας, ήταν ένα συνεχές brainstorming μέχρι να καταλήξουμε στο τι θα γίνει. Τους χαρακτήρες τους φτιάξαμε ουσιαστικά μαζί. Ήταν λίγο σαν να σου βάζουν άσκηση για το σπίτι: ποιος είναι ο χαρακτήρας, από πού προέρχεται κ.λπ. Στη συνέχεια τα συζητούσαμε όλα γύρω από ένα τραπέζι, χτίζοντας και πάνω στις δυναμικές που έχουμε ο ένας με τον άλλο ως άνθρωποι, και έτσι βγήκαν οι χαρακτήρες».

Τι σήμερα, τι αύριο, τι τώρα

Αγνωστες και απολαυστικές ιστορίες για αξέχαστα τραγούδια του ρεμπέτικου και τους δημιουργούς του

Της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ

Όσες δεκαετίες κι αν περάσουν, η «Φραγκοσυριανή», ο «Καϊζής», η «Αχάριστη», το «Νύχτωσε χωρίς φεγγάρι», το «Πάρε το δαχτυλίδι μου» θα τραγουδιούνται και ας άλλαξαν τα βιώματα κάθε γενιάς. Για όσους αγαπούν το ρεμπέτικο και το λαϊκό τραγούδι, έχει πάντα ενδιαφέρον κάθε πληροφορία ή λεπτομέρεια για τους συνθέτες και τους στιχουργούς που τα δημιούργησαν, καθώς και τους τραγουδιστές που τα ερμήνευσαν.

Κάθε νέα μελέτη που γίνεται με μεράκι, έχει συνήθως κάτι να προσθέσει. Όπως η τρίτη εμπλουτισμένη έκδοση «Μάγκες αλάστου εποχής. 24 και 1 ρεμπέτικα πορτρέτα» (εκδ. Μετρονόμος) του αφοσιωμένου ερευνητή, δημοσιογράφου Ηλία Βολιότη - Καπετανάκη. Η πρώτη ήταν το 2004. Πρόκειται για μικρές βιογραφίες σημαντικών καλλιτεχνών, με εξομολογήσεις οικειών τους, οι οποίοι φωτίζουν το ταλέντο αλλά και τις αδυναμίες και τα πάθη. Αλλωστε ο συγγραφέας, όπως είπε στην «Κ», δεν ήθελε βιογραφίες - αγιογραφίες.

Για τον Μάρκο Βαμβακάρη, ο Ηλίας Βολιότης - Καπετανάκης μας μεταφέρει τα λόγια του γιου του συνθέτη, Στέλιου. «Ξυπνούσαμε το πρωί, έφτιαχνε η μάνα μας φασκομπλιά του Μάρκου, σε μας τους πιστορικάδες έβαζε θρεψίνη στο ψωμί και καθόμασταν με τον πατέρα. Του άρεσε του Μάρκου αυτή η ιεροτελεστία με την οικογένεια».

Εκείνα τα κυριακάτικα πρωινά στα Ασπρα Χώματα της Κοκκινιάς συνήθιζε να περνάει όλη η γειτονιά από το σπίτι τους: μπαλωματής, γιαουρτάς, γανωτής, όλοι να του πουν καλημέρα και εκείνος έκανε τα παράπονα και τα βάσανά τους τραγουδία. Από ταξίμι σε ταξίμι έβγαζε ολόκληρο τραγούδι. «Έγραφε συνέχεια στίχους σε χαρτιά από πακέτα τσιγάρων» και όταν του έλεγε «τρέχα», ο Στέλιος ήξερε ότι ο Μάρκος ήθελε το μολυβάκι του και ένα οποιοδήποτε χαρτί. «Μέχρι και σε δέρμα είχε γράψει στίχους». Πάντα καμάρωνε που ο Μίκης Θεοδωράκης στην εκδήλωση στο «Κεντρικό» του έσφιξε το χέρι και του είπε «δάσκαλε!». «Εμένα λες δάσκαλε, μαέστρο μου!», τον ρώτησε με απορία.

Η «σφουγγάρα»

Όταν ο Στέλιος και ο Δομήνιος πήγαιναν στο Δημοτικό, τα βράδια ο πατέρας τους, άρρωστος και ταλαιπωρημένος από την παραμορφωτική αρθρίτιδα, έβγαине στα ταβερνάκια για τη «σφουγγάρα». «Οχι για να ζητιανέψει, αλλά για να κελαηδήσει. (...) Εγώ ήμουν μικρό παιδάκι και αδύνατο. Πιο ζητιανάκι, να πούμε. Κι έκοβα τον άλλον, αν θα μου δώσει ή όχι. Επαιζε ο πατέρας μπουζουκάκι και εγώ με το πατάκι μάζευα φιλοδωρήματα από τους πελάτες».

Ομως, ένα από εκείνα τα βράδια της σφουγγάρας, οι πελάτες δεν ήθελαν να ακούσουν μπουζούκι, ούτε τον Μάρκο. «Σταμάτα να βάλουμε καμιά πλάκα», φώναζε ένας. «Φεύγοντας περπατούσε, πίσω εγώ του κρατούσα το μπουζούκι και τον άκουσα να λέει “τι πάθος ατελείωτο που είναι το δικό μου”. Σε ενάμισι χιλιόμετρο ποδαρόδρομο έφτιαξε το καταπληκτικό τραγούδι “Τι πάθος ατελείωτο, που είναι το δικό μου/ όλοι να θέλουν τη ζωή κι εγώ τον θάνατό μου”».

Όσο για τη χιλιотραγουδισμένη «Φραγκοσυριανή» ήταν στην Άνω Σύρα το 1935 όταν την έγραψε, δίπλα στο νυφοπάζαρο, απ' όπου πέρασε και μια όμορφη κοπέλα του νησιού. Τα ερωτικά τραγούδια ο Μάρκος τα έβγαλε από τη ζωή του, είχε πει ο Στέλιος Βαμβακάρης στον συγγραφέα. Ακόμη «στη δεύτερη καριέρα του, που εγώ τον θυμάμαι, κατέβαιναν οι όμορφες, πηγαίνανε στα εργοστάσια να δουλέψουν και αυτός έγραφε “Τα ματόκλαδά σου λάμπουν” και πολλά άλλα τραγούδια. Εβλε-

Ο Γιώργος Μπτσάκης, ντυμένος πάντα «στο κοντίνι», με τη Σεφραδίτσα Εβραία Στέλλα Χασκίλ, η οποία κατά τη διάρκεια της Κατοχής δούλευε σε κέντρο των Μπέρναν, μιας αυστριακής οικογένειας, κοντά στην Ομόνοια.

πε τις καλοχτενισμένες, τις βαμμένες, τις ζωγραφισμένες όπως τις έλεγε. “Αυτή, Στέλιο, ζωγραφίζεται”, θυμάμαι ότι μου έλεγε. Όταν του έκανε εντύπωση μια κοπέλα, έγραφε στιχάκια». Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το πορτρέτο του πολυτάλαντου τραγουδιστή του ρεμπέτικου Γιώργου Κάβουρα, το «παραπονιαρικό ανδρόνι» όπως τον χαρακτηρίζει ο συγγραφέας, με τη θυελλώδη καλλιτεχνική πορεία, τους έρωτες και τις τραγικές συμπτώσεις τους. Ασωτη ζωή εκείνος και εκδικητικό τέλος από την Ειρήνη, που ερωτεύτηκε και έκλεψε στα 16 της. «Μαύρη συζυγική ζωή γεμάτη καβγάδες, ζήλιες, κέρατο. Πολλές φορές χωρίζουν και ξανασιμίζουν». Οι εξωσυζυγικές σχέσεις του Κάβουρα προκαλούν την εκδίκηση της γυναίκας του, η οποία το 1941 σχετίζεται με έναν Ιταλό. Το ζευγάρι ξαναχωρίζει, εκείνη δεν του επιτρέπει να βλέπει τα παιδιά του και όταν πήγε σπίτι του να τη δει στις 14 Φεβρουαρίου 1943, η ζωή του ανατράπηκε. Την είδε με τον Ιταλό σύντροφό της. Ορμησε να τη μαχαιρώσει, την τραυμάτισε στο χέρι, πάλεψε με τον αντίζηλο και τον σταμάτησε εκείνη χτυπώντας τον με ένα μπουκάλι στο κεφάλι. Επειτα τον πέταξαν αναισθητό στο διπλανό οικόπεδο. Αργότερα ο Βαμβακάρης έγραψε ένα από τα πιο ωραία ζείμπέικα για να τον θρηνήσει: «Πού 'σαι καπμένη Κάβουρα, να γλυκο-

τραγουδήσεις/ να πεις τραγούδια όμορφα, να μας ευχαριστήσεις».

Καπόνε και Σεγκόβια

Πολλές ιστορίες, άλλες τόσες πληροφορίες απλώνονται στις 518 σελίδες του βιβλίου, όπως για τον συμπαθέστατο Γιώργο Θεολογίτη - Κατσαρό, τον μακροβιότερο ρεμπέτη από την Αμερική που είδαμε στην Ελλάδα το 1988 και το 1995. Εφυγε από τη ζωή το 1999 στο Τάρπον Σπρινγκ στη Φλόριδα, στο ψαροχώρι που ίδρυσαν Έλληνες σφουγγαράδες στις αρχές του 20ού αιώνα. Στην Αθήνα των

Η Τετράς η Ξακουστή του Πειραιώς (από αριστερά: Στράτος Παγιουμτζής, Μάρκος Βαμβακάρης, Γιώργος Μπάτης και Ανέστος Δελιάς) στο εξώφυλλο του βιβλίου του Ηλία Βολιότη - Καπετανάκη.

Ο Γιώργος Θεολογίτης - Κατσαρός (επάνω, αριστερά με την κιθάρα) στο πάλο ελληνικού μαγαζιού στο Σικάγο, τη δεκαετία του '60. Πολλά χρόνια πριν τακτικός θαμννας των καταστημάτων όπου εμφανιζόταν ήταν ο «Αλέκος Καπώνης», κατά κόσμον Αλ Καπόνε.

Ο Απόστολος Χατζηκρήστος, τρίτος από αριστερά, με τους Ηλία Ποτοσίδη, Γιώργο Κωνσταντίνιδη και Μαρίνο Γαβριήλ. Το «Σμυρνιακάκι», όπως τον αποκαλούσαν, ήταν γόνος πλούσιας οικογένειας, με μόρφωση και μουσικές σπουδές. Μετά το '22 όλα ήταν διαφορετικά.

νεανικών του χρόνων του άρεσε να ακούει τους πλανόδιους μανάβδες που διαλαλούσαν την πραγματεία τους με το γαϊδουράκι. Για έναν συγκεκριμένο που είχε την καλύτερη φωνή απ' όλους έγραψε το περίφημο «Γαϊδουράκι». Στην Αμερική πολλοί πήγαιναν να τον ακούσουν. «Ο Αλ Καπόνε, ο Αλέκος Καπώνης όπως τον έλεγε, τον ακούει στο Σικάγο. Η γνωριμία του με τον Αντρέ Σεγκόβια εξελίσσεται σε μεγάλη φιλία», σημειώνει ο συγγραφέας και θυμίζει τι απαντούσε ο ρεμπέτης όταν τον ρωτούσαν για το μουσικό της μακροζωίας του: «Πάντοτε προσπαθούσα να είμαι όλα εν χάρμονι». Μεγάλο μέρος αφιερώνεται στον Βασίλη Τσιτσάνη, στην εκμετάλλευση των τραγουδιών του, στο παρασκήνιο με τους στίχους της «Συννεφισμένης Κυριακής» που δισκογραφήθηκε το 1948 και 57 χρόνια μετά χαρτί του 1947 αποκάλυψε: «Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Αλέκος Γκούβελης δηλώ ότι συνέβαλα στην αποπεράτωση των στίχων της Συννεφιασμένης Κυριακής του Β. Τσιτσάνη διά της προσθήκης ενός και μόνου κουπλέ. Διά των ως άνω δευτερεύουσας βοηθητική προσφορά μου θέλω λάβει το 20% των επί των δικαιωμάτων μου».

Ο Γκούβελης, σημειώνει ο ερευνητής - δημοσιογράφος, έγραψε στιχουργήμα με τίτλο «Συννεφιασμένη Κυριακή», όπως έλεγε, επειδή μια Κυριακή έχασε η ομά-

δα που υποστήριζε στη Λάρισα. Αντιδικία ο Β. Τσιτσάνης είχε και με τον Μπάμπη Μπακάλη, για το «Κάποια μάνα αναστενάζει», όπου του αναγνώρισε συνδημιουργία σε ποσοστό 25%.

Ο Τσιτσάνης ήταν και «νονός» του Πρόδρομου Τσαουσάκη, που το πραγματικό του επίθετο ήταν Μουτάφογλου. Ο Τσαουσάκης δεν ήταν μόνο κορυφαίος μεταπολεμικός τραγουδιστής αλλά και παλαιστής στην Κατοχή, ενώ μέχρι τα τελευταία του έψελνε τη Μεγάλη Εβδομάδα στον Ιερό Ναό Αγίων Πάντων στην Καλλιθέα. Πολλοί προσπάθησαν να μιμηθούν τον τρόπο ερμηνείας του, ανάμεσά τους και ο Στέλιος Καζαντζίδης στο ξεκίνημά του. «Ήταν μποέμ άνθρωπος, νοικοκύρης, του άρεσε το ωραίο, αλλά τα σκόρπαγε τα λεφτά (...),» είχε πει ο γιος του.

Η Στέλλα Χασκίλ, μία από τις ωραίες φωνές του ρεμπέτικου, είναι παραγνωρισμένη αφού οι περισσότεροι και σήμερα εστιάζουν στις Ρόζα Εσκενάζι, Μαρίκα Νίνου, Σωτηρία Μπέλλου. Στέλλα Γαέγου ήταν το πατρικό της, καταγόταν από σεφραδίτικη εβραϊκή οικογένεια της Θεσσαλονίκης, με μεγάλη οικονομική άνεση, που χάθηκε με την είσοδο των Γερμανών. Η αδελφή της στάλθηκε στο Αουσβιτς και η Στέλλα στην Αθήνα δούλευε σε κέντρο των Μπέρναν κοντά στην Ομόνοια, μιας αυστριακής οικογένειας που την προστάτευε.

Πλούσιες είναι στο βιβλίο και οι λεπτομέρειες για τον Ανέστο Δελιά, τον Στράτο Παγιουμτζή, «το πρώτο βιολί του ρεμπέτικου», τον Δημήτρη Σέμση - Σαλονικιό, για τον οποίον ο Γιάννης Παπαϊωάννου είπε «βιολί τέτοιο που σε πέθαινε, δεν θα γεννήσει η φύση τέτοιο πράγμα». Και βέβαια για τον «δανδή» Κώστα Κανούλα που του άρεσε η κλασική μουσική, τον Απόστολο Χατζηκρήστο που γεννήθηκε στο Κοκάργιαλι της Σμύρνης από εύπορη οικογένεια, με σπουδές στο ωδείο και συμμαθητή του στο σχολείο τον Γιώργο Σεφέρη.

Η μαστορία του Απόστολου Καλδάρα είναι γνωστή στο ελληνικό τραγούδι, και εδώ ο Ηλίας Βολιότης - Καπετανάκης την υπογραμμίζει, σημειώνοντας ότι κι αυτός παρέδωσε ινδοπρετι τραγούδια όπως και πολλοί ομότεχνοί του. Όμως μας θυμίζει ότι ο Καλδάρας είναι και ο δημιουργός της «Μικράς Ασίας» (1972), έργου που δισκογραφήθηκε στη δικτατορία και «δεν παρουσιάζει ίχνη εθνικιστικών ψυχώσεων, κραυγών ρεβανσισμού, αντιτουρκικών, για εσωτερική κατανάλωση, υστεριών».

Κιμπάρης και «άστατος»

Απολαυστικό είναι το πορτρέτο του Γιώργου Μπτσάκη με τη γλαφυρή περιγραφή της συζύγου του, Αθηνάς. Ο γιος του ψαρά που ντυνόταν στην πένα και ακτινοβολούσε φινέτσα ήταν κιμπάρης, δεν έπαιρνε τη καρτούρα από το πάλο -την άφηνε για την ορχήστρα-, ήταν όμως και αμετανόητος γυναικάς. Δεύτερος γάμος για εκείνον, με την Αθηνά γνωρίστηκαν όταν εκείνη ήταν 18. Δεν της άρεσαν τα λαϊκά όταν τον γνώρισε, προτιμούσε τα ευρωπαϊκά, αλλά ενέδωσε στη γοητεία του. Εξι μήνες μετά έμαθε ότι ήταν παντρεμένος. Όμως από το 1955 που γνωρίστηκαν ήταν δίπλα του, μέχρι το τέλος του, το 1993. Κι όταν της έλεγαν κάτι οι φίλες της, απαντούσε: «Είναι δυνατόν σε αυτή τη δουλειά να μη λοξοκοιτάξει ο άνδρας».

Όταν άνοιγε την πόρτα να μπει στο σπίτι του, ήταν ο Μπτσάκης ο τρυφερός σύζυγος, ο καλός νοικοκύρης, ο τέλειος. Όταν άνοιγε η πόρτα να φύγει, ήταν ο Μπτσάκης ο καλλιτέχνης, είπε στον συγγραφέα. Του είπε ακόμη ότι δεν ήθελε εκείνη, αλλά ο Γιώργος «σε βαθμό κακουργήματος. Εβάφτηκε όταν πέθανε! Ήταν απόλυτος. Με τα όλα του Κωνσταντινουπολίτης».

Θρύλοι

Από τον Ανέστο Δελιά και τον Παγιουμτζή, στο «πρώτο βιολί του ρεμπέτικου», τον Δημήτρη Σέμση - Σαλονικιό, και από τον Τσιτσάνη στον συμμαθητή του Σεφέρη, τον Απόστολο Χατζηκρήστο.

2 Ιουλίου 2025

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
— ΚΥΠΡΟΣ 2025
γαστρονόμος

ΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τράπεζα Κύπρου

ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

ΧΑΛΛΟΥΜΙ
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΕΙΔΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ

ΛΕΥΚΟΣ ΟΙΝΟΣ
ΡΟΖΕ ΟΙΝΟΣ
ΕΡΥΘΡΟΣ ΟΙΝΟΣ
ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ

ΣΤΗΡΙΖΕΙ

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality